

**73 Numaralı Mühimme Defterinin
Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (121-276)
Muhammed Uğurlu
Yüksek Lisans Tezi
(Cilt I)
Tarih Anabilim Dalı
Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Zülfiye Koçak**

**T.C.
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI**

**73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ
(121-276)**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
(CİLT I)**

MUHAMMED UĞURLU

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi ZÜLFİYE KOÇAK

HAZİRAN 2018

BİTLİS

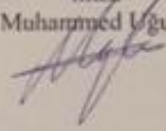
T.C.
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisiyim. Hazırlamış olduğum "73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (121-276)" başlıklı tezde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 27/06/2018

İLETİŞİM BİLGİLERİ:

Adres: Tuğ Mah. İstiklal Cad. No:78 Kapı: 10
E-posta: ugurlumuhammed@hotmail.com
Telefon:05348929360

İmza
Muhammed Ugurlu

T.C.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

"73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi(121-276)"
başlıklı yüksek lisans / doktora tezi Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır. 22.12.2018.

Tezi Hazırlayan:

İmza
Muhammed Uğurlu

Danışman:

İmza
Dr. Öğr. Üyesi Zülfiye KOÇAK

Tarih Anabilim Dalı Başkanı:

İmza
Doç. Dr. Salih MERCAN

Ek 7. Tez Kabul/Onay Sayfası

**T.C.
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

TEZ ONAY SAYFASI

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı öğrencisi 16510101102 nolu Muhammed UĞURLU tarafından hazırlanan "73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (121-276)" adlı Yüksek Lisans/Doktora Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 27/06/2018 tarihinde, saat 13:00'da yapılmış ve tezin oy birliği/oy çokluğu ile kabul / red edilmesine karar verilmiştir.

JÜRİ:

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Zülfiye KOÇAK
Bitlis Eren Üniversitesi, Tarih Anabilim Dalı
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak YL / Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum.

Başkan : Prof. Dr. Mehmet DEMİRTAŞ
Bitlis Eren Üniversitesi, Tarih Anabilim Dalı
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak YL / Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Murat ALANOĞLU
Muş Alparslan Üniversitesi, Tarih Anabilim Dalı Dr. Öğr. Üyesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak YL / Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum.

İMZA

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı kararıyla jüri tarafından kabul edilmiş bu çalışmanın yüksek lisans / doktora tezi olarak kabulü onaylanmıştır.

.... / / 20....

**Unvan, Ad Soyadı
Enstitü Müdürü**

T.C.
Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tarih Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2018
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Zülfiye KOÇAK
Muhammed UĞURLU
73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRMESİ (121-276)

ÖZET

Mühimme defterleri Osmanlı Devleti'nin merkez yürütme kararı olan Divan-ı Hümâyûn'da alınan kararların kaydedildiği defterlerdir. Bu defterler tutuldukları zaman dilimindeki, siyasî, idarî, askerî, içtimaî, iktisadî olaylara ışık tutacak çok önemli bilgileri ihtiva etmektedir. Bu çalışmada incelenen 73 Numaralı Mühimme Defteri, III. Murad saltanatının (1574-1595) son yılını ve III. Mehmed saltanatının (1595-1603) ilk yılını kapsamaktadır. Defterde bulunan hükümler genellikle eşkiyalık meseleleri, ordunun sefere çıkması, ordunun zâhire ihtiyacı, İstanbul'a zâhire tedariği, atamalar, cami ve mescit tamiri, vakıf, kasaplık, gayrimüslümler ile ilişkiler, Mekke ve Medine'nin durumu hakkında bilgiler vermektedir. İncelediğimiz defterin tıpkıbasımı, indeksi ve çalışılmış veya çalışılmakta olan mühimme defterleri çalışmanın sonunda verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mühimme Defteri, Divan-ı Hümâyûn, III. Murad, III. Mehmed, Eşkiyalık

Republic of Turkey
Bitlis Eren University Graduate School of Social Sciences
Department of History
Master's Thesis
Supervisor: Dr. Zülfiye KOÇAK
Muhammed UĞURLU

TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF MUHIMME REGISTER
NUMBER 73 (121-276)

ABSTRACT

Muhimme Registers are the registers in which decisions taken at the Divan-ı Hümâyûn, the central executive decision of the Ottoman State, are recorded. These Registers contain very important information that will shed light on the political, administrative, military, social and economic events of the time they are held. The examined Muhimme Register numbered 73 in this study covers the last year of Murad III reign (1574-1595) and the first year of Mehmed III reign (1595-1603). The provisions in the Registers usually give information on the issues of brutality, the appearance of the army, the necessity of the army, the cereal supply of Istanbul, assignments, mosque repair, foundation, butchery, relations with non-Muslims and the situation of Mecca and Medina. The copies and index of the Registers are given at the last pages of the study together with the studied and under-study Muhimme Registers.

Keywords: Muhimme Registers, Divan-ı Hümâyûn, III. Murad, III. Mehmed, Banditry

İÇİNDEKİLER

ÖZET	IV
ABSTRACT.....	V
İÇİNDEKİLER	VI
TABLO LİSTESİ.....	VIII
KISALTMALAR	IX
ÖNSÖZ	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜHİMME DEFTERLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

1.1. Mühimme Defterleri	4
1.2. Mühimme Defterlerinin Mahiyeti ve Diplomatik Yönü	7
1.3. Mühimme Odası (Kalemi)	11

İKİNCİ BÖLÜM

III. MURAD (1574-1595) ve III. MEHMED (1595-1603) DÖNEMLERİ

2.1. III. MURAD DÖNEMİ.....	12
2.1.1. III. Murad'ın Tahta Çıkışı.....	12
2.1.2. Kuzey Afrika Meselesi.....	13
2.1.3. İran ile Münasebetler	14
2.1.4. Özbek Hanlığı ile Münasebetler	16
2.1.5. İngilizler ile Münasebetler	17
2.1.6. Osmanlı-Avusturya Münasebetleri	17
2.2. III. MEHMED DÖNEMİ (1595-1603).....	18
2.2.1. III. Mehmed'in Tahta Çıkışı	18
2.2.2. III. Mehmed'in Sefere Çıkışı ve Haçova Meydan Muharebesi	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

3.1. 73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN ÖZELLİKLERİ.....	22
3.1.1. Defterin Fiziki Durumu.....	22

3.1.2. Diplomatik ve Teknik Özellikleri	23
3.1.3. Dil Özellikleri	24
3.1.4. Tarihler.....	25
3.2. DEFTERİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ.....	25
3.2.1. Eşkîyâlık ile İlgili Hükümler.....	26
3.2.2. Sefer ile İlgili Hükümler	28
3.2.3. Zâhire ve Erzak Temini ile İlgili Hükümler.....	29
3.2.4. Atama ile ilgili hükümler	30
3.2.5. Muhtelif Konulara Dair Hükümler	31

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU VE ÖZETİ

4.1. Metnin Transkripsiyonu	36
4.2. Hükümlerin Özetleri	231
SONUÇ	294
KAYNAKLAR	296
İNDEKS	300
EKLER.....	308
ÖZGEÇMİŞ	327

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1- 73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ’NİN (121-276)
HÜKÜMLERİNİN GÖNDERİLDİĞİ KİŞİ VE MAKAM.....31

Tablo 4.1- 73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ’NİN (121-276)
HÜKÜMLERİNDE GEÇEN OLAYLAR 291

KISALTMALAR

a.g.e. :	Adı Geçen Eser
a.g.m.:	Adı Geçen Makale
Bkz.:	Bakınız
BOA :	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
c. :	Cilt
çev. :	Çeviren
DİA:	Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Ed. :	Editör
H. :	Hicri
haz. :	Hazırlayan
İSAM:	İslam Araştırmaları Merkezi
MHM:	Mühimme
S.:	Sayı
s. :	Sayfa
vb.:	Ve Benzeri
vs. :	Ve Sair

ÖNSÖZ

“Tarih toplumların hafızasıdır” sözünden hareketle toplumların hafızalarının kilit konumundaki arşiv kayıtları, araştırmacılarasundukları malzeme ile geçmişî yorumlayıp geleceğe hazırlama imkânı sağlamaktadır. Ana konumuz olan Mühimme Defterleri Osmanlı tarihçiliğinin en önemli kayıtlarıdır. Çünkü devlet siyâsetinin işlendiği bir kurumdaalınan bütün kararlar Mühimme Defterlerine kaydolunmuştur. Bu defterler sayesinde önemli bir tarih hazinesi Osmanlı Devleti’nden, bugüne miras kalmıştır.

Osmanlı Devleti’nin en önemli karar alma organı Divan-ı Hümâyûn’dan yazılan hüküm, fermân, adaletnameler ve emirnameler başta olmak üzere birçok kararnamenin kaydedildiği defterlerin başında Mühimme Defterleri gelir. Mühimme Defterleri, Osmanlı Devleti’nin siyasi, askeri, idari, mali, içtimai ve hukuki kararlarını bünyesinde ihtiva etmesinden dolayı önemli temel kaynaklardandır. Bu defterler incelendiğinde, yazıldığı devrin sosyo-politik ve ekonomik özellikleri hakkında tespitler yapılabilir.

Tez çalışmasına konu olan, 1594-1595 yıllarına ait 73 Numaralı Mühimme Defteri (121-276), III. Murad devrinin son yılını ve III. Mehmed devrinin ilk yılını kapsamakta devrinin siyasî, askerî, malî, sosyal, olayları hakkında önemli fikirler vermektedir. Bu dönemde Osmanlı Devleti doğal sınırlarına ulaşmıştır. Osmanlı Devleti doğu komşusu İran ve batı komşusu Avusturya ile uzun yıllar sürecekt olan savaşırlara girmiştir. Bu savaşırlardan istediği neticeyi alamayan Osmanlı Devleti mali açıdan sıkıntı yaşamış, savaşırla getirdiği maddi külfet halka vergi olarak yansımıştır. Bununla beraber medrese tahsîlini bitirip gelir elde edemeyen suhteler ve savaşırlardan dönüp başıboş dolaşılan sipahiler eşkıyâlık faaliyetlerine girişmiştir. Bu dönemde patlak veren Celali İsyanları devleti çok zor duruma sokmuş ve Osmanlı Devleti eski gücünü kaybetmiştir.

Bu çalışma temelde defterin transkripsiyonu ve tahlilini içermektedir. Çalışmanın giriş kısmında Divan-ı Hümâyûn hakkında genel bilgiler verilmiş ve mühimme defterlerinin genel bir tanıtım ve değeriendirilmesi yapılmıştır.

Çalışmanın I. bölümünde Mühimme Defterleri ve mahiyeti hakkında bilgi

verilmiştir. II. bölümde III. Murad ve III. Mehmed döneminin siyasi olayları ele alınmıştır. III. bölümünde 73 Numaralı Mühimme Defteri'nin özellikleri ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir. IV. Bölümde ise 73 Numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyonu ve hüküm özetleri yer almıştır. Araştırmacıların kolayca istifade edebilmeleri için İndeks ve kaynakça ilave edilmiştir. Ayrıca şu ana kadar hazırlanmış veya hazırlanmakta olan Mühimme Defterleri'nin listesi verilmiş olup defterin kopyalarında ekler kısmına konulmuştur.

Bu çalışmada desteğini gördüğüm danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Zülfiye KOÇAK'a ve çalışmanın hazırlanmasında gösterdiği ilgiden dolayı Arş. Gör. Yunus Kırayit'e ve hayatımın her alanında desteklerini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

GİRİŞ

Divan kelimesi Türkçe'ye, Farsça ve Arapça'dan geçmiş olup menşei Aramice'dir¹. Arap medeniyetinde divan kelimesi, bilhassa Emeviler ve Abbasiler devrinde çok kullanıldığından kelimenin aslının Arapça olduğu da düşünülmüştür. Emeviler devrinde kurumsallaşmaya başlayan divan Abbasiler ve Selçuklularda tam organizeli bir bürokratik sistem haline dönüşmüş ve Osmanlı Devleti'nde olgunlaşan bir teşkilat haline gelmiştir. Osmanlı Devleti'nde çeşitli divanlar olup bunların içinden en önemlisi olan Divan-ı Hümâyûn'dur. Divan-ı Hümâyûn "padişah divanı" anlamına gelmektedir. Orhan Gazi döneminde kurulan bu teşkilat devletin siyasi, askeri, yargı, eğitim, iktisadi, içtimai, örfi vb. konuların görüşülüp karara bağlayan bir kurumdur. Divan-ı Hümâyûn, bizzat padişahın başkanlık yapması gerekli bir yüksek adalet divanı sayılmakta; sıradan yurttaş dahi devleti temsil edenlere karşı şikâyetlerini oraya gelip şahsen arz edebilmekte idi.² Sıkı bir merkeziyetçilikle yönetilen Osmanlı Devleti'nde, Divan-ı Hümâyûn merkezdeki en mühim işleri gören makam sahiplerinden oluşur ve padişah adına karar verirdi.³ Osmanlı Devleti'nde, "Beylerbeyi Divanı", "Sancak Şehzadeleri Divanı", "Veziriazam Divanı", "İkinci Divanı", "Cuma Divanı" ve "Çarşamba Divanı" adıyla başka divanlar da bulunmaktaydı.⁴

Fatih Kanunnamesinde Divan-ı Hümâyûn ile ilgili düzenlemeler yapılmış ve padişahın divan toplantılarına başkanlık etmesi usulü kaldırılmıştı. Bu usulün kaldırılması Fatih Kanunnamesi'nde, vezirlerin başının vezir-i azam olduğu ve bütün işlerin başında bu kişinin bulunduğu ifade edilmektedir.⁵ Fatih Kanunnamesi'nden sonra padişahın toplantıları Kasr-ı Adl/Kasr-ı Sultani adlı kafesin arkasından izlemesi ve toplantılardan sonra arza çıkma geleneği oluşmuştur. Hükümdarın Divan-ı Hümâyûn ile ilişkisinin azalması, bu kurulun önemini yitirmesine ve Vezir-i

¹ Ahmet Mumcu, "Dîvân-ı Hümâyûn", *DİA*, c.9, 1994, s. 430.

² Halil İnalcık, *Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet*, Eren Yay., İstanbul 2000, s.46.

³ Mumcu, a.g.m. s.430.

⁴ Ahmet Mumcu, *Divan-ı Hümayun*, Phoenix Yay., Ankara 2017, s.126-137

⁵ Bilgil ki, evvela vüzerâ ve ümerânın vezir-i azam başıdır. Cümlelerin ulusudur. Cümle umurun vekil-i mutlakıdır... Ve oturmada ve durmada ve mertebede vezir-i azam cümleden mukaddemdir. Bkz. Fatih Sultan Mehmed, *Atam Dedem Kanunu Kanunname-i Ali Osman*, (haz. Abdulkadir Özcan), Yitik Hazine Yayınları, İstanbul 2013, s.5.

Azam Divanı'nın güçlenmesine yol açmıştır. Divan-ı Hümayûn'un önemini yitirmeye başladığı dönemde, bazı hükümdarlar divanı aktif hale getirmek istemişlerdi. Bu denemelerini başarıya ulaştırabilmek için eskiden olduğu gibi Divan-ı Hümayûn'a başkanlık etmek istediler.⁶ Ancak bu denemeler olumlu sonuç vermemiş ve Divan-ı Hümayûn'un önemini yitirmesi hızla sürmüştür.

Padişah nerede bulunur ise divanın orada kurulması kanundu. Dolayısıyla padişahın bizzat iştirak ettiği seferlerde divan, ordugâhlarda kurulur ve divan üyeleri de İstanbul'da yerlerine temsilciler bırakarak sefere katılırlardı.⁷ Sadrazam yalnızca sefere iştirak etmişse payitahta divana padişah başkanlık ederdi.

Divan-ı Hümayûn'da adli işlerle ilgilikararlar da alınırdı. Divan-ı Hümayûn'da Şer'i dediğimiz işlerdeki uygulamaların ve kararların yönetildiği önemli makam "Kazaskerlik" makamı idi. Örfi konulara "Nişancı" ve "Vezirler" bakardı. Divanda alınan kararlar ve görülen işler "Mühimme", "Ahkam", "Ruus", "Name" ve "Ahidname" gibi defterlere kaydedilip padişahın mührüyle mühürlenip defterhanede muhafaza edilirdi.⁸

Osmanlı Devleti'nin ana merkezi olan Divan-ı Hümayûn, devletin en yüksek karar alma organıdır. Siyasi, askeri ve mali konuları görüşerek karara bağlayan, her türlü davave şikâyetlerle ilgilenen çok yönlü bu kuruluşun, Türk-İslam Tarihi içerisindeki birçok devlette gördüğümüz divan sisteminin gelişmiş bir devamı olduğunu söylememiz mümkündür. Fatih Sultan Mehmed ile birlikte kaideleri ve teşrifat kuralları tespit edilerek müesseseleşen Divan-ı Hümayûn'un çalışma tarzı ve faaliyetlerinin anlaşılabilmemesi önemli yollarından biri de mühimme defterlerinin gün ışığına çıkartılmasıdır. Mühimme defterleri Osmanlı tarihinin en önemli resmi kayıtlarıdır. Çünkü devlet siyâsetinin işlendiği bir meclisten sadrolan bütün kararlar Mühimme defterlerine kaydolunmuştur. Bu defterler sayesinde önemli bir tarih hazinesi günümüze miras kalmıştır. Mühimme defterleri Osmanlı Devleti'nin idari ve hukuki yapısını, yabancı ülkelerle ilişkilerini, ticarî stratejilerini, ekonomi politikalarını, içtimai yaşamını, iç düzende yaşadığı problemleri, merkez-taşra ilişkisini, sefer lojistiğini ve sosyal hayatıyla doğrudan ilgili konuları ihtiva

⁶Buna örnek olarak II. Mustafa gösterilebilir. Bkz. Mumcu, a.g.e. s.22.

⁷Erol Özbilgen, *Bütün Yönleriyle Osmanlı Adab-ı Osmaniyye*, İz Yay., İstanbul 2011, s.114.

⁸Yusuf Halaçoğlu, *XIV ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, TTK yay., Ankara 1991, s.9.

etmesinden dolayı tarih çalışmalarında önemli bir yere sahiptir.Bu sebeplerden dolayı mühimme defterleri,Osmanlı Devleti'nin sosyal tarihi,siyasi tarihi ve hukuki tarihi ile alakalı bilgileribnyesinde ihtiva eder.

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜHİMME DEFTERLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

1.1. Mühimme Defterleri

Mühimme defterleri Divan-ı Hümayûn'da, alınan kararların Beylikçi Kalemi tarafından yazılıp, mühürlenene ve defterhanede muhafaza edilen defterlerdir. Bu defterlere “mühim” vakalar kaydedildiği için “Mühimme Defteri” olarak adlandırılmıştır. Osmanlı bürokratik düzeni içerisinde mühimme “Daire-i Sadâdet-i Uzmâ'da iradât-ı seniyye ile mabeyni hümayûna takdim kılınan maruzata mahsus kalem”⁹ şeklinde de tarif edilmektedir “Mühimme Defteri” ismi XVII. yüzyıldan sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. 1501-1545 yılları arasında Ahkâm kayıtları genel özelliğini kazanmıştı. Ancak bu kayıtlar başlangıçta “Mühimme” ismi ile anılmamış bu tarihten önce divan kayıtlarının yer aldığı defterlere “mîrî ahkâm defterleri” veya “ahkâm-ı mîrî” denmekteydi.¹⁰

Bu defterlerde bulunan kararlar ferman sûreti niteliğindedir. Yüzyıllar boyunca birçok fermanın asıllarının kaybolmuş olması bu vesika grubunun değerini arttırmaktadır. Zira bu kayıtlar, artık mevcut olmayan asıllarının yerine geçmektedir.¹¹ Divan-ı Hümayûn'da alınan kararlar, padişahın onayından geçtikten sonra kronolojik bir şekilde mühimme defterlerine kaydedilirdi. Divan kalemlerinin başı olan reisülküttabın “Ehemm-i Umûr”dan saydığı konuların yazımı ile mühimme defterleri oluşmuştur.¹² Genel olarak mühimme defterlerinde merkez ve taşra teşkilatı yapıları, harp tarihi ve gayrimüslimcemaatler ile ilgili meseleler, hac siyâseti, mukaddes beldeler idaresi ve ilmi faaliyetler gibi konulardabilgi bulmak mümkündür. Ayrıca bu defterler Divan-ı Hümayûn'dan taşra yöneticileri olan beylerbeyi, sancak beyi vs.ile kadırlara, ayrıca yabancı hükümdarlara gönderilen mektupları da ihtiva etmektedirler.¹³ Zamanla idarî ve adlî konular ayrı defter

⁹ Mustafa Kılıç, “Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Mühimme Defterlerinin Yeri ve 107 Numaralı Mühimme Defteri”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. VII / 2, Sivas 2003, s.250.

¹⁰ Feridun M. Emecen, “Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c.3, S. 5, 2005, s.113,115.

¹¹ Geza David, “XVI. Yüzyılda Osmanlı-Habsburg Mücadelesinin Bir Kaynağı Olarak Mühimme Defterleri”, *Tarih Dergisi*, S.53 (2011 / 1), İstanbul 2012, s. 296.

¹² Kılıç, a.g.m. s.251.

¹³ Suraya Faroqi, *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir?*, Çev. Zeynep Altıok, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2011, s.55.

serilerinde toplanmış, şikâyetler sonucu alınan kararlara dair hükümler için H.1059 (1649)yılından itibaren “şikâyet defterleri” tutulmaya başlanmış, devlet işleriyle ilgili olanlar ise mühimme defterlerinde kalmaya devam etmiştir.¹⁴

XVI. yüzyılın ortalarından XX. yüzyılın ilk yıllarına ulaşan bir dönem içinde, küçük zaman bölümleri hariç ortalama 350 yıllık zaman dilimi içerisinde, hiçbir devlette bulunmayan kültür ve tarih zenginliğini ihtiva eden mühimme defterleri, Osmanlı Arşivi'ndeki defter fonları arasında çok önemli bir yer tutmaktadır.¹⁵Mühimme defterlerinin sadr oldukları divanlar açısından dört bölümde incelemek mümkündür.

1. Mühimme Defterleri:Padişahın başkentte bulunduğu sırada sadrazam tarafından idare edilen Divan-ı Hümâyûn'da alınan kararların yazıldığı defterlerdi.
2. Rikab Mühimmesi: Sadrazamın başkentte bulunmadığı zamanlarda onun yerine vekâleten bakan Rikab Kaymakamı tarafından toplanılan divanda, alınan kararların yazıldığı defterlerdi.
3. Ordu Mühimmesi: Ordu ile birlikte sefere çıkan sadrazamın sefer sırasında topladığı divan toplantısında alınan kararların yazıldığı defterlerdi.
4. Kaymakamlık Mühimmesi: Padişah ile Sadrazamın birlikte iştirak ettikleri seferde, başkentte vekil olarak bırakılan kaymakam tarafından toplanan divanda alınan kararların yazıldığı defterlerdi.

Mühimme defterleri koleksiyonu Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunmakla birlikte günümüze ulaşabilen en eski tarihli iki Mühimme Defteri Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'ndedir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki 961'den (1554) başlayan defterler tek bir seri içinde toplanmış değildir. 961-1323 (1554-1905) yılları arasındaki 266 ciltlik mühimme tasnifi vardır. Bununla birlikte mühimmeler arasında yer alması gerekirken sonradan bulunduğu için ayrı bir tasnif haline getirilen on yedi defterden ibaret Mühimme Zeyli, altmış sekiz Mühimme-i Askerî, on Mühimme-i Mektûm ve on beş tane Mühimme-i Mısır Defterimevcuttur. Koleksiyon içinde olmakla beraber 266 ciltlik serinin tamamı da gerçek anlamda

¹⁴ Mübahat Kütükoğlu, “Mühimme Defteri”, *DİA*, c.31, İstanbul 2006, s.521.

¹⁵ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, İstanbul, 2000, s. 7.

mühimme değildir. Arada buyuruldu ve tahvil hükmü defterleri de vardır. Ayrıca iki Mühimme defteri Kâmil Kepeci tasnifine girmiştir.¹⁶

Divan-ı Hümâyûn, XIV. yüzyıldan itibaren yazışmalarını, müzakere sonucualdığı kararları, ferman veberatları düzenlemek üzere devletin üst bürokrasisinden olan divan vemaliye kalemlerine havale etmiştir. Bilindiği gibi Osmanlı Devleti'nde XV. yüzyılın ilk yarısından itibaren tahrir defterleri, XVI. yüzyılın başından itibaren *Ahkâm, Ruus, Tahvil* defterleri tutulmuştur.¹⁷Günümüze ulaşmış ilk Ahkâm Defteri 1501, Tahvil Ahkâm Defteri 1505, Ruus Defteri ise 1547 tarihinden itibaren başlamaktadır. Bu bilgiden hareketle Mühimme Defterleri'nin de II.Bayezid devrinden itibaren tutulduğu düşünülmektedir.Divan-ı Hümâyûn'unPaşa Kapısı'nanaklinde diğer defterlerle birlikte mühimme defterleri de oraya nakledilmiştir.Divan kalemi kâtipleri ferman şeklinde düzenlenen kararları yıllar boyunca aynı başlıklardaki defterlere kaydetmişlerdi. Böylece divan kalemlerinde 45 çeşitdefter türü ortaya çıkmıştı.¹⁸

Mühimme defterlerinin terkinde şekil ve muhteva yönünden bir gelişme sürecinden söz edilebilir. Klasik döneme ait 1553-1642 yıllarına ait ilk defterler başlık taşımazlar.İlk dönem mühimme defterlerinde yazılar daha karmaşıktır. İlk sayfalarda başlıkyerine sadece kayıt tarihini belirten toplantı günü ve onun hemen altında ay ve yilyazılıdır. 90 numaralı mühimme defterinden itibaren defterlere başlık atılmaya başlanmış ve yazılar daha sanatkârane olmaya başlamıştır.¹⁹1649 yılına kadar bütün fermanlar vehükümler, bu tarihten itibaren yalnız devlete ait işler kaydolunmuş, şahsidavalaraveya şikâyet konularına ait fermanlar ise şikâyetdefterlerine kaydolunmuştur.

Reisülküttabgörevini Hariciye Nazırın'a devrettiği nezaretler dönemininbaşlamasıyla mühimme kayıtları HariciyeNazırı denetiminde yürütülmüş ve 1797yılındabir nizamname yayınlanarak Mühimme Odası kurulmuş,bürokratik bir daire hüviyeti kazanmıştır.²⁰

¹⁶ Kütükoğlu, a.g.m., s.521.

¹⁷Bilgin Aydın, *Osmanlı Bürokrasisinde Divan-ı Hümayun Defter Formlarının Ortaya çıkışı ve Gelişimi*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2003, (Doktora Tezi), s. 26-27.

¹⁸ Kütükoğlu, a.g.m., s.521.

¹⁹ Kılıç, a.g.m. s.252.

²⁰Tevfik Temelkuran, "Divan-ı Hümayun Mühimme Kalemi", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, S.6, İstanbul 1975, s.139.

XVIII.yüzyılda Osmanlı bürokrasi terimlerine mühimme emirlerini yazan kâtip anlamına gelen mühimmenüvist terimi eklenmiştir.MühimmenüvistlerDivan-ı Hümayûn'unmühim olarak vasıflandırdığı konuları kaleme almakla görevli olduklarındandiger kâtiplerden daha imtiyazlı, güzel yazı yazan, temiz giyimli, güvenilir ve görevinebağlı kimselerdi.

1.2. Mühimme Defterlerinin Mahiyeti ve Diplomatik Yönü

Mühimme defterleri, devletin işleyişini ve özellikle devletin hukuki ve bürokratik yapısını yansıtan önemli bilgiler ihtiva etmektedirler.²¹Divan-ı Hümayûna bağlı olarak düzenlenenbu defterler, kalemlerde yer alan görevlilerin durumunu, tercih edilen sistemi, yaşanan reform hareketleri ve değişimleri ortaya koymada yol göstericidirler.²²Bu defterlerin mahiyeti şu şekilde teşkil edilmiştir. Mühimme defterleri istisnalar dışında kaleme alındıkları sadrazam ve reisülküttabın devrine işaret eden bir başlık ile başlar.²³Ancak ait oldukları dönemde Sadrazam veya reisülküttab değişmiş ise ona göre yeni bir başlık atılırdı. Reisülküttablık müessesesinin Hariciye Nezareti'ne dönüşmesinden sonra defter başlıklarına nazırın adı yazılmaya başlanmıştır.

Mühimme defterlerindeki kayıtları, muhatap makama gönderilen ferman kopyaları idi. Mühimme defterleri name, emir veya hüküm ile benzerlerinin tam metnini kapsamamakta, elkab ve öteki formalite kısımları terkedilerek ya da kısaltılarak asıl konuyu ihtiva etmekteydiler.²⁴

Ferman, berat, nişan gibi Osmanlı diplomatik belgelerinde muayyen bir yazma formülü tatbik edilmiştir. Buna göre bu belgeleri 10 kısımda incelemek mümkündür;

- 1.Davet
- 2.Tuğra
- 3.Ünvan ve Elkab
- 4.Muhatabın Adı ve Elkabı

²¹ Şükrü Özen, *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları –Tespitler- Problemler-Teklifler-*, (Ed. Ali Akyıldız), *İSAM*, Yayın no:391, İstanbul 2006, s.101.

²² Emel Soyer, *XVII. yy. Osmanlı Divan Bürokrasisi'ndeki Değişimlerin Bir Örneği Olarak Mühimme Defterleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007, s.2 .

²³ Kütükoğlu, a.g.m. s.521.

²⁴ Kılıç, a.g.m. s.253.

5.Dua

6.Nakil ve İblağ

7.Emir

8.Tekid ve Tenkid

9.Tarih

10.Yer

Belgelerin en üstünde davet formülü bulunmaktaydı. Bu besmelenin kısaltılmışı olan "b" olacağı gibi Allah lafzının kısaltılmışı olan "hüve" veya "hu" şeklinde de olabilirdi.Davetten sonra Padişah'ın alameti olan tuğra, "Tuğrakeş"veya "Nişancı" tarafından sanatkârane bir şekilde çekilirdi.²⁵

Davet ve tuğra kısmı Mühimme Defterleri'nde yer almazdı. Çünkü mühimme defterlerindeki hükümler esas belgelerin sûretleri ve müsveddeleri olduğundan davet ve tuğra kısmını ihtiva etmezlerdi.

Unvan ve Elkab bölümünde padişah, başka bir hükümdara mektup gönderecekse önce kendi elkab ve unvanlarını kullanırdı. "Ben ki Sultanü's-Selatin, Burhanü'l-Hevakin, Tac-ı Bahş-ı Hüsrevan, Ruy-ı Zemin, Zıllullahi fi'l-Arzın ..." gibi cümlelerden sonra hâkimolduğu ülkeleri bir bir sayarak kendini tanıtır ve yüceltirdi. Mühimme defterlerinde sûretleri kaydedilen ferman ve name-i hümayunlardaPadişah'ın unvan ve elkabına yer verilmezdi.Muhatabın elkabına geçilir ve ardından muhatabın elkablarından sonra ünvanları yazılırdı. Mühimme defterlerinde çok az elkab kullanılmış olup "*Anadolu Beylerbeyine hüküm ki*" gibi hitap edilenin rütbe ve mevki veya ismiyle doğrudan konuya girilmiştir.Elkabtan sonra dua ve hayır cümlesi gelip burada da muhatabın mevkii ve sınıfına dikkat edilmekteydi. Mesela kadılar için "zide fazluhu", Hristiyan hükümdarlar içinse en çok kullanılan formül "hutimet avakıbuhi bi'l-hayr"dır.²⁶Buraya kadar olan kısım belgenin giriş kısmıdır. Giriş kısmının ardından asıl mevzuya geçilirdi. Burada birinci bölüm nakil ve iblağdır. Nakil ve iblağ kısmında bir olay anlatılmakta, hükmün yazılmasına sebep olan konu açıklanmaktadır. Kullanılan umumi formül "tevki-i refi-i hümayun vasıl olıcak malum ola ki" şeklindedir. Mühimme Defterinde ise bu formül "mektup gönderip" veya "âdem gönderip" şeklindedir.

²⁵ Kılıç, a.g.m. s.254.

²⁶M.Tayyib Gökbilgin, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, İstanbul, 1979, s. 68.

"Buyurdum ki" formülü ile başlayan kısım emir kısmıdır. Ne yapılması, nasıl hareket edilmesi gerektiği muhataba bu kısımda ifade edilirdi. Emir cümlesini takiben sadece "şöyle bilesiz", "alamet-i şerifle i'timat kılasız" gibi cümleler ile te'kit ve tehdit rüknü işlenmiş olurdu. Tekid ve tehdit kısmında fermana belirtilen emirüzerine hareket edilmesinin gerekliliği vurgulanırdı.

Fermanlarda te'kit ve tehdit formülünden sonra tarih kısmı bulunur. Tarihin yeri ve şekli ise XVII. yüzyıl ortalarına kadar başlık şeklinde Arapça olarak haftanın günü, ayın adı ve yılı olarak kaydedilmiştir. Bu tarihlerin bazılarında haftanın günü ile ayın tarihinin uymadığı görülür. XVII. yüzyıl ortalarına doğru ise önce başlık tarihle birlikte bazı hükümlerin altına da tarih atılmaya başlanmış, daha sonra başlık tarih tamamen terk edilerek her hükmün altına ve ayın onar günlük devreleriyle (evâil, evâsıt, evâhir) ay ve yıl yazılmıştır.²⁷ Bu ayrım XVII. yüzyıl ortalarına yani Sultan İbrahim'in saltanat dönemine(1640-1648) rastlamaktadır.²⁸Tahrir mahallinde ferman asıllarıyla mühimme defterlerindeki sûretleri arasında fark vardır. Asıllarında sol altta yer alan rükün mühimmelerde hükmün üst tarafında ve tarihin altında bulunmaktadır.Defterlerin kronolojik bir şekilde devam etmesi gerekirken bozulmalar görülmüştür. Bunu sebebi ise aynı defter içinde önceki tarihin sonraki bir sayfada yer alması yanında aynı tarihleri ihtiva eden hükümlerin farklı defterlerde bulunması veya bir sonraki mühimmede öncekine göre daha eski tarihli hükümlerin yer almasıdır.Defterlerin bölüm bölüm yazılıp sonradan ciltlenmesi ve ciltlenme sırasında cüzlerin karıştırılması da nedenler arasındadır.²⁹

Mühimme defterleri hükümlerinin esas yazılma şekli sırasıyla şu şekildedir.

- 1) Divanda alınan kararların tarihi
- 2)"Yazıldı": Fermanın gideceği makam veya kişiye gönderilmesi için yazıldığını belirtir.
- 3)"Ba hatt-ı şerif" : Padişahın kendi el yazısı ile emrinin yazıldığı anlamına gelir.
- 4) AhmedÇavuş'a verildi: Fermanın, yerine kiminle gönderildiğini belirtmektedir.
- 5) Fermanın yerine gitmesi için götürcek kimseye teslim edildiği tarih.
- 6)"Bu dahi" : Fermanın, bir üst ferman gibi aynı tarihte ve aynı şekilde yazıldığını anlamına gelir.

²⁷ Kütükoğlu, a.g.m. s.522.

²⁸ Kılıç, a.g.m. s.254.

²⁹ Kütükoğlu, a.g.m. s.522.

7)“Bir Sûreti”: yazılan fermanın başka nerelere yazıldığını gösterir. Böyle hükümlerde sadece gideceği yerinismi belirtilir.

Divana sunulan arzlar, kimin tarafından sunulduğu mühimme defterlerine bakılarak anlaşılabilmektedir. Çünkü mühimme defterlerinde hükümlerinüstüne kimin arzı veya takriri olduğu yazılırdı.Arz veya takrirler tezkireci tarafındanokundukça her biri hakkında hüküm buyrulurdu. Bunlar hemen ilgili vesikanın üstüneveya yanına ya da ayrı bir kâğıdageçirilirdi. Divana gelen meselelerden gerekligörülenler bir telhis ile arzedilmekte ve ferman Hatt-ı Hümayûn’agöre yazılmaktaydı.³⁰Mühimme Defterleri’nde hangi hükümler için Hatt-ı Hümayûnçıkartıldığı da belirtilmektedir.

Mühimme defterleri, devletin yürütme organı olan Divan-ı Hümayûn’un kararlarını içermesi nedeniyle devletin resmi düşüncesinin fiiliyata yansması olarak görülebilir. Divan’da görüşülen ve karara bağlanan her konuda hükümlerin bulunduğu, ancak bu hükümlerin defterlerin adından da anlaşılaçağı üzere “*ehemm-i umurdan konular*” olduğu belirtilmiştir. Divanda görüşülen konuların mühimme defterlerine yazılması, yazıldığı devrin idari siyasi ve iktisadi durumu hakkında bilgiler verir. Diğer taraftan mühimme defterleri, halkın devlete olan güveninin bir neticesi olarak, hal olunamayan meselelerin yerel makamların elinden çıkıp merkeze aksetmesi ve bunun çözümünü yansıması bakımından da mühim birer müracaat kaynağı olarak değerlendirilebilirler.³¹ Bu defterlerde; halkın birbirleri olan ilişkileri, halkın devlet ve devlet görevlileri ile olan muamelesi, ekonomik ve sosyal ilişkiler, değişik dini gruplar arasındaki ilişki gibi çeşitli konular hakkında önemli bilgiler verir. Bunun yanı sıra yerelde meydana gelen sıkıntılarla ilgili devletin hangi bakış açısıyla olaya baktığınımühimme defterlerinden öğrenmek mümkündür.

Mühimme defterleri kayıtları ihtiva ettiği konular neticesinde Osmanlı tarihininsiyasi, iktisadi ve içtimai konularında çalışma yapacak olanlara yol gösterici konumundadır.

³⁰Kılıç, a.g.m. s.255.

³¹Ramazan Günay, “Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi”,*Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2013/1, S.17, s.24.

1.3. Mühimme Odası (Kalemi)

Birinci ve ikinci derecede önemli olan konular Divan (Beylikçi) Kalemi'ne gönderilirdi. Divan'da görüşülen meseleye “*mühim*” kaydı konulduğunda ise gerekli işlemlerin yapılması için “Mühimme-nüvis” denilen görevli kâtiplere havale edilirdi. Bu isim Arapça'daki “*mühim*” (önemli), kelimesinin ve Farsça'daki “*nüvis*”(yazıcı, yazar) kelimelerinden teşekkül etmiştir³².

Mühimme Odası veya Mühimme Kalemi denilen birimin başına “*kisedar*” adı altında bir görevli bulunmaktaydı.³³Fakat *kisedar* isminden farklı ve özel olarak Mühimme Odası'nın başında bulunan kimseye müdür unvanı verilmiştir. *Kisedarlar* kâtiplerin çalışmalarını takip edip denetlerdi. Mühimmenüvislerin başına amir olarak tayin edilen kimseye müdür adı verilince odanın adı Mühimme Müdürlüğü olmuştur.Mühimme Müdürlüğü'nde görevli olarak bir müdür, bir mümeyyiz, şef olarak bir *namenüvis* ve iki müzekkire memuru ile birlikte elli kadar görevli bulunuyordu. Mühimme Müdürlüğü'nün, yabancı devletlerle yapılan anlaşmalar, sözleşmeler, devletin önemli meselelerine ait emir ve beratların yazılması esas görevini teşkil ediyordu. Bu çeşit meseleler ait belgeler Mühimme Müdürlüğü'ne gelir ve gelen evrakların özetleri çıkarılarak evrak numarası ile kaydedilir ve “*müsevvid*” kâtiplerine verilir. Daha sonra evrak mümeyyize verilir, yazılması öncelikli olan evrakları kontrol ettikten sonra müdüre gönderirdi. Müdür de evrakı kontrol ettikten sonra “*Beğlikçilik makamına takdim edilsin*” diye evraka işaret koyar ve kaleme gönderirdi. Gönderilen evrakın karar veriliş tarihleri hangi gün ise müzekkire defterlerine kaydedilir ve ilgili kalemlere gönderilirdi.³⁴

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde H. 961-1333, M. 1553-1915 tarihleri arasında tutulmuş 419 adet Mühimme Defteri mevcuttur. Bilinen en eski tarihli Mühimme Defteri Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde E.12321 numarada H. 951, M. 1544 tarihli defterdir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki defterlerin en eski tarihli olanı H. 961, M. 1553 en son tarihli olanı ise H. 1323, M.1905 tarihli. Ancak 1 ve 2 nolu Mühimme Defterleri, Ru'ûs defterleridir.Bu yüzden Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki ilk Mühimme Defteri 3 nolu defter olup H. 966-968, M. 1558-1560 tarihli. Toplamda 266 adet mühimme defterinin kayıtlı olduğu bu seride bazı atlamalar olmakla beraber kronolojik bir sıra takip edilmiştir.

³²Temelkuran, s. 138.

³³Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 318.

³⁴Temelkuran, s.140-145.

İKİNCİ BÖLÜM

III. MURAD (1574-1595) ve III. MEHMED (1595-1603) DÖNEMLERİ

2.1. III. MURAD DÖNEMİ

2.1.1. III. Murad'ın Tahta Çıkışı

III. Murad, babası II. Selim'in Manisa sancak beyliğinde bulunduğu sırada 4 Temmuz 1546 yılında doğdu. Annesi Venedik asıllı Nur Banu Sultan'dır.³⁵ III. Murad küçük yaşta iken Aydın ve Manisa sancak beyliğini yaptı. Padişah II. Selim'in ölümü üzerine Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa tarafından İstanbul'a davet edildi.³⁶ Kaptan Kılıç Ali Paşa bir kadirga ile Mudanya'ya gönderildi. Fakat şehzade Murad Mudanya sahiline ulaştığı zaman kadirga ile karşılaşmadı.³⁷ Şiddetli bir fırtına olmasına rağmen Tevki' Feridun Ahmed Bey'in buz kayığına bindi ve zorlu bir yolculuk geçirerek yedi saat sonra Sarayburnu'na ulaştı.³⁸ Sadrazam'a haber göndererek saraya girdi ve sarayda Sokullu Mehmed Paşa şehzadeye biat etti. Şehzade Murad tahta çıkar çıkmaz Fatih Kanunnamesi mucebince beş kardeşinin boğdurulması emrini verdi.³⁹ Bu boğdurma hadisesi halkın üzerinde acıklı bir tesir bıraktı.⁴⁰ Kardeş katlinin tatbikatından sonra 22 Aralık 1574 sabahı taht değişikliği ilan edildi. Aynı gün Divan-ı Hümayûn üyeleri padişaha biat etti. Biat merasimlerinden sonra II. Selim ve katledilen beş şehzadenin cenazeleri Ayasofya Türbesine gömüldü.⁴¹

III. Murad tahta geçtikten sonra babası gibi devlet işlerine pek müdahil olmamıştır. Osmanlı kaynakları III. Murad'ın yumuşak tabiata ve fazla merhamete sahip olmasından dolayı devlet işlerinde zaafa yol açtığından bahseder.⁴² Hiçbir

³⁵ Bekir Kütükoğlu "III. Murad", *DİA*, c.31, İstanbul 2006, s.172.

³⁶ Johann Wilhelm Zinkaisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.3, Yeditepe Yay., İstanbul 2011, s.275.

³⁷ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c.3 birinci kısım, TTK yay., 8. Baskı, Ankara 2011, s.42.

³⁸ Ahmet Şimşirgil, *Kayı; Kudret ve Azamet Yılları*, c.5, Timaş Yay., 3.Baskı, İstanbul 2015, s.76.

³⁹ Halil İnalcık, *Devlet-i Aliye; Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar*, c.1, İş Bankası Yay., 56. Baskı, İstanbul 2016, s.186; Bkz. Kütükoğlu, a.g.m, s. 172

⁴⁰ Uzunçarşılı, a.g.e, s.42

⁴¹ Ziya Nur Aksun, *Osmanlı Tarihi*, c.1, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1994, s.369.

⁴² Feridun M. Emecen, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi (1300-1600)*, İş Bankası Yay., İstanbul 2015, s.421.

sefere çıkmamasına ek olarak Cuma selamlığına bile çıkmamıştır.⁴³ III. Murad döneminde önemli siyasi olaylar meydana gelmiştir. Bu siyasi olayları şu şekilde sıralayabiliriz:

Kuzey Afrika Meselesi

İran ile Münasebetler

Özbek Hanları ile Münasebetler

İngilizler ile Münasebetler

Avusturya ile Münasebetler

2.1.2. Kuzey Afrika Meselesi

Portekiz krallığı Hint Deniz yolunu büyük ölçüde elinde tutmasına rağmen Kuzey Afrika’da özellikle Fas’a hükmetmek istiyordu.⁴⁴ Osmanlı Devleti bu dönemde Cezayir, Trablusgarb ve Tunus’a hâkim olduğundan dolayı Fas üzerinde hâkimiyetini pekiştirmişti.

Fas 1511’den beri Hz. Peygamber’in torunu Hz. Hasan’ın soyundan gelen Şürefa-i Sadiye⁴⁵ denilen bir aile tarafından yönetiliyordu. Ancak bu aile arasında kardeşler arası taht kavgası başlamıştı.⁴⁶ 1557 yılında Abdullah El-Galib hükümdar olmuş ve tek tek kardeşlerini öldürmeye başlamıştı. Abdullah El-Galib’in kardeşlerinden Abdülmümin ve Abdülmelik Osmanlı Devleti’ne sığınmıştı.⁴⁷ Osmanlı Devleti, Abdülmümin’e Tlemsan’da emirlik verdi. Ancak Abdülmümin, Abdullah El-Galib tarafından öldürülünce Abdülmümin’in emaneti kardeşi Abdülmelik’e verildi. Abdülmelik’in Osmanlı tarafından desteğini gören Abdullah El-Galib İspanyollar ile ilişki kurarak Osmanlı Devleti aleyhine çalıştı. El-Galib’in ölmesiyle yerine oğlu Muhammed Mütevekkil Alellah geçti ve Portekizlilerle anlaştı.⁴⁸ Bunun üzerine Cezayir Beylerbeyi Ramazan Paşa 15.000 kişiyle Fas üzerine

⁴³ Türkan Alvan, “Devrinden Seyrine Sultan III. Murad’ın Kitâbü’l-Menâmât’taki Mektuplarına Dair Bazı Tespitler”, *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2014, S.3, s.30

⁴⁴ Uzunçarşılı, a.g.e, s.45

⁴⁵ Daha ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail Ceran “Sa’diler”, *DİA*, c.35, İstanbul2008, s. 407-410

⁴⁶ Şimşirgil, a.g.e, s.81

⁴⁷ Mustafa L. Bilge, “Fas”, *DİA* c.12, İstanbul 1995, s.191

⁴⁸ Şimşirgil, a.g.e, s.81-82

yürüdü. Burada yapılan savaşı Osmanlı kuvvetleri kazandı ve Osmanlı devleti'nin desteklediği Abdülmelik Fas tahtına oturdu.⁴⁹Sâbık hükümdar Muhammed Mütevekkil Alellah Marekeş'e çekildi. Muhammed Mütevekkil Alellah bazı tavizler karşılığında Portekizlilerden yardım istedi. Yardım talebini geri çevirmeyen Portekizliler 1578'de Osmanlı-Fas müşterek ordusuyla Vadiü's-Seyl denilen yerde karşılaştı. Osmanlı kuvvetleri 50.000 kişi, Portekiz kuvvetleri ise 60.000 süvari ve 360 top ile gelmişti.⁵⁰ Savaşın sonucunda Portekizliler bozguna uğradı. Bu savaş Portekizliler için felaket oldu. Portekiz kralı Sebastiyân öldü. Varisi olmadığı için iki sene kadar idareyi amcası Henri devraldı ve Henri'de ölünce İspanya kralı II. Filip, Portekiz krallığına oturdu.⁵¹ Bu muharebenin neticesinde Fas, Osmanlı Devleti'ne bağlanmış oldu.

2.1.3. İran ile Münasebetler

Osmanlılar ile İranlılar arasında 1555'te Amasya Anlaşması yapılmıştı. III. Murad tahta çıktığı zaman İran elçisi Tokmak Han İstanbul'a çok değerli hediyelerle gelmiş ve iyi derecede ikram görmüştü.⁵² Tokmak Han İstanbul'da bulunduğu esnada İran hükümdarı Tahmasb vefat etti. Tahmasb'ın ölümüyle ülkede taht kavgaları çıktı.⁵³

Osmanlı Devleti ile İran'ın güçlü devlet olmaları, aynı dinin farklı mezheplerine sahip olmalarından kaynaklanan çekişmeler ve sınır komşusu olmaları tarihte bu iki devleti birçok defa karşı karşıya getirmişti.⁵⁴ İran'da Tahmasb'ın ölümünden sonra başlayan taht kavgalarından Osmanlı devleti istifade etmek istemişti. İran'da Şah olan II.İsmail'in de ölümü ile İran'da karışıklıklar arttı. İran'a karşı yapılmak istenen sefere Sokullu Mehmed Paşa taraftar olmamasına rağmen savaş ilan edildi.⁵⁵ Ancak seferi kimin kumanda edeceği konusu, devlet merkezinde ciddi bir soruna yol açtı. Lala Mustafa Paşa ile Sinan Paşa arasında serdârlık için çekişme yaşanmıştı.⁵⁶ Padişahın duruma müdahil olmasıyla Lala Mustafa Paşa,

⁴⁹ Bilge, a.g.m, s.191.

⁵⁰J. Von Hammer, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.2, Kumsaati Yay., 2. Baskı, İstanbul 2011, s.293.

⁵¹ Uzunçarşılı, a.g.e, s.48.

⁵²Selanik-i Mustafa Efendi, *Tarih-i Selanik-i*, s.112–116, Hammer, a.g.e, s.297.

⁵³ Erhan Afyoncu, 1000 Soruda Osmanlı İmparatorluğu, c.2, Yeditepe Yay., İstanbul 2010, s. 215.

⁵⁴Zinkaisen, a.g.e, s. 405-406.

⁵⁵ Kütükoğlu a.g.m, s. 173.

⁵⁶Aksun, a.g.e, s.376.

Gürcistan üzerinden Şirvan'ın fethiyle görevlendirildi. Aynı zamanda Sinan Paşa azledildi.⁵⁷ Ardahan üzerinden Gürcistan'a giren Lala Mustafa Paşa Çıldır Gölü civarında İran ordusuyla karşılaştı.⁵⁸ Yapılan savaşta Osmanlı ordusu zafer kazandı. Gürcistan'a giren Osmanlı ordusu Koyungeçidi adlı yerde Safevileri yendi ve Şirvan civarındaki şehirler tek tek Osmanlı ordusuna teslim oldu. Lala Mustafa Paşa 1579'da ikinci seferi tertip etti. Bu sefer Osmanlı kuvvetlerinin ele geçirilen yerlerde tutunmasını sağladı. Lala Mustafa Paşa kışı geçirmek için Erzurum'a döndüğü sırada Sokullu Mehmed Paşa'nın vefat haberi geldi.⁵⁹

Lala Mustafa Paşa, Sokullu Mehmed Paşa'nın ölümüyle kendisine başarılarından dolayı sadrazamlık yolunun açıldığını düşündü. Ancak azledilerek İstanbul'a çağrıldı. İran seferi için Sinan Paşa görevlendirildi. İran ile Barış görüşmelerinde bulunan Sinan Paşa'nın İstanbul'a dönüşünün ardından III. Murad oğlu Şehzade Mehmed için muhteşem bir sünnet töreni düzenletti.⁶⁰

Sinan Paşa doğuda önemli bir başarı elde edemediğinden dolayı padişah tarafından azledildi ve serdârılığa Ferhad Paşa atandı. Bu sırada İran cephesinde Osmanlı kuvvetlerinin durumu sarsılmış ve Şirvan'da bulunan Özdemiroğlu Osman Paşa, Demirkapı'ya çekilmişti. Bu çekilmeden sonra taarruza geçen Safevi kuvvetleri ile yapılan muharebede Osmanlı kuvvetleri galip geldi. Zaferin ardından Şirvan'ın Osmanlı Devleti'nde kaldığı kesinleşti. Özdemiroğlu Osman Paşa, Şirvan'dan Kefe'ye geçti. Burada İslam Giray'ı Kırım Hanı ilan ederek İstanbul'a geçti. III. Murad tarafından çeşitli hediyelerle karşılandı ve kendisine sadrazamlık görevi verildi.⁶¹

Yeni sadrazam Özdemiroğlu Osman Paşa göreve geldikten sonra 1585'te Tebriz'i aldı ve padişah adına hutbe okuttu. Ancak Tebriz'in kontrol altında tutulması zor oldu. Aynı sene içerisinde sadrazam hastalanarak vefat etti. Özdemiroğlu Osman Paşa'nın vefatından sonra Safeviler tarafından Tebriz'e 11 ay

⁵⁷Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi*, s.32-33, Kütükoğlu, a.g.m. s.173.

⁵⁸Selanik-i Mustafa Efendi, *Tarih-i Selanik-i*, s.118-120; Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi*, s.35-36, Uzunçarşılı a.g.e, s.58-59.

⁵⁹Kütükoğlu, a.g.m, s.173.

⁶⁰ Sünnet törenin ayrıntıları için bkz. Nevin Özkan, "Bir İtalyan Arşiv Belgesine Göre Şehzade Mehmet'in Sünnet Düğünü (1582)", U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, S.4, 2003/1, s.89-110.

⁶¹ Kütükoğlu, a.g.m, s. 173.

boyunca saldırılar düzenlendi. Ferhat Paşa'nın Tebriz'e geleceğini duyan Safeviler geri çekildiler.⁶² Ferhat Paşa'nın Tebriz'e gelmesiyle Safevi topraklarına karşı taarruza geçildi. İran'da tahta yeni çıkan Şah Abbas, devletin durumunun kötüye gittiğini farkına varınca barış için Haydar Mirza önderliğinde kalabalık bir gurubu elçilik heyeti olarak 1590 yılında İstanbul'a gönderdi. Barış isteğine karşı Osmanlı Devleti aldığı toprakların kendisinde kalması şartıyla 1578'de başlayan Osmanlı-İran savaşlarını Ferhad Paşa Anlaşmasıyla bitirilmeye karar verdi.⁶³

Bu savaşlar askeri ve mali açıdan Osmanlı Devleti'ni çok yıpratmıştı. Osmanlı Devleti askeri olarak bir milyona yakın asker kaybetmişti. Savaşa harcanan yüksek miktarda paralar, reayanın ekonomik olarak kötü duruma düşmesine sebep olmuştu.⁶⁴

2.1.4. Özbek Hanlığı ile Münasebetler

İranlıların lideri Emir Han'ın Özbekler tarafından öldürülmesiyle, iki ülke arasında savaşa neden oldu. Bu süreçte Osmanlı-Safevi savaşları devam etmekteydi. Safevilerle arası iyi olmayan ve birçok toprağını Safevilere kaptıran Özbekler, Osmanlı Devleti'nden yardım istedi. Özbeklerin yardım talebini geri çevirmeyen III. Murad, Safevileri kısıp almak için Özbeklere, Piyale Paşa komutasında 120 top ve 500 kadar yeniçeri ile Bakü'den deniz yoluyla Özbeklere gönderdi.⁶⁵ Piyale Paşa, Özbek topraklarına vardığında Özbeklerin taht kavgası içerisinde olduğunu gördü. Özbek Hanlığını ele geçiren II. Abdullah vakit kaybetmeden Herat'ı ele geçirdi ve Horasan'a giderek Safevileri baskı altına aldı.⁶⁶ Osmanlı Devleti ve Özbek Hanlığı arasında kalan Safevilerin başına 1587'de geçen Şah Abbas barış istemedi, devam eden savaşlar neticesinde Safeviler mağlup oldu. Ancak bu savaşlar Osmanlı Devleti ile Safevileri mali açıdan zora sokarak Safevi merkez otoritesini zayıflattı. Öyle ki Osmanlı Devleti ele geçirdiği bölgelerin imarına para ayıramadı ve askerlerin ulufelerini ödemekte bile güçlük çekti.⁶⁷ Sonuçta Osmanlı ve Safeviler arasında Ferhad Paşa Anlaşması imzalandı. Ferhat Paşa Antlaşması'yla o tarihe kadar

⁶² Uzunçarşılı, a.g.e. s.62-63.

⁶³ Kütükoğlu, a.g.m, s.174.

⁶⁴ Zinkaisen a.g.e, s. 414.

⁶⁵ Nicole Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.3, Yeditepe Yay., İstanbul 2005, s.213

⁶⁶ Afyoncu, a.g.e, s.220.

⁶⁷ Özer Küpeli, *Osmanlı- Safevi Münasebetleri(1612-1639)*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2009 (Doktora Tezi), s.12.

Osmanlı Devleti'nin ele geçirdiği tüm topraklar: Tebriz, Azerbaycan, Şirvan ve Gürcistan Osmanlı egemenliğinde kaldı.⁶⁸ Osmanlı Devleti, Özbek Hanlığının da Safeviler ile barış yapması için aracı olacak ancak bu konuda başarılı olamayacaktı.⁶⁹

2.1.5.İngilizler ile Münasebetler

Osmanlı Devleti III. Murad dönemine kadar limanlarından ticaret yapma imtiyazını Fransa ve Venedik'e tanımıştı. III. Murad döneminde ticari imtiyaz verilen devletlere İngiltere'de eklendi.⁷⁰ İngiltere'ye ticari imtiyaz tanınması, Osmanlı Devleti'nin Avrupa'da yeni müttefikler elde etmek istemesi ve Akdeniz sularında ticareti geliştirmek istemesinden kaynaklanan bir durumdu. Ayrıca Osmanlı Devleti Katoliklere karşı Protestan olan İngilizleri desteklemesi de etkili olmuştu.⁷¹Bu sebeplerden dolayı Osmanlı Devleti İngilizler'e 35 maddelik İngiliz tüccarlarının can güvenliği ve serbest ticaret yapabilmelerini sağlayan bir âhidname verdi.⁷² İlişkilerin gelişmesinde Hoca Saadettin Efendi önemli görevler üstlenmişti. III. Murad ile kraliçe Elizabet arasında mektuplaşmalar oldu. Özellikle İspanya'ya karşı İngiltere'ye yardım donanması gönderen Osmanlı Devleti, İspanyolların İngilizlere karşı galip gelmesine engel oldu.⁷³

2.1.6. Osmanlı-Avusturya Münasebetleri

III. Murad devrinde İran'dan sonra ikinci büyük cephe batıda Avusturya'ya karşı açıldı. Cephenin açılmasının sebepleri arasında Osmanlı vezirlerinin iktidar hırsı ve Venediklilerin emrinde çalışan Uskokların Osmanlı topraklarına saldırmaları gösterilebilir.⁷⁴ Ancak Uskok saldırıları ve diğer yağma faaliyetleri karşılıklı artmasına rağmen, Osmanlı-İran savaşlarından dolayı Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında sekiz yıllık sulh yapılmıştı.⁷⁵ Osmanlı-İran savaşlarının bitmesi ve Ferhad Paşa'nın doğu cephesinde elde ettiği başarıları bir türlü kabullenemeyen Koca Sinan Paşa, III.Murad'ı Avusturya'ya karşı savaş açmaya teşvik etti.⁷⁶

⁶⁸ Zinkaisen, a.g.e, s.414; Aliyev Salih Muhammedoğlu, "İran", *DİA*, c.22, İstanbul 2000, s.407.

⁶⁹ Şimşirgil, a.g.e, s.141.

⁷⁰ Kütükoğlu, a.g.m, s.174.

⁷¹ Aksun, a.g.e, s.385.

⁷² Zinkaisen a.g.e, s.304.

⁷³ Zinkaisen, a.g.e, s.308; Şimşirgil, a.g.e, s.150.

⁷⁴ Afyoncu, a.g.e, s.244.

⁷⁵ Uzunçarşılı, a.g.e, s.69.

⁷⁶ Zinkaisen, a.g.e, s.419-420.

Bosna valisi Telli Hasan Paşa'nın Avusturya ile yapılan 8 yıllık sulh muahedelerini zedeleyip Avusturya'nın topraklarına akınlar yaparak Hrastovice, Gora ve Bihke'yi fethetti. Daha sonra Sisek kalesini kuşattı ve birçok esir ele geçirerek İstanbul'a gönderdi.

Avusturya ordusunun Telli Hasan Paşa'ya karşı harekete geçmesi üzerine Telli Hasan Paşa, Sadrazam Siyavuş Paşa'dan yardım istedi. Bu arada Siyavuş Paşa azledildi ve yerine sadrazam olan Koca Sinan Paşa, Telli Hasan Paşa'ya yardım göndermeyi geciktirdi. Telli Hasan Paşa yardımın geleceğini zannederek Kulpa nehrini geçti ve Osek üzerine yürüdü. Paşa, Osek önlerinde Avusturya ordusu ile karşı karşıya geldi. Yapılan savaşta Telli Hasan Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu mağlubiyet yaşadı ve Hasan Paşa öldü.⁷⁷ ve bu mağlubiyetten dolayı 1593 yılına "Bozgun Yılı" adı verildi.⁷⁸ Koca Sinan Paşa bu mağlubiyeti kullanarak Avusturya'ya savaş ilan etti ve savaş istemeyenlere karşı bir fetva çıkarttırarak savaşa muhalefet edenleri kâfir olarak niteledi.⁷⁹

Koca Sinan Paşa muhalefetin sesini kestikten sonra sefere çıktı ve Osmanlı ordusu Pespirim, Polota, Yanık ve Papa kalelerini fethetti.⁸⁰ Koca Sinan Paşa daha sonra sınırda bir kuvvet bırakarak Belgrad'a döndü. Bu esnada Osmanlı Devleti için ekonomik ve stratejik olarak mühim konumda bulunan Erdel, Eflak ve Boğdan voyvodaları Osmanlı Devleti'nin aleyhindeki haçlı ittifakına katıldı. Avusturya ile muharebeler devam ederken 16 Ocak 1595 yılında III. Murad vefat etti ve yerine oğlu III. Mehmed tahta geçti.⁸¹

2.2. III. MEHMED DÖNEMİ (1595-1603)

2.2.1. III. Mehmed'in Tahta Çıkışı

III. Murad'ın oğlu olan III. Mehmed 26 Mayıs 1566 yılında Manisa'nın Sart ovasında doğdu. Annesi Arnavut asıllı Safiye Sultan'dır.⁸² III. Murad'ın 1574 yılında tahta geçmesiyle, III. Mehmed 9 yaşında harem halkı ile birlikte Manisa'dan

⁷⁷Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi*, s. 118 – 119.

⁷⁸Zinkaisen, a.g.e, s. 420, Afyoncu, a.g.e, s.245. Bkz. Şimşirgil, a.g.e, 151-152.

⁷⁹Uzunçarşılı, a.g.e, s.70. Bkz. Afyoncu, a.g.e, s.246.

⁸⁰Kütükoğlu, a.g.m, 174. Bkz. Şimşirgil, a.g.e, s.155-156, Afyoncu, a.g.e, s.246-247.

⁸¹Jorga, a.g.e, s. 256, Uzunçarşılı, a.g.e, s.71-72.

⁸²Feridun Emecen "III. Mehmed", *DİA*, c.28, İstanbul 2003, s.407.

İstanbul'a geldi.⁸³ 16 yaşına geldiğinde Saruhan sancak beyliğinin kendisine verilmesiyle Manisa'ya gönderildi. Sancak beyliği ile saltanata cülus eden son Osmanlı padişahı olan III. Mehmed babasının 1595 yılında vefatıyla İstanbul'a geldi. Tahta cülus ettikten sonra kanun⁸⁴ gereği 19 kardeşini katlettirerek oluşabilecek taht kavgalarının önünü kesti.⁸⁵

2.2.2. III. Mehmed'in Sefere Çıkışı ve Haçova Meydan Muharebesi

III. Mehmed tahta çıktığı sırada babası döneminde başlayan Osmanlı-Avusturya savaşları halen devam etmekteydi. Bunun üzerine padişah, Ferhad Paşa'yı, Eflak üzerine gönderdi. Ancak Ferhad Paşa'nın başarısız olması sebebiyle onun yerine Sinan Paşa'yı göreve getirdi. Sinan Paşa, Eflâk'ın büyük bölümünü ele geçirdi, sefer dönüşünde 27 Ekim 1595'te Yerköyü'nde büyük bir hata yaptı ve bu hata pahalıya mal oldu; Osmanlı akıncı birlikleri köprüden geçtikleri sırada kazanılmış olan ganimetlerden Sinan Paşa'nın emriyle devletin payı alındığı için ordu yavaşladı. Eflâk birlikleri Osmanlı ordusunu dağınık halde yakalayıp saldırıya geçti ve büyük bir facia yaşandı. Bu saldırı ile akıncı ocağı yok oldu.⁸⁶ Avusturyalılar, Osmanlı Devleti'nin bu mağlubiyeti üzerine 80.000 kişilik bir ordu ile Estergon kalesini ele geçirdi. Yeni tahta çıkan III. Mehmed bu mağlubiyet haberlerini duyduğunda çok hüznüldü. Hoca Saadettin Efendi'nin teşvikleriyle Avusturya üzerine sefere çıkmaya karar verdi.⁸⁷ Padişahın sefere çıkması ordu içerisinde büyük bir memnuniyetle karşılandı. Kanuni Sultan Süleyman zamanında alınamayan Eğri Kalesi üzerine giden Osmanlı ordusu kaleyi ele geçirdi.⁸⁸ Daha sonra 24 Ekim 1596 yılında Haçova'ya doğru yola çıktı. Osmanlı ordusu 70 yıl sonra ilk defa bir meydan savaşına çıkıyordu. Ancak bu uzun süre zarfında Osmanlı ordusu meydan savaşlarındaki ustalığını kaybetmişti. Avusturya ordusu ise kendini yenilemişti. 100 bin kişilik ordu toplayan Avusturya Arşidükü Maksimilyan 25 Ekim 1596 yılında Haçova'da Osmanlı ordusunun karşısına çıktı. Osmanlı ordusunun

⁸³ Emecen, a.g.m, s.408.

⁸⁴ Ve Her Kimesneye ki evlâdumdan saltanat müyesser ola, karındaşların nizâm-ı âlem için katl etmek münâsibdür. Ekser-i ulemâ dahi tecvîz etmişdür. Anunla âmil olalar. Bkz. a.g.e. *Kanunname-i Ali*, s.18.

⁸⁵ Ahmet Mumcu, *Osmanlı Devleti'nde Siyaten Katl*, Phoenix Yay., 4. Baskı, Ankara 2017, s.177. Bkz Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, (Çev. Ruşen Sezer), Yapıkredi Yayınları, 22. Baskı, İstanbul 2016 s.66.

⁸⁶ Zinkaisen a.g.e, s.428; Afyoncu, a.g.e, s.248; Bkz. Şimşirgil, a.g.e, s.182.

⁸⁷ Jorga, a.g.e, s.270, bkz. Uzunçarşılı a.g.e, s. 74..

⁸⁸ Geza David, "Eğri", *DİA*, c.10, İstanbul 1994, s.489.

merkezinde padişah, sağ cenahta vezirler ve sol cenahta ise kazaskerler ile Hoca Saadettin Efendi bulunmaktaydı. 25 Ekim’de küçük çarpışmalardan sonra asıl muharebe 26 Ekim’de başladı. Avusturya ordusu savaş başladığı esnada taarruza geçti ve sultanın bulunduğu merkeze saldırdı. III. Mehmed ordunun gerisine çekilmek zorunda kaldı. Sonraki gün Avusturya ordusu Osmanlı Devleti’nin sağ cenahını yok etti ve daha sonra Osmanlı ordusunun merkezine saldırdı. Osmanlı ordusunun merkezindeki askerler kaçmaya başladı. Avusturya askerleri Osmanlı askerlerinin kaçtığını görünce zafer kazandıklarını düşünerek hazineyi ve eşyalarını yağmalamaya başladı.⁸⁹ Yağmaya şahit olan Osmanlı ordusunun geri hizmetinde bulunan aşçılar, seyisler vs. ellerine geçirdikleri aletlerle düşman askerlerine saldırmaya başladı. Hoca Saadettin’in teşvikiyle padişahın savaş meydanında kalması ve geri hizmette bulunanların saldırıya geçtiğini gören dağılmış Osmanlı ordusu yeniden toparlanarak harekete geçti.⁹⁰ Toparlanan Osmanlı ordusu taarruza geçerek disiplinsiz Avusturya ordusunu bozguna uğrattı. Yatsı vaktine kadar 50 bin düşman askeri öldürülmüştü. Osmanlı Devleti, Haçova’da mağlup olmak üzereyken zafer kazanmıştı.⁹¹

Haçova’da düşmana öldürücü darbe vurulmadığı için savaşlar 10 yıl daha devam etti. 1600’de yapılan anlaşma ile kanije kalesi Osmanlı devleti’ne teslim edildi. Anlaşmadan 1 yıl sonra Avusturya Arşidükü Ferdinand yaklaşık 50 bin kişilik bir kuvvetle Kanije kalesi önüne geldi. Kaleyi iki buçuk ay kuşatan Avusturyalılar, Tiryaki Hasan Paşa’nın meşhur savunma taktikleri karşısında bir sonuç alamadan geri çekilmek zorunda kaldılar.

1603 yılına gelindiğinde ise İran ile ilişkiler tekrar bozuldu. İran Şahı 1603 senesinde Tebriz’i geri aldı. İran ordusunun Revan üzerine gittiği esnada III. Mehmed vefat etti. Vefatından sonra yerine oğlu I. Ahmed tahta cülus etti.⁹²

XVI. yüzyılın sonları ve XVII. yüzyıl başlarındaki savaşların neticesinde Osmanlı ekonomisi bozulmuş, ordu eski gücünü kaybetmişti. Büyük nüfus artışı, Avrupa savaş teknolojisinin gelişmesi ve gümüş bolluğunun etkisi altında Osmanlı

⁸⁹ Feridun Emecen “Haçova Meydan Savaşı” *DİA*, c.14, İstanbul 1996, s.546.

⁹⁰ Emecen, a.g.m., s.547.

⁹¹ Afyoncu, a.g.e, s. 253-254.

⁹² Mücteba İlgürel “I. Ahmed”, *DİA*, c.2, İstanbul 1989, s.30

Devleti'nin klasik askeri ve mali düzeni sarsılmıştı. Ayrıca savaşların çok uzun yıllar devam etmesi ve savaş harcamalarının halka yüklü vergi olarak dönmesi, Celaliisyanlarını tetiklemişti. Bu isyanlar Osmanlı Devleti'ni her yönden zor duruma düşürmüştü.⁹³

⁹³ Halil İncılık, Devleti Aliye, s.409, Ayrıca bkz. Mustafa Akdağ, "Celâlî Fetretî", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. 16. S. 1.2, Ankara 1958, s.53-107.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

3.1.73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN ÖZELLİKLERİ

3.1.1. Defterin Fiziki Durumu

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, 989 Numaralı “Divân-ı Hümâyûn Defterleri Kataloğu’ndaki Mühimme Defterleri A.DVNS. MHM. d.073 şeklinde kayıtlı defterin evsaf ve eşkâli şöyledir:

- 1- Defter, 23 cm x 29 cm ebadındadır.
- 2- Defter 590 sahife ve 297 varaktan oluşmaktadır.
- 3- Defter, ciltli ve ebruludur.
- 4- Defterin numaralama yöntemi, sayfa düzeni şeklindedir. Defterin son sayfası boş bırakılmış olup numaralandırılan kısım 297 sayfadır.
- 5- Defterin kâğıdı sarımtırak beyaz, kalınca, mukavemetli ve aharlanmışır. Bilinen bir tür olmayıp, filigranı yoktur.
- 6- Defter, III. Murad (1574-1594) ve III. Mehmed (1595-1603) H. (1003-1004), M. (1594-1595) yılları arasındaki kayıtları ihtiva etmektedir
- 7- Defterde toplam 1296 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin gönderildiği yerlerin kayıtlarını içersûret kayıtları da mevcuttur.
- 8- Yazı genel olarak divâni ve divâni kırması olup okunaklıdır. Fakat birçok hükmün üzerinin çizilmesi, hüküm yanlarına ekler yapılması, mürekkebin dağılması okumayı oldukça zor hale getirmektedir. Bilhassa yer ve şahıs isimlerinin okunuşunda bazı güçlüklerle karşılaşmıştır. Metnin transkripsiyonunda, genel kabul gören mutedil bir usul gözetilmiştir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nin yayınlamış olduğu mühimme defterlerindeki düzen örnek alınmıştır. Bu çerçevede, kelime ortasında ve sonlarında yer alan ayın harfi (‘), hemze ise (’) işareti ile gösterilmiştir. Okunamayan kelimelerin yerine (...) kullanılmıştır. Okunmasında tereddüt edilen kelimelerine

sonuna (?) işareti, silik olan veya görünmesi mümkün olmayan kısımlar (eksik), kime gönderildiği belli olmayan hükümler (boşluk) diye belirtilmiştir. Ayrıca iptal edilen numaralı ve numarasız hükümler kalın ve büyük harfler ile belirtilmiş olub ve tamamlanamayan hükümler de “(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)” şeklinde yazılmıştır.

9- İncelediğimiz 121 ile 276’ncı sayfaları arasında 13 adet numarasız, 4 adette numaralı hüküm iptal edilmiştir. Ayrıca 12 adet tamamlanmayan numaralı, 3 adette tamamlanmayan numarasız hüküm mevcuttur.

3.1.2. Diplomatik ve Teknik Özellikleri

Hükümler genel olarak hükmün yollandığı şahıs ve makamlara göre, *Şirvan beglerbegisi Davud Paşa’ya hüküm ki*⁹⁴, *Sâbika Başdefterdar olan İbrahim’e hüküm ki*⁹⁵ gibi hitaplarla başlamaktadır. Bazen hükümler beylerbeğine, kadılara vediğer görevlilere genel bir şekilde yollanmaktadır. Mesela, *Rum beglerbegine ve vilâyet-i mezbûrede olan beğler ve kâdılara ve çeribaşlarına hüküm ki*⁹⁶, *Nahşan sancağında olan kâdılara hüküm ki*⁹⁷ şeklinde yazılmıştır. Bazen hükümlerin yazıldığı kişilerin görevleride yazılmıştır. *Kâraman beglerbegi Ali Paşa’ya hüküm ki*⁹⁸, *Budun caniblerinde muhafazada olan mezbûr Mehmed Paşa’ya hüküm ki*⁹⁹ şeklindeki hitaplar olduğu gibi *Bostancıbaşıya hüküm ki*¹⁰⁰ ve *Kilercibaşıya hüküm ki* gibi hitaplarda mevcuttur.

Hitap bölümünden sonra Nakil-İbلاغ rûknu gelmektedir. Bu rûkunda *Sen ki kâdîsın südde-i sa’âdetü’me mektûb gönderub*¹⁰¹, *İstanbul kasablarından Edine Kapusunda Ğalata frenkleri tarafında kasab olan İskerlet nam zimmi dergâh-ı mu’allâm’a ‘arz-u hal sunub*”¹⁰² şeklinde Divân-ı Hümâyûn’a gönderilen arz, arz-u hal veya şikâyetleryer almaktadır.

⁹⁴ Hüküm 285.

⁹⁵ Hüküm 286.

⁹⁶ Hüküm 288.

⁹⁷ Hüküm 354.

⁹⁸ Hüküm 398.

⁹⁹ Hüküm 470.

¹⁰⁰ Hüküm 476.

¹⁰¹ Hüküm 323.

¹⁰² Hüküm 336.

Hükmün yazılmasına neden olan vak‘ahülâsa edildikten sonra bu hususta verilen emrin anlatıldığı emir-hüküm rüknü yer almaktadır. Bu bölüm,*Buyurdum ki* ifadesiyle başlamakta ve *Buyurdum ki vusul buldukda müşârü’n-ileyhin mektûbu mucebince şaki-i mezbûr her kande ise ele getirülüb mezbûr Behram bölükbaşına teslim eylesiz kiol dahi mukayyed ve mahbûs südde-i sa’adetime irsâl ile sipahiden ve ‘azebden şak-i mezbûr mü’in olub ele verilmek isteyenleri men‘ idub memnu‘ olmayanların ehem re’yleri ile yazub südde-i sa’adetime‘arz eyleyesiz¹⁰³* şeklinde devam etmektedir. Bu bölüm Nakil-İbلاغ bölümünün tekrarı veya özeti şeklindedir.

Hükümlerin sol üst köşesinde hükmü yazan,*Ba-hatt-ı Nişancı Paşa¹⁰⁴, Ba-hatt-ı Hafız Efendi¹⁰⁵ ve Ba-hatt-ı Hamza Efendi* şeklinde hattatların isimleri bulunmakta ve bazen hattat isminin altında veya üstünde *Mezbûrun çavuşluğu alınmış ve mukayyed ve mahbûs bu canibe gönderile ki hakkından geline deyu yazılmak buyruldu¹⁰⁶* veya “*kayd-ı bend ile buyruldu¹⁰⁷*” gibi ifadeler yazılmıştır.

3.1.3. Dil Özellikleri

Defterin dili genel itibariyle açık, sâde ve anlaşır olmakla beraber günümüzde kullanılmayan kelimeler bir hayli fazladır. Bununla birlikte Arapça kalıplarında mevcudiyeti bazen hükmün anlaşılmasını güçleştirmektedir. Defterin yazıldığı dönemde kullanılan unvan, makam kalıpları bolca geçmektedir. Örneğin; *kıdvetü’l-emâsil ve’l-akran¹⁰⁸, kıdvetü’l emacid ve’l ekârim¹⁰⁹* veya *iftihariü’l-ümerâi’l-ekâbir¹¹⁰* gibi kalıplar mevcuttur. Bununla birlikte Farsça ve Arapça kalıplarda fazlaca kullanılmıştır. Örneğin; *bi’t tamam¹¹¹, bi’l-fi’il¹¹², fi’l vaki¹¹³, celil-ül kadr¹¹⁴, el-iyazü billahi teala¹¹⁵, bi-hasbü’ş-şer‘¹¹⁶, dame ikbâlehû¹¹⁷, “emîrü’l-*

¹⁰³ Hüküm 423.

¹⁰⁴ Hüküm 323.

¹⁰⁵ Hüküm 520.

¹⁰⁶ Hüküm 493.

¹⁰⁷ Hüküm 502.

¹⁰⁸ Hüküm 527.

¹⁰⁹ Hüküm 553.

¹¹⁰ Hüküm 608.

¹¹¹ Hüküm 335.

¹¹² Hüküm 420.

¹¹³ Hüküm 483.

¹¹⁴ Hüküm 338.

¹¹⁵ Hüküm 331.

¹¹⁶ Hüküm 358.

¹¹⁷ Hüküm 457.

ümerai'l-kirâm"¹¹⁸ gibi kalıplar mevcuttur. Tamlamaların bazen hattat farklılığı sebebiyle okunması güçleşmiştir. Örneğin; *Bir sûreti Hoşab Hâkimi 'İzzeddin Şire*¹¹⁹, *Bir sûreti Bir sûreti Gence'ye*¹²⁰, *bir sûret-i Temeşvar beglerbegisi vech-i meşruh üzere yazılmışdır*¹²¹ şeklinde yazılmış hükümler vardır.

3.1.4. Tarihler

Tarihin yeri ve şekli ise XVII. yüzyıl ortalarına kadar başlık şeklinde Arapça olarak haftanın günü, ayın adı ve yılı olarak kaydedilmiştir. Bu tarihlerin bazılarında haftanın günü ile ayın tarihinin uymadığı görülür. XVII. yüzyıl ortalarına doğru ise önce başlık tarihle birlikte bazı hükümlerin altına da tarih atılmaya başlanmış, daha sonra başlık tarih tamamen terk edilerek her hükmün altına ve ayın onar günlük devreleriyle "*Evâil (1-10)*", "*Evâsıt (11-20)*", "*Evâhir (21-30)*" ay ve yıl yazılmıştır.¹²² Bu ayrım XVII.yüzyıl ortalarına yani Sultan İbrahim'in saltanat dönemine(1640-1648) rastlamaktadır.¹²³ İncelediğimiz 73 Numaralı Mühimme Defteri'nde tarihler hükmün üzerine gün, ay ve yıl şeklinde yazılmıştır. Tarihlerin en üstünde Arapça günler belirtilmiştir. Örneğin; "*Yevmü'l hams*"¹²⁴, "*Yevmü'l selase*"¹²⁵, "*Yevmü'l Cuma*"¹²⁶ şeklinde ifadeler mevcuttur. Genel olarak Arapça olan ay isimleri "N, S, Ra, Z, Ş" şeklinde kısaltılmıştır.¹²⁷ Ayların kısaltılmadan, *Ramazan-ül mübareke*¹²⁸, *Şa'banü'l azim*¹²⁹ şeklinde yazıldığı hükümler de mevcuttur.

3.2. DEFTERİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

İncelediğimiz 73 Numaralı Mühimme Defteri, III. Murad saltanatının(1574-1595) son yılını ve III. Mehmed saltanatının(1595-1603) ilk yılını kapsamaktadır. Defterde bulunan hükümler genellikle eşkıyâlık meseleleri, eşkıyâdan muzdarip olmuş olan halkın sıkıntısının giderilmesi, ordunun sefere çıkması, ordunun zâhire ihtiyacı, İstanbul'a zâhire tedariki, cami, mescit yapımı, kasaplık,

¹¹⁸ Hüküm 457.

¹¹⁹ Hüküm 331.

¹²⁰ Hüküm 337.

¹²¹ Hüküm 289.

¹²² Kütükoğlu, a.g.m. s.522.

¹²³ Kılıç, a.g.m. s.254.

¹²⁴ Hüküm 402.

¹²⁵ Hüküm 460.

¹²⁶ Hüküm 340.

¹²⁷ Hüküm 457.

¹²⁸ Hüküm 460.

¹²⁹ Hüküm 350.

Mekke ve Medine'nin durumu hakkında bilgiler vermektedir. Defterdeki hükümler konularına göre toplanıp beş bölümde incelenmiştir. Ayrıca hükümlere muhatap olan makamları ve olayları belirtmek için tablolar hazırlanmıştır.

3.2.1. Eşkîyâlık ile İlgili Hükümler

Eşkîyâ, bedbaht, talihsiz, günahkâr, haydut, asi anlamına gelen “şâkî” teriminin çoğulu olan bir sözcüktür. İslâm hukukunda “yol kesen” anlamında “hırabe” veya “kat’ı tarik” kelimeleri de kullanılmıştır.¹³⁰ Osmanlı Devleti’nde ise “kutta‘ut’t-tarik” ifadesi ile beraber “şâkî” ve bunun çoğulu olan eşkîyâ kelimesi kullanılmıştır. İncelediğimiz 73 Numaralı Mühimme Defteri’nde ayrıca “haramî, haramzade” gibi kelimelerde kullanılmıştır.

Eşkîyâlık faaliyetleri Osmanlı Devleti’ni, özellikle XVI. yüzyılın sonlarından itibaren fazlasıyla uğraştırmıştır. 73 Numaralı Mühimme Defteri hükümlerinin %40’ı eşkîyâlık olayları ile ilgilidir. Eşkîyânın zulmüne uğrayan halk merkeze mektup, arz, arz-u haller veya muhızrlar göndererek sıkıntısından bahsetmiştir. Bununla birlikte merkezden gönderilen hükümlerde eşkîyâlık faaliyetinde bulunan şakilere gerekli cezaların verilmesi ayrıca mağdur olan halkın mağduriyetinin giderilmesi için gerekli ihtimamın gösterilmesi istenmiştir. Eşkîyâlık olayları ile ilgili bazı hükümler şu şekildedir. *Aydın sancağı beğine ve Güzelhisar kâdisına hüküm ki sen ki kâdisın südde-i sa’adetime mektûb gönderub kaza-i mezbûrda vaki’ ba’zı derbend yerlere eşkîyâ ve ehl-i fesâd zuhûr idub erbâb-ı sebinin yollarına inub emval ve erzakların nehb-uğaret idub her biri serbest kâryelere ve evkaf-ı re’ayasına iltica etmekle gündün güne fes’adları ziyade olmağla her kande iseler ele getirülmeleri için hükm-i şerîfîm taleb etdikleri ecilden buyurdum ki vardukda bu hususa muhkem mukayyed olub bu makûle fesâd ve şena’at üzere olanları tahabbüs idub her kangî kâryede bulunurlarsahin-i tedbir ve tedarikle ele getirüb da’vay-ı hak idub ta’yin madde eder hüsemalarızuhûr ederse muvâcehelerinde şer’le teftiş ve tefahhus idub göresiz fil vaki’ fesâd ve şena’at üzere olub ebna-i sebinin yollarına inub emval ve erzakların ğaret etdikleri vaki’ ise ehl-i fesâdın hakkında şer’lelâzım geleni icra edesiz amma hak üzere olub tezvir ve telbisden ve celb ve ahz sebebi ile ehl-i fesâda*

¹³⁰ Esra Yakut, “Osmanlı Hukukunda Bir Suç Olarak Eşkîyalık ve Cezalandırılması”, *Kebikeç Dergisi*, S.33, 2012, s.21.

*himâyet olunmakdan ziyade hazer edesiz.*¹³¹Hükümden üzere eşkiyanın artan faaliyetlerine karşı kadiya yazılan emirle güvenliğin sağlanması için bütün tedbirleri alması ve şer‘ ile lazım geleni yapması istenmiştir.

Eşkiyalık yapan gruplar içerisinde suhtelerde yer almaktaydı. Suhtelerin, XVI. yüzyılın ikinci yarısından sonra imaretlerde ve medreselerde sayılarının artması buna karşıt iş imkânlarının kapanması, taşra ekonomisinin bozulması, uzun süren savaşların getirdiği buhranlar sonucunda medrese öğrencileri arasında maddi ve manevi bunalımlar yaşanmıştı. Bu bunalımların neticesinde suhteler, halkın kadın, kız ve genç çocuklarına tecavüzde bulunmuş, halktan zorla para, erzak vs. toplamışlardı.¹³² Suhtelerin bu eşkiyalık faaliyetleri hükümet tarafından engellenmeye çalışılınca suhteler eşkiyalık faaliyetlerini arttırıp isyan etmiş ve tarihe “suhte isyanları” olarak geçecek olan isyanı başlatmışlardı. Suhtelerin eşkiyalıkları ve haklarından gelinmesi ile ilgili hükümler çalışmamız olan 73 Numaralı Mühimme Defteri’nde de mevcuttur. Bunlardan biri şu şekilde kayda geçmiştir; *Begşehri beğine ve kâdisına hüküm ki senki mîrlivasın ka‘imekâmın olan İbrahim südde-i sa‘adetime mektûb gönderub nefsi-i Begşehri mütemekkinlerinden Seyyid Müslim demekle ma‘ruf suhte dayıma ehl-i fesâd olan suhte taifesine serdâr olub re‘aya ve berayaya zulm ve te‘addisinin nihayeti olmayub hakkından gelinmek için nice defa‘ emr-i şerîf virilub ele girmeyub fukârâ her vecihle elinden aciz kalmışlardır deyu bildirdüğün ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda bi’z-zat mukayyed olub mezkûr ele götürüb gaybet ederse şer‘le buldurmasılâzım olunanlara buldurub getürdüb dahi da‘va-yı hak edenler ile mürefa‘-i şer‘ idub üzerinden on beş yıl mürur etmeyen hususların hak üzere teftiş ve tefahhüs idub göresiz mezbûrun üzerine sübût bulan hukuk ashâbına aliverildikten sonra üzerlerine şer‘le sübût bulan mevâdın sûret-i sicilleri ile mukayyed ve mahbûs yarar âdemlere koşub südde-i sa‘adetime gönderesin küreğe konula amma koşub gönderdiğün âdemler muhkem tenbih ve te‘kid iyleyesin ki gaflet ile yolda firar ettirmektan beğayet hazer edeler.*¹³³Hükümden anlaşıldığı gibi suhte faaliyetlerine katılan ve öncü olan kimseler kürek cezası ile cezalandırılmışlardır.

¹³¹ Hüküm 370.

¹³² Mustafa Akdağ, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası “Celali İsyanları”*, Cem Yayınevi, İstanbul 1995, s.20.

¹³³ Hüküm 448.

3.2.2. Sefer ile İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti kısa süre içerisinde güçlü bir imparatorluğa dönüşmesi, girmiş olduğu savaşları kazanmasından ileri gelmekteydi. Savaşlardaki galibiyetler, savaş öncesi lojistik ve hazırlığa bağlıydı. Bundan dolayı savaş öncesi hazırlıkların eksiksiz olması gerekmektedir.¹³⁴Savaş öncesi hazırlıklarda kadıların rolü çok büyüktü; İaşe temini, yol, su yollarının tamiri, ordunun geçeceği ve konaklayacağı yerlerin imar edilmesi vs. gibi çok önemli görevler üstlenmişti. İncelediğimiz 73 numaralı Mühimme Defteri'nin ihtiva ettiği tarihler Osmanlı Devleti'nin doğu ve batıda uzun yıllar yapmış olduğu savaşların bir yılını kapsamaktadır. İncelediğimiz defterde mevcut olan hükümlerde ordunun iâşesi, ordunun geçeceği bölgelerde yapılması gerekenler, mühimmat temini ve sefere gidecek olan askerler ile ilgili konuları barındırır. Bu hükümlerden biri şöyle kaydedilmiştir; *vusul buldukda bir an ve bir saat te'hir ve tevkîf iylemeyub taht-ı kazanızda mecma-ı nas olan mahallerde nida ettiresin ki ol caniblerde olan vilâyet-i Anadolunun zu'amave erbâb-ı tımarıbeglerbegileri yanuna varub bunlardan ma'ada dahi huruc eyleyen fermânda olan dergâh-ı mu'allam müteferrikaları ve çavuşların ve divan ve defter katibleri ve sair zuama ve erbâb-ı tımar umumen serdar-ı zafer-i şiarım yanına varalar ba'de'l tenbih-i mütenebbih olmayub varmayanların dirlikleri ahara virilmekle konulmayub eşedd-i siyaset ile siyaset olunurlar ana göre tenbih ve te'kid idub vech-i meşruh üzere ber vech-i ist'ical ihrac ve mahall-i me'murirsâylelemeğe ikdam eylesin velhasıl sened-i gidilsede olduğu gibi bu sene dahi umumen virilenmutasarrıfolarlar seferludürbir an ve bir saat tehir ve etmeyub muaccelen çıkub sür'atle yürülüp müşar-ül ileyhe mülaki olasız.*¹³⁵Seferlerde başarı elde edilebilmesi için gerekli tedbirlerin zamanında alınmasının önemini anlayan Osmanlı merkez yönetimi bu konuda oldukça hassas davranmış aksaklıkları önlemek için sürekli kontrolü elde tutmaya çalışmıştı.

Osmanlı Devleti bir sefere karar verdiği zaman karşılaştığı sıkıntıların başında hazine temini ile beraber ordunun zahire ihtiyacının karşılanması gelmektedir.¹³⁶Osmanlı Devleti bu sıkıntıların giderilmesi için sistemli bir

¹³⁴ Mehmet İnbaşı, *Ukrayna'da Osmanlılar Kamaniçe seferi ve Organizasyonu(1672)*, Yeditepe Yay., İstanbul 2004, s.9.

¹³⁵Hüküm 330.

¹³⁶ İnbaşı, a.g.e., s.217

organizasyon kurmuşlardı. Olağanüstü hallerde ordunun iaşesi için halktan nüzul ve sürsat adı altında vergi alınmıştı. Bunlar aynı ve nakdi olarak alınmıştı. Nüzul;ordunun zahiresini tespit edilen yere, ordu gelmeden yetiştirilmesi, sürsat ise ordunun konaklayacağı menzillere yem ve yiyeceklerin temin edilmesi anlamına gelmekteydi.¹³⁷Bu yiyeceklerin temininde kadılara yine büyük görevler düşmekteydi.İncelediğimiz 73 numaralı Mühimme Defteri'nde bu konuyla ilgili hükümler mevcuttur. Kayda geçmiş hükümlerin bir tanesi şu şekildedir; *Kırkkilise Sancağında vaki' olan kâdılara hüküm kitaht-ı kazanuzda sefer-i hümayûnum mühimmi için ihracı fermân olunan nüzul ve sürs'at koyunu emr-i sâbıkım mucebince muaccelen tedarik ve ihrac olunub mahal-i me'mure irsâl olunmak emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub fermân-ı sâbıkım mucebince sefer-i hümayûnum müheyi için ihrac-ı fermân olan nüzul ve sürsat koyunların muaccelen tedarik ve ihrac idub mahall-i ma'mure ber vech-i ist'ical irsâl ve isâlidub avk ve te'hirden ve noksanüzere gönderilmekden ihtiyât eylesin şöyle ki ihmal ve müساهelenüz sebebiyle ile avk ve te'hir olunub mahall-i ma'mure vakt-i zamanı ile irişmeyub veya noksan üzere irsâline azl-i ebedi ile konulmayub eşedd-i 'itab ile mu'ateb ve mu'akab olmanız mukârerdir ana göre ikdâm ve ihtimam üzere olasız.*¹³⁸ Bu hüküm Osmanlı Devleti'nin sefer iaşesi temini ile ilgili, hassasiyetine güzel bir örnek teşkil etmektedir. Bu hükümde sefere çıkan ordu için koyun temin edilmesi ve bu konuda aksaklık yaşanmaması kadılara tembih edilmişti

3.2.3. Zâhire ve Erzak Teminiile İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti başkent İstanbul'un zâhire sıkıntısı çekmemesi ve zâhirenin teminine büyük önem göstermekteydi. İstanbul kendi iaşesini kendisi karşılayamadığı için zâhiresi bulunan her eyalet, İstanbul'a zâhire göndermek zorundaydı. İstanbul'a zâhirenin yetersiz gelmesi ya da gelmemesi zaman zaman kıtlıklara sebebiyet vermiştir.

Kıtlık konusu Osmanlı Devleti için her zaman problemli bir konu olmuştur. Eşkîyâlığın yaygınlaşması ile köylülerin toprağını terk etmeleri, kış aylarının sert

¹³⁷ İnbaşı, a.g.e.,219-220.

¹³⁸ Hüküm 329.

geçmesi kıtlığın en önemli sebepleri idi. Osmanlı Devleti bu durumla XVI. yüzyılın sonlarına doğru karşılaşmaya başlamış ve zâhire temininde güçlük yaşamıştır.

İncelediğimiz defterde zâhire ve erzak temini ilgili hükümlerin bazıları şu şekildedir. *Yenişehir kâdîsına hüküm ki dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Mustafa çavuşun taht-ı kazanda olan tımarının mahsulü eğer buğday ve arpadır İstanbulzâhiresiçün gemilere tahmil ettirilub göndermen emrim olmuştur buyurdum ki vardukda müşârü'n-ileyh çavuşun tımarı mahsulünden ne mikdar buğday ve arpa var ise kimesne man'î olmayub Memi Re'is ve BaliRe'is gemilerine tahmil ettirub mu'accelen İstanbul zâhiresiçün irsâl ve isâl eylesin*¹³⁹ Mustafa çavuşa hükmü altında olan tımar mahsulünün acilen İstanbul'a gönderilmesi ve kimsenin engel olmaması için kadılara tembih edilmiştir.

Bir başka hükümde İstanbul'a zahire gönderilmesi emri verilmişken, emri yerine getirmeyen Trablusgarb beylerbeyine gönderilen hükümde bu kez ihmal etmemesi hemen zahirenin İstanbul'a gönderilmesi emredilmiştir.¹⁴⁰

3.2.4. Atama ile ilgili hükümler

İncelediğimiz 73 Numaralı Mühimme Defteri'nde atama ile ilgili birçok hüküm bulunmaktadır. Bu hükümler genel itibariyle emin, yiğitbaşı, başbuğ, serdarlık vs. ataması gibi konuları ihtiva etmektedir. Bu hükümlerin bazıları şunlardır; *Bosna beglerbegisine hüküm ki halen vezir-i azam olan düstur-ı ekrem ale'l-ahere Sinan Paşa edemallahu teala iclalehu işbu sene sülus ve elfşevvalininyirmi dokuzuncu gününden asakir Nusret-i şîârıma serdar ta'yin olunub sefer-i Nusret işin sür'at ve isti'cal ile varmak üzere olmağla sen beglerbegliğine müteallik ümerâ ve zu'ama ve erbâbı tımar ile müretteb ve mükemmel düşman yerağıyla müheyya ve hazır müşârü'n-ileyh serdarım tarafına nazır olub müşârü'n-ileyhimin rey-i sayibde iktiza eylediği üzere hidmette olman...*¹⁴¹ Bu hükümde Sinan Paşa'nın serdar-ı azam olması ve sefer çıkması ile ilgili bir hükümdür. Başka bir hükümde ise; *Üsküdar kâdîsına hüküm kihâlâ İstanbul zahiresiçün öte yakadan gelan koyunu min-ba'd kimesneye sattırmayub birini ta'yin edib cümlesini İstanbul'a*

¹³⁹ Hüküm 440.

¹⁴⁰ Hüküm 569.

¹⁴¹ Hüküm 289.

*gönderilmesin emr idub*¹⁴²Bu hükümden anlaşılacağı üzere İstanbul'a gelen zahiresinin satılmaması ve başına birinin atanması ile ilgili bir hükümdür.

3.2.5. Muhtelif Konulara Dair Hükümler

İncelediğimiz 73 numaralı Mühimme Defteri'nde, yukarıda saydığımız hükümlerin dışında hacıların güvenliği, Mısır Hazinesi, cami tamiri, han tamiri, hayrat tamiri, suyuollarının tamiri, yol-köprü tamiri, kale hizmeti, gayrimüslim ilişkileri, Medine ve Mekke ile ilgili hükümler gibi farklı konular ile ilgili hükümler bulunmaktadır.

Han tamiri için verilen hükümde, Üsküdar'da bulunan eski hanın tamiri için halkın isteğinin olması ve gereğinin yapılması ile ilgili,¹⁴³

Cami tamiri için ve ihtiyaç duyulan marangoz temini için Azak'da bulunan marangozların yeterli miktarda İstanbul'a gönderilmesi ile ilgili,¹⁴⁴

Kalede bulunan topçuların kale dışına gönderilmemesi ve kale içerisindeki hizmetlerine devam etmesi ile ilgili,¹⁴⁵

Yahudilerin yaya kaldırımı üzerine merdiven yaptıkları yaşlı ve âmaların kaldırımında yürürken zorluk çektikleri ve bu merdivenlerin kaldırılmasına ile ilgili,¹⁴⁶

Eba Eyyube'l-Ensari, Ğalata, Kasımpaşa, Tophane, Üsküdar ve Yenihisar'a yolunca odun satanları damgasız kantar kullanmaları, eksik odun satmaları ve haklarından gelinmesine dair verilen hükümler mevcuttur.¹⁴⁷

Tablo 3.1-73 Numaralı Mühimme Defteri (121-276) Hükümlerinin Gönderildiği Kişi ve Makam

Kişi ve Makam	Hükümler
Beylerbeyi	279,281, 283, 285, 288, 289,

¹⁴²Hüküm 356.

¹⁴³ Hüküm 302.

¹⁴⁴ Hüküm 516.

¹⁴⁵ Hüküm 322.

¹⁴⁶ Hüküm 557.

¹⁴⁷Hüküm 527

	305, 314, 315, 320, 335, 352, 353, 355, 358, 361, 363, 367, 368, 372, 374, 377, 383, 385, 388, 398, 404, 405, 420, 437, 439, 444, 450, 451, 453, 454, 455, 457, 458, 464, 469, 481, 487, 488, 491, 493, 498, 501, 502, 505, 507, 509, 518, 520, 523, 525, 528, 541, 543, 544, 548, 552, 553, 560, 561, 562, 564, 567, 568, 569, 571, 572, 578, 581, 583, 592, 595, 601, 602, 631, 632
Kâdi	279, 280, 288, 290, 291, 292, 294, 297, 299, 301, 302, 303, 305, 306, 307, 308, 309, 312, 313, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 323, 324, 325, 326, 327, 329, 330, 332, 333, 334, 336, 338, 339, 341, 342, 343, 344, 346, 347, 348, 349, 350, 354, 356, 357, 359, 360, 362, 364, 369, 370, 373, 375, 376, 377, 378, 379, 381, 382, 383, 385, 390, 391, 394, 395, 396, 397, 400, 401, 402, 403, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 429, 430, 431, 434, 435, 436, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 455, 456, 458,

	459, 461, 462, 463, 464, 465, 467, 468, 469, 471, 472, 473, 474, 475, 477, 478, 479, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 488, 490, 491, 494, 495, 496, 497, 498, 503, 504, 505, 507, 508, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 520, 521, 522, 524, 525, 527, 528, 529, 530, 533, 534, 535, 536, 538, 540, 541, 542, 545, 546, 549, 550, 551, 554, 556, 557, 558, 559, 563, 564, 565, 568, 570, 573, 577, 578, 582, 583, 586, 589, 590, 591, 592, 594, 595, 596, 597, 599, 600, 603, 604, 605, 607, 608, 610, 612, 616, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 632
Beg (bey)	280, 282, 288, 291, 293, 296, 309, 317, 323, 346, 359, 365, 366, 369, 376, 379, 392, 397, 406, 408, 416, 421, 425, 438, 448, 452, 455, 461, 463, 480, 483, 484, 490, 506, 511, 512, 513, 514, 517, 521, 524, 528, 529, 532, 538, 540, 545, 549, 554, 556, 577, 594, 597, 600, 604, 605, 606, 609, 617, 619, 625, 627

Kişiler	284, 304, 328, 337, 371, 384, 419, 423, 427, 442, 460, 466, 489, 499, 531, 537, 560, 566, 574, 580, 585, 593, 598, 611, 613, 614
Defterdar	286, 335, 363, 442, 491, 518, 519, 544, 552, 553, 631, 632
Alay Beyi	278
Vezir	287,300, 310, 386, 387, 470
Çeribaşı	288
Subaşı	295
Dizdar	298, 321, 325, 461, 480, 521, 628
Azeb Ağaları	298, 521
Kilercibaşı	311, 351
Topçubaşı	322
Hâkim	331, 579
Darüs'sa'ade Ağası	340
Sancak Beyi	345, 370, 390, 399, 432, 433, 443, 446, 555, 599, 603

Voyvoda	373
Müfettiş	380
Nazır	385, 403, 587, 588
Re'is	389, 393, 492
Müfti	397
Şeyhü'l-Harem	445, 474, 475, 500
Bostancıbaşı	476
Emin	484, 533
Kapudan Paşa	547
Mimarbaşı	557
Yeniçeri Ağası	584, 615

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU VE ÖZETİ

4.1. Metnin Transkripsiyonu

[121]

Hüküm 278

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Liva-i Trabzon Alay beğisine hüküm ki Eyalet-i Batumun bir canibi Gürcistan olmağla ol caniblerden eşkıyâ hareket üzere olub memâlik-i mahruseme zarar ihtimali olmağın sen şimdiden liva-i mezbûrun zu'ama ve erbâb-ı tımarı ile müretteb ve mükemmel düşman yerağıyla hazır ve ammade olub beglerbegi gelince lâzım olan etrafı muhafaza etmeğın emr idubbuyurdumki vardukda asla te'hir etmeyub liva-i mezbûrun zu'ema ve erbâb-ı tımarı ile bâb-ı muhafazada ihtimam idubmemâlik-i mahruseme zarar ve güzend irişdirilmekten ziyade hazer eylesin.

Hüküm 279

Mezbur kâdî firar etmişdir her kande bulunursa Asitaneye getüresin deyu buyrulmuştur tab'-i Siyavuş Paşa

Anadolubeglerbegisine Kütâhya ve Afşar kâdîlarına hüküm ki Vefa nam kâdî ehl-i fesâd olub nefis-i Afşar sâkinlerinden Zaim Mustafayı katl idubmukaddemâ hakkından bir nice def'a ol emr-i şerîf gönderilölüb teftiş olundukda ehl-i fesâd olduğundan ğayri mezbûre dahi katl eylediği sâbit ve zâhir olub emîrle çavuş gönderilub Âsitâne-i sa'adetim canibine gelmek fermân olmağın ele gelmeyub firar etmeğın mezbûrkâdî her kande bulunursa ele getürölüb südde-i sa'adetime gelmek fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda asla te'hir olunmayub mezbûrkâdî her kande bulunursa hüsn-i tedbir ve tedarikle ele getürölüb bila-te'hir yarar ademler koşub südde-i sa'adetime gönderesiz mezbûrkâdînın her vecihle ... lâzım gelmişdir bir tarikle hilafına emr-i ebrar etdirmesi 'amel etmeyub emirlerini ... olub bir kiseye konub asla mecâl vormeyub fermân-ı şerîfim üzere ahz idubsüdde-i sa'adetimeirsâl ve isâl eylesiz.

Hüküm 280

Mûlahaza eylemişdir

Mûlahaza olunub hakkından gelinmek buyrulmuşdur

Mora beğine Balyabadrakâdîsına hüküm ki senki mîrlivasın mektûb gönderub Balyabadra sâkinlerinden Abdullatif çavuş ve İbrahim ağa nam kimesneler eşkıyâdan nice kimesne ile re‘aya ve beraya üzerine çıkub hilâf-ı şer‘ zulm ve te‘addi ve fesâd ve şena‘at idub bir tarikle memnu‘ olmayub mezbûr İbrahim mukaddemâ fesâd bulunmağla vilâyetden sürülüb ba‘de giru gelmekle İngiltere Kraliçesinin kaza-i mezbûrede olan konsolos tacirlerinin evlerini basub nice baza ve çuka ve tuşan küreklerimiz ve nehb-u ğaret eyleyub her birine enva‘-i hakaretler eylediği Müslümanların şehâdetleriyle sicil olunub ve tüccar tayifesi dahi eyledikleri hakaret ve zulm ve te‘addileri günden güne ezdiyad bulmağla tahammülleri olmayub perakende olmaları mukarrerdir ve bazıları dahi perande olmuşlardır balya badreye? vesayir iskelelere tüccar tayifesi gelmekden kalub şöyleki haklarından gelinmeye mal-ı mîriye ğadr ve fukarâya zulm ve hayf olunur deyu ‘arz eyledikleri ecilden mezbûrlar ele götürülüb çavuşlar vilayette buldurulub haklarından gelinmek babındafermân-ı şerîfim sadr olmuşdur buyurdum kivardukda bu bâbda bizzat mukayyet olub mezbûrlar hüsn-i tedbir ve tedarik ile ele götürülüb ğaybet edenleri şer‘le buldurması olanları buldurulub ve getürdüb dahi bir defa‘ görölüb fasl olmayan hususları Mezbûrların çavuşları ol tedbirde sürülüb alakaları komayub kati‘ idub dahi, hüsemamüvâcehesinde ‘adl ve hak üzere göresin mezbûrlar ehl-i fesâd olub şirret ve şekâ üzere oldukları sâbit olub ashâb-ı hukukun hakları alıverdikden sonra mezbûrları şer‘le muhkem haklarından gelub ahz ve celb sebebi ile meyl ve muhaba eylemeyesiz

Mezbûrların ol yerde alakaların kata‘ idubsüresiz ve varub vasıl olduklarına temessüki taleb eylesin

[122]

Hüküm 281

ŞirvanBeglerbegliğinden DavudPaşaya hüküm ki südde-i sa‘âdetime kazaya defteri gönderubmukaddemâ Şirvan hâkimi olan Burhan oğlu Ebubekir Mîrzaya üçyüz bin akçe sancak ‘inayet olmuşken Osman Paşa zamanında geru kızılbaş tarafına gidup halen geri Şirvan’a gelub lâkin kenduye nesne ta’yin olunmamağla

Dağıstaneşkıyâsıyla cem'iyet edip vilâyet-i Şirvana hazer ve güzend hali olmamağinhâlâ medara için Şirvan hazinesinden ber vech-i salyane üçyüz bin akçe ta'yin olunmak ricasına'arz eyledukleri ecilden ta'yin olunmak emr idub buyurdum ki vakdukda bu bâbda memleket ve vilâyette ve hazine-i 'amîre'ye enfa' ile 'amel edip 'arz eylediğin üzere salyane ta'yin eylemeğin enfa' ise hale medar için üçyüz bin akçe salyane ta'yin eylesin.

Hüküm 282

ŞekiBeyzadelerinden ŞahmîrBeğe hüküm kiemîr'ül-ümerâi'l-kirâm Şirvanbeglerbegisi Davud dame ikbâlehû sudde-i sa'âdetime kazaya defterini gönderub senin için nahiye-i Şeki'nin cümle haslarının senevi mahsulatın kırk yüz ipeğe kabul idub kıst-el yevm mucebince bir yıllık haklaşmış iken sana bir tarikle Dağıstana gidub hâlâ nahiye-i mezbûrekema-kân mukaddemâ kabul eylediğin üzere sana 'inayet olunmak ricasına 'arz etmeğin geru sana verilmek bâbında fermânım sudur olunmuşdur buyurdum ki vardukda mîr-i mîrân-ı muma ileyhe 'arz eylediği üzere nahiye-i mezbûre-isâbıka kabul eyledukleri üzere zabt ve tasarruf idub kabul eylediğin üzere mal-ı mîriyi bi-tamam haklaşdııkça sūdde-i sa'âdetime 'arz olunan muradatın vech-i ma'kul ile makbul-u hümayûnum olmak mukarrerdir ana göre mal-ı mîrinin teksirinde ihtimam eylesin

Hüküm 283

DemîrkapıBeglerbegi olan Ahmed Paşaya hüküm ki emîrû'l-ümerâi'l-kirâm ŞirvanBeglerbegisi Davuddame ikbâlehû sudde-i sa'âdetime kazaya defterin gönderub senin için hüsn-i tedbir ve tedarikemâlik olduğun ecilden sana zıkr olunan beglerbeglik'inayet olunmuşken hasları bi-hasıldır deyu varmayub ile'l-an Şemahi'de olduğun i'lam etmeğin mes'ul olmuşsundur buyurdum ki sen vardıkda hâlâ tehir etmeyub varub beglerbegliğin mumaileyh vech-i münasib gördüğü üzere uğur-ı hümayunumda hidmette bulunub memleket ve vilâyettin ma'mur abadsız olunması ve re'aya ve berayanın emn-u emanüzere kâr-u kesblerinde olmaları umurundaenva-i mesai-i cemilenin zuhûra geturesin sonra murad eylediğin beglerbeglik ile ber-murad olub ri'ayet olunursun şöyle bilesin.

Hüküm 284

Vilâyet-i Şirvan'da yirmi dörtlü cemaatinin mîr aşireti Mîrza Muhammede hüküm kiemîrû'l ümerâ-il-kirâm Şirvan beglerbegisi Davud dame ikbâlehû sudde-isa'âdetime kazaya defterin gönderub kadimden vilâyet-i Şirvana tab'i olan nahiye-i Danki ma'beri nas olub vilâyet-i Şirvan'ın re'ayası ve etraf ve eknaftan gelen tüccar mahal-i mezbûrdan gidub hâlâ malı mîriye noksan müretteb olmağın mahali mezbûrdan kal'a bina olunub ma'mur ve abadsız etmek şartıyla sana sancak verilmek ricasına'arz etmeğın'arz olunduğu üzere sana sancak tarikiyle 'inayet olmuştur buyurdum ki varub nahiye-i mezbûrede aşayir ve kabailin muavenetleriyle kal'a bina etdirub nahiye-i mezbûre-iŞenlede mahal-i ma'mur ve abadsız etmek üzere sancaklık tarikiyle mutasarrıf olasin.

Hüküm 285

Şirvanbeglerbegisi DavudPaşa'ya hüküm ki südde-i sa'âdetime kazaya defterin gönderub vilâyet-i Şirvan'da kul kârındaşları yayabaşlarının ulufeleri Mısır ve Bağdadda olduğu üzere yevmi yirmişer akçe ve bölük başlarının yevmi onbeş ve neferlerinin yevmi sekizer akçeden ziyade olmayub südde-i sa'âdetimde olduğu üzere giceye icazetin verilmek ricasına 'arz eylediğın ecilden buyurdum ki vakdukda bu bâbda 'arz eylediğın üzere 'amel eylesin.

[123]

Bir sûreti

Müdde beglerbegisine vech-i meşruh üzere yazılmışdır

Bir sûreti Bir sûreti Bir sûreti Bir sûreti Bir sûreti

Bir sûreti Bir sûreti

Hüküm 286

Ba-hatt-ı Mahmud Çelebi

Sâbıka Başdefterdar olan İbrahim'e hüküm ki: halen Budun ve ol cevanibin muhafazası mühimmatdan olmağın dergâh-ı mu'allam mütereffikalarından ve çavuşlardan bil fiil Belgradda mevcut olanlardan anda kifayet mikdarı alıkoyub maada cemi'an müteferrikaları ve Çavuşları Budun'a gönderub ol canibde düstur-ı mükerrem vezir mehmed paşa edamallahu teala iclaluhu ile muhafazada olmaların

emr idub buyurdum ki vardukda tehir etmeyub emr-i celilül kadrım mucebince bil fiil Belgradda mevcut olan dergâhı mu'allammüteferrikalarından ve çavuşlarından anda kifâyet mikdarı alıkoyub ma'adası cem'an muaccelen Buduna gönderesiz ki varub mumaillehy vezirim vech-i münasib gördüğü üzere hidmeti muhafazada ve sair uğur-ı humayunuma müteallık hüdemat-ı mezburede bulunalar ve sefer-i hümayunda olan dergâh-ı mu'allam çavuşlarının in'amları için bundan akdem çavuşları ol canibe gönderdiği iki yüz bin akçeden anda mevcut olan eski çavuşların in'amlarının viresiz amma sonradan olan beg çavuşlara in'am yokdur ziyade çavuşlara virmeysesiz.

Hüküm 287

Ba-hatt-ı Mahmud Çelebi

Budun muhafazasında olan vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki halen düstür-ı ekrem müşir-i efhem nizamül âlem vezir-i azam ve asakir-i nusret me'asirime serdâr zafer-i şî'ârım olan SinanPaşaedemallahu teala iclalehu asakir-i mansurem ile küffâr-ı haksar üzere müteveccih olub ve bundan akdem sana hükmi hümayûnum irsâl olunub ol caniblerde olan asakir-i nusret-i measari yanuna geturdub iktiza eylediği üzere bâb-ı muhafazada ihtimam eylesin deyu fermânım olmuş idi imdi ol cevabının hıfz ve hırsseti mühimmatdan olmağın ol emri şerîfım kema-kân mukarrerdir buyurdum ki vardukda kemali tekayyüd ile mukayyed olub emr-i şerifim mucebinde ele götürölub Budunbeglerbeginin ve Anadolubeglerbegisi ile ittifak ve ittihad idubdahi hüsn-i tedbir ve tedarikle ve kemal-i teyakkuz ve intibah ile mahali iktiza eylediği üzere ol cevabının hıfz ve hırssetinde ve uğur-ı hümayûnumamüteallık olan cumhur-ı umurda enva-i mesai cemilenüzzuhûra geturesin ve bâbada olan taife-i tatar dahi istimalet mektûbları gönderub anları dahi vech ve münasib gördüğünüz üzere bâb-ı muhafaza gayret-i istihdam eylesin ve ale't-tevali ol caniblerden serhad ahvâlini serdâr-ı zafer- şî'arıma yazub i'lamdan hali olmayasın

[124]

Hüküm 288

Rum Beglerbegine ve vilâyet-i mezbûrede olan beğler ve kâdîlara ve çeribaşlarına hüküm ki işbu sene-i mübarekede vilâyet-i rum'un umumen altı bin ve

altı binden yukârı zeamet ve tımara mutasarrıf olan sipahileri serdâr-ı zafer şî‘arım la Rum-ili sefer-i zafer eserime me’mur olub lâkin aşğa tımarı olan sipahiler bu sene-i mübareke de seferden kalub ol mukabelede tımarlarının yazusına göre her bin başına İstanbul kilesiyle on beş kile buğday vermek fermânım olmağla bu hususa sâbık Amasyakâdîsı olub müfettiş-i emval olan Mevlana Mehmedzide fazluhu emin ta‘yin olunmuş idi ol emri şerîfkema-kân mukârrerdir buyurdum kivusul buldukda mukaddemâirsâl olunan emr-i şerîf mucebince ve vilayet-imezbûre sipahilerinde altı binden aşğı tımarı olanlardan şimdiye değin fermân olunan terekeye mahall-i me’mureisâl etmeyub kalmış kimesne var ise emr-i sâbika mucebince ber vech-i isti‘cal cem‘ tahsîl eyleyub kenduleri veya vekilleri ile ta‘yin-i yerde olan iskeleye indirub rençber gemilerine tahmil ve mahall-i me’mureisâl ettirub teslim eyledüklerine nüzul emninden temessük alalar deyu tenbih eyleyesin ki sonra yoklandıkda eda etmemişlerdir deyu tekrar talep olunmak ihtimali olmaya.

Hüküm 289

Bosnabeglerbegisine hükümki halen vezir-i azam olan düstur-ı ekrem ale’l-ahere Sinan Paşa edemallahu teala iclalehu işbu sene sülus ve elfşevvâlininyirmi dokuzuncu gününden asakir nusret-i şî‘ârı maserdâr ta‘yin olunub sefer-i nusret işin sür‘at ve isti‘cal ile varmak üzere olmağla sen beglerbegliğine müteallik ümerâ ve zu‘ama ve erbâbı tımar ile müretteb ve mükemmel düşman yerağıyla müheyya ve hazır müşârü’n-ileyh serdârım tarafına nazır olub müşârü’n-ileyhimin rey-i sayibde iktiza eylediği üzere hidmette olman emr idub buyurdum ki vusul buldukda beglerbegine müteallik ümerâ ve züema ve erbâb-ı tımar ile müretteb ve mükemmel düşman yerağıyla müheyya ve hazır ve müşârü’n-ileyh serdârım tarafına nazır olub vech-i münasib gördüğün üzere hidmette bulunmağla ve aday-ı bed re’yden bir mahali zarar iriştirmemeğe mesa-i cemile zuhûra getiresin ve a’da tarafından aldığın ihbar-ı sahiha alet-tevali müşârü’n-ileyh sedarına ‘arz ve i‘lamdan hali olmayasın el-iyazu billahite‘ala şöyleki memâlik-i Rusyadan birine düşman müstevli olmak ihtimali olursa Budunbeglerbegisiyle yekdil ve yekcihet olub def‘i mazarrata adada enva-i ihtimam eylesin ihmal ve müsahele ile a’da bir yere zarar ve güzend olursa sonra bir vechle ‘özüñüz makbul-ı hümayûnum olunmağın eşedd-i i‘tab ve ikaba müstehak olman mukârrerdir ana göre basiret üzere olasın.

Bir sûreti Sekvar Beglerbegisi vech-i meşruh üzere yazılmışdır.

Bir sûret-i Temeşvarbeglerbegisi vech-i meşruh üzere yazılmışdır.

[125]

Hüküm 290

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Kütâhya ve Seydigazikâdîlarına hüküm ki sen ki Seydigazi kâdîsın müfti ile südde-i sa'âdetime mektûb gönderub Kârahisar-ı Sahib sancağı beğinin kârındaşı Mehmed ve Mustafa nam kethüdası yetmiş seksen neferatlu ile üzerine çıkub Seydigazi kazasına gelub zulme mübâşeret eyledikleri men' olmasiçün âdem gönderilub 'amel etmeyub bi'z-zat üzerlerine varub fukârâya zulum eylemeyesuz deyu tenbihidubmezbur mütenebbih olmayub kaza-i mezbûre tabi' Ağıl nam kâryeye gelub konduklarındafukârâdan ve etrafında olan kurra ahalisinden müft ve meccanen ve yemeklerin ve koyun ve kuzuların ve tavuk ve esbâb ve erzakın alub ve biz sefere gideriz harçlık lâzımdır deyu naibi muhkem darb idub Müslümanları kimin ok ve kılıç ile urub mecruh ettirdiklerinden maada Hamza nam kimesnenin başın kesub ziyade zulm ve hayfeylediklerinde maktul-ı mezbûrun ve ırsların ve sair ve kurra ahalisi meclis-i şer'a gelub tazallüm eylediklerin i'lamidub paye-i serir i'lam'arz olunmağın buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda mukayyed olub dahimezbûrları ele getirib tay'in-i maddelerindenzuamâsıyla mahall-i hadisede yarar idub bir def'a şer'le fasl olmayan hususların hak üzerine göresiz kadıya'arz olunduğu gibi ise şer'le müteveccih olan hakların ba'de's-subütashâb-ı hukuka alıvirildiktensonra mîr-i mezbûrun kârındaşı Mehmedi ve kethüdası Mustafayımukayyed mahbûs südde-i sa'âdetime gönderesiz.

Hüküm 291

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Teke beğine ve Elmalukâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın südde-i sa'âdetime sûret-i sicil gönderub kaza-i mezbûr tab'i Moretne nam kârye sâkinlerinden Musa bin Abdi nam kimesne sol böğüründen ok ile urulmuş mecruhen ehl-i kârye meclis-i şer'a getürüb mezbûrun eseri cerahati kimdendir sual olunmasın taleb ederuz dediginden mezbur Musadan sual olundukda gece ile evimde yatarken birkaç kimesne kapumu pareleyub taşra çık deyu ikdâm etdiklerinde taşra çıkârken ok ile böğrüğünden urub mecruh eylediler Domanicoğlu nam kimesnenin tahrikiyle

dergâh-ı âli çavuşlarından Süleyman çavuş ve âdemlerin zan ederim deyu cevap verdiği sicil ve i'lam eylediğin ecildenmezbûr Süleyman Çavuş ve âdemleri ve mezbûr Domanıçoğlu südde-i sa'âdetime gönderilmek emrim olmuştur buyurdum kivusul buldukda emrim üzere mezbûr Süleyman çavuşun ve âdemlerin ve mezkûr Domanıçoğlu müşârü'n-ileyh çavuşuma koşub südde-i sa'âdetime gönderesin.

Hüküm 292

Ba-hatt-ı Pir

Medine-i Münevverekâdîsına hüküm kikıdvetü-l emacid ve'l ekârim dergâh-ı muâllam müteferrikalarından olub Medine-i Münevvere de şeyhül harem olan Ömerdame mecdehu südde-i sa'âdetime mektûb gönderub Medine-i Münevvereden fukârâ buğdayı hıfz olunacak anbar hisar içinde ve hisar divardarına muttasıl olub lâkindevelerle buğday gelub Mısır kapusundan girub anbâra varunca yollar ğayet iyle çamlık olmağla hayli müzayaka çekilub hisar divarlarından anbar-ı mezbûre bir kapu açılıb bi'z-zat geldikde ol kapudan girub müzâyaka çekilmemek için emr-i hümâyûnum verilmek ricasına 'arz etmeğin buyurdum ki vardukda 'arz olunduğu üzere ol mahale buğday için bir kapu açılıb anun gibi buğday geldikde ol kapudan girub anbara döküle amma ğayri zamanlarda açılmaya.

[126]

Hüküm 293

Mine'l yevmülHamse

Gine vuku'u üzere 'arz eyleye deyu

Ba-Hatt-ı Nu'ma

Fi selem Ş sene sülüs ve elf

Kastamonu beğine hüküm ki Kastamonu kal'ası dizdarı Mehmedmektûb gönderub Kal'a-i mezbûre mustahfizlarından Şaban fevt oldukda gediği kul oğlanlarından elinde emri olan Hasana mîrliva 'arzıyla verilub Bekir nam kimesne dahi mukaddemâbeglerbegiye varub bir müzevvir 'arz almağlamezbûrun gediğin hile alub geldükde mezbûr Hasan'ın hilâf-ı şer' sekiz bin akçesinalub şer'e da'vet olunub ahvâli görüldükde Yeratta? sancağı beği ve dizdarı i'lam etmişdir deyu kayd

olunmağınlâkin su‘al olundukda begden dizdardan‘arz etmedumdeyu inkâridubhilesi zâhir olmağla beratı elinden alunub kal’a imamına emanet vaz‘olunub ve mezbûr Hasanın dahi hilâf-ı şer‘ sekiz bin akçesin alub telbis‘arz-ı pera eyledüğimukarrerdirden bildirmeğın buyurdun kivardukda bu bâbda bi‘z-zat mukayyed olub gaybet ederseşer‘le buldurması ise lâzım olan kefillerinebuldurubgetürdüb hak üzere teftişidub gönderesin ‘arz olunduğu üzere mezbûr‘arzolub tezvir ve telbisi sâbitve zâhir olursa şer ‘lezimmetine lâzım gelen hukuk sahibine alıverdikden sonra üzerine sâbit ve zâhir olan mevâddı sicil idub vuk’u üzere südde-i sa‘adetime‘arz eylesin.

Hüküm 294

Ağa mektubu mucebince

Taşözükkâdisına hüküm ki haliya yeniçerilerim ağası olan iftihar-ül ümerâ ve’l ekâbir Ahmed dame ulüvvuhû südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub kaza-i mezbûrda vaki olan yasakçılar re‘aya ve berayaya dayıma rencide etmekden hali olmamağın zıkr olunan yeniçeriler yasakçılıktan ref‘ olunmuşdur kayd-ı il‘am etmeğın buyurdum kivardukda müşârü’n-ileyhyeniçerilerim ağası mektûbu mucebince zıkr olunan yeniçerilerin muhkem tenbih ve te‘kid eyleyesin ki min-ba’d yasakçılık etmeyeler bu canibe gelub hidmetlerinde olalar.

Hüküm 295

Ağa mektubu mucebince

Dergâhı ‘ali yayabaşlarından olub bil fiil selatinde yeniçerilerim çukası cem‘ine me‘mur olan Ali subaşına hüküm kihâlâ yeniçerilerim ağası olan ikta iftihar-ül ümerâ ve-l ekâbir Ahmed dame ulüvvuhû südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Selanik kal‘asının kapusuna birer ve ikişer begleri ta‘yin olunub ayende ve revendenin getürdüğü demirden ve kömürden ve yağdan ve baldan ve kavun ve karpuzdan ve on araba sitede ve yükünden ziyade akçe almak ile şehre zâhire gelmeden kalub fukaraya zulm ve te‘addileri hiddet-i ziyadedir deyu bi‘l-fi‘il kâdısı i‘lam etmeğın ol-makule kapularda konulan bekri? ref‘ olunmak lazımdır deyu i‘lam etmeğın buyurdum kivardukda zıkr olunan yeniçerilerin kapulardan kaldurub vech-i meşruh üzere fukaraya zulm ve te‘addi ettikten sonra begayet hazer idub emr-i celilü’l kadrım müşârü’n-ileyhe itmeğın mektubu mucebince ‘amel edesin.

[127]

Hüküm 296

Mile'l isneyn

Fi 28 N

Efendi beg kendu âdemine virmiştir

Ba-hatt-ı

Köstendil beğine hüküm ki kaza-i Petrid ayanı muhzır gönderub nefsi-i PetedricCarullah nam kimesne kuvvet-i maliye ile bir iki seneden beru çavuş namına olub bir nice eşkıyâ yanına cem'idubfukârânın cebren emlak ve esbâbın alub ve Ahmed nam çavuşu ve kârındaşınımecruh idub ve oğlu Mahmud nam şak-i dahi birkaç levend ile götürdüb bir Müslümanı katl etdirub ve Ahmed nam bir sipahi-i mezbûrMahmud kılıç ile urub katl idubüzerinesâbitve sicil olub bunun emsali te'addilerinin nihayeti yokdur deyu nizam eyledikleri paye-i serir i'lam 'arz olundukda mezbûrların ele getirülüb haklarından gelinmek emr edup buyurdum ki vardıkda mezbûrlar dahi her kande ise ele getirüp dahi fermân-ı hümâyûnum üzere haklarından gelub ne vecihle siyâset olunub emrim yerine vardığın yazub bilduresin

Hüküm 297

Ba hatt-ı

İvracaKâdîsına hüküm ki südde-i sa'âdetime mektûb gönderub kaza-i mezbûra tabi' yukâru Gotanca nam kârye zımmilerinden Dimitri ve Nikola nam zımmiler dayıma şaki ve ehl-i fesâd olub ayende ve revendeden nice kimesnelerin rencide eyleyub ve katl-i nüfus ve garet-i emval ve erzak eyledüklerinden ma'ada sipahileri olan Mehmed nam kimesnenin katli kasdına üzerine inub külli teaddi eyledikleri Müslümanlar haber verdükden sonra 'arz eyledikleri ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda bi'z-zat mukayyed olub ğaybet ederse şer'le buldurması lazımolanları buldurub geturdüb dahi şer'le teftiş ve tefahhüs idub göresin mezkûrların üzerlerine şer'lefeşâdı sâbit ve zâhir olursa muhkem kayd-u bend idub yarar âdemlere koşub südde-i sa'âdetime gönderesin koşub gönderdiğinâdemlere

muhkem tenbih ve te'kid eyleyesin ki gaflet ile yolda firar ettirmekte beğayet hazer edeler amma bu bahane ile kendu hallerindeolanlaradahl olunmaya.

[128]

Hüküm 298

Ba-hatt-ı Mir Ahmed

Nova kal'ası dizdarına ve azeb ağalarına hüküm ki Dukakin beğimektüb gönderubDukakin asilerinin haklarından gelinmek fermân olunub yalnız Dukakin askeriyle haklarından gelinmek mümkün değildir deyu kal'a-i mezbûre neferatı olageldiği üzere muavenet için emri şerîfim virmesin rica etmekle buyurdum ki vardukda anın gibi zikr olunan asilerinfermân-ı şerîfim üzere haklarından gelinmek için üzerlerine varılmak lazım gelub muavenet için müşârü'n-ileyhden südde-i sa'adetime mektûb ve âdem varub nefer celb eyledikdeolageldiği üzere muavenet için nefer gönderesin.

Hüküm 299

Ba-hatt-ı Numan Efendi

Emr-i sâbık mucebince hüccetleri ve temessükleri ile maan cümlesi gönderile deyu

Kırşehir ve Konurkâdîlarına hüküm kitaht-ı kazanınızda mîr-i mîrân ve mîrliva âdemleri ve sipahi oğlanı ve yeniçeri ve acemi oğlanı ve sair kapukulu namına yetmiş ve seksan neferden ziyade atlu dayima kârîye be kârîye gezub re'ayanın müft ve mecanen yem ve yemek ve koyun ve kuzu ve sayır makûlatların ve emval ve esbâb ve atların cebren alub ve her kârîyeyeyirmişer ve otuzar aded ğuruş satub ve akçe ve altunların alub nice bunun emsali zulm ve te'addilerinin nihayeti olmadığından şer'le görülüb haklarından gelinmek için mukaddemâ emri şerîfim dahi virilmiş iken icra-i hak olunmayub muttasıl fesâd ve şena'atden hali olmadıkları i'lam olunmağınmezbûrların ahvâlleri emri sâbık mucebince şer'le görülüb hüccetleri ve temessükleriyle gönderilub küreğe konulmak emr idub buyurdum ki vardukda mezbûrlardan emri sâbık mucebince sipahi oğlanı ve yeniçeri ve acemi oğlanı ve sair kapum kullarından olmayub kapum kullarından ve yeniçeri ve sancağını âdemlerindengeçüb taht-ı hükümetinizde fesat ve şena'at şuru' eyleyenler

her kimler ise hin-i tedarikle ele götürüb dahi da‘vay-ı hak idub ta‘yin madde eyleyen hüsemasıylaberaber idubonat-ı vecihle hak üzere ber muceb-i şer‘-i şerîfahvâllerin hüsemalarımuvacehesinde teftiş idub göresiz fil vaki mezbûrların ‘arz olunduğu üzere zulm ve teaddileri vaki’ ise ba‘de’s sübûtashâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olan hakların hükmidub bi-kusur alıverdikden sonraehl-i fesâd bölük halkı ve yeniçeri tayifesinde ise ism-u resimleriyle yazub ‘arz eyleyesiz değiller ise ehl-i fesâda asla ruhsat vermeyub emri sâbık mucebince üzerlerine sübût ve zuhûr bulan maddelerinin hüccetleri ve temessükleri ile maancümlesiasitane-isa’âdetime gönderesiz ki küreğe konulavebilye koyub gönderdüğînâdemlere muhkem tenbih ile sizki menazil ve merahilde gaflet veya ahz ve celb sebebiyle...

Hüküm 300

Ba-hatt-ı Hamza

Evâmîr-i sâbık üzere olub buyruldu

Bağdadda olan vezir Ca‘ferPaşaya hüküm kinefsiBağdadda vak‘i olan Akveliyye camiinin mütevellisi ve cemaati tarafından südde-i sa‘adetime ‘arz-u hal sunulub kadimü’l eyyamdanBağdad kâdîlarının mahkemeleri sâkin olundukları menzillerindeolagelmiş iken hâlâkâdî olanlar cami‘mezbûrda mahkeme vazî’ eylemekle halkın muhkem vaz‘ eylemekle halkın merahim ve hengamesinde Müslümanlar huzur-ı kalb ile eda-i salavat edemediklerinden gayri halkın gelub gitmesiyle camiişerîfin kalıları vesair feraşları ayaklanub zarar-ı müretteb olmakdan hali değildir deyu cam’i mezbûrdan mahkeme ref‘i olunması rica eyledikleri ecilden cami’i mezbûrda mahkeme ref‘i olunub kadimden oldukları yerde olmak emrim olmuşdur buyurdum ki bubâbda sadr olanfermân-ı celilü’l kadrım mucebince ahd idub kadimden muhakemeye ne yerde olagelmiş ise geri ol yerde ettirub emri şerîfiem mugayir vaz‘ ettirmeyesin.

[129]

Hüküm 301

Fi 25 şevval sene sülüs

Ba-hatt-ı Numan Efendi

Burusakâdîsına hüküm ki Mahmiyye-i mezbûrede Sedbaşî demekle ma'ruf mahalde vak'î cami'-i şerîf kurbunda nice kâfirsâkin olub ve evlerin meyhane idub eşkıyâ cem'î olub şerb-i hamr idubve katl-i nüfus olub bundan akdem emr-i şerîf verilub men' olunmuş iken hâlânîye meyhanelerin işledubfesâd olmakdan hali değildir deyu i'lam olunmağın buyurdum ki vardukda husus-ı mezbûrda mukayyed olub mahal-imezbûrun bizzat üzerine varub hak üzere görüb fil vaki'mezburların evlerin meyhane idubalayına Müslümanlara hamr-ı bey'idub vech-i meşruh üzere fesâd olduğu vaki ise ba'de-s sübût def' eylesesin şer'î şerîfemuhalikimesneyi rencide etmekden ve ahz ve celb-i sebep ile himâyet olunmakdan ziyade hazer eylesesin

Hüküm 302

Üsküdarkâdîsına hüküm kisüdde-i sa'âdetime mektub gönderub kaza-i mezbûr ahalisinden cemm-i ğafir ve cem'-i kesir meclis-i şer'a gelub Ayasofya-i kebir evkafından Üsküdar'da vaki' han-ı atik harab olub misafir konmağa imkan olmamağla hali kalub ehl-i fesâd mecmu' olmağın içinde maktul adem başı dahi bulunub han-ı mezbûr ta'mir olması Müslümanları külli ğadr müterettib olublâkin vakıf-ı mezburun müsa'adesi olmamağla canib-i vakıftan etmiş mecâl-i emr olmayub mi'marlar tahmini ile han-ı mezburun... bey' olunub zemininvakf için mukataa takdir olunmak vakfa enfadır haber vermeğın mahal-imezbûre varıldıkda vech-i meşruh üzere olun ması münasib olduğın 'arz ettiğın ecilden buyurdum ki vusul buldukda 'arz eyledikleri üzere bu bâbda vakf-ı enfa' olanla'amel eylesesin

Vechi meşruh üzere tahmin-i sahihile ve koyun bey' ettirub zeminine vakf için mukata-i takrir Ettirub vakf ğadr olur mahal ettirmeyesin.

Hüküm 303

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi Efendi

Kariş-i özi ve Bayburdkâdîlarına hüküm kimukaddemâKariş-i Özikâdîsı südde-i sa'âdetime mektûb gönderub kaza-i mezbûre tab'i cemaat-i Yemanlu ve Tartahir ve Kavaklı meclis-i şer'e gelub ba'zı hırsız ve haramzadeler evlerin basub esbâb ve erzakların... ve sair davalarının ğaret ve hasarat etmekle emr üzere olmayub ehil ve iyallerin konub kar-u kisblerine kadir değillerdir deyu tazallümidub her kâryeye yiğitbaşî ta'yin olunub sairlerimizana muğayir olub hırsızve haramzade

şerlerinden emin olmak rica ettirdüklerin‘arz eylediği ehl-i fesâdın şer‘le haklarından gelmek için emr-i şerîfîm verilmiş iken henüz ele getirilmeyub eda-i hak olmadığı i‘lam olmağın her kârıye içinden yarar kefiller bu kimesneleryiğitbaşı ta‘yin olunubahvâlleri dergah-ımu‘allam çavuşlarımdan Kâralı oğlu MehmedÇavuş mübâşeretiyile görülmek emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda bu hususa onat-ı veçhile mukayyed olub kaza-i mezbûrda vaki olan kuranın her birine içinden yarar ve kefiller bu kimesleri ehli kârıye ittifakıyla yiğitbaşı ta‘yin eylesin kianın gibi hırsız ve haramzade zuhûrettikten ehli kârıye muaveneti ile ele getirub müşârü’n-ileyh çavuşummübâşeretiyileahvâllerde hak üzere görölüb ehl-i fesâda ruhsat verilmeyub haklarında şer‘lelâzım gelenlerden olub ve bu bahane ile giru hallerinde olmakdan mücerred celb ve ahz için dahl olunub ve ehl-i fesâda himâyet olunmuşdur ihtiyad üzere olasız.

[130]

Hüküm 304

Ahmet çavuşa verilmiştir fi 22 Ş sene

Alvendoğlu Ali Paşa’ya hüküm ki vilâyet-i Haleb’te hizane-i ‘amîre’me dahil olacak emval-i atika ve cedide muaccelen tahsîl olunub sūdde-i sa‘detime gelmesi mühimmattan olmağın bu bâbda mukaddemâ hükm-i hümâyûnum irsâl olunmuştur bu bâbda senin hüsn-i ihtimamınna i’timad-ı hümâyûnum olub buyurdum ki: vardıkda bi’z-zat gereği gibi mukayyed olub ve bu zamanı sair zamanlara kıyas etmeyub kârar-ı mezbûreden emval-i atika ve cedideden ve ümena ve ‘ummal zimmetlerindeveğayriden ne mikdar mal-ı mîri var ise bi’z-zat cem’-u tahsîl eyleyub ve bi’z-zat sūdde-i sa‘detime getiresin ve bi’l cümlezuhrâ gelen husus-i mezbûrun enva-i ‘inayat-i hüsrevanım zuhûrolmak ba’is olur ana göre bâb-ı ihtimamın dakika fevt etmeyub muaccelen müstevfî emval-i mîri cem’tahsîl eyleyub bi’z-zatsūdde-i sa‘adetime geturesin.

Hüküm 305

Mile’l selase

Fi 22 Şaban sene sülüs

Ba hatt-ı

Kıbrısbeğlerbegisine Lefkoşakâdîsına hüküm ki Lefkoşa kal‘ası azebleri ve hisar erleri gemi hizmetine gide gelmeyub kadimden mal-i mîriye hizmet edegelmişler iken haliyen sancak beğleri olan gelene muğayir kimi hizmeti teklif eyledikleri i‘lam olunmağın olageldiği üzere ‘amel olunmak emr idub buyurdum ki vardukda husus-ı mezbûr kadimden ne vecihle olagelmiş ise olageldiği üzere ‘amelidub olagelene muhalif ve emr-i hümâyûnuma muğayir kimesneye iş ettirmeyesin.

Hüküm 306

Ba-hatt-ı hazret efendi

Gemlikkâdîsına hüküm ki taht-ı kazanda umur beğ nam kâryesâkinlerinden Ali ve Piyale nam kimesneler şaki ve ehl-i fesâd olub dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından Mustafa Çavuşun gece ile evin basub te‘addi ettiği i‘lam olunmağın mezbûrlar her kande ise ele getirilub Âsitâne-i sa‘detime irsâl olunmak emrim olmuşdur buyurdum kidergâh-ı mu‘âllam çavuşlarından SinanÇavuşvardukda mezbûrlar‘inayet etmişler ise şer‘le bulundurması lâzım olanlara beher-hal buldurub getürdüb dahimüşârü’n-ileyh çavuşuma teslim edib Âsitâne-i sa‘adetime irsâl eyleyesin.

Hüküm 307

Ba-hatt-ı hazret efendi

Yeniçeriler ağası mektûbu mucebince

Florinakâdîsına hüküm ki Taht-ı kazana tabi‘ Pirinc nam kâryede sâkinMustafa nam yeniçeri odasında maktul bulunub yerli yerinde görölüb katil ele gelmek için yeniçerilerim ağası tarafından mektûb verilub mucebince emr-i şerîfim rica etmeğın buyurdum kivusul buldukda bu bâbda bi’z-zat mukayyed olub dahi maktul-i mezbûrun evinde hazır bulunan hatunlarından ve gayriden şer ‘le teftiş ve tefahhüsidub göresin kadıya‘arz olunduğu gibi ise ki şer‘lesâbit ve zâhir ola ol babda katli sipahi ise habs ve ‘arz eyleyesin değil ise emr-i şer’ ne ise icra idub yerine koyasın amma telbisve tezvirden ve şuhud-ı zûrdan hazer idub kâdîya da merhali olanları dahl etdirmeyesin.

Hüküm 308

Mile'l isneyn

Şer'le görölüb fi'l vaka' sahih ise kayd-u bend ile bu hanaGönderile deyu buyruldu

Ba-hatt-ı Hamza efendi

Tapuci İbrahim beğе virilmiştir

21 Şaban 1003

DadyaKâdisına hüküm ki südde-i sa'adetime mektûb gönderub taht-ı kazanda vak'olan Bedye nam kârye hilâf-ı meclis-i şer'a gelubkârye-i mezbûredesâkin olan Fakihoğlu Receb nam kimesne şirret veşekâvet üzere olub dayimakâdî naiblerine ve sancakbeği subaşıları yanına varub Müslümanlar gammazidub na-hak yere akçelerin ve yem ve yemeklerin aldırub fukârâyâ zarardan hali olmamağla men'i olunmasıçün dört beş def'a emr-i şerîfvârid olmuşken mütenebbih olmayub şer'-i şerîfe da'vet olundukda ita'at etmediği sicil olunubve bundan ma'ada iki defa'ev basub şena'ateylediği üzerine sâbit olub küreğе konulmak emr olmuşken bir tarikle halas olmuşdur mezbûrun bunun emsali vech-i töhmetsâbıkası olub re'aya ve fukaramuzirretindenaciz olmuşlar deyu ahvâli 'arz olunmasın rica eylediklerin 'arz eyledigin ecilden buyurdum ki vardıkda mezbûrReceb meclis-i şer'-i şerîfihzar ve ğaybet ederse şer'le bulundurması lâzım olanları buldurub dahi da'va-i hak ve ta'yin maddeeden husema müvâcehesinde hak üzerine teftiş idubgöresin mezbûrun hakkında 'arz olunan mevâdsahih ise vuku' üzeresûret-i sicilleriyle ve kifayet mikdarı âdem ile mukayyed ve mahbûs sudde-i sa'adetime irsâl eylesin amma hak üzere olub tezvir ve telbisden ve şuhud-ı zûrdan ve hilâf vak'ı kadiya'arz olunmuştur ziyade hazer hakk-ı sarihe tabi' olasın.

Hüküm 309

Ba-hatt-ı hümayûn

Kırşehri Beğine ve kâdisına ve Konarkâdisına hüküm ki sen ki kâdısın südde-i sa'adetime mektûb gönderub Konar ve Kırşehri ve Dinek kazaları ulemâ ve sulehâ ve sair ahalisinden cemm-i ğafır şer'-i şerîfe gelub vilâyetimizde ba'zı ümena ve

ummâl ve hâlâ livâ-i Kırşehirbeği kethüdası ve nefsi-i Kırşehirinden fesâd ilemeşhur olan Hasan bin Piri hevalarına tab'î ba'zı eşkıyâ ile dayimare'aya ve berayaya zulm ve teaddi üzere olub zulümlerinden nice kâryeler re'ayası perakende olmuşturmukaddemâ dahi vech-i meşruh üzere zulm ve te'addileri 'arz olunub şer'lehukuk-ı nas alıverilmekbâbında ahkâm-ı şerîfevârid olmağın da'vet olunduklarında it'aat-ı şer'-i şerîf etmeyub zulm ve te'addileri yevmen fe-yevmen ezdiyad bulub şöyle ki hukuk-ı nas alıverilub şer'le haklarından gelinmezsefiraramecâl kalmayub ekserre'aya ve beraya terk-i evtan idub firaretmek mukârrerdir deyu şekvâ eyledikleri 'arz eyledüğünpayde-i serir ilam 'arz olunub bu makûlelerin şer'le haklarından gelinsun deyu hatt-ı hümayunumla fermân-ı âlişanım sudur bulmuşdur buyurdum ki vardıkda bu bâbda onat-ı mukayyed olub anın gibi re'aya ve berayaya zulm ve te'addi üzere olan eğer ümena ve ummâl ve eğer mîrlivâ kethüdası ve gayridir her kimler ise elbette şer'i şerîfe ihzar idub gaybet edenleri şer'le buldurmaları lâzım olanlara buldurub getürub dahi mal-ı mîriye alakaları olanların dahihakların olan mal-ı mîri-i bi-kusur tahsîl eyleyub mîri için zabt-u kabz eyledikden sonra bir def'a şer'le fasl olmayub on beş yıl mürur etmiş olmayan hususların hüsemaları müvâcehelerinde şer'le teftiş ve tefahhüs eyleyub üzerlerine sübût bulan hukuka bi-kusur hükmidubashâbına alıverdikden sonra asla mecâl vermeyub şer'le haklarından gelesin amma hin-i teftiş tamam-ı hak üzere olmuştuzvir ve telbisden ve şühud-ı zûrdan hazer idub hakk-ı sarihe tabi' olasın.

[132]

Hüküm 310

Mustafa çavuşa virildi

Fi 21 Şaban sene sülüs

Ba-hatt-ı Efendi

Şirvan muhafazasında olan vezir Ca'fer Paşaya hüküm ki vilâyet-i Şirvan bundan akdem kuvve-i kahre ile feth olunmuş ma'mur ve abadan ve mahsuldar-ı vilâyet olmağla ol vilâyetlerden Âsitâne-i sa'adetime vafir ve müstevfi hazineler gelmekde me'mul iken irsâliyesi dahi vaktive zamanı ile gelmez olmuştur sebebi nedir afet-i semavi mi olmuştur yoğsa re'aya ve berayaya ve ahal-i memlekete hükkâmın zulm ve te'addisinden mi lâzım gelmiştir aslı nedir mukayyed olubirsâliye

vakti ve zamanı ile gönderilmesini emr idub buyurdum ki vakdukda bu bâbda bi'z-zat mukayyed olan vilâyet-i mezbûreden külli hazine gelmek gerek ikenirsâliyesi dahi vakti ve zamanu ile gelmeyub te'hir bais nedir eğer hükkâmın zulm ve te'addisinden gelmez olmuş ise niçün ol makûle zalimenin ahvâlleri 'arz olunub haklarından gelinmezsenin ihmalin ve âdem-i ihtimamın haml olunur eyyam-ı sa'adet encamında bir ferde hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve te'addi olduğuna kat'an rıza-ı hümayunum yokdur ana göre mukayyed olub bir ferde zulm ve te'addi ettirmeyub memleket ve vilâyetin ma'mur ve abaddan olmasına husus-ı beyt-ül malin tevfir ve teksir bâbında mecd-u sa'i olunub vilâyet-i mezbûrenin hazinesi min-bad ve vakti ve zamanı ile gönderub hıfz-u hırasat memleket ve zabt-ı siyanet etmenbâbında mecd-u sa'i olub lâzımü'l 'arz olan hususların ale't-te'akib ve't-tevali'arz ve i'lamdan zayi olmayasın.

Bu dahi Mustafa çavuşa virilmiştir

Fi 21 Şaban sene sülus

Bir sûreti

Gence Beglerbegisine

Hüküm 311

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Kilercibaşıya hüküm kiHassa helvacıların ve kilercilerin vesayir saray-ı 'amîrem içinde olan hüddamın fevt olanların muhallefatından beytü'l-malcılar dahl etmeyub senin canibinden yarar ve müstakim kapuculara zabt ettirmek için mukaddemâ hükmi şerîf verilub hâlâtecdid olunmak rica ettikleri ecilden buyurdum ki bu hususunhilâfına emr-i şerîf verilmiş değil ise mukaddemâ vech-i meşruh üzere verilenlerin hükmi şerîf mucebince 'amel eylesin.

[133]

Hüküm 312

Manastır ve Florinakâdîlarına hüküm ki sâbık Manastır kâdîsı Ahmed geçen senenin nüzulünden gelen nüzul-i cem' eyledüğünden ma'ada hilâf-ı emr-i şerîf re'ayadan sonra tekraryol nüzul deyu beşer ve altışar yüz akçe cem'idub ve cem'

eyleduğı nüzulün bir mikdarı Belgradda anbara teslim eyleyub ma'adasın kendüsüekl-ü bel' etmişdir mezbûrun ahvâli hakk-ı 'adl üzere yerli yerinden teftiş olunub zimmetinde zuhûr eyleyen hakk-ı fukârâashabına redd olunub ve mîriye lâzım gelen akçe-i mîr içün alınmak bâbında emr-i şerîfîm taleb olunmağın nüzul-i emniyete mahfuz olan deftere nazır olundukda kâdî-i mezbûrun zimmetinde geçen senenin nüzülünde bin otuz yedikile dakik ve ikibin doksan bir kile şa'irinüç bin yüz yirmi sekiz kiletereke olur baki kalmışdır zikr olunan terekenin her kilesiyüz on ikişer akçe hesab üzerine ki cemi'an üç yük elli bin üçyüz otuz altı akçe olubtaleb ve tahsîl olunub Belgradda olan hazine-i 'amîremeirsâl olunub ve kad-ı mezbûrun nüzüle müteallık eklinden dahi hakk-ı fukârâdan ne mikdar akçe lâzım gelirse ba'de's sübût ashâbına rıza olunmak emr idub buyurdum ki hükm-i şerîfîm vardukda asla tehir ve terahi etmeyubkâdî-i mezbûrum şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdub getirdub dahi nüzüle müteallık da'va-i hak re'aya ile beraberidub ve bu husus hak üzere dikkat ve ihtimamla mezbûr mübâşeretile teftiş ve tefahhüsidub şer'le göresin fil-vaki' kâdî-i mezbûr geçen senenin nüzülünde ihraç eyledikde hilâf-ı emr-i şerîf vech-i meşruh üzere re'ayaya te'addi ve tecavüz eyleyub ziyade nüzul ihraç idub ve yol-ı nüzul namına dahi gelen akçeyi cem' idub anla ekl-u bel' eyleduğı mukarrer ise ol takrirde evvela miri için tahsîl lazım olan üç yük elli bin üçyüz otuz altı akçeyi kâdî-i mezbûrdeşer'tahsîl eyleyub ve hakk-ı fukârâ dahi nüzüle müteallık ne mikdar hakk-ı fukârâtahir? olunursa ba'de's-sübût ashâbına reddetdirdükten sonra vech-i meşruh üzere mîri için alınan akçe-i derik? idub mühürleyub mezbûrlar ile ve yarar ademlerin ile irsâlidubBelgrad'da olan hazine-i 'amîremeirsâl ettirdesin amma bu bâbda tamam-ı hakk-ı 'adl üzere olubtezvir ve telbisden ve şuhud-ı ruzdan ve kazıyyede merhali olmayanları dahilettirmekden madde-i mezbûrede ğayret-i umumiyet-i ? ...da'vanın istimaletinde beğayet hazer idubhâlâ hakkında 'adleylesin ve kâdîya ne vecihle olduğun mufassal ve meşruh yazub 'arz eylesun deyu serdâr-ı sâbık tarafından vech-i meşruh üzere emr-i şerif verilub hâlâ tecdid olmamış rica etmeğın serdâr-ı sâbık tarafından verilen emr-i şerifin mucebince 'amel eyleyub hilâfına cevazgöstermeyesiz deyu yazılmışdır.

Hüküm 313

İstanbulkâdîsına hüküm ki:mahruse-i mezbûrede vaki' yahuda mahallerinde tarik-i ammede olan yaya kaldırımları Yahudi ta'ifesinısmikdarı dahi ziyadesi bozub

ba‘zı evlerine nerdüban ve ba‘zılar zir-i zeminler etmek için kapular ihdas etmekle ayende ve revende şiddet-i şitada ve yağmurlu günlerde ol mahale gelurken geçmekle kadir olmayub bi‘z-zaruri eşka etmekle bi‘l-makbul? külli zahmet çekub hususa ba‘zı a‘malar kaldırımdan yürüviren gelurkenanun gibibozuk mahallere gelirken ale‘l-kuful düşüb zeyr-u zeyr olub veya bi‘l-cümle ayende ve revendekülli zaruret geldiklerin i‘lam olunmağın ol makûle tarik-i amm üzere yaya kaldırımları yürüb nerdübanlar idib ve zeyr-i zeminlerde yol etmekleayende ve revende zaruret çekdükleri vaki‘ ref‘i olmayasın emr idub buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda bi‘z-zatmukayyet olunub mezbur çavuşumla maenYahudi mahali zımnında olan yaya kaldırımların görüb fi‘l-vaki‘i‘lamolunduğu üzere kaldırımları bozub bir ziyanlar eseriremidetmek kapular ihdas etmişler ise vaz‘i kadime muhalif olanların fermân-ı hümâyûnum üzere vaz’ eyleyubuslub-ı sâbika üzere ta‘mîr ve termim ettirub min-ba‘d vech-i meşruh üzere mahalde emr-i şerif kimesneye iş ettirmeyesin.

[134]

Hüküm 314

Fi 27 Ramazan sene sülus

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Tunusbeglerbegisi Memi Paşaya hüküm ki düstur-ı mükerrerem müşir-i mufahham el-hac vezirim İbrahim Paşa edemallahu te‘ali iclalehunun mülk-i meşruh barçası müşârü’n-ileyhin rızası ve haberi yoğiken sekiz yük akçeye fûruht idub akçe vermeyub zimmetinde kalduğu i‘lam olunmağın hakkı vermeğın emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzere müşârü’n ileyhin hükm-i şerîfimle âdemi vardıktan haber ve tevfik etmeyub fûruht eylediğın barçanın bahası veyahut ayni ile barçasın gönderesin ber vech-i te‘allûlbahane eylemeyesinhilaf-ı şer‘ te‘alül şöyle ki ‘inadidub gemiyi ayni ile Âsitâne-i sa‘detime göndermeyesin ve ahvâlin nice müneccer olduğın yazıb bilduresin mu‘ateb olursun bilmiş olasın.

Hüküm 315

Ba hatt-ı

Rum beglerbegine Malatyakâdîsına hüküm kinefs-i Malatyada Ferruh nam kimesne kendu halinde olmayub muttasıl fukârânın na-hak yere akçelerin ve sair

davarların alub ve oğulların ve kızların satturub ve on beş bin ğuruş salğun salub sonra alub zulm ve te'addisinin nihâyeti olmaduğı i'lam olunmağınmezbûrherkangınızın taht-ı hükümetinde bulunur ise ele getirilib ahvâl-i şer'leteftiş olunmak emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzere mezbûrher kangınızın taht-ı hükümetinde bulunur ele götürüb dahi da'vay-ı hak idub ta'yin madde eyleyen hüsemasıylamürefakat ve ahvâlin hak üzere teftiş idub göresin fi'l-vak'imezbûrun 'arz olunduğu üzere fukaraya zulm ve te'addisi vak'i ise ba'de's sübût ashâb-ı hukuka şer'le müteveccih olan hakların hükmidub bi-kusur alıvirdikden sonra üzerine şer'lesübût ve zuhûr bulan mevâdın sûret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbûsÂsitâne-i sa'âdetime göndesin ve mezburukoşub gönderdiĝin kimesneye tenbih eylesinki gaflet ile veya ahz ve celb sebebiyle menazil ve merahil gaybet ettirmekden hazer üzere olalar.

[135]

Hüküm 316

Ba-hatt-ı (L)Efendi

... sâbıküzere

İstanbulkâdisına hüküm ki Müteveffa MehmedAğanın mütevellisi olan kapucu Hamza südde-i sa'adetime mektûb gönderub mahmiyye-i İstanbulda müteveffa Mehmed ağanın iki bâb vakf-ı serhanesi olub bu ana gelinceye baş ve paçaya bac alunagelmiş deĝil iken hâlâ bacdarlar serhanecilerden hilaf-ıaded bac taleb eyledukleri bildirmeĝin emval-i sâbık üzere 'amel olmak emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda bi'z-zat mukayyed olub emrim mucebince işeyub sâbık üzere 'amel ettirub hilâfına cevaz göstermeyesin.

Hüküm 317

Ba hatt-ı

Bozok beĝi Hasan Beĝ ve Akdaĝkâdisına hüküm ki sen ki sancak beĝisin südde-i sa'adetime mektûb gönderub kaza-i mezbûra tab'i Ağcahan nam kâryede sâkin olan şah Hüseyin nam Emin oĝlu Üveys içün bundan akdem erbâb-ı tımar da olub şark seferlerinin ibtidasından intihasına gelince tımar ile seferidubhalen seferde sipahi oĝlanı oldum deyu kızıl bayrak götürub ve nice ve nice eşkıyâyı cem' idub

adavet olduğu kimesnelerin evlerin basub ehil ve iyallerin çekub ve ayaklarına bukağı urub nice zeman habs eyleyub bil-cümle zulm ve te'addisinden re'aya cila-i vatan etmişlerdir deyu bildirmişsin imdimezbûr kayd ve bend ile Âsitâne-i sa'adetime göndermek emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda bi'z-zat mukayyed olub mezbûrun her ne vecihle mümkün ve müyesser ise ele getürub dahi da'va-i hak idubta'yin-i madde eden hüsemasıyla mürafive havallerin şer'le teftiş ve tefahhüsidubgöresin fil-vaki'arz olunduğun gibi olubmukaddemâ erbâb-ı tımarda olub ba'de sipahi namına kızıl bayrak ile fesâd ve şena'at idub vech-i meşruh üzere evlerin basub emvallerin ve erzakların ve at ve develerinalduğu sâbit ve zâhir olursaashâb-ı hukuka şer 'le müteveccih olan hakların alıverdikden sonra mezbûrun üzerinde sübût bulan mevâdinsûret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbûs yarar âdemlere koşub sudde-i sa'adetime gönderesin amma koşub gönderduğun âdemler muhkeme tenbihve te'kid eyleyesin ki yolda ve izde gereği gibi gönderdub ğaybet ettirmekden ihzar edeler.

[136]

Hüküm 318

Anadolukâdîaskeriyle müşadat olmuşdur Çavuş kadı-i mezbûru Âsitâneye getürmek buyrulmuştur

Buyruldusuhûkmün üzerinde olması sahibine verildi

Adanakâdîsına hüküm ki bundan akdem Adana kâdîsı olub nefsi-i Adana sâkin olan Seyyid Ahmed mahkeme muhızrlarından muhızır emini muhkem darb ve led idub ol darbdan fevt olduğuna hem iyaller ve cem'i kesir Müslümanlarşehâdet ettikleri ve kâdî-i mezbûr dahi mezbûr ben darb ettidum deyu üçüncü gün vefat eylemiştir her ne lâzım gelurse 'uhdeme olunub deyu ve hem asker muhızrındaihraketduğineAdana kadısı mühürlü temessük verub bu bâbda külli zulm ve te'addi olduğu müteveffanın oğulları ve hatunu i'lam istedikleri ecildenkâdî-i mezbûrdergâh-ı mu'allâmçavuşlarından (Boşluk) çavuş koşulub südde-i sa'âdetime göndermek emrim olmuşdur buyurdum ki hükmi şerîfimle vusul buldukda kâdî-i mezbûru emrim üzere çavuş-ı mezbura koşub südde-i sa'âdetime gönderesin.

Hüküm 319

Kıgıkâdisına hüküm ki südde-i sa'adetime mektûb gönderub kaza-i mezbûr ahalisi meclis-i şer'a gelub dergâh-ı muallâm yeniçerilerinden ba'zı yeniçeriler vilâyet-i mezbûre yasakçı olub ahali-i vilâyetden zulmen külli mal cem'idub ta'did? itdukleri bildirub ref' olunmak rica itduklerin 'arz irdüğün ecilden yeniçeriler kethüdası tarafından ref' olunmak için mektûb virilmiştir buyurdum ki vusul buldukda müşârü'n-ileyhin mektûbu mucebince 'amelidub min ba'd mezbûrların yasakçılık hizmetinde istihdam eylemeyesin.

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

[137]

Hüküm 320

Emr-i sâbık tecdid etti

Vanbeglerbegine Van kâdisına hüküm ki sen ki kâdısın mukaddemâ südde-i sa'adetime mektûb gönderub Van sâkinlerinden ases Halil ve Boloz ve Haçikoğlu Kârâbed ve Meşaledaroğlu Ahmed ve İsyandaroğlu Badir ve Kedir İspandiyar ve Yanus oğlu Emrodiş Mahmud kendu hallerinde olmayub re'aya ve beraya hilâf-ı vaki' ehl-i örfe gammaz idubhilâf-ı şer'-i şerîf akçeleri aldırub ve bunun emsaliefsad vefesâddan hali olmadıklarımukaddemâ'arz olundukda şer'le haklarından gelinmek için müte'adid ahkâm-ı şerîfe vârid olmuşken mal kuvveti ile hâlâs olub ve siz bizim hakkımızda emr geturdünüz deyu re'aya ve berayaya zulm ve te'adidleri ezdiyad üzere olmağın haklarından gelinmez ise cilay-ı vatan ederiz deyu re'aya ve beraya şekvâ eyledikleri 'arz eylediğün ecilden ol makûle eşkıyâ mukayyed ve mahbûs südde-i sa'adetime gönderilmek için emr-i şerîfmukaddemâ merhumbabam zamanında emr-i şerif virilub henüz gönderilmediğün bildirub tecdid olunmak bâbında âdem-i rica eyledikleri ecilden buyurdum ki vardukda ol makûle kendu hallerinde olmayub emr-i şerîfe muhalefet eden eşkıyâyı mukayyed ve mahbûs südde-i sa'adetime gönderesiz.

Hüküm 321

Hüküm-i sâbıkvardır gönderilmiştir

Sultaniyyekal‘ası dizdarına hüküm kimukaddemâ südde-i sa‘adetime topçu başı olan Mahmudmektûb gönderub kal‘a-i mezbûrede olan topçuları emini olan topçubaşıya zabt ittirmeyub sen topçuyana kârışmağla ihtilâl vermekden hali olmaduğun i‘lam etmeğin sen min-ba’d topçularakârışmayub kadimden olageldiği üzere anda olan topçubaşı zabt etmek için mukaddemâ hükmi-i hümayûn virilubhâlâ tecdid rica etmeğin buyurdum ki vardukda fermân-ı hümayûnum üzere min-ba’d topçulara kârışmayub kadimden olageldiği üzere topçubaşı zabt eyleyub sen kendu neferatını zabt eyleyub birbirinüz neferatına dahl etmeyesin bir hidmet-i hümayûnum vaki‘ oldukda avk ve tehir olunmakda ve ihmaline sebebi ile topları ve kal‘aya zarar-ı gûzar irişmekten hazer edesin şöyleki emrime kadimden olagelen muhalif vaz‘ın istima‘ oluna hakkından gelinür bilmiş olasın.

[138]

Hüküm 322

Emr-i sâbık vardır

Tecdid edesin

SultaniyyeKal‘ası Topçubaşısına hüküm ki Kal‘a-i mezbûrda vak‘i olan topçu taifesi hidmet düşdükde ba’zı yerlere gönderildiği istima‘ olundu imdi topçı kal‘ada harice gönderilmek caiz değildir buyurdumki vardukda min-ba’d kal‘a-i mezbûr taifesinde kal‘adan harice hidmede göndermeyub kal‘ada ta‘yin olunan hidmetlerin bulunub fermanı celil-ül kadrime muğayir iş itdirmeyesin.

Hüküm 323

Ba-hatt-ı Nişancı Paşa

Malatya beğine ve kâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın südde-i sa‘adetime mektûb gönderub kaza-i mezbûrede Ağca nam nahiye sâkinlerinden Pirnazar nam kimesne için şerir ve gammaz olub sancağa subaşıları yanlarına varub Müslümanları hilâf-ı vaki’ gamz idubhilâf-ı şer‘ akçelerin aldurub mukaddemâ emr ile mezbûra tenbih olunmuşken mütenebbih olmayub hâlâ kaza-i mezbûrda i‘nasur ve Hamuş nam kurra halkından ehl-i örfe bin aded gurusların aldurub te‘adiden hali olmaduğun bildirdüğün ecilden buyurdum ki vusul buldukdamazburu meclis-i şer‘a ihzar ve hüsamasıyla beraber idub ta‘yin mevâd idenleri malları mukaddemâ

getürölüb on beş yıl mürur etmeyenmevâdd-ı onat-ı vecihle hak üzere teftiş ve tefahhüs idubgöresinkadiya‘arz olunduğu üzere olmayub vech-i meşruh üzere Müslümanlara te‘addi eyleduğı muvacehesindesâbit olursa ve mukaddemâ hakkında evâmir-işerîfevârid olub tenbih ve te‘kid olunub memnu‘ olmayub hâlâ müslümanları te‘adiden hali olmaduğı vaki’ ise mezbûru mukayyed ve mahbûs sudde-i sa‘adetime gönderesin amma hin-i teftişde hakk-ı sariha tab’i olub tezvir ve telbisde ve şuhud-ı zûrda hazer idub ahz ve celb sebebiyle veyahud ‘arz ve ta‘sili hülâsa vak’i kadiya‘arz olunmakdan ictinab idub cadde-i hakdan nukul eylemesiz.

Hüküm 324

Numan Çelebi

Teke ve Hamid sancaklarında vaki’ olan kâdîlara hüküm ki Afşarkâdîsı Mevlana Mehmed ve sâbika Eğirdirkâdîsı Mevlana Davud ve sâbika Pavlokâdîsı Mevlana Mustafa ve sâbika Eğirdir kâdîsı Mevlana Ömermektûb gönderub Hamid ve Teke sancaklarında sancak beğleri ve zu‘ama ve erbâb-ı tımar sefereme’mur olmağla suhte taifesinden ve gayriden ba’zı eşkıyâ ve haramzade zuhûridub yollardave bellerde ayende ve revendenin emval ve erzakların garet ve hasarat ettiklerinden gayri müslümanların evlerin ve kâryelerin basub külli te‘addi ve fesâd idub Eğirdir kazasında sakın dergâh-ı âli çavuşlarından Ali çavuş ehl-i vukuf ve haramzade ve eşkıyânın hakkından gelmeğe kadir serdâr nasb olunub anın gibi i eşkıyâzuhûr ettikde il eri ile üzerlerine varub şer ‘le haklarından gelinmek bâbında emr-i şerîf ricasına i’lam ettikleri ecilden mezbûr çavuş serdâr nasb olmuşdur buyurdum ki vardukda vech-i meşruh üzere elviye-i mezbûrede suhte taifesindenve aherdeneşkıyâ ve haramzade zuhûr iderse mezbûr çavuş il eri cem‘idub hüsn-i tedbir ve tedarik ile eşkıyâyı ele getürüb şer‘le fesâd ve şena‘atleri sâbit ve zâhir oldukdan sonra şer‘le lâzım geleni icraeyleyesin amma mukayyed olub bu bahane ile re‘ayanın üzerlerine çıkulub ve akçeleri alunub zulm ve tecavüz olunmakdan ve kendu hallerinde olanları dahl olunmakda ve eşkıyâyı celb ve ahzsebebi ile himâyetitmekden muğayir ihtiyât üzere olasız.

[139]

Hüküm 325

Ba-hatt-ı HazretEfendi

Karadeniz yalısında olan kâdîlara ve dizdarlara hüküm ki Kastamonu ve Bolu ve Kengiri sancaklarında üç bin ve dahi eksik tımara mutasarrıf olan sipahiler seferde kalmakla her bin başına on beşer kile buğday verilmek fermânım olunmağın zikr olunan tereke yalılara getürilüb gemiler tedarik olunubserdâr-ı zafer-i şî'arım gönderilmekemr idub buyurdum kivardukda vech-i meşruh üzere fermân olunan buğdayıaçık neylon ile kifayet mikdarı gemiler tedarikidub dahi tahmil iyleyub ber-vech-i ist'ical İbrail İskelesine serdâr-ı zafer-i şî'arıma irsâl ve isâl eyleyesiz husus-ı mezbûrumur-ı mühimmeden ihmal ve müsâhileden ve bu bahane ile kimesne de ahz ve celb olmakdan ziyade hazer eyleyesiz.

Hüküm 326

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Çatalcakâdîsına hüküm kisüdde-i sa'adetime mektûb gönderub isna ve elf tarihinde kaza-i mezbûrdan buğday cem'ine me'mur olan hassa kilercilerden Ahmed narh-ı ruzi üzere beher haml yüz kırk akçe hesabu üzere re'ayaya tevzi' olundukda re'aya uhdelere lazım gelen buğdayların eyleye kendusi teslim itmek sadedinde Lazaryoga nam kâryesi sakinlerinden Sayla nam şaki hevalessine tabi' nice eşkiyâ ile re'ayayı idlal idubfermân olunan mikdarı eda eylemelerine man'i olmuşlardır bu makûle eşkiyanın haklarından gelinmesini umur-ı mühimmedendir deyu 'arz eylediğin ecilden buyurdum kivusul buldukda fermânsâbık mucebince narh-ı cari üzere zikr olunan buğday-ı mezbûr Ahmed re'ayadan alıverib bi't-temamtahsîl ettiresinanun gibi eşkiyanın şer'le muhkem haklarından geldirub lâzım-ul 'arz olan hususları yazıb 'arz eyleyesin mukayyet tenbihle götürülüb muhkem haklarından geline amma bu bahane ile re'ayanın buğdaylarını narh-ı cariden eksikbahaile aldirmaktan ziyade hazer eyleyesin.

[140]

Hüküm 327

Ba-hattı Pir

Mahbûs ve mukayyed asitan-i saadetime getürüle deyu buyrulursa ... müte'allık ricasıyla ...

Burusakâdîsına hüküm ki bundan akdem Teke sancağı beği iken Tata'da fevt olan Ahmed beğin Keyvan nam abd-i müşterası iki sene sancağın zabt iyleyub cüzi nesne verub dört bin sikke altun ve iki yük akçe vaşak ve samur kürklerle dahi hayli kıymetli eşya ile gelub Burusa'da nam mahalde ihtifa eyleyub iyle mezbûrun Âsitâne-i saadetime gönderilmesini lâzım olmağın buyurdum ki mezbûrun... yokladub fitneliği ma'lum oldukdan sonra alel-gafle basdırub yanında olan esbâb ve erzakla mahbûs ve mukayyed Âsitâne-i sa'adetime gönderesin.

Hüküm 328

Sâbika rei's-ül küttab olan Yahya zide mecduhuya hüküm ki serdâr-ı sâbık Sinan Paşa dame me'aliye ile sefer-i hümâyûndavaki' olan kazaya rü'usu beyaz olub Âsitâne-i sa'adetime teslim olmak lâzım olmağın sen Malkâraya varub müşar-ül ileyh huzurunda ru'usu beyaz idubmuaccelenÂsitâne-i sa'adetime gönderub teslim etmek emr idub buyurdum ki vusul buldukda tehir ve terahi etmeyub Malkâraya varub zikr olunan kazaya ru'usunu müşar-ül ileyh huzurunda beyaz edib mühim ve müşevveş bir nesne komayıb dahi ber vech-i ist'ical Âsitâne-i sa'adetime gönderub isâlidub ihmal ve müsahelede ziyade hazer edesin.

[141]

Hüküm 329

Ba-hatt-ı Mirza Efendi

Kırkkilise Sancağında vak'î olan kâdîlara hüküm ki taht-ı kazanuzda sefer-i hümâyûnum müheyi için ihracı fermân olunan nüzul ve sürsat koyunu emr-i sâbıkım mucebince muaccelen tedarik ve ihrac olunub mahal-i me'mure irsâl olunmak emrim olmuşdur buyurdum kivusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub fermân-ı sâbıkım mucebince sefer-i hümâyûnum müheyi için ihrac-ı fermân olan nüzul ve sürsat koyunların muaccelen tedarik ve ihrac idub mahall-i me'mure ber vech-i ist'ical irsâl ve isâlidub avk ve te'hirden ve noksanüzere gönderilmekten ihtiyât eylesin şöyle ki ihmal ve müsaheleünüz sebebiyle ile avk ve te'hir olunub mahall-i me'mure vakt-i zamanı ile irişmeyub veya noksan üzere irsâline azl-i ebedi ile konulmayub eşedd-i 'ıtab ile mu'ateb ve mu'akab olmanız mukârerdir ana göre ikdâm ve ihtimam üzere olasız.

Bir sûreti Vize Sancağına Bir sûreti Niğbolu Bir sûreti Köstendil Bir sûreti Alacahisar

Bir sûreti Paşa Sağkol Bir sûreti Paşa Solkol Bir sûreti VulçitrınBir sûreti Üsküb,

Bir sûreti Selanik Bir sûreti Tırhâlâ Bir sûretini Çirmen Bir sûretini Mora Bir sûretini İlbasan

Bir sûretinYanya Bir sûreti Delvine Bir sûreti Prizrine Bir sûretiİlnebahtı Bir sûretin Ağrıboz

Bir sûretini Ohri

Hüküm 330

Ba-hattı MirzaEfendi

Belgrad'a varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm kisâbıka vezir-i azamım ve serdârım olan düstur-ı ekrem ile'l ahire Sinan Paşa edemallahü te'ali iclalehu işbu sene sülüs ve elf şevvalininyirmi dokuzuncu gününde geri kema-kân vezir-i azamım ve serdârım olub sür'at ve isti'cal ile sefer-i hümâyûnumamüteveccih ve revane olmuştur buyurdum ki vusul buldukda bir an ve bir saat te'hir ve tevkif iylemeyub taht-ı kazanızda mecma-ı nas olan mahallerde nida ettiresin ki ol caniblerde olan vilâyet-i Anadolunun zuamâve erbâb-ı tımarıbeglerbegileri yanuna varub bunlardan ma'ada dahi huruc eyleyen fermânda olan dergâh-ı mu'allam müteferrikaları ve çavuşların ve divan ve defter katibleri ve sair zuamâ ve erbâb-ı tımar umumenserdâr-ı zafer-i şiarım yanına varalar ba'de't-tenbih-i mütenebbih olmayub varmayanların dirlikleri ahara virilmekle konulmayub eşedd-i siyâset ile siyâset olunurlar ana göre tenbih ve te'kid idub vech-i meşruh üzere ber vech-i ist'ical ihrac ve mahall-i Me'murirsâleylemeğeikdâm eylesesin velhasıl sened-i gidilsede olduğu gibi bu sene dahi umumen virilenmutasarrıfolanlar seferludürbir an ve bir saat tehir ve etmeyub muaccelen çıkub sür'atle yürölüp müşar-ül ileyhe mülaki olasız.

Silistre ve Dinir ve Alacahisarda ma'adası bilegide

[142]

Hüküm 331

Cizrehâkimine hüküm ki hâlâ ol caniblerin serh'adlerinde düşmanın hareket-ibi-bereketleri olmak ihtimali olmağın vilayet-i muhafazasıelzem olub taht-ı hükümete tabi' kabayıl ve aşiretle bi'z-zat çıkub cümle mükemmel ve müretteb

düşman yerağıyla bir münasib olan mahalde cem'iyet üzere olman emrim olmuştur buyurdum kivardukda bir an ve bir saatde te'hîr ve tevkifetmeyub taht-ı hükümetine tab'i kabayıl ve aşiretinle mükemmel ve müretteb düşman yerağıyla bi'z-zat çukub münasib olan mahalde cem'iyet üzere olub hıfz ve hırsat memâlik ve zabta siyânet-i rağbet babından vakten fevt etmeyub basiret ve intibah üzere olasın ki el-iyazü billahi te'ala düşman memâlik-i mahrusemin canibinde bir mahala zarar ve güzend irişdirilmek ihtimali olmaya ve vak'i olan hususların alet-tevali vel ta'kibi'lamdan hali olmayasın.

Bir sûreti HoşabHâkimi 'İzzettin Şire Bir sûreti Şahkulu Bilaloğlullarına

Bir sûreti Mîra Beğ Bir sûreti İmadiyeHâkimi Seyyid Hana

Bir sûreti Bağdad'da vezir Cafer Paşaya

Bir sûreti Ömer Beğ Bir sûreti Derviş Beğ

Bir sûreti DeyrHâkimi Seyfeddin Beğ Bir sûreti Ali Beğ

Bir sûreti Rüstem Beğ Bir sûreti Koçi BeğiSamay Beğ Bir sûreti Selmas Beğ

Bir sûreti Bane Hâkimi Süleyman Beğ

Bir sûreti Eburişoğlu'na Bir sûreti Muhtar Beğ yazıla

[143]

Hüküm 332

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Lâdikkâdîsına ve Kumak kadısına hüküm ki: taht-ı kazanda Ahmed nam kimesne dayıma muhızrlık idub müslümanları hilâf-ı şer'-i şerîf rencide eyleyub akçelerin alub ve aldırub zulm ve te'addisinin nihayeti olmadığından ma'ada erbâb-ı tımardan Mahmud nam kimesne subaşıya ve kâdîya ğammaz idubhilâf-ı şer'i şerîfin nice malı alınub fukârâya zulm ve te'addi etmekden hali olmayub bundan akdem hakkında emr-i şerîf virilmiş iken mal kuvvetiyle halas olduğu i'lam olunmağın mezbûr muhızr emri şerîfle memnu' olunmağın ele getirilub kayd-u bend ile sūdde-i sa'adetime getirülmek emr idubbuyurdum kivardukda mezbûrun vech-i meşruh üzere fukârâ ilehilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve te'addsii vaki' ise ba'de's-sübûtsûret-i

sicilleriyle kayd-u bend ile yarar âdemlere koşub südde-i sa‘adetime gönderesiz ahz-ı celb sebebi ile himâyet olunmağla hâlâs ettirmekten ziyade hazer eyleyesin

Hüküm 333

Ba-hatt-ı Pir Efendi

BalyabadraKâdisına hükümkiBalyabadra’da İngiltere keferesinin tacirlerinden konsolos olan Liçar ve Meyrendi meclis-i şer‘e gelub kasaba-i Balyabadradan Abdüllatif Çavuş ve İbrahim ağa nam kimesneler ba‘zı yoldaşlarıyla bunun odalarına gelub bundan ve tacirlerinden ferziyye çuka ve tavşan kürkü taleb idubmezbûr Abdüllatife bir tavşan kürkü hibe etmiş iken mezbûr kanaat etmeyub mezbûr bunun bir denek?ferziyye çuka ve birkaç tavşan kürkü çıkârub aşağıda olan yoldaşlarına atub te‘addi eyledik deyu tazallum eylediği vak‘i-ı hal müslümanlardan mütefessad olundukda mezbûrlar vech-i meşruh üzere bunun çuka ve kürklerin alub ğaret eyledikleri sicil olmakdan mezbûrlar ele getirilüb ahvâlleri şer‘le görünmek emr idub buyurdum kivardukda mezbûrları ele getirüb muhalefet ederler iseşer ‘le buldurması lâzım olan kefillerin buldurub getürdüb bir def’a şer‘le görölüb fasl olmuş değilse hüsama müvâcehesinde hak üzere göresiz ‘arz olunduğu gibi iseşer ‘lesâbit ve zâhir olan ba’del- sübûtğaret olunan esbâbları şer‘le alıverdikden sonra ehl-i fesâdın şer‘le haklarında lâzım geleni icra eyleyesiz‘arza muhtac olunan habs habs ve ‘arz eyleyesin amma hak üzere olub tezvir ve telbis ve şuhud ruzdan hazer eyleyesin

[144]

Hüküm 334

Ba hatt-ı

Haslar kâdisına hüküm ki sâbıka kasaba-i Eyub’de vak‘i beyt-ül-mal emini olan Hasan bin Hızır gelib mal-ı gaib ve mal-ı mefkudide ve kaçğun mahsulü emanetine dahl olub ve kadimden şimdiye değin serbest tarikiyle zabt olunagelmış iken hâlâ olagelmışe muhalif ve adet ve kanuna muğayir Ğalata Beyt-ül-Mal emini Fuzuli dahl etmekle Eyub kapısı kadimden sınır olub kapudan berude vak‘i olan Beyt-ül-mal eğer kara da ve eğer deryadır vakf için zabd oluna deyu maliye tarafından emr-i şerîfim virildiğin bildirub mucibince südde-i sa‘adetimden dahi virilmesin rica etmeğin buyurdum ki vardukda husus-ı mezbûr için vech-i meşruh

üzere maliye tarafından emr-i şerîfim verilmiş ise mucebince ‘amelidubhilâfına cevaz göstermeyesin.

Hüküm 335

Ba-batt-ı HazretEfendi

Revanbeglerbegisine ve Revan defterdarına hüküm ki bundan akdem vilâyet-i Revan feth olunduktan sonra Fezad ve Kaya ve Mustafa nam kimesneler dört yüz yük akçe safi teslimata iltizam idub tahvili tamam olunca zabt idub bi’t-temam katr-ı iltizamlarını edası kendu uhdelerine lâzım iken yüz yirmi altı yük akçesini eda etmeyub baki gönderub ba‘de her biri bir tarikle cevaba salık olub vermede ‘inad ve te‘allül idub bundan akdem elleri bir tarikle hilâfa vak’i inhâ ile emr-i hatt-ı hümayûn alub bu zemana gelince eda etmedükleri rikab-ı hümayûnuma ‘arz olunub ve mevâd defteri sunulub nazar-ı hümayûnum ta‘alluk ettiğinden sonra aman ve zeman verilmeyub üçyıla habs olunub cümle esbâb ve emlaklarından tahsîl olunub ve kenduler Kıbrısa sürülmeleri elzemolub hatt-ı hümayûn saa‘det-imakrunumlafermân-ı şerîfim sadr olmağla maliye tarafından virilen hükm mucebince divan-ı hümayûnumdan dahi virilmekfermânım olmuşdur buyurdum ki vusul buldukda vech-i meşruh üzere maliye tarafından virilen emr mucebince ‘amelidubhilâfına cevaz göstermeyesiz.

Hüküm 336

Olageldiği üzere emr verilmiştir

Ba-hatt-ı HamzaÇelebi

Galata kâdîsına hüküm ki İstanbul kasablarından Edine Kapusunda Ğalata frenkleri tarafından kasab olan İskerlet nam zımmi dergâh-ı mu’allama ‘arz-u hal sunub nefis-i Ğalata frenklerinden ve Rumkeferesinden sağır azl ve idubNero ve Sera ve Ğaliti ve Yali ve Anço ve Yoli ve Mihalede ve Mihasil Melno ve PastiyaKetavar ve Yorgi Berğos ve Mihail Karakaş ve KonetNikola İstoyan ve Kasolo Haviyardı ve Yani ve Marko ve Anrol Bimali ve Dimitri Çukacı ve İs’a Mevla Sarlef ve Çuyunan Tevlid ve Yorgi Loka ve Samano Terzive Minol Kapakara ve Ermiyan ve Hırsosol nam zımmiler buna yamak ta‘yin olunmuş iken mu‘af olduk elimizde emrimiz vardır deyu yamaklık eylemedüklerin bildirmeğın buyurdum ki vardukda bu babda

olageldiği üzere ‘amel ettirub olagelene muğayir kimesneye iş ettirmeyub mezburlara ol vecihle ta‘allül ve niza‘ ettirmeyesin.

[145]

Hüküm 337

Mustafa çavuşa virilmiştir

Tekrar hâsılısa‘adetin hazinedarı naibinevirilmiştir

Ba-hatt-ıHamza

Şirvanda olan Cafer Paşaya hüküm kivilâyet-i Şirvanda olan kıl‘anın neferatı na-mevcud olub bazıları fevt dahi olub neferat ahvâli görülmek lâzımdır deyu i‘lam olunmağın görülmecin emr idub buyurdum kivardukda vilâyet-i Şirvanda olan kıl‘anın ağaları ve kethüdaları getürdüb neferatdan mevcud ve na- mevcud kimlerdir mezbûr çavuşum mübâşeretiyle her birini yoklayub mevcud olanları başka ve na-mevcud olanları ve fevt olub gedikleri hali kalanları başka defter idub mühürleyub bir sûretidemezbûr çavuşumla südde-i sa‘adetime gönderesin amma mukayyed olub na-mevcud olanları mevcud yazmakdan ve bu bahane ile ahz ve celb olunmakdan ziyade hazer eyleyesin

Bir sûreti hazır idub bu dahi emri verilmiştir

Bir sûreti Gence’ye, Bir sûreti Revan’a, Bir sûreti Tebriz’e, Bir sûreti Tiflis’e

Bir sûreti hazır idub bu dahi emri üzereverilmiştir

Kayd-ı bend ile müzayaka getürülmek

Hüküm 338

Novabarde ve Blastiç ve Yanovakâdîlarına hüküm ki südde-i sa‘adetime mektûb gönderub kâra Ali nam şaki Piriştine sâkinlerinden Timur bin Ali’nin gece ile evin basub ‘avreti Saliha’yı cebren alub bu vecihle fesâd ve şena‘ati mukârrer ve muhakkak olmuştur deyu ‘arz eyledüğünüz ecildenmezkûr mukayyed ve mahbûsÂsitâne-i sa‘adetime gönderilmek emr idub buyurdum kivardukda bu bâbda mu’ameleniz bizzat kemal-i tenbih ile mütenebih olub mezkûrher kangınızın taht-ı kazanızda olunursa ele getürüb dahi fermân-ı celilü’l kadirim üzere mukayyet ve

mahbûs südde-i sa‘adetime gönderesin amma koşub gönderdikleri âdemlere muhkem tenbih ve tek’id eyleyib yollarda gereği gibi görüb gaybet ettirmekte ihraz edesiz şöyle ki ihmal ve imhal eylemekle veyahut ahz ve celb sebebi ile şaki-i mezbûr gaybet eyleye ana ol hakka hakâret-i gaybet ettirünlerle olur bilmiş olasız.

Hüküm 339

Mucebince ba-hatt-ı Hazret Efendi

Kırşehrikâdisına hüküm ki kaza-i merburda sâkin yeniçeri taifesi kasaba-i mezkûr ahalisinin kiminin esbâb ve erzakın cebren alub ve kiminin‘avretlerin ve oğlanların çekub buna benzer nice zulm ve te‘addiden hali olmadıkları i‘lam olunmağın şer‘le görülmesi için ağaların mektupları verilmiştir buyurdum ki dergâh-ı mu‘allam yeniçerilerinden (boşluk)vusul buldukda bu makûle fesâd ve şena‘at üzere olanları meclis-i şer‘ ihzar ve ta‘yin-i madde eyleyen hüsemaları müvâcehelerinde şer‘leteftiş ve tefehhüs idubgöresini‘lam olunduğu üzere zulm ve te‘addileri vakı‘ ise erbâb-ı hukuka hakların alıverdikden sonra fesâd üzerine olanları isim ve resimleriyle yazub bildiresin amma tamam-ı hak üzere olub bir tezvîr ve telbistenve şuhud-ı ruzdan ve hilâf-ı vakı‘ nesne i‘lamından hazer edesin.

[146]

Hüküm 340

Yevmü’l Cuma

Fi 24 S Sülûs ve Elf

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Darüssa‘ade ağasına hüküm ki merhum ve ma‘kule valide sultan tâbe’s-serahunun Üsküdar’da vakı‘ vakıf debbağhanesi İstanbulda Çatladıkapısı haricinde mîri salhanede zebh olunan koyunun derileri ve Üsküdar’da mahal-i me‘murede ve köprü üzerinde olan iki salhane zebh olunan mersum ve ma‘kule Ceddim Sultan Selim han tabe serahu ta‘yinedub ol zamanda emr-i şerîf verilub bâbam Hüdavendigâr zamanında zâhiremuzkılunub zikr olunanlardanğayri hanKâradavşa Köyü ve Kurri Haşimle ve Efendi Yornini ve Maslahak ve Beghisar ve İstavros ve Begkorti ve Cengal Köyü ve arine ve büyükden ve sar-u yarnam mahallerde zebh olunan koyunların derileri müşârü’n-ileyhin ve Mehmed ağanın Üsküdar’da vakı‘

olan debbağhanelerine ta'yin olunub ve Ğalata ve Kâraköyve Kasım Paşa'dan kâra Süleyman denilmekle ma'ruf kaza beğ zebh itdiği koyunların derisi Üsküdar da vaki' olan müşârü'n-ileyhümanın ve Mehmed ağanın debbağhanelerine ta'yin olunub haricden dahl olunmamak için ahkâm-ı şerîfe verilmeğın haliya ol emr-i şerîfeye muhalif yedi kale? debbağları merhum ceddım Sultan Mehmed Han tabe serahu evkafından vakıf dükkanlarda zebh olunun keçi ve koyun derileri harice verilmeye deyu bir tarikle emr-i şerîfalmağla müşârü'n-ileyhüma ve Mehmed Ağanın debbağhanelerine ta'yin olunan sakalar verilmedüğü i'lam olunmağın buyurdum kivarıdukda müşârü'n-ileyhimanın ve Mehmed Ağa'nın Üsküdar'da vaki' olan salhhanelerde zebh koyun ve keçi ve ğayrı derilerinin sâbıka verilen Ahkâm-ı şerîf mucebincemüşârü'n-ileyhima ve Mehmed Ağanın evkaf zabıtlarına zabt ittirub ta'yin olunan derilerinesâbıka virilen Ahkâm-ı şerîfe muhalif min-ba'd bir ferdi dahl ittirmeyesin vakıf tarafından virilen hükm-i şerîfim mucebince 'amelidubhilâfına cevaz göstermeyesin.

[147]

Hüküm 341

Yevmül reb'a

Fi 23 S sene sülüs ve elf

Ba-hatt-ı HazretEfendi

Ereğlikâdısına hüküm kikaza-i mezbûrda Haremeyn-i şerîfeyn evkaf re'ayası dergâh-ı mu'allama 'arz-u hal sunub umumen Haremeyn-i şerîfeyn evkafı re'ayası min külli'l-vücûh serbest olub ellerinde serbestname emr-i şerîf var iken haricde ba'zı kimesneler rûsum-ı serbestiyesine dahl idub vakfa ğadr ettiklerinden ğayrı dayıma re'ayayı rencide ve remideetmekle munzir olub ekseri firar ve perakende olub te'addi ve tecaviz olunduğınılameylediler imdi evkaf-ı haremeyn-i şerîfeyn min külli'l-vücuh serbesttir buyurdum kivarıdukda bu bâbda gereğı gibi mukayyed olub taht-ı kazanda vaki'olan evkaf-ı haremeyn-i şerîfeynin re'ayasının rûsum-ı serbestiyesine beglerbegi ve sancakbeğı voyvodaları ve alay beğı ve çeribaşı vezuamâ ve erbâb-ı tımar ve ğayriden ve iş erlerinden muhassilen bir ferdi dahl ve ta'arruz ettirmeyub evkaf zabıtlarınavevaf için zabt ve tasarruf ettiresin ve yazulu evkaf rea'yasınınbirinden cürm-i galiz sadr olub salb-ı siyâset veya kat'i 'arzda

müstehak olub hükm-i kâdî la-hak olub hüccet-i şer'îyye virduğı zeman dahi hariç toprağa alub gitmeğe komayub evkaf zabitleri ma'rifetiyle siyâsete me'mur olanlara mahalinde şer'elâzım geleni icra ettirub bedel-isîyâsetdeyu birhabbe aldurmayın ve şimdîyedek rusûm-ı serbestiyelerinde kimesneye nesneleri almış ise vakf için ba'de's-sübût hükm idub bi-kusur alıviresin emr-i hümâyûnuma muhalif kimesneye iş ettirmeyesin ve Haremeyn-i şerîfeyn evkafın haricinde dahl olunduğuna min-ba'd rıza-i hümâyûnum yoktur ana göre mukayyed olub emrime muhalif 'inadidub dahl edenleri yazup 'arz eyleyesin.

Hüküm 342

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Haric çavuşa virildi

İznikmid ve Absoki ve Akyazıkâdîlarına hüküm ki Kıbtıyantaifesinden bazı çingeneler dergâh-ı mu'allama'arz-u hal sunub bunlar kendu hallerinde iken taht-ı kazanuzda ve gayride yürüdükleri yerlerde yine çingene taifesine ve yerluden ba'zı levendat ve kutta-ı tarik evleri basub ma'rifet-i şer' yok iken bir hayvanatların ihrak idub ve birkaç âdemleri katl ve davarları ve emval ve esbâblarınğaret ve hâsaretidub zulm ve hayf eyledükleri bildurub dergâh-ı mu'allam çavuşlarından kıdvat-ül emasil ve'l akran Hürrem çavuş zide kaderehu mübâşeretîyle ele getirilüb şer'le mahalinde görülmekemr idub buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub zıkr olunan ehl-i fesâdher kimler isehin-i tedbir ve tedarikle ele getürdub meclis-i şer'e ihzar ve da'va-ıhakidubtayin-i madde edenler ile beraber idub ve ğaybet edenleri şer'le buldurması lazım olan küfelasına buldurub getürdüb bir def'aşer 'le görünmeyub ve ol beş yıl mürur etmeyen hususları hak ve 'adl üzere onat-ı vecihleteftiş idub göresin fil vaki' i'lam eyledikleri gibi olub şer'lesâbit ve zâhir olan şer'lesunuh olan hukuk-ı ashâbına hükm idubbi't-temam alıverdikden sonra hain ve ehl-i fesâd ve muhtac-ı 'arz olanlardan ise habsidub'arz eyleyesin değıller ise ehl-i fesâdaasla ruhsat ve mahal vermeyub şer'le mahalindebir vecihle haklarından gelesin kisair ehl-i fesâd ve şenaate muceb-iğayret ve tefahhüs vaki' ola amma hin-i teftişde hakk-ı sarihe tabi' olub tezvirde ve şuhud-ı ruzdan ve te'azzul veya ahz ve celb sebebiylehilaf-ışer'-e iş oldurub beğayet hazer edesiz.

[148]

Hüküm 343

Mile'l hams

Fi 22 Ş sene sülüs

Ali çavuş mübaşir oldu

Bunlarıhüsn-i tedbir ile ele girmeyub şer'-i şerife muhalefet ederler ise ehl-i el örfe?cem'idub haklarından geline

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Kâraağaçkâdisına hüküm ki mektûb gönderub taht-ı kazana tabi' Kızılhisar nam kâryeden Hamza begler demekle ma'ruf Abdulgani ve Ahmed ve Can Ağa ve Hüdaverdi nam kârındaşlar mukaddemâ hacı Yunus nam kimesneyi döşeğinde katl idub ba'de İnehoca nam kimesneyi dahikârye-i mezbûre kurbunda katl idubmukaddemâ Nasuh nam yoldaşları salb ve siyâset olunubmezbûrları dahi salb ve siyâset için Teke ve Hamid ve Menteşe Sancağı Beğlerine emr-i şerîf verilmişken ele girmeyub tuğyanları ziyade olub dayima yollar bekleyub nice fesâd ve şena'at eyleyub tayıfanlıHasans ve KızılhisarlıZemmad nam kimesneler dahi refîkaları veyatakları olub bir vecihle haklarından gelinmeğe mahal olmayub te'addi ve tecaviz ile yevmen fe yevmen ziyade olmayadadır deyu 'arz eyledikleri ecildenmezbûrlar hin-i tedbir ile ele getirilub şer'le haklarından gelinmek emrim olmuşdur buyurdum ki vusul buldukda mezbûrları her kande ise beher-hal buldurması lâzım olanlara buldurub getürdüb dahi da'va-yı hak eyleyen hüsaması muvacehesindeahvâlleri hak üzere onat-ı vechle teftiş idub bi-hasbü's-şer' üzerine katl hususûsâbit ve zâhir olanlar hakkında şer'lelâzım gelenleriicra eyleyesin şöyle ki mezbûrlar ele virme-yub şer'-i şerîfe muhalefet ederlerse mezbur çavuşum mübaşeretiyle anlarımuaveneti ile hüsn-i tedbir ile ele geturub bir vecihle haklarından gelesiz ki sair eşkıyâya mucib-i ibret ve sebep-i tahsîlvaki' olan ve mezbûrların ne vecihle haklarından gelindiği yazub südde-i sa'adetime 'arz eyleyesin.

Hüküm 344

Ba-hatt-ı HazretEfendi

alel ta‘cil ihzar oluna deyu buyrulmuştur

Serfiçekâdısına hüküm ki kaza-i mezbûr re‘ayası tarafından dergâh-ı mu‘allama‘arz-u hal sunulub Yunak kasab ve Sofi kuyumcu ve Sinan Bali nam kimesneler sâbika kâdî olan Mahmud ile ve dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından Ömer çavuş ile ittifak idub İstanbulda kasab kesri için akçe cem’ olunmak emr olunmuşdur deyu hilâf emr-u ve hilaf-ı şer‘re‘ayanın ba‘zılarından beşer bin ve bazılarından dahi ziyade akçeler alub ziyade zulm ve te‘addi etmişlerdir deyu bildirmeğin buyurdum ki vardukda asla tehir etmeyub ve kâdî-i mezbûr Mahmud ve Sofikuyumcu ve Sinan Bali her ne vecihle mümkün ise ihzar idub dahi yarar âdemlere koşub südde-i sa‘adetime gönderesin.

Hüküm 345

Ba-hattı Nu‘man Çelebi

Hersek Sancağı begine hüküm kiTaşlıcaKâdısı Mevlana Mehmedmektûb gönderub kaza-i mezbûr sülus ve elf şa‘banide kendüye tevcih olunub sâbika kâdî olan Veliyüddin için Zeman kazasında cem’ eylediği nüzul defteriyle kendüye teslim olunmağın emr-i şerîfim virilmesin rica etmekle buyurdum ki vardukda Mevlana-i mezbûr Zeman kazasında ne mikdar nüzul kabz etmiş ise cümlesin defteriyle müşârü’n-ileyhe alıveresin anun gibi henüz mübâşeret etmedi ise min-ba’d ana dahl ittirmeyub buna cem‘ ve tahsîl ittiresin.

[149]

Hüküm 346

Mile’l selase

Fi 21 Ş Sülüs Konstantiniye

Ba hattı Nu‘ma

Her kande bulunursa tutup Küreğe gönderile

Sultanönü beğine ve Eskişehirkâdısına hüküm kisenki kâdısın südde-i sa‘adetime mektûb gönderub kaza-i mezbûra tab’i Ahiler nam kâryede Şeyh Cuvî ve

kaza-i Lacinde Ferhat bin Yahşi nam kimesne köyli nam kızı mezbûrun oğlu Şabana nikâh ile verub menkuhası iken mezkûr Ferhat fevt olmağla kârındaşları Sipah ve Mehmed ve Hüseyin nam kimseneler kârye-i mezbûrda Habil ve Veli nam kimesnelerin izlaliyle Kayaca nam kâryeden Mehmed oğlu Mahmud’i cebren evermek isteyub mezkûrun menkuhası olan merkum köylü nam Hatunı sana alıverelim deyu enva’i te’addileri olub kürek için emr-i şerîf virilub mezbûrlar Habil ve Veli şer’-i şerîfime da’vet olundukda ita’at-i şer’ etmeyub ve a’yan-ı vilayette ahvâlleri tefehhüs olundukdamezkûrlar için şaki ve haramzadedir deyu şehâdet eyledükleri ‘arz etmeğın buyurdum ki vardukda bubâbda bi’z-zatmukayyed olubmezkûrları ele getürübğaybet ederlerse şer’le buldurmasılâzım olanlarıbuldurub getürüb dahi hüsamasıyla mürâf’aidub şer’le üzerine sübût bulan hukuk-ı ashâbına alıverdikden sonra sûret-i sicilleriile mukayyed ve mahbûs südde-i sa’adetime gönderesinki küreğе konula amma bu bahane ile kendu hallerinde olanlara dahl olmakdan beğayet hazer eyleyesinhin-i teftişde tamam-ı haküzere olub tezvir ve telbis ve şuhud-ı ruzdan ve hilâf-ı vaki’kâdiya ‘arz olunmakdan ziyade hazer idub hakk-ı sarihe tab’i olasız.

Hüküm 347

İznik ve Kazıklı ve İznikmid ve Gekbuzekâdîlarına hüküm ki dergâh-ı mu’allam çavuşlarından olub koyun emini olan Mehmed çavuş südde-i sa’adetime ‘arz-u hal gönderub vilâyet-i Anadoludamahmiye-i İstanbulzâhiresi için gelen koyunlar tahtı-ı hükümetinize dahl olundukda etraf ve cevanibe parekende olduğundan ma’ada siz dahi ziyade koyun zebh ettirmekle mahruse-i İstanbula gelub vasıl olmamağla etbâbında külli müzayaka olmağın bu bâbda cümlenüz mes’ul olmuşsuzdur imdi anun gibi İstanbul zâhiresiçün vilâyetler Anadolu’dan gelen koyunları boğazlanmayub bi’t-temam göndermeğı emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda sehimle getürtülüb kemal-i takayyüd ile mukayyed olub gelan koyunları taht-ı hükümetinizde boğazlattırmayub kifâyet mikdarı yarar âdemler ta’yin idub ve defter eyleyub bir birinünize irsâl eyleyub mahruse-i İstanbul’a bi’t-temam isâl eyleyesin ki et hususunda olan müzayakadef’ ola şöyle ki min-ba’d gelen koyunları taht-ı hükümetinizde zebh oldunğu istima’ oluna asla her vecihle ‘özüünüz makbul olmayub ve azl ile iktifa olunmayub ta’yin ve ta’kib olmanız mukarrerdir ne vardır min-ba’d ana göre mukayyed olasız.

[150]

Hüküm 348

Mile's selase

Fi 21 Ş Sülüs

Ba-hattı Hamza Efendi

Ele götürüle deyu buyruldu

İzmîr ve Çeşmekâdîlarına hüküm ki ol caniblerde Suhte İbrahim nam kimesne ba'zı yoldaşlarıyla gezub yollara ve bellere inub katl-i nüfus ve garet-i emval ve erzak eyleyub re'aya ve beraya ellerinden aciz kalub dayimafukârâyâ te'addi ve tecavüzden hali olmadukları i'lam olunmağın buyurdum kivardukda bu bâbda bi'z-zat mukayyed olub mezkûrları ele getirib ğaybetederse şer'le buldurmasılâzım olunanı buldurub getirdüb hüsama müvâceheye hak ve 'adl üzere teftiş ve tefahhüs idub göresizmezkûrların üzerine sübût ve zuhûr bulan hukuk ashâbına alıverdikden sonra bu fesâdı edenler muhtac-ı 'arz olanlardan ise habs ve 'arz eyleyesiz değıller ise şer'le haklarındalâzım geleni icra eyleyesiz bu hususa gereğı gibi mukayyed olub ihmal ve imhaldenve ahz ve celb sebebi ile haramzadeye himâyet olmakdan hazer edesiz amma bu bahaneler ile kendu hallerinde olanlar dahlolunmaya.

Hüküm 349

Ba-hatt-ı (L) Efendi

Fukaraya te'addisi var ise Ali çavuş asitaneye getüre deyu buyruldu

Kârahisar-ı Tekeve Pavlı kâdîlarına hüküm kisenki Pavlı kâdîsısın sūdde-i sa'adetime mektûb gönderub Kârahisar-ı Teke kazasında Aksu nahiyesi naibi olan Gök Seydioğlu Mehmednam kimesne on beş yirmiyıldan beru ve nahiye-i mezbûreda niyabet idubfukârâyâ külli zulm ve te'addi olmağla birkaç def'a min-ba'd niyabet etmeye deyu mü'ekked emr-i şerîfvârid olmuşken geru memnu' olmaduğın'arzetmektefukârâyâ te'addi var ise dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Ali çavuş Âsitâne-i sa'adetimegetürmesini emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzere mezkûru şer'-i şerîfe da'vet idubhüsamasıylamürafa'a idub üzerine sübût ve zuhûr

bulan hukuk ashâbına alıverdikden sonra sûret-i sicilleriyle müşârû'n-ileyh çavuşuma koşub südde-i sa'adetime gönderesin hin-i teftişde hak üzere olub tezvîr ve telbiste ve şuhud-ı zûrdahazer idub hakk-ı sarihe tabi' olasız.

[151]

Hüküm 350

Mile'l selase

Hüve

Fi 21 şa'banü'l azim sene selase elf

Mehmet Paşa hazretlerine verilmiştir

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Mihaliçkâdîsına hüküm kikaza-i mezbûrsâkinlerinden Kalender kaza-i mezbuda Bostan ve Kumpatos ve Yamha ve Donet ve Kârakaş ve Kosta nam zımmilerin cebren bağların ve bahçelerin ve bostanların ve sayır malları bağir-i hakk alub te'addi etdiği i'lam olmağın buyurdum kivusul buldukda mezbûrun meclis-i şer'e ve ihzar beraber idub mukaddemâ görölüb teftiş olunmağın on beş yıl mürur etmeyen da'vaların onat-ı muhtac-ı hak üzerine teftiş ve tefahhüs idub göresin şöyle ki mezbûr mezkûr zımmilerin ahvâl ve erzakın bağir-i cebren alub te'addi eylediği müvâcehesinde sâbit olursa sicil-i mahfuz kayd eddirub ashâb-ı hukuka şer'le hakların alıverdikden sonra mezbûrun hakkında vaki' olan sûret-i sicilleri ile mufassal ve meşruh yazub südde-i sa'adetime 'arz eylesin amma hin-i teftişde hakk-ı sarihe tab'i olub tezvîr telbisten ve şuhud-ı rûzdanhazer idub 'arz ve ta'sil ve tahakkuk ahz ve celbsebebiyle hilâf-ı vaki' kadiya 'arz olunmakdan ihtiyâtidub cadde-i hakdan nûkul eylemeyesiz.

Hüküm 351

Mile'l isneyn

Fi 14 Ramazan sene sülüs

Tekrar beyaz olub ahercüzi? nakl olmuşdur

Bir telhismin-ba'd bir minval üzere deyu

Kilercibaşı Süleyman Ağa'ya hüküm ki kiler-i amîremde kilerci ve katib ve katib-i şaki ve masrafhatibi ve vekil harc ve çavuş ve küçük kilerci ve bozcı ve ihbazcı yazıcı ve dört bölükbaşı on üç zabitlerden ma'ada cümle nefer elli yedi olub cem'an yetmiş nefer olub ziyade olmayub şimdiden sonra gedik düşerkenyetmiş nefer varmayıncagedikleri min tasarruf etmeyub ve bundan gayrı şakirdler dahi yirmi nefer olub içlerinde biri bölükbaşı ondokuzu şakird olub ve beş nefer dahi öksüz olub ziyade olmayub ve zikr olunan elli yedi nefer bazara gidenlerden biri fevt oldukda bölükbaşı bazara giden olub iken yerine olub ve öksüzlerden hidmete kadir olanı şakird ve ol şakirdin yerine bazara giden oğullarından biri şakird bölükbaşı oldukda öksüz olub ve eğer hidmete yararı öksüzlerde yok ise acemi oğlanlarından ve pencikten veya kul karındaşından biri şakird olub haricden olmayub ve kârhanelerden gelub 'ulufeleriyle bazara giden ve şakird olmayub ve matbahtan ve helvahaneden ve firunlardan ve sebzehaneden ve tavukçulardan 'işabdan ve sayir kârhanelerden vasıl

[152]

Hüküm 352

Tunusbeglerbegi Memi Paşa'ya hüküm ki Düstur-ı mükerrerem müşir-i mufahham nizam-ül âlem ila aher vezirim İbrahim Paşa edemallahu teali iclalehu tarafından şöyle'arz oluna ki Melik Gemisi Tunus'dan gelürken Susa nam şehre geldikde müşârü'n-ileyhin re'isi olan evinde mahbûs olan esirlerinden biri bin yediyüz altuna ve bir neferi bin üçyüz altuna ehl'olanesirlerden aldığı i'lam olmağın

(Bu Hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 353

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Trablusgarb ve Cezayir-i garb ve Tunusbeglerbeglerine hüküm kiTersane-i 'amîrem kapudanlarından Ahmed zide mecidihu ba'zı husus için ol caniblerde irsâl olunmuşdur buyurdum ki vardukda mezbûr her kangınızın taht-ı hükümetinde dahl olursa me'mur olduğu hidmette elinde olan temessükleri mucebince eda ettirub emin ve salim birbirinüze ulaştırub bir vecihle müzayaka çektirmeyesiz

Bir sûreti zikolunan beglerbegilere Nahşa beği olan Ali beğ için yazıla

Hüküm 354

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Hâlâ Nahşan Beği olan kıdvet-ül ümerai'l-kiram Ali dame 'izzuhu ba'zı hidmete ta'yin olunub eline emr-i şerîf virilub madde ikenemirle ahz hidmetindeolan liva-i mezbûrî ta'yin eyleduğu kaimekamı zabt etmek emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda müşârü'n-ileyh Ali emr-i şerifim mucebinceme'mur olduğu hidmette evvela liva-i mezbûru kendu tarafından ta'yin eyleduği kaimekamı hıfz ve hırsaset eyleyub haricden kimsneyi dahl etdirmeyesiz.

[153]

Hüküm 355

Trablusgarb ve Cezayir-i garb ve Tunus beğler beğlerine hüküm ki kıdvet-ül ümerai'l-kiram Nahşa Sancağı Ali dame izzuhu ve Tersane-i 'amîrem kapudanlarından Ahmed zide mecduhu ba'zı husus için ol canibdeirsâl olunmuşdur buyurdumki vardukda mezbûr her kanginizin taht-ı hükümetine dahl olur ise yolda ve izde ve menazil ve merahilde kenduye ve âdemlerine ve esbâb ve muhazırlarına haricden kimesneyi dahl ve te'addi ettirmeyub ve lâzımolun zad ve zevadelerin kifayet mikdarı narh-ı cari üzere akçe ile tedarik ettirub emin ve salim birbirinüze ulaştırub 'avk ve te'hirden hazer eyleyesiz.

Hüküm 356

Üsküdarkâdîsına hüküm kihâlâ İstanbulzâhiresi için öte yakadan gelen koyunı min-ba'd kimesneye sattırmayub birini ta'yin edib cümlesini İstanbula gönderilmesin emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda bi'z-zat mukayyet olub bir müttekimbaş ta'yin idub İstanbul kâdîsı için ol yakadan gelen koyunları ahire alındırmayub ve sattırmayub gemilere konub doğru istanbula gönderesin şöyle ki emr-i şerîfime muhalif sonra alunan koyunları aher yere alub gidub ol canibdesatmak isteyenleri isimleriyle ve resimleriyle'arz eyleyesin haklarından geline deyu yazılmıştır.

Hüküm 357

Ba hatt-ı

HacıbegbaşKâdîsına hüküm ki taht-ı kazanda Mucur nam kâryede sâkindergah-ı mu'allam yeniçerilerinden Bekir ve Bali ve Yusuf ve gayriler Hacıbegbaş-ı Veli dervişlerinden Hacı Said Rahmanlı nam kâryeden veKorkud ve Üçağası nam kâryeden ve Mucurdan Şeyh Cünde ve Ablakdan Abdal nam kimesneler kiminin akçesin ve asel ve devesin ve nikalu hatunun alub ziyade zulm ve te'addileri olduğu i'lam olunmağın südde-i sa'adetim yeniçerilerimağası tarafından mektûbuyla irsâl olmuştur buyurdum ki vardukda müşarü'n-ileyhi mektûb-ı mucebince mezbûrları ihzar idub hak üzere teftiş idub göresin 'arz olunduğu üzere ise ba'de's-sübûtşer'lemüteveccih olan hakların ağalarının mektûb-ı mucebince alıverub'inad ve muhalefet idenleri yazub 'arz eylesin.

[154]

Hüküm 358

Mine'l erb'a

Öşrün Ramazaü'l mübarekesi Sülüs

Me'mur olursa Asitane'ye gereği gibi gönderile buyruldu hüccet üzere olmağla Sasaya verildi

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Kâramanbeglerbegine ve Niğde ve Şecaeddinkâdîlarına hüküm ki Cema'at-i Göni nam kâryede İlyas fakih nam kimesnenin bir re'es koyunu sirka olunmağla tetab'u olundukda kârye-i mezbûrede Kasım ve Abdülkerim nam kimesneler sirkaeylediği sâbit ve sicil olunub ve Göni nam kâryede fevt olan Halil nam kimesnenin esbarı açulub verasesine intikal eden buğday sirka olunmağla tefahhüs olundukda yine mezbûrlar sirka iyleduğu şer'le sâbit ve sicil olduğu i'lam olunmağın mezbûr Kasım ve Abdülkerim ahz olunub Âsitâne-i sa'adetime gönderilmek emrim olmuşturbuyurdum kivusul buldukda mezbûrğaybet ederlerse şer'le buldurmasılâzım gelenlere buldurub getürdüb hüsamasıyla müvâceheidub hak üzere şer'le teftiş idubgöresiz husus-ı mezbûr bi-hasbü's-şer' üzerine sâbit olursa ashâbına şer'le müteveccih olanı alıverdikden sonra mezbûru yarar âdemlerle südde-i sa'adetime gönderesiz ki küreğe konulaamma tamam-ı hak üzere olub tezvir ve telbis

ile ve ‘arz ve ta‘sil ve celb ve ahz sebebi ile hilaf-ı şer‘ iş ettirilmekten ihtiyât idub hakk-ı sarihe tab‘i olasin.

Hüküm 359

...memnu’ olmazsa aman vermeyub göresin

Ba-hatt-ı Pir

Buyruldusu hüccetin üzerinde olmağla sasa verildi

Niğde Beğine ve Şecaeddinkâdîlarına hüküm ki senki Şecaaddin kâdîsının sûret-i sicil gönderub kaza-i mezbûra tab‘i Göni nam kârye sâkinlerinden Seydi Ahmed nam kimesne kendu halinde olmayub dayima ahali-i kâryeden nice kimesneleri hâkime ve kadılara ğammaz idub şirret ve şekâvet hali olmamağla bundan akdem kazada bir nice def‘a emr-i şerîfvârid olub ahz ve habs olunub bir vecihle tenbih olmayub şirret ve şekâ üzere olduğu i‘lam olunmağın buyurdum ki vardukda bu bâbda mukayyed olub ğaybet ederse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getürdüb hüsemamüvâcehesinde hak üzere şer‘le teftiş idub göresizmezbûr bir nice def‘a müttehim olub töhmet-isâbıkası bi-hasbi’ş-şer‘-i üzere tekrar sâbit olursa muhkem tenbih ve te‘kid idub men‘ ve def‘eyleyesiz bu def‘a dahi bir tarikle memnu’ olmayub şirret ve şikaye şur‘u ederse asla aman ve mecâl verilmeyub yarar âdemlere koşub südde-i sa‘âdetime gönderesiz ki küreğe konula amma tamam-ı hak üzere olub tezvir ve telbis ile ve ‘arz ve ta‘sil ve celb ahz sebebi ile hilâf-ı şer‘-i şerîf iş ettirilmekte ihtiraz ve ihtiyât eyleyesiz.

Hüküm 360

(boşluk)kâdîsına hüküm ki dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından Nasuh Çavuş kaza-i mezbûrda küffâr-ı haksar tarafına buğdayı verub hatta bu senede dahi ziyade buğdayı virdüğü i‘lam olundi imdi bu husus ‘arz olunduğu gibi ise kadılarile bubâbda ittifakdan naşidir buyurdum ki vardukda bu hususa bi’z-zatonat-ı mukayyed olub hafiyeten ve alaniyyeten teftiş ve tefahhüs idub ‘arz olunduğu üzere küffâr-ı haksara buğdayı virdüğü sâbit ve zâhir olursa sicil ve hüccet idub ve kenduyü habs idub vuku’ üzere ‘arz eyleyesin bu bâbda celb ve ahzdan ziyade hazer idesin şöyleki himâyet olunmağla hilaf-ı‘arz oluna ‘azille konulmayub mu‘akib olursunana göre sıhhat üzere ‘arz eyleyesin.

Hüküm 361

Sâbika Kefebeglerbegine hüküm ki bundan akdem Azak etrafında vakı‘ olan küffâr-ı haksar hareket ve memâlik-i mahruseye müzirret kasdında oldukları i‘lam olunub ve senin her vecihle yararlığına ve merdanlığına i‘timad-ı hümâyûnum olmağın Azak muhafazasında olman emrim olmuş idihaliyaküffâr bir girdar-ı hareketden hali olmayub memâlik-i mahruseye muzirret kasdı üzere oldukları istima‘-ı hümâyûnum olmağın kema-kân Azak muhafazasında olman emrim olmuştur buyurdum ki vardukda bir an ve bir sa‘at te‘hir ve tevakkuf etmeyub yarar âdemlerin ve güzide yoldaşların ile müretteb ve mükemmel düşman yerağıyla Azağa varub hıfz-u hırasette memalik ve zabt ve siyanet-ira‘iyyetdedakika fevt eylemeyub ihmal ve müsahele olunmağla elğiyaz-i billâh-i te‘alamemâlik-i mahruseye a‘ra etrafında zarar ve güzenderişe her vecihle mu‘ateb ve mu‘akkab olman mukârrerdir ana göre kemal-i basiret üzere olub ‘ada da gaflet üzere olmayasın.

Hüküm 362

Eğribozkâdısına hüküm kidergâh-ı mu‘allam çavuşlarından Nasuh Çavuşküffâr-ı haksara tereke vermekden hali olmayub hatta işbu senede dahi virmişdir deyu bi-ğarz Müslümanlar şehâdet iyledikleri i‘lam olunmağınmezbûr Nasuh Çavuş habsle südde-i sa‘adetime gönderilmek emr idub buyurdumki vardukda te‘hir etmeyub müşârü’n-ileyh Nasuh Çavuş adamlare koşub habsle südde-i sa‘adetime gönderesin.

Hüküm 363

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Veli çavuşa virildi sâbık Rum-ili beglerbegisi iken fevt olan ...çavuşu ...

Kıbrısbeglerbegine ve defterdarına hüküm ki sâbika Kıbrıs beglerbegi olan Hasandame ikbalehumektûb gönderub divan-ı Kıbrıs’n gedikli çavuşlarından olub İç-il sancağında tımarları olan çavuşlar her sene kibeglerbegiler sefere me‘mur olmayalar bunlar dahi beglerbegleri yanında mal-ı mîritahsîlinde istihdam olub sefere gelmediler deyu tımarlarına dahl olunmaya deyu fermânolınagelub ve mezbûrlar sefer geldikleri takdirde cezire-iKıbrıs da vakı‘ olan mîri mesalih avk ve te‘hir olmak

lâzım gelur deyu mezbûrlar cezire-i Kıbrıs damal-ı mîrihidmetinde olub sefere gelmediler deyu gediklerine ve tımarlarına dahl olunmamak ricasına ‘arz etmeğinmezbûrlar sene-i sâbık üzere bedelleri alınmak şartıyla seferde kalub mal-ı mîrihidmetinde olmak emr idub buyurdum ki vusul buldukda Kıbrıs çavuşlarından sene-i sâbıkadan olunduğu üzere bu sene dahi tımarlarının yazulur ne gün bedel akçelerini bi-kusur mîri için alub ta‘riz eyledikten sonra mezbûrları kema-kânKıbrıs mal-ı mîritahsîlinde istihdam eyleyub sefere varmadılar deyu gediklerine ve tımarlarına kimesneyi dahl ve ta‘arruz ettirmeyesin.

[156]

Hüküm 364

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Tatarbazarıkâdîsına hüküm kidergâh-ı mu‘allam yeniçerilerinden Mehmed nam yeniçeri kaza-i mezbûra tabi‘Hoca Ali nam kâryede katl olunduğu i‘lam olunmağın husus-ı mezbûrı şer‘le teftiş idub maktul-i mezbûrun vaki‘ olan metrukâtın zabt için dergâh-ı mu‘allam yeniçerilerinden Mahmud ve Hasan yeniçeriler ağası mektûbuyla irsâl olunmuşdur buyurdum ki müşârü’n-ileyh ağanın mektûbuyla varduklarında husus-ı mezbûr bundan akdem bi-def‘a şer‘lefasl olmuş olmayub on beş yıl mürur etmiş değil ise şer‘le teftiş ve tefahhüs eyleyub şer‘lelâzım geleni icra eyledikten sonra metrukâtı husus-ı müşârü’n-ileyh ağanın mektûbuyla‘amel eylesin.

Hüküm 365

Rodos beğine hüküm ki Kovioğlu Mariko nam zımmi tarafından südde-i sa‘âdetime ‘arz-u hal sunulub mukaddemâmezbûr zımmi ehl-i fesâd ile yoldaş olub niçün bu makûle işe mübâşeret edersiz dedikleri ecilden bir zımmiyi muhkem döğüp

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 366

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Rodos Beğine hüküm ki Martin nam zımmi tarafından südde-i sa‘âdetime ‘arz-u hal sunulub yirmi yıldır ki bi-günah taş gemisine konulub kürek çekerim deyu

i‘lam idub ‘inayet rica etmeğin südde-i sa‘âdetimde mahfuz olan mücrim defterine nazar olundukda mezbûr ba‘zı ehl-i fesâd ile yoldaş olub niçün bu makûle işemübâşeret edersin dedikleri ecilden bir zımm-i muhkem döğüb te‘addisi olduğuna Müslümanlar şehâdet üzere Filibekâdîsı Mevlana Şemseddin verdiği sûret-i sicil mucebince dokuz yüz seksan beş saferinin ikinci günü tarihiyle işaret olunmuş bulunmağın zımmi-imezbûr divan-ı hümayûnuna gönderilmek emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda emrim üzere zımmi-i mezbûri yarar âdemlere koşub divan-ı hümayûnuna gönderesin ahvâli divan-ı hümayûnda görüle.

Hüküm 367

Kıbrıs beglerbegine hüküm kivilâyet-i Kıbrısta olan kıl‘a neferatının ekseri kendu hevalarında ve aher diyarda olmağla kıl‘alar hali olub yoklanmaları mühimmatdan iduğı i‘lam olunmağın dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından Mehmed Çavuş mübâşeretiyle senkibeglerbegisinyoklamak emr idub buyurdum ki vardukda eyaletinde olan cemi‘an kıl‘anın neferatı müşârü’n-ileyh çavuşun mübâşeretiyle yoklayub kendu hevalarında ve aher diyarda olanların dirliklerin hizmetlerine kâyyım yarar kimesnelere tevcih edesin amma bu bahane ile celb ve ahz olunmakdan ve ğarz ve ta‘sil kimesnenin dirliğin ahire virilmekten hazer eylesin.

[157]

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

Hüküm 368

Rum beglerbegine hüküm kivilâyet-i mezbûre erbâb-ı tımarından sene-i sâbıkada sefere me‘mur olmayanların bedelleri akçelerinden yirmi yükden ziyade akçe ile‘l-an gelub hızane-i ‘amîremedahl olmayub mu‘accelen gelmesi mühimmatdan olmağın mu‘accelenirsâl olunub ‘ıyd-i şerîfe değın hızane-i ‘amîreme teslim olması emr idub buyurdumki vardukda bu bâbda ziyade ihtimam ve ikdâmidubhidmet-imezbûreyeme‘mur olanları getürdüb zıkr olunan bedel akçelerinden bi‘l fi‘il mevcut olanı ve henüz cem‘ olunmayı mu‘accelen cem-u tahsîledtirub ve der-kise idub ‘ıyd-i şerîfe değın hızane-i ‘amîreme isâl ve teslim ettirdesin.

Hüküm 369

Mezbur şer‘leteftiş olunub erbab-ı iyâl? olacak ‘amelleri alıverdikden sonra üzerine sâbit olan mevâdın sûret-i sicilleriyle kendusi asitaneye gönderile ki hakkından geline

Ba-hattı Hamza Efendi

Antalya beğine ve kâdisına hüküm ki Şamlıca nam kâryede sâkinŞa‘ban oğlu demekle ma‘ruf Mehmed nam sipahi yirmiden ziyade eşkıyâ-i levendat ile kârye-i mezbûre fukârâsının ve sayir etrafında olan kârye ahâlisinin üzerlerine varub ben seferlerin sefere gideriz deyu hane başına nice akçe salub kiminin devesin ve katırincebren alub kiminin esbâb ve erzağın ğaret ve hâsaretidub buna benzer nice zulm ve te‘addisi olduğı i‘lam olunmağın buyurdum ki: mezkûru her kande ise ele götürüb da‘vay-ı hak idub ta‘yin-i madde eyleyen hüsemalarımüvâcehesinde bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur etmeyen hususların şer‘le teftiş ve tefahhus idub göresin i‘lam olunduğı üzere mezkûrun zulm ve te‘addisi vakı‘ ise erbâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olan hakların alıverdikden sonra üzerine sâbit olan mevâdın sûret-i sicilleriyle mezkûru dahi yarar âdemlere koşub südde-i sa‘âdetime gönderesin ki hakkından geline amma tamam-ı hak üzere olub tezvir ve telbisten ve şuhud-ı rûzdan ve celb ve ahz sebebi ile bir canibehimâyet eylemekden ziyade ihtiyât eyleyesin.

[158]

Hüküm 370

Müzekker emr-i şerîf

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Aydın sancağı beğine ve Güzelhisarkâdisına hüküm ki sen ki kâdisın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub kaza-i mezbûrda vakı‘ ba‘zı derbend yerlere eşkıyâ ve ehl-i fesâdzuhr idub erbâb-ı sebilin yollarına inub emval ve erzakların nehb-uğaret idub her biri serbest kâryelere ve evkaf-ı re‘ayasına iltica etmekle günden güne fesadları ziyade olmağla her kande iseler ele götürölmeleri için hükm-i şerîfim taleb etdükleri ecilden buyurdum ki vardukda bu hususa muhkem mukayyed olub bu makûle fesâd ve şena‘at üzere olanları tahabbüs idub her kangı kâryede bulunurlarsahin-i tedbir ve tedarikle ele götürüb da‘vay-ı hak idub ta‘yin madde eden

hüsemalarızuhûr ederse müvâcehelerindeşer‘le teftiş ve tefahhus idub göresin fil vaki‘ fesad ve şena‘at üzere olub ebna-i sebilin yollarına inub emval ve erzakların garet etdikleri vaki‘ ise ehl-i fesâdın hakkında şer‘lelâzım geleni icra edesin amma hak üzere olub tezvîr ve telbisden ve celb ve ahz sebebi ile ehl-i fesâdahimâyet olunmakdan ziyade hazer edesiz.

Bir sûreti Menteşe beği ile Biretü’lmeşaşkâdîsına vech-i meşruh ehl-i fesad ele getirilmek için yazıla

Hüküm 371

Şer‘le müzekker

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Defter-i hakani katiblerinden olub Sivasda bedel cem‘ine me‘mur olan Ahmed’e hüküm ki şimdiye değin Âsitâne-i sa‘adetime gönderilen bedel akçesinden ma‘ada defterler mucebince ne mikdar akçe var ise ‘ıyd-i şerîfe değin Âsitâne-i sa‘adetime isâl-i mühimmatdan olmağın mu‘accelenirsâl olunmasın emr idub buyurdum ki vusul buldukda cem‘ine me‘mur olduğu yerlerin defter mucebince şimdiye değin Âsitâne-i sa‘adetime irsâl olunandan ma‘ada ne mikdar bedel akçesin var ise mu‘accelentahsîl ve südde-i sa‘adetimeirsâlidubta‘yin olunan zemana değin hıthane-i ‘amiremeisâl eylesin ‘inad ve muhalefet edenler her kimler ise yazub bildiresin şöyle ki ihmal ve musahele oluna te‘allül edenler her kimler isehaklarından gelinür ve zıkr olunan akçeyi irsâl eyledik de yarar âdemlere koşub yolda ve izdeerkad-ıhıfz-ı hırasat idubve kangî kadılığa uğrarsa yine kâdîların lazım olan hususlarında südde-i sa‘adetimemûzaheret idub avk ve te’hirden ziyade hazer edesin.

[159]

Hüküm 372

Çaşıgır Rüstemağaya verilmiştir

Fi 18 N 3

Nam İbrahim Paşa

Erzurumbeglerbegisine hüküm ki dergâh-ı ‘ali yeniçerilerinden olan Ahmed südde-i sa‘adetime ‘arz-u hal sunub kendunun kârındaşı olub dergah-ı mu‘allam kapucularından Mehmed Erzurum canibinemîri doğan hidmetiyle fermân-ı şerîf ile vardukda hidmet-i mezbûreye mübaşir üzere iken vilâyeteşkıyâsından olan Za‘im İbrahim ve karındaşı Mustafa ve Sarhoşoğlu dimekle ma‘ruf Hasan nam kimesler elli altmış nefer eşkıyâyı üzerlerine cem‘idub alet-i harb ile mezbûr kapucunun evini basub âdemleri katl idub evin içinde bulunan esbâb ve erzakı ve kendu yanında mevcut bululanmîri akçesingâret eyleyub kayd-u bend idubbir dere kenarına götürüb bir ağaca bağlayub zikr olunan eşkıyâ taifesi ok ve cida ile urub siyâsetidub helak etdiklerinden sonra mezbûr kapucunun ve ademisinin başların kesub birer ağaca dikub kârşılarında nice fîsk-ı fûcur idub ziyade zulm ve ihanet etmişlerdir deyu izhar-ı tazallum etmeğin buyurdum ki vardukda mezbûrlar her kande iselerhin-i tedbir ve tedarik üzere ele getirilüb kayd-u bend idub yarar âdemlere koşub südde-i sa‘adetime gönderesin ve gönderdiğinâdemlere muhkem tenbih ve te’kid eylesesin ki yolda ve izde ve menazil ve merahilde ve sayir yerlerdeğaflet ile mezbûrlara ğaybet etdirmeden ziyade ihtiraz eylesesin.

Bu dahi mezbura verilmiştir

Bir sûret-i Trabzonbeglerbegine yazıla vech-i meşruh üzere

Hüküm 373

GeliboluKâdisına ve voyvodasına hüküm kihaliya vilâyet-i Haleb ve Ma‘raş ve Sivasın bedel ve avarız akçelerin cem‘ edenler tahsîl etdükleri akçelerin getirüb Geliboludan geçüb serdârım tarafına gelmek üzere oldukları istima‘ olmağın her kangisi olursa yanlarında olan akçeleri ile doğruÂsitâne-i sa‘adetime gönderilmesin emr idub buyurdum kivusul buldukda bu bâbda fermân-ı celil-ül kadrım mucebince ‘amelidub zikr olunan vilayetlerin bedel ve avarız akçerin cem‘ edenlerden her kangisi ki Rum-ili taraflarına hazine olub gitmek isterlerise geçirmeyub yanlarında bulunan akçeleriyle doğru südde-i sa‘adetime irsâl eyleyub tarafımızda bir tarikle emr-i şerîf vardır deyu veyahut aher bahane ile te‘allül ve niza‘ ettirmeyesin şöyle ki emr-i şerîfime muğayir Rum-ili taraflarına akçe gittüğü istima‘oluna yerden bilinub gereği gibi mes’ul ve mu’ateb olursun bilmiş olasız.

Hüküm 374

Tunusbeglerbegine hüküm kiDüstur-ı mükerrerem ile'l-hayr vezirim İbrahim paşa edemallahu te'ala iclalehunun mülk-i gemileri re'isi olan (eksik) gelürken Susa nam kasabaya geldikdemüşârü'n-ileyhin esirlerinden olub mezkûre'isin bâbasının evinde mahbûs olan iki nefer yarar esirleri kibir neferi bin yedi yüz ve bir neferi bin üç yüz altuna rehn konulmuş imdi zikr olunan esirlerin aldığı müşârü'n-ileyh tarafından i'lam olunmağın mezkûr esirleri dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Hüseyin çavuşa teslim olunub Âsitane-i sa'adetime gönderilmek emr idub buyurdum kivakdukda bu bâbda asla bir vecihle cevaba mutasaddi olmayub müşârü'n-ileyh edemallahu teala iclalehunun zikr olunan iki nefer esirlerin fermân-ı celilü'l-kadrim üzere mezkûr çavuşuma teslim idubÂsitâne-i sa'adetime gönderesin asla te'allül eylemeyesin anun gibi da'vacıları var iseÂsitâne-i sa'adetime gönderesin ki ahvâlleri bunda görülüb cevapları virile şöyle ki bu bâbda 'özür ve bahane eylemeyesin mu'ateb olursun bilmiş olasın.

Hüküm 375

Lapseki ve Gelibolukâdîlarına hüküm ki Hassa-i hümayûnum gemilerinde matbah-ı 'amîre'me odun içün ta'yin olunan gemilerden Mehmed nam re'isin zabtında olan gemi şiddet-i şitadan furtuna olmağla Burgaz İskelesindekâraya düşmekle ba'zı yerleri meremmatmuhtac olub müddet-i kayd-ı bendenmeremmatolunmayub kalmışdır deyu mezkûr Mehmed re'is südde-i sa'adetime gelub 'arz ve i'lam etmeğın zikr olunan gemi meremmat olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda bir an ve bir sa'at te'hîr ve tevakkuf etmeyub zikr olunan geminin meremmatve kalafata muhtac olan yerlerin ta'mîr ve termim ettirub müşârü'n-ileyhre'ise teslim eyleyub südde-i sa'adetime gönderesiz husus-ı mezbûr ehem-i mühimmattandır ihmal ve müsahaleden ta'yin-iihtiyât ve ihtizar eyleyesiz.

Hüküm 376

Ba-hatt-ı

Kara Çelebi teftiş etdiği maddeler şer'le teftiş olunmak

Silistre beğine ve kâdısına hüküm kimektûb gönderub Derviş nam sipahi re'ayasından rûsum cem' ederken dergâh-ı mu'allam çavuşlarından olub liva-i mezbûrun re'ayası olan Osman çavuş yirmi mikdarı eşkıyâ ve levend üzerine gelub

muhkem darb ve letidubsipahilerin cem' eylediği harçlığından ve kendü akçesinden hayli akçesinğaret ve yağmaidub te'addi eylediklerinde şer'le görülmeyub kayd-ı şer'den mektublar ile ahire gönderildikde ita'at etmeyub da'vete varanlarıdahi muhkem döğüb on beş ve yirmi yıldan olunmaya gelen mümkün olan re'ayadan yüz mikdarı re'ayayı ehil ve iyalleriyle sürüb ahire fûruht idubfukârâyâ bu makûle zulm ve te'addisininnihayeti olmadığınınbildirdiğin ecildenmezbûrlar ele götürülüb ahvâlleri şer'le götölmek emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda mukayyed olub dahi emrim üzere mezbûrları hin-i tedarikle ele götürüb mezbûrun ta'yin-i maddeyledüğühususlardan bir def'a şer'le görölüb fasl olmayan mevâdı hüsemamüvâcehesinde onat-ı vecihle hak üzere teftiş idub göresizmezbûrların'arz olunduğu üzere te'adilleri vaki' ise ba'de'ssübûtmezbûrdna şer'le müteveccih olan hakların alıverdikden sonra ehl-i fesâda asla himâyet etmeyub bi-hasbü's-şer'-i şerifhaklarından gelesiz'arza muhtac olanları habs idub üzerlerine sâbit olan maddelerinininsûret-i sicilleriyle yazub 'arz edesiz amma hak üzere tezvîr ve telbis ve 'arz veresiz.

[161]

Hüküm 377

Mile'l selase

Ba-hatt-ı HazretEfendi

Gurre-i Zilhicce sene Sülüs ve Elf

Trablusşambeglerbegine Trabluskâdîsına ve Humuskâdîlarına senki mîr-i mîrânsın sâbıkâ Kâralar kâdîsı Mevlana Mahmud ile südde-i sa'adetime 'arzlar gönderub Humus kazasından olub dergâh-ı mu'allam çavuşlarından olan Murad ve kârındaşı Süleyman çavuş ve Abdunnafi'eşkiyâdan olub mezbûrların şîrret ve şekalarından ve zulm te'addisinden ahali-i vilâyetin ekseri celay-i vatan idubmezbûrAbdunnafi'Selimiye kal'asında habs olunub ve dedesi Alivilâyet-i Rodosa sürgün olmuş ehl-i fesâd olub bir tarikle hâlâs olub hâlâfesâd ve şena'atden ve tezvîr telbisden hali olmayub ve ehl-i fesâd yatağı olub kalb akçe kesub elindeki bulunub ve mezbûr Murad çavuş ve kârındaşı Süleyman Çavuşmezbûrı şaki ile yekdilve yek cihet olub Müslümanlara zulm ve te'addi eylediklerinden ma'ada

Karalar kadısı Mevlanay-ı mezburun karındaşı olub kasaba-i Humusda Şeyh Yusufun hidmetkârı olan Hızırı idlal idubmezbûr Şeyh Yusufa bin yedi yüz ile altun virdum deyu isnad itdirub şuhud-ı ruz ikamet idub kasaba-i humus kâdısı tama-ı ham eylediği havallerine tab‘i mezbûran Murad ve Süleyman çavuş mezbûr Şeyh Yusufu üç gün evlerinde habs ve darb-ı şedid idub şiddet-i zarardan habslerinde fevt olub zulm ve te‘addi olunduğun bildirdiğiniz ecilden şer‘le görülmek emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda mezbûrları meclis-i şer‘a ihzar ve ta‘yinmevâddidub da‘vay-ı hak idenler ile beraber idub ta‘yin eyledikleri mevâddmukaddemâ görölüb vaslolunmayub on beş yıl mürur etmiş değil ise hak üzere teftiş ve tefahhus idub göresin ‘arz olunduğu gibi olub muvâcehelerinde sâbit olursa ashâb-ı hukuka salunub hakların alıverdikten sonra ehl-i fesâdmuhtac-ı ‘arz olanlardan ise habs idubsûret-i sicilleri ile mufasssalve müşerri‘? yazub bildiresizdeğiller ise ol bâbda emr-i şer‘-i şerîfimmucebince ‘amelidubhidmetlerin göre bi-hasbü’s-şer‘ lâzım geleni icraidub şer‘-i şerîfe muhalif kimesne iş ettirmeyesin amma hin-i teftişde hakk-ı sarihetab‘i olub bir telbisde ve şuhud-ı rûzdan hazer idub ahz ve celb sebebiyle veyahud ‘arz ve ta‘sil hilâf-ı vaki’vech-i ‘arz olunmakdanihtiyâtidubcadde-i hakdan meskul eylemeyesiz

Hüküm 378

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Her kim dahl ederse habs emr olur

İstanbulkâdısına hüküm ki bundan akdem südde-i sa‘adetime mektûb gönderub mahmiyye-i Konstantiniye’de vaki‘ olan un kapanı hamallarının bargirlerine ulak dahl etmemek için emr-i şerîfvârid olmuş ikenhâlâ yine dahl ve rencide olunmağla zâhireye külli müzayaka geldükde bildirdüğündemin-ba‘d ta‘ife-i mezbûrenin bargirlerine ulak dahl ve taarruz etmemek için merhumbâbam hüdavendigartabe serahu zamanında emr-i şerîf verilub tecdid olunmak bâbında‘inayet rica eyledikleri ecilden buyurdum ki vardukda vech-i meşruh üzere emr var ise ol emr mucebince tahmil eylesin emrime muhalif eğer dahl ederler ise habs olunurlar ana göre mukayyed olub emrime muhalif iş olmakdan hazer edesin.

[162]

Hüküm 379

Yevmü'l selase

Fi 3 zilhicce sene sülüs

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Burusakâdîsına ve beğine ve Kitekâdîsına hüküm kiBursu kazasına tabi' kâfir köyü sâkinlerinden Mustafa ve biraderi Kâraca nam kimesneler kutta-ı't-tarik olub kârîye-i mezbûrede sâkin(boşluk) nam yeniçerinin yoldaşlarından olub mürur ve ubur iden ehl-i tüccar taifesinden (boşluk) nam kimesnei katl idub bir bargirlerin ve bir yağmurlukve bir dolamasını ve bir yerrağını ve çizmesin mezkûr yeniçeri evine getirub ve bir yarar kaftan ve bir altun bilazik ve bir kuvvetli topuz ve dahi ba'zı esbâb alub dahi bu makûle fesâd ve şena'atlerinin nihayeti olduğu i'lam olduğimezkûrlar her kande ise ele götürölüb mukteza-i şer'üzere haklarından gelinmelerin emr idub buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub mezkûrları her kande ise buldurub getürdüb dahi davay-ı hak edenleri ile beraber idub bir def'a şer'le görölüb fasl olmuş olmayub üzerinden on beş yıl mürur etmeyen hususları onat-ı vecihle teftiş ve tefahhüs idub göresiz mezkular ehl-i fesâd ve kutta-i't-tarik oldukları bi-hasbü's-şer' sâbitolursa ashâb-ı hukuka hakların bi-kusur alıverdikden sonra ehl-i fesâda himâyet etmeyub şer'le haklarından gelesiz'arzu muhtacolanları habs idub'arz eyleyesizhin-i teftiş tamam-ı hak üzere olub celb ve ahz sebebi ile 'arz ve ta'sil ile kimesne hilâf-ı şer'-i şerîfe iş olmakdan beğayet hazer eyleyesiz.

Hüküm 380

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Sâbıkâ Mekke-i Mükerrerrekâdîlar olub halen müfettiş olan Mevlana Abdurrauf zide't fezaluhuya hüküm ki merhum ve mağfur Sultan Süleyman Han âliye'r-rahman ve'l rıdvanın evkaf-ı mezburu mütevellisi tarafından südde-i sa'adetime 'arz-u hal sunulub imaret-i mezburenin kılarından me'kulat kısmından bir nesne kalmadığından vakfının on yük akçe deyni dahi olub mevacib-i mu'ayenesin vermeğe vakfın müsa'adesi yoğıken zevahid-ihorlar ve vazifelerini talep idub ziyade takaz eyledüklerin bildirüb eğer mevacib-i mu'ayenesi ve esbâb-ı kilar der-tedârik olununcaya değin zevahid-i horlar te'hir etdirmek için emr-i şerîfi verilmekbâbında

‘inayet-i rica iken te’hir ettirmek emr idub buyurdum kivusul buldukda emrim üzere imaret-i mezbûrenin eğer mevacib-i mu’ayene esbâb-ı kıları der-tedârik olununcaya değin vazifeye mutasarrıf olan zevahir-i horlar istimalde verub bir iki ay te’hir ettiresin sonra vakfın akçesi gelirken mutasarrıf oldukları ulufeleri kema-kân verdürmeyub te’allül ve bahane ettirmeyesin.

[163]

Hüküm 381

Mine’l erba’

Fi 7 Şevval sene Sülüs

Konstantiyye

İstanbulkâdisına hüküm ki: südde-i sa‘adetime sûret-i sicil gönderub Yani ve Nikola ve diğer Yani ve Yarayı ve Hore ve Dimo ve Yani ve Rutar nam zımmileri meclis-i şer’i şerîfe gelub mahruse-i İstanbulda Un Kapanı kurbundavaki‘ otuz kırk yıldan mütecaviz mutasarrıf olduğumuz vakıfdükkânlar ile’l-an kimesne ta‘arruz etmeyub kâr-u kisb üzere iken Kavlak ve Kâra ve Matiyoz nam zımmilerin dükkânları uncu taifesinden Pervane ve Hacı Cafer ve İlyas nam kimesnelerin dükkânları altında olmağla dükkânlarınızda hamr be’y edersiz bize zararınız vardır deyu cümlemizin dükkânların kapadub kadimden olageldiği üzere tasarrufumuza man’i olmuşlardı kibel-i şer‘den üzerine varılıb hakika-i hali ehl-i vukuf ve bi-ğarz kimesnelerde su‘al olunduktan unca dükkânlarına muttasıl olan Kavlak ve Kara ve Mayitoz nam zımmilerin dükkânı olub gayri dükkânları uncu dükkânlarına ittisâli ve alakası olmayub sıkat-ı?haldahi Müslümanlardan su‘al olundukda zikr olunan dükkânlar ma-takaddümden mezkûrzımmilerin tasarrufların olub ile’l-anuncu taifesine mezkûrların dükkânlarından zarar tertib olduğuna vakıf değiliz ba‘zı husus için birbirleriyle mücadele etmekle ref‘ etdirmişlerdir deyu haber virdüklerin i‘lam eyledüğün ecilden buyurdum kivardukda bu bâbda bi’z-zat mukayyed olub mezkûrın ellerinde olan hüccet-i şer‘ileri mucebince ‘amel eyleyub hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesne dahl ettirmeyesiz.

Hüküm 382

Ba-hatt-ı HamzaÇelebi

Mezbûr kayd-u bend gelmesi yazıldı

Apokrikâdısına hüküm ki südde-i sa‘adetime mektûb gönderub kaza-i mezbûrda Panaya nam kârye re‘ayası ve kurbunda olan manastır rahibleri ‘umumen şer‘-i şerîfe gelub Zebandiye nam kâryeye sâbika sipahi olan Durmuş ziyade zalimolub cebren öküzlerimiz alub ziraatimize mani‘ olub ve inekler ve buzağılarımızı ve on bin akçemiz alub ve kullarımızdan asub enva-i işkence idub ve bir nefer keşişi katl idubşekvâ eyledüğümüzden bize şikâyet eyledünüz deyu yevmenfe-yevmenziyade zulm etmek üzeredir deyu şekvâ eyledikleri ‘arz eyledükler ecilden mezbûr Durmuş kayd-u bend ile südde-i sa‘adetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda te‘hir etmeyub mezbûru hüsn-i tedbir ve tedârikle ele götürüb dahi kayd-u bend ile âdemlere koşub südde-i sa‘adetime gönderesin.

[164]

Hüküm 383

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Şer‘le görüle ‘amel ederse Âsitâneye gönderesin

Vezaret ile Rum-ilibeglerbegi Hasan Paşa’ya ve ordu kâdîsına hüküm ki dergâh-ı mu‘allam yeniçerilerden Mustafa nam kulum südde-i sa‘adetime gelub (boşluk) nam kâryede sâkin Ali nam kimesnenin evini basub hayli mal ve erzakınğaret idub ziyade zulm ve te‘addi eylediğin bildirib şer‘le görülmesiçün hükm-i hümayûnum taleb etmeğin buyurdumkivardukda mezbûrı şer‘-i şerîf ihzar idubğaybet ederse şer‘lebuldurmasılâzım olanları buldurub bi-hasbü’ş şer‘ sübût ve zuhûr bulan hakkın bi-kusur alıverub‘inad ve muhalefet etdirmeyesin ‘inad ederse südde-i sa‘adetime gönderesiz

Hüküm 384

Ba-hatt-ı HamzaEfendi

Sinan ağaya hüküm ki südde-i sa‘adetime mektûb gönderub mukaddemâ ba’zı ehl-i fesâdın şer‘le haklarından gelinmek için hükm-i şerîf virilub varub nice ehl-i fesâdele götürüb ve sefer-i hümayûna gidecek asakir-i İslama tenbih eyleyub ve Geliboluda mürur ettirmek üzere olub hidmet üzere iken ağalığı alunub Ahmed

kethüdaya verilmekle kimesne i'tibar etmez deyu 'arz etmeğin imdi ağalık senin üzerindedir Ahmed Kethüda kul zabıtı için kethüda ta'yin olunmuştur sen kema-kân ağasın mukaddemâ virilen emr-i şerîf mucebince giru hidmette olman emr idub buyurdumki vardukda mukaddemâ virilen emr-i şerîf mucebince kema-kân hidmetde olub ol canibde zuhûr eden eşkıyâ eğer sipahi ve eğer kapu kuludur her kimler ise isim ve resimleriyle yazub bildiresin ki haklarından geline sayir eşkıyâ ve ehl-i fesâdın cirankâdîları ma'rifetiyle şer'le haklarından gelesin ki sairler emr-i muceb ibret ve tasaccüb ola.

Hüküm 385

Ba hatt-ı Hazret Efendi

Kefebeglerbegine ve kâdisına ve nazırına hüküm ki ol canibde vaki'Çerakise beğleri ve hisar erenleri ve 'azepleri ve Kefe iskelesinde cizyesinde vazifeye mutasarrıf olanlar sâbık Kefe beglerbegisi olan Hasan Paşa ile ma'an Azak muhafazasında olalar deyu bundan akdem mü'ekked o emr-i şerîfe gönderilub lâkin her biri müşârü'n-ileyh Hasan Paşa ma'zuldur biz anınla muhafazaya varmazız deyu 'inad ve muhalefet eyledikleri istima' olmağın zikr olunan Çerakise beğleri ve hisar erenleri ve 'azepleri ve iskele-i mezbûr mahsulünden ve cizyeden vazifeye mutasarrıf olanlar sâbık virilen evâmir-i şerîfem mucebince müşârü'n-ileyh ile mahal-i mezbûrede ma'an muhafazada olmak emridub buyurdum ki vardukda bu bâbda sadr olan fermân-ı sa'adetim vesâbık virilen evâmir-i şerîfem mucebince 'amelidub zikr olunan Çerakise beğleri ve hisar erenleri ve 'azepleri ve iskele-i mezbûre mahsulünden ve cizyeden vazifeye mutasarrıf olanları müşârü'n-ileyh ile mahal-i mezbûrede ma'an muhafaza ettirub hilâf emr-i vaz' olunmakdan edesizşöyle ki her biri bir vecihle 'özü ve bahane idub müşârü'n-ileyh ile mahal-i mezbûreye varmakda 'inad ve muhalefet eyleyey varmayanların 'ulufelerin verdirmeyub isimleri ve resimleri ile yazub 'arz eyleyesiz.

[165]

Hüküm 386

Sâbık Şirvan muhafazasında olan vezir Ca'fer Paşa'ya hüküm ki sen hin-i tedbir ve tedariğe mâlik olub serhadlerde vaki' olan ihtilâli ıslah idub ba'is-i intizama mülk-i millet olduğu necilden hâlâ Rum-ili'nde ihtilâl üzerine olan vilâyet-i Boğdan

muhafazasına muaccelen gelub düstur-ı Ekrem müşir-i efhem vezir-i azam serdâr Ferhad Paşa'ya mülaki olub mumaileyhe vech-i münasib gördüğü üzere uğur-ı hümayûnumda enva-i mesah-i cemiyle zuhûr getürmek bâbında fermân-ı celil-ül kadrim sudur bulmuştur buyurdum ki vardukda bir an te'hir etmeyub Boğdan muhafazasına gelub mumaileyh serdârım mülaki olub vech-i münasibgördüğü üzere uğur-ı hümayûnumda enva-i mesa-i cemilenin zuhûr getüresin şimdi yadının? ve min-ba'd uğur-ı hümayûnumda zuhûra gelen hüdemat-ı mezbûrun meşkur olub enva-i 'inayat-i şahaneme muhzır olmak mukârrerdir ana göre bâb-ihitimamda ve dakika fevt eylesin.

Hüküm 387

Bir telhis

Bağdadda olan vezir Hızır Paşaya hüküm ki südde-i sa'adetime mektûb gönderub Bağdada tabi' ümerây-ı ekrad'dan derin sancağı olan Kubaddın bundan akdem birkaç def'a isyanı zuhûridub Nihavende gidub hazineyi ğaret idub hakkından gelinmek hümayûndan ve devletden iken hükkam tarafından iğmaz olmağla ile'l an hakkından gelinemeyub feth-i hakaniden beri Rum beğleri tasarruf edegeldiği Dertenek sancağı dört beş yıldan beru bir tarikle kendu sancağın ilhak ettirmekle külli kudret ve kuvvettahsîl idub İstanbul memleket ve hükümet-i za'im etdükleri dimağı fesâdavarubÂsitâne-i sa'adetime müraca'atdan el çekib hatta tasarrufunda olan enhar ve arazi-i miriden her sene birkaç bin filori hazine-i Bağdadda 'ayid ve dahil olurken nice zemandan beru ve bir akçe ve bir habbe virmeyub kimesneyi dahl ettirmekle etrafında olan havas-ı hümayûn re'ayasının ekseri ... yanında saklamağla? Ol sebebiyle dahi birkaç yük akçe mal-ı mîriye noksan mütereddib olmuşdur ve 'acem tarafına her sene Bağdada beş on def'a kafil gelmek mu'tad iken birkaç def'a kafilayı basub ğaret ve hâsaret etmekle tüccar ebna-i sebil ... olub ol sebep ile dahi hazine-i Bağdada külli kesret ve ğadri olmağla kendu halinde olmak için aher mu'atele mektubun gönderub tenbih eyledigünde asla i'tibar ittikad etmeyub fesâdı yevmen-fe-yevmen ziyade olub müteveffa Hüseyin Paşa'nın oğlu Ahmed Paşaya mukaddema Nihavend beglerbegiliği verdiğinde salyanesinden dört yük akçe hazine-i Bağdada kalmak şartıyla liva-i mezbur dahi ol vakti ma'an kendüye has olmak üzere südde-i sa'adetten verilmekle hala mezbur kabadın ekser eşkıyâsıyla varub anda olan âdemlerin kimin katl ve kimin mecruh idub ve bulduğu mahsul ve esbab

ve atların ve babasından kalan cebehanesinin salan etrukundan imam kulu nam kal'anın dizdarın ve hisar ve erlerin katl idub ve kal'a içün olan top ve tüfenk ve sayir alat-ı cenkden bir kaç bin filorilik hazineyi ğaret idub ve başka top ve zendbaz demur olmağla ehaniyeten sürüb atlarına se'l? ve mih giderub isyan ve tuğyan üzere olmağla ol etrafa ihtilâl virub ve dayima şerb-i hamr idub bakire kızlar çekub te'addisinin nihayeti olmayub hakkından gelinmesi mühimmat-ı din-u devletten olmağla sancağ-ı mezkûr Kabadbegin oğlu olub Davdan sancağı begi olan 'Ömer bege virilub ve kendunun hakkından gelinub lazım gelirse ve Mihriban ve Şehr-i Zol beglerbegileri mu'aveti eylemek için umurname virilmek ricasına i'lam eyledüğün paye-i serir-i i'lama 'arz olundukda 'arz eyledüğün üzere mezbur sancağı alub müşârü'n ileyhe tevcih olunub ve mir-i mezburun dahi hakkından gelinmek fermanım olmuştur buyurdum ki vusul buldukda bu babda bi'z-zad mukayyed olub mir-i mezburu hüsn-i tedbir aher vecihle ele götürüb emr-i celilü'l kadirim üzere asla mecâl vermeyub gereği gibi hakkından gelesiz bu babda Mihriban ve Şehr-i Zol beglerbegilerine dahi müstakilen emr-i şerifim irsâl olmuştur lazım gelirse müşârü'n-ileyhümayı da'vet idub vech-ü münasib gördüğün üzere mir-i mezburu ele götürüb hakkından gelinmekde ikdâm eyleyeler.

Hüküm 388

Mihriban beğlerine hüküm ki Bağdad'a tab'i Ümerâ-i Ekrad'dan Derine sancağını olub kabad isyan ve tuğyan üzere olub hakkından gelinmesi mühimmat-ı din-ü devletten olduğun Bağdadda olan vezirim Sefer Paşa edemallahu te'ala iclalehu 'arz eylemeğin sancağı alınub ahire virilub ve hakkından gelinmek bâbında fermân-ı âli şanın sadırolmağla hakkından gelinmesi vezir müşârü'n-ileyhe hükm-i humayunum gönderilmiştir buyurdum kivusul buldukda anın gibi vezir müşârü'n-ileyh tarafından sana âdem ve mektûb gelub taleb iderse te'hir ve terahi etmeyub varub müşârü'n-ileyhe mülaki olub müşârü'n-ileyhe vech-i münasib gördüğü üzere şaki-imezbûr hüsn-i tedbir ve tedarikle ele götürüb hakkından gelmesinde haber ve ikdâm eylesin

Bir sûreti Şehr-i Zolbeglerbegine vech-i meşruh üzere

[166]

Hüküm 389

Akkirmanda muhafazada olan dört kıt'a kâdîrgalar re'islerine hüküm ki Halen sefer-i zafer- esere müteveccih olan cenab-ı emaret-meab Gazi Giray Han damet-mealiyehunun asker-i Tatar encüm-şumar ile mu'accelen gitmeleri mühimmatından olmağın siz mu'accelen kâdîrgalarınız ile geçid ağzına varub müşârü'n-ileyhi geçirtmekde mu'avenet etmek emr idub buyurdum ki vardukda asla te'hir etmeyub mu'accelen kâdîrgalarınız ile geçid ağzına varub mumaileyh han-damet-mealiyehu mumaileyh ve asker-i Tatar encüm-şumarı geçürmekdemu'avenet idub han-ı mumaileyh vech-u münasib gördüğü üzere hidmette bulunub bi't-temam geçdiklerinden sonra Akkirmana gelub kema-kân muhafazada olasin.

Hüküm 390

Emr seri'an yazılmışdır

Ba-hatt-ı Efendi

Somay Beğineve Bender ve Kili ve Samakovkâdîlarına hüküm ki: zikr olunan kâdîlıkların a'yan ve eşraf re'ayası dergâh-ı mu'allama muhzır gönderub yeniçeri ve acemi oğlanı ve sipahive cebeci ve topçu namında ba'zı eşkıyâ birbiyle müttetik olub üzerlerine gelub ehil ve iyalleri üzerlerine konub ehil ve iyallerine ta'arruz etdiklerinden gayri müft ve meccanen yem ve yemeklerin ve arpa ve samanları yedurub ve emval ve erzakların ğaret idub ve biz seferliyüz deyu cebren atların ve katırların alub ve kasabların cebren koyunların alub zulm ve te'addi eylediklerin bildirdikleri ecilden siz ki sancak beği ve kâdîlarısız bu makûleleri men'i ettirub re'ayaya vech-i meşruh üzere te'addi olunduğı ecilden mu'ateb olmuşsuzdur buyurdum ki vardukda bu bâbda her birinüz müstakilen mukayyed olub re'aya ve berayaya bu vecihle zulm ve te'addi idenleri ihzar idubdahi zikr olunan hususlarda bir def'a şer'le fasl olmayub on beş yıl mürur etmeyen hususları hüsemalarımüvâcehelerinde hak üzere teftiş ve tefahhus eyleyub üzerlerinesübût bulan hukuka ba'de-sübûthükmidubashâbına alıverdikden sonra sahih sipahi ve yeniçeri ve acemi oğlanı ve topçu ve cebeci ve bil-cümle'arzamuhtac olanları habs idub isim ve resimleriyle yazub 'arz eylesin 'arzamuhtac olmayanların te'hir etmeyub haklarında şer'lelâzım geleni icra eylesiniz.

Hüküm 391

Ba hatt-1 Efendi

Yörükan-ı Ankârakâdîsına hüküm ki Yörükan-ı Ankâra ta'ifesi sana gelub sipahi ve yeniçeri ve acemi oğlanı namında nice eşkıyâ ve levendad cem'iyet ile gelub gice ile evlerimiz basub emval ve erzaklarımızğaret etmeğinfıraramecâlimiz kalmayub terk-u diyar idubfırar etmeyesiz mukârrer olmağın bu makûlleler def' olmak için her kâryede olunagelen üzere yiğitbaşı ta'yin olunan il-eri mu'avenetiyle men'i ettiği bâbında hükm-i hümayunum rica etdikleri 'arz eyledukleri ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda'arz olunduğu gibi ise olunageldiği üzeremezkûrda ihtiyar eyledikleri kimesneyiğitbaşı ta'yin ettirub anun gibi ehl-i fesâd geldikten il-eri mu'avenetleriyle ele getürdüb dahi bir defa' şer'le fasl olmayub elçi (boşluk) hüsemaları müvâcehesinden teftiş ve tefehhüs eyleyub üzerlerine sevk ba'de's- sübût zulm idubashâbına ele geldükden sonra ehl-i fesâdın 'arz-ı muhtac olanları yazub 'arz eylesin olmayanlar haklarında şer'lelâzım geleni icra eyleyesin.

[167]

Hüküm 392

Ağriboz beğine hüküm ki Rodos sancağı beği Murad ile sâbıka Silistre beği Murad dame izzuhuma mektûblar gönderub emr-i şerîf mucebince muhafazaya me'mur olmağla Atinaya varduklarında kasaba-i mezbûre re'ayası kendülerine gelub kasaba-i mezbûre kârib Flori ceziresi kadimden hali iken haliya ba'zı eşkıyâ tavattun etmekledayima hırsuzluk idubfesâd ve şena'atden hali olmadıklarında ma'ada yalılardafesâd eylelen harami ve fitne ile yekdil ve yekcihet eşkıyâya kulağuzolub firkatarile gelub bunları bağlardan ve bağçelerinden alub firkatelerine koyub gitdikten sonra beşer onar bin akçeye satub muttasıl fesâddan hali değildir şöyle ki mezkûrların zulm ve te'addisi üzerimizden def' olmaya cümlemiz celay-ı vatan etmek mukarrerdir deyu tazallüm eyledikler ve fi-ba'isü'l-emrmezkûreşkıyânın vech-i meşruh üzerine fes'ad ve şena'atleri mukarrerdirdeyu 'arz eyledikleri ecilden anın gibi yalılarda firkate ile fesâd ve şena'ad eyleyen ehl-i fesâd ele getürölüb şer'le haklarından gelinmek emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda bu hususa kemal-i mukayyed ile mukayyed olub anun gibi ehl-i fesâd firkateleriyle geldiklerindehin-i tedarik ile ele getürüb dahi mecâl vermeyub şer'le haklarından gelub asla ehl-i fesâda vücud vormeyub ol yalıları dayimaeşkıyâdan gereği gibi hıfz-u hırsaset eyleyesin.

Hüküm 393

Ba hatt-ı Pir

Mezkûr emr-i şerif buyruldu

Amma bu bahane ile ahz ve celbe remide hazer ile

Fenerlü Kâramürsel kapudanı olan ‘OsmanRe’ise hüküm kihâlâ Akdeniz ve Karadenizde yürüyen ... eğer kabir? gemileri rençber ve sipahi ve yeniçeri ve acemi oğlanı gemileri yalılarda aldıkları zâhireyi doğru İstanbula getürmeyub Kâfir yakasına ve ahar yere alub gidub bey’ eyledikleri istima‘ olunmağla iken anın gibi zâhire gemilerine derya tuzunda her kande rast gelirsens küffâr-ı haksara ve aher diyara gitmeğe komayub doğru İstanbula sürmek lâzım olmağın vesen ehl-i vukuf olduğun ecilden hidmet-i mezbûreye ta‘yin olmuşsundur buyurdum ki vardukda Akdenizde ve Karadenizde ekabir ve rençber sipahi ve yeniçeri ve acemi oğlanı gemilerinde ve ğayriden her kim olursa olsun yalılarda aldıkları zâhire ile doğru İstanbula sürüb küffâr-ı haksâra ve ğayriye gitmek komayub men’ eyleyesin amma bu bahane ile ahz ve celbten hazer idubhilâf-ı şer‘ ve kanun kimesneyi rencide eylemeyesin.

Hüküm 394

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Mendehorye ve Komakâdîlarına hüküm ki: Koma kazası sâkinlerinden Sündükoğlu Mehmed Mendehorye kazasında bazarlının evin basub za‘i keçi sığrılarının cebren alub ve erzakın ğaret ve kenduyu dahi nice gün habs idub ve Dumat nam kızını dahi cebren alub ahz bey‘i idub enva-i zulm etdüğü i‘lam olunmağınmezbûrÂsitâne-i sa‘adete getürilmek emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda mezbûri emrim üzere koşub Âsitâne-i sa‘adete gönderesin.

[168]

Hüküm 395

Haroçavuşa mübâşeret buyrulmuştur

Burdur ve Yaviçe ve Kemerâdîlarına hüküm kiÂsitâne-i sa‘adetim kullarından ve fukara taifesinden ba‘zı kimesneler südde-i sa‘adetime‘arz-u hal

sunub Yaviçe kazasına tab'î Gençle nam kâryedenfesâd ve şena'at üzere olan Kara Ca'fer zülümle fukârâdan külli akçe cem' etmekle hâlâ çavuş namınaolub kile'l te'abbüsğaret emval ve esbâb eylemiş ba'zı levendatı yanına alub sazende ise cidalı ve oğlu Mehmed kapum kullarından Mustafanın hatunun yoluna varub kuşağını kesub ba'de emri şerîfle ihzar olunub şer 'le görölmek zarurette iken mezbûrKara Ca'fer yanında olan eşkıyâ ile basub merkumen ehl-i fesâdı ellerinden alub husus-ı mezbûrgörölüb icra-i hak olmağın man'î olub ve taht-ı nikâhında olan Siloz nam hatunu dahi Mehmed nam ademisine bila ma'rufet'üş şer' tekrar nikâh ettirub ve Mustafa nam kimesne ve kırk re'es koyun bey' idub akçesin almış iken çavuş-ı mezbûr sonra zikr olunan koyunu virmekle hilaf-ı şer'e man'î olub vermekde meşru' diğər yanına dahi dahl ettirub yanında olan eşkıyâ ile evini basub külli emval ve esbâbların ğaret edib ve Çuvallı nam kârye halkına hakk-ı serir fuzuli kendu evin yanına götürüb kendiye tahsis idub ve müteveffa Kondan? Nam sipahinin yedi kere evini basub hatunun zorla çıkub alub gideub Bir ademinde mezburenin ve vekillerinin rızası yok zorla nikâhidub ...karı ... bir eşkıyâya ğaretidubÂsitâne-isa'adetim kullarından Yusuf ve İslam ve re'aya taifesinden ve ... nice fukârâya enva-i tazallüm ve te'addi eyledikleri i'lam eyledikleri ecilden şer'le mahalinde görölüb hukuk-ı fukara alıverildikten sonra sonra çavuş-ı mezbûrsüdde-i sa'adetimegönderilmek emr idub buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub çavuş-ı mezbûr ve mayende olan eşkıyâyı ihzar ve da'va-i hak idubta'yin-i maddeedenler ile berar idub ve asl ve ğaybet edenleri şer 'le buldurması lazım olan kefillerine buldurub getürdüb bir def'a şer'le görölüb ve on beş yıl mürur etmeyen hususları hak ve adl üzere onat-ı vecihle sen varub göresin fi'l vaki' vaza' ikdâm eyledikleri gibi ise bade's-sübût şer'le müteveccih olan hukuku ashabına alıverdikten sonra çavuş-ı mezburu hakkında sübût bulan mevâdın sûret-i sicilleriyle husus-ı mezbure ...olan mezkûr Haro çavuşa teslim idub südde-i sa'adetime gönderesin ve yanında olan eşkıyâ dahi muhtac-ı arz olanlardan ise habs idub 'arz eylesin değılleri ise ehl-i fesâda asla himâyet etmeyub mahalinde bir vecihle haklarından gelesin ki sayir ehl-i fesâd ve şena'ate mucceb-i ibret ve töhmet-i vak'ı olan amma hin-i teftiş hakkı sariha tabi' olub cadde-i hakdan 'udul eylesin.

Hüküm 396

Ba hatt-ı HamzaEfendi

Ğalatakâdîsına hüküm ki taht-ı kazanda tab'î Marmara nam adada ba'zı eşkıyâzuhûr eylediği istima' olunmağla kıdvet-ül emacid ve'l ekârim hassa bostancılarım başı Ferhad dame mecduhu tarafından âdemirsâl olundukda sancak beği subaşıları eşkıyâya mu'in ve zâhir olub ele virmemekle fesâd ve şena'adleri günden güne ezdiyad bulub yollar ve belleri basub ebna-i sebilin emval ve erzakların ğaret eyledukleri mesmu'-ı şerîfim olmuşdur imdi ol etraflarda zuhûr eden eşkıyânın haklarından gelub bundan akdem müşârü'n-ileyhe fermânım olub bu bâbda hükm-i şerîfim dahi virilmişdir buyurdum kivusul buldukda fermân-ı celilü'l kadrım mucebince zikr olunan adada zuhûr eden eşkıyâya min-ba'd sancak beği ve subaşıları ve azebleri kârışdırmayub zuhûr eden eşkıyânın bi-hasbü's-şer' üzerlerine sübût bulan olan mevâddın sûret-i sicilleriyle müşârü'n-ileyhin ademlerine teslim etdirub haricden kimesneyi dahl etdirmeyub ve anda olan (boşluk) nam subaşıyı Âsitâne-i sa'adetime gönderesin.

[169]

Hüküm 397

Ba hatt-ı HamzaEfendi

Kayd-ı bend ile gelmen buyrulmuştur

Bolu beğine ve Bolu müftüsüne ve Bolu kâdîsına hüküm ki sen ki müftisin Gerede kâdîsı ile dergâh-ı mu'allamamektûb gönderub bundan akdem İne beği ve Halil ve Yer Ali ve Veli ve Ahmed ve Yusuf ve Hüsam nam kimesneler ziyade eşrafdan olub dergah-ı mu'allam çavuşlarından İskender çavuşla bi'l-ittifak Hacı Mahmud nam kimesnenin bila ma'rifetü's-şer' evin basub ... pare alub arpa ve buğday ve un ba'zı esbabların garet ve hâsaretidub ve kendünün on yedi bin akşesi çavuş-ı mezbûr ve iki bin akçesini hidmetkârları alubve Kara Hasan nam kimseyi habsidubder-zincir darb-ı şedid ederekiki def'mahbûs ve mukayyed İstanbul'a gönderub yirmi bin akçesin alub ve sâkin olduğu kârye halkının otuz yıldan ziyade tasarruflarında olan mer'aları ... zira'at için ahire virub mezburu ma'ada ve bundan ma'ada merkum Mahmudun hatunu dahi on gün mikdarıbila izn-işer'i habs idub üç bin akçesin alınmağınmezbûreyi habsden ıtlaketyub ba'de Emredoğlu Mustafayı dahi mezbûr Hüsam ve Halil ve diğer Halil'i zorla çıkub alub gidub hilâf-ı şer'-i şerîf İskender çavuşuna habsına virub enva'-i zulm ve te'addi eyleyub çavuş-ı mezbûrun

ve sayirlerinin ve bunun emsalifukârâyâ zulm ve te‘addileri fevke’l-‘add olduğunsâbık Bolu sancağının olub hala Batum beglerbegisine Bayram dame ikbalehu ve Bolu ve Çıkak kadıları ve Bolu müftisi ve Niğde kazasında mutafassıl Mevlana Müslühiddin ‘arzlar ve a‘yan-ı vilayetmuzır getürdüb izaleleri haklarından gelinmeleri lâzımdır deyu i‘lam eyledükleri ‘arz olundukda mezbûr İskender Çavuşluğu ile ve ağalığı alunub aherr verilub sairlerin ile ele getürölüb haklarından gelinmesi babındahüküm-ihümâyûn sa‘adet-i makrunum mucebince emr-i celilü’l kadrîm cari olmuşdurhâlâ çavuş-ı mezbûrve kefilleri ve sair emri şerîfime ita‘at etmeyub kârar etdükleri tekrar ‘arz olmağın çavuş-ı mezbûr ve sairleri ele getürölüb fesâd ve şena‘atleri sâbit olmayanlarınahvâlleri şer‘le meclis görölüb mukaddem ve mu‘ahher sâbit olub mevâddın sûreti sicilleri ecilinden ihraç olunub sūdde-i sa‘adetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub çavuş-ı mezbûru ve sairleri hüsn-i tedbir ve tedarikle ele getürdüb da‘va-yı hak idubta‘yin-i madde edenler ile beraberidub ve ve ğaybet ederler ise şer‘le buldurması lâzım olub küfelasını buldurub getürdüb bir def‘a şer‘le görölme-yub ve on beş yıl mürurhususları hak ve ‘adl üzere onat-ı vecile ta‘yin idub göresindahi şer‘lesübût bulan hukuk-ı ashabına hüküm idub bi’t-temam alıverdikden sonra sâbit olan fesad ve şena‘atlerin sicillerin aslından ihraç idubdahi ve mezbûrları çavuş-ı mezbûre (boşluk) teslim idub sūdde-i sa‘adetime gönderesin amma hin-i teftiş hakk-ı sarihe tab‘i olubberu yerden ve Ve ‘arz ve ta‘sil ve yahud ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet etmekle bu bâbda firar ettirmekten beğayet hazer eylesesin kendu halinde olanlara zulm ve te‘addi olmakdan beğayet hazer eylesesin.

[170]

Hüküm 398

Emr-i şerif virilmiştir

Ba hatt-ı HamzaEfendi

Kâramanbeglerbegi Ali Paşa’ya hüküm ki mukaddemâ emr-i şerîfvârid olub eyalet-i Kâramana tabi‘ sancaklarda alçak hallu pir ve sabi olanlardan otuzar ve yirmi beşer nefer sipahi vilâyet muhafazasında alıkonulmak fermân olunmağla emr-i şerîf mucebince her sancakda vech-i meşruh üzere sipahiler alıkonulub ellerine mühürlü defter virilmiş iken sen sefer-i nusret-i eserime müteveccih olduğunda

Beğşehir sancağında otuz nefer sipahi muhafazaya alıkoymak için dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Muhammed çavuşa emr-i şerîf virilmekle kendusi liva-i mezbûra varmayub âdemin göndermekle mezbûrun âdemi sana muraca'at etmeyub doğru Beğşehirine varub mukaddemâ muhafazaya alıkoyduğun sipahilere ihtilâl vermekle cümle sancak sipahileri dahi tereddüde düşüb sefere gitmekde imhal ve müsahele üzeredirler deyu mukaddemâ sana vârid olan emr-i şerîfim mucebince liva-i mezbûrun alçak hallu sipahiler şen-i pir ve sabi olanlardan muhafazaya ta'yin idub ellerine mühürlü defter virdiğin sipahiler üslûb-ı sâbık üzere muhafazaya kalmak için emr-i şerîf virilmek ricasına'arzylediğin ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukdan bu bâbda sana mukaddemâirsâl olunan emr-i şerîfim ile 'amelidub liva-i mezbûre alçak hallu pir ve sabi olan sipahilerinden emr-i şerîfimde ta'yin olunduğu mikdarı sipahilerimukaddemâ ellerine virdikleri mühürlü defter mucebince vilayet muhafazasına alıkoyub liva-i mezbûrun sefere me'mur olan sair zu'ama ve sipahileri ile sen mu'accelen sefer-i humayumuna müteveccih olub avk ve te'hirden hazer eylesin.

Hüküm 399

Ba hatt-ı Hamza Çelebi

Hınıs sancağının Mahmud Beğ hüküm ki hâlâ Hınıs sancağı sana 'inayet olunub lâkin esbâb ve davarın Rum-ilinde ve Vidane nam kasabada olan çiftliğinde olmağla bizzat varub getirmek için izn-i hümâyûnuma taleb eylediğin ecilden buyurdum kivusul buldukda te'hir ve terahi etmeyub zikr olunan çiftliğine varub lâzım olan esbâb ve davarların alub ber vech-i isti'cal sancağın varub sancağının hıfz-u hırsatde olasin.

[171]

Hüküm 400

Çavuş-ı mezbûrÂsitâneye gönderile

Ba-hattı Pir Efendi

Pınarhisarkâdısına hüküm ki Seyyidet-ül muhadderat ekliletü'l-muhsenat Ayşe Sultan... ismethasüdde-i sa'adetime tezkire gönderub müşârü'n-ileyhanın bâbası Rüstem Paşa evkatından taht-ı kazanda sâkin olub aher evkaf zabiti ...Sefer

nam kimesne çavuş değil iken ben çavuşum deyu evkaf-ı mezbûre kurasının re'ayasınıdayimahilâf-ı şer' ve kanunu rencide idub ve kendu zabt eylediğievkaf re'ayasının tekalifin Rüstem Paşa evkafı re'ayasına tahmil etmekle re'ayanın nicesi perakende olub evkaf-ı mezbûreye külli zarar...olmağla men'i içün defa'atle evâmîr-i şerîf gönderilmişken memnu' olmayub zulm ve te'addisi gittikçe ezdiyad bulduğun bildirmekle mezbûrSefer sūdde-i sa'adete gönderilmesinemr idub buyurdum kibü babda sadır olan emr-i şerîfim ile 'amel olub mezbûrSeferiÂsitâne-i sa'adetime irsâl eylesin ki sūdde-i sa'adetimde husamasıyla murafa' olunub zulm ve te'addisi mukabil sende gereği gibi cezası virile husus-ı mezburda ihmal ve müsahale olmayub mezbûr sūdde-i sa'adetimegönderile

Hüküm 401

Ba hatt-ı HamzaEfendi

Ol haramzadeleri ele götürüb fukaranın hakları alıverdikden sonra ... Âsitâneye kayd-u bend ile gönderilmek buyrulmuştur mü'ekked yazıla deyu

Saruhan Beğine ve Bozdoğan ve Güzelhisar ve Sultanhisar kâdîlarına hüküm ki: Sâbıkâ Çine kâdîsı Mevlana Hacı İlyas sūdde-i sa'adetimemektüb gönderub kasaba-i Nazilliden müderris namına olan Ni'metullah ve Danişmend namına olan Hamza ve Ahmed nam kimesneler bahçe namına birer meyhane peyda idub aşikâr hamr ve arak bey' olunub eşkıyâ aşikâr fisk etmekle ahali-i kasaba müteharrir ve mütefaccir olmağla 'ulemâ ve sulehâ ve sayir ve a'yan vilâyet-i meclis-i şer' evarub men' olmasını taleb etdiklerindehâlâ Kestel kâdîsı olan Mevlana İsmail zide fazluhu zikr olunan meyhaneleri men' ve def' etmek istediğiçün mezbûrun Ni'metullah ve Hamza ve Ahmed kendu havallerine tab'i eşkıyâ ile alet-i harble aşikâre gelub mezbûrkâdînın mahkemesin basub merkum Hamza kâdî-i mumaileyhe katl kasdına yerağ ile üzerine hücum ve şetm-i ğalazidub te'addi eylediklerinden ğayrımezbûrHamzaSefer nam sipahinin gece ile evini basub hatunu katl-i şeni' kastından hücum ettikde bir tarikle halas olub ve bir re'es merkebinurub helak idub bir re'es camuşun dahi urub mecrub idub mezburlarınvech-i meşruh üzerine fesâdlarınınnihayeti olmamağın müderris ve Danişmend namına olmağla Subaşları ihzar etmeğe ve haklarından gelinmeğe mecâl olmağlafesâd ve şena'adleri yevmenfe-yevmen ezdiyad bulub haklarından gelinmesi lâzımdırdeyu'arzettiklerinüzden

ğayrisâbika Hamza Beğ medresesi müderrisi Mevlana Ebubekir ile Ahmed Paşa medresesi müderrisi Mevlana Mehmed dahi mektûb gönderub vech-i meşruh üzerine ... ğayri mukarrerdirdeyu i'lamettikleri ecildenmezbûrlar ele götürülüb hukuk-ı nas alıverdikden sonra kayd-u bend ile sūdde-i sa'adetime göndermekle emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda mezbûrları ihzar idubğaybet ederlerse şer'lebuldurasılâzım olan kefillerine beher-hal buldurub hüsemasıylamuvacehe idubbir def'aşer'le görölüb fasl olmayub ve üzerinde on beş yıl etmeyen hususları imkân-ı vecihle hak üzere teftiş idub'arz olduğu üzere fesâd şena'adlerivaki' ise bi-hasb-ül şer' üzerilerine şer'lesübût ve zuhûr bulan hukuk-ı ashabınabi kusur alıverdikden sonra üzerlerine sübût ve zuhûr bulan mevâdın sûret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbûsmüşârü'n-ileyh çavuşuma koşub sūdde-i sa'adetimeirsâl eylesin amma hin-iteftiş tamam-ı hak üzere olub tezvîr ve telbisden ve şuhud-ı rûzdan ve celb ve ahz ile ehl-i fesâdahimâyet olunmakdan hazer idub tamam hakk-ı sarihe ta'bi olasın.

[172]

Hüküm 402

Yevmü'l hamse

Fi 22 Ramazan sülûs ve elf

Ba-hatt-ı HamzaÇelebi

Selanikkâdîsına hüküm kiDergah-ı mu'allam çavuşlarından Hamza çavuş ve Bektaş çavuş ve Keyyim Fayik ve Kazgancı Frenk Ali ve İskil Hüseyin ve şehir kethüdası Habib ve Yunakzade Hacı Mustafa ve Ma'rufzade ve Miri Çelebi ve Hacı Hüseyin ve Seferkioğlu Ali ve mal re'isi Diyarıcı Hasan Balive Abdullah nam kimesneler yoldaşları ile dergah-ı mu'allam yeniçerilerinin çukâlârı cem'ineme'mur olan yayabaşayı muhkem döğüb yanında olan ve yeniçerileri mecruh idub ziyade fesâd ve şena'at ettikleri i'lam olmağın bu husus için sūdde-i sa'adetime saksoncu başı olan kıdvet-ül emacid ve'l a'yan Ahmed subaşı zide mecduhu mübaşir ta'yin olunub irsâl olmuştur buyurdum ki vusul buldukda mezbûrlarımüşârü'n-ileyh ma'rifetiile bi eyyi-ı tarik-igân ele götürüb mezbûrlar ile murafa idub dahi dikkat ve ihtimam teftiş idub göresin vech-i meşruh üzere fesâd ve şena'at ettikleri şer'lesâbit

olursa üzerlerine sâbit olan mevâdın sûret-i sicilleri ile kayd-u bend ile sÛdde-i sa'adetime gönderesin ehl-i fesâd olan asla ve kat'ahimâyet eylemeyesin.

Hüküm 403

Selanikkâdîsına ve Sidrekapsı nazırına hüküm ki Sidrekapsı darbhanesinde kat' olunan Çil-i 'Osmani kadimden iç hazineye irsâl olunagelmeğin sÛlûs ve elf nevrûzı ve Ağustosirsâliyesi 'ıyd-i udhadan yirmi gün mukaddem Âsitâne-i sa'adetime vasıl olmak mühimmattan olmağın buyurdum kıvardukda bu bâbda bi'z-zat kemal-i tekayyud ile mukayyed olub nevrûz ve ağustos irsâliyelerinfermân-ı celil-ül kadrîm üzere bi't-temam Âsitâne-i sa'adetime gönderub 'ıyd-ı udhadan yirmi günden mukaddem dahl Hazine-i 'amîre etdirmegi gereği gibi sa'i ve ihtimam eyleyesiz eğer bir tarikle serdârım tarafından hüküm-i şerîfvârid olmağın zikr olunan nevrûz ve Ağustos irsâliyesi talep olunursa dahi fermân-ı şerîfime muhalif ol canibe göndermekden ihtiyât eyleyub ta'yin olunanzamana değinÂsitâne-i sa'adeteisâl etmenbâbında dakika fevt etmeyesiz şöyle ki serdârım canibine gönderildi deyu cevaba mutasaddi olan veyahud ihmal ve ihmalin sebebi ile 'ıyd-ı udhadan mukaddem gelub vasıl olmaya asla bir vecihle 'özüünüz ma'kbul olmayub mu'akib olmanız mukarrerdır ana göre mukayyed olasız.

Hüküm 404

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Rum beglerbegine hüküm ki sÛdde-i sa'adetimemektûb gönderub sene-i sâbıkada vilâyet-i Rum'un altı binden aşağı tımarlıları muhafazada kalub altı bin ve altı binden ziyade ze'amet ve tımarları olanlar Bec seferine me'mur olmağın bu sene-i mübarekede altı binden aşağı tımarları olanlar ile sen vilâyet-i mezbûrun muhafazasında olub altı bin ve altı binden ziyade tımar ve ze'ametleri olanlar sefer-i zaferaidefermân olunub lâkinbeglerbegiye mahsus olan tımar defterdarı ve defter emini ve tezkireci ve tezkire emini ve defter katibleri ve çavuşlar kethüdası ve gedikli çavuşlarının ahvâli tasrih olunmayub ve mezbûrların dirlikleri altı bin ve altı binden ziyade olub lâkin kadimden beglerbegi ile hidmette olmağın sene-i sâbıkada beglerbegi ile muhafazada kalub sancakları sipahileri ile sefere gelmediler deyu ze'amet ve tımarlarına dahl olmamak için evâmîr-i şerîf virmeğin bu senede dahi vech-i meşruh üzere beglerbegi ile muhafazada olmaları için hüküm-i hümâyûnum

ricasına ‘arz eyledüğünü ecilden buyurdumkibu bâbda sene-i sâbıkada virilen emr-i şerîf mucebince ‘amel eylesin

[173]

Hüküm 405

Ba hatt-ı Hazret

Şer‘le buna hükm virilmiş ise ve hüseması şer‘-işerîfe gelmez ise ile Âsitâneye gönderilmek deyu buyrulmuştur.

Kâramanbeglerbegisine ve Larendekâdîsına hüküm ki: Senki Larend kâdîsive müfettiş-i emvalsın dergâh-ı mu‘allama mektûb gönderub mukaddemâ müteveffa Muslihiddin nam kâdî hal-i hayatında cümle emlâkin evladına vakf idub tevliyetin evladından İbrahime şart idub teslim-i müteveli eylediğin sicil etdirub ba‘zı evladından Abdulhay nam kâdî zikr olunan evkaf-ı hilâf-ı şart ve ittika mülkiyet üzere ahire bey‘idub te‘addi etmekle müteveli-i merkur sonradan vakfiyei bulub emr-i şerîf ile şer‘-i şerîf muktezasınca mazmununu sâbitidub mülkiyeti üzeride bey‘ olunan yerlerin ekserin alub zabt edübKelekoğluNuri ve Temsah ve Nebi nam kimesneler şarta sülukidub ellerinde olan vakıf yerleri virmeyub mülkiyet üzere tasarruf etdirdiler deyu şer‘-i şerîfe ita‘at etmeyub ve bundan akdem haklarından nice emr-i şerîf vârid olub her vecihle şaki ve haramzade olmağla haklarından gelinmek lâzımdır deyu ‘arz etmeğin buyurdum ki vardukda bu bâbda onat-ı mukayyed olub mezkûrları ele götürübğaybet ederler ise şer‘le buldurması lazım olan küfelası buldurub getürdüb dahi hak üzerine teftiş ve tefahhüs idub göresiz‘arz olunduğu üzere ki şer‘le üzerlerine hükm olmuş ise ve şer‘-i şerîfe ita‘at etmezler ise mezkûrları yarar âdemlere koşub südde-i sa‘adetime gönderesiz amma koşubgönderdügünâdemlere muhkem tenbih ve te‘kid eylesin kiğaflet ile yolda firar ettirmeyeler.

Hüküm 406

Ba hatt-ı Hazret Efendi

Şer‘le hakkından gelinmek babında emr-i şerif

Sultanönü beğine ve kâdîsına ve Kâracaşehir ve Eskişehir kâdîlarına hüküm ki Senki (boşluk) Sancağı beği ve Kârakâdîsın südde-i sa'adetimemektüb gönderub Kâracaşehir sâkinlerinden Nurullah oğlu Tekral nam kimesne bundan akdem katl-i nefis etmekle firar idubba'de silahdar oldum namıyla gelub kârındaşı Mustafa nam kimesneye bayrak çekdirub kuradan kuraya gezub re'aya taifesine buğday ve arpa salğunidub ve ba'zı levendat ve eşkıyâ taifesi üzerlerine cem' etmekle fesâd ve şena'atine hali olmayub ve Mahmud çavuş nam kimesneyi dahi katl etmek üzere İbrahim nam hidmetkârın alet-i harb ile yoluna gelub sol gözü üstüne urubdarbidub ve kıtal ... olub teslim-i ruh etmek üzeredir deyu 'arz eylediginiz ecilden mezburlar ele götürülüb şer'le haklarından gelinmek emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda her biriniz bizzat mukayyed olub mezbûrlar her kande ise şer'le buldurmasılâzım olan kefillerine buldurub ve getürdüb bir def'a şer'lefasl olmayan hususların hüsaması müvâcehesinde 'adl ve hak üzere teftiş ve tefahhüs idub göresin vech-i meşruh üzere mezbûrların fesâd ve şena'atleri şer'lesâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukukun şer'le müteveccih olan hakların bi't-temam alıverildikten sonra şer'le haklarından geline amma hin-i teftişde ve tezvîr ve telbisden hazer idub kasaba da müdahil olmayanları dahl etdirmeyesiz.

[174]

Hüküm 407

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Gemlik kâdîsına hüküm ki Hâlâ sipah oğlanları zümresindesekban yedi bölüğün Davud Deramnam sipahi taht-ı kazanda Hassa kayıkları için kürek kat'olunan korulara korucu ta'yin olunub irsâl olunmuşdur buyurdumki vusul buldukda min-ba'd taht-ı kazanda hassa kayıklarım için kürek kat'olunan korulara mezbûr korucu olub zikr olunan korulardan mezbûrun müft olmadan kürek kat'etdirmeyesin.

Hüküm 408

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Hamid beğine ve Eğirdir kâdîsına hüküm ki liva-i mezbûrdan ba'zı fukârâ dergâh-ı mu'allama'arz-u hal sunub dergâh-ı mu'allam çavuşlarından olub serdâr namına olan teslî olduğu Mehmed çavuş ve ademlerinin ve yanında sekban

namına olanların bila ma‘rifeti’ş-şer‘ ev basub katl-i nüfus ve ğaret-i emval ve esbâbidub zulm ve te‘addileri fevke’l-add olduğu i‘lam olunmağın şer‘le görülüb üzerlerine sâbit olan mevâddın sûret-i sicilleri ile südde-i sa‘adetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub mezkûrları meclis-i şer‘e ihzar ve da‘va-yı hak edesin ta‘yin-i maddeedenler ile beraber idub bir def‘a şer‘le görülmeyubve on beş yıl mürur etmeyen husuları ‘adl üzere onat-ı vecihle göresiz fi’l-vaki‘ i‘lam olunduğu gibi olub şer‘le sâbit ve zâhir olaşer‘le müteveccih olub hukuk-ı ashâba alıverdikden sonra çavuş-ı mezbûr ve yanında olanların üzerlerine sâbit ve zâhir olan mevâddın sûret-i sicilleri ileyarar âdemlere koşub südde-i sa‘adetime gönderesiz amma bilve konub gönderdiğin diğer kimesnelere muhkem tenbih ve te’kid eyleyesiz getirilib bu bâbda ...fırar ettirmekden beğayet hazer idub cadde-i hakdan ‘udul eylemeyesiz.

Hüküm 409

Ba hattı Hamza Çelebi

Kâracaşehirkâdisına hüküm ki taht-ı kazanda düstür-ı mükerrerrem vezirim müderris Halil Paşa hasları re‘ayası ‘arz-u hal sunub beher sene mîri atlar için ümerâ ile ikiyüz elli müd arpa tevzi‘ olunagelib lakin her haneye bir müd düşmez iken hane başına bir buçuk müd arpa arpa tevzi‘idub ziyade sen kendüler ekl ve bel‘ idub te‘addi eylediklerin bildirub olageldiği üzere tevzi‘ olunmak emr idub buyurdum kivusul buldukda emr-i celil-ül kadrım mucebince kadimden ne vecihle olagelmiş ise olageldiği üzere ‘amelidub olagelene muhalif iş ettirmeyesin.

[175]

Hüküm 410

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Aydoskâdisına hüküm kisüdde-i sa‘adetimemektûb gönderub taht-ı kazanda ceddım merhum ve mağfurun-leh Süleyman Han âliye’r-rahmanevkafında mahalle-i Kaya veBuzurk nam kârye menzılcileri meclis-i şer‘e gelubevkaf-ı selatin olduğundan ma‘ada emr-i şerîf ile sekiz re‘es menzil bargiri beslemeğe ve lâzım oldukda kifayet mikdarı tedarik eylemek müte‘ahhid olmuş menzılciler olub Eflak ve Boğdan düşmanları?ihtilâli oladan beru her gün ulak eksik olmayub ekser evkafda onar beşer bargirimizden gidub ziyade sürülmek ile bargirlerimizin kimi helak kimi

zayı‘ olmasıyle cümlemiz kahr olub menzilciler hidmete takat getüremez iken ve celeb yazmayalar deyu ellerinde emîrleri var iken celeb tahriri fermânlolanları hilâf-ı emri şerîfashâb-ı i‘raza tahrik ile bunları celb dahi kaydidubsüdde-i sa‘adetime emrim mucebince tahrir ve tedvin ihraç eylesesinin hâlâ gelub tahrir ve ma‘tuk tekrar celb yazub iki kadim icrasına kadir olmayub fukârâ parekende olub evkafa külli ğadr ve te‘addi eyledikleri ‘arz eylediğin ecilden kadimden ne vecihle olmamış ise olageldiği üzere ‘amel olmak emr idub buyurdum ki vusul buldukda kadimden ne vecihle olagelmiş ise emr-i celilül kadrım mucebince olageldiği üzere ‘amel eyleyub olagelen ve ne vecihle fermân-ı şerîfime muğayir asla ve kat‘a bir ferde zulm ve te‘addi ettimeyesin.

Hüküm 411

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Kitekâdisına hüküm ki dergâh-ı mu‘allam yeniçerilerinden Sinan Bedanyada ve etrafında yeniçeri ve acemi oğlanı namına olan ehl-i fesâd ve sair eşkıyânın haklarından gelub re‘aya ve beraya huzur eyledikleri i‘lam olmağın mezbûrdayıma ol caniblerde bu makûle ehl-i fes‘adı ele götürüb şer‘le haklarından gelmek için serdâr ta‘yîn olunmuşdur buyurdum kimezbûr mademki me‘mur olduğu serdârlık hizmetinde mecdve mukaddem olub azl icab eder husus-ı sudur bulmayalarserdârlık ahire‘arz olunmaya.

[176]

Hüküm 412

SelanikKâdisına hüküm ki dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından

(Bu hüküm tamamlanmamıştır)

Hüküm 413

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Mezkûr hüküm buyrulmuşdur

Müfettiş-i Tirekâdisına hüküm ki südde-i sa‘adetimemektûb gönderub cemm-i ğafir şer‘-i şerîfe gelub mukaddemâ emr-i şerîfim vârid olub altun yüz yirmişere ve ğuruş yetmişer üzere te‘amül olunub ziyade ile te‘amül men‘olunmağla fermân

olunduğı üzere te‘amül olunub re‘aya ve beraya huzur etmişler iken hâlâ ba‘zı kimesneler emr-i şerîfime muhalif altunu yüz yirmişere ve yüz otuzara ve ğuruş yetmiş beşere ve seksane te‘amül etmekle mabeynimizde bey‘ ve şira‘ muhtel olub mütekarrir olduğumuzdan ğayri havass-ı hümâyûna dahi zarardır deyu ziyade ile te‘amül kemâ-kân men‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum rica eyledikleri ‘arz eyledüğün ecilden men‘ olunmak emr idub buyurdum ki vardukta asla te‘hir etmeyub muhkem tenbih ve te‘kid ve nida ettiresin ki asla bir ferde altını yüz yirmiden ve ğuruş yetmişden ziyade ile te‘amül etmeye ba‘de’t-tenbih emr-i şerîfime muhalif idub ziyade ile te‘amül edenlerin münteha haklarından gelesin muhtac-ı ‘arz olanları yazub‘arz eylesin.

Hüküm 414

Şer‘lemez kûr yazılsın

Şer‘le teftiş oluna

Çavuş-ı mübaşir

Fi 5 Sene 3

Konurkâdisına hüküm ki südde-i sa‘adetime mektûb gönderub kaza-i Çukurcak ahalisi şer‘-i şerîfe gelub bil-fi‘il kâdîları olan Yahya üzerimizegâh yağ ve gâh odun salıb cebren müft ve meccanen alub ve her eve birer sabun bırağub mukabelesinde birer koyun alıb virmiyenler çuka ve lafra idub ba‘zılarımızdanhilâf-ı şer‘-i şerîf bin ve ba‘zımızda beşyüz akçelerimiz alub ve vârid olan tekâlîf-i emr-i şerîf mucebince etmeyub hilâf-ı emr ziyade teklif idub şer‘le hüküm etmeyub hasmisinden ziyade celb eyledüğü hükm idub ve bil-cümle bu makûle hilâf-ı şer‘-i şerîf zulmünün nihayeti yoktur deyu tazallüm eylediklerin‘arz etmeğün mahal-i sarihada şer‘le teftiş olunmak emr idub buyurdum ki hükm-i şerîfimle dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından kıdvet-ül emasil ve’l akrañçavuş dedikden vardukda kad-ı mezbûr kasaba-i mezbûre re‘ayasıyla beraber idub dahi zikr olunan hususlardan bir def‘a şer‘lefasl olmayub on beş yılmürur etmeyen hususları hüsemaları müvâcehesinde şer‘le teftiş ve tefahhüseyleyub üzerine sübût bulan hukukdanzimmetinde bir habbe komayub ba‘de’s-sübût hükm idubmüşârü’n-ileyh

çavuşum mübâşeretiyleşer‘leashâb-ı hukukun hakların bi-kusur alıverdikden sonra vuku‘ üzere yazub ‘arz eylesin.

[177]

Hüküm 415

Tabi‘ ser (eksik)

Ba-hattı Hamza Çelebi

Larendekâdîsına hüküm ki kaza-i mezbûra tabi‘ Orala nam kâryede Eslah nam hatun bir cam‘-i şerîf bina idub hayli zemandan беру ta‘at olunmayub harabe müşrif olmağla civarında olan Mazan ve Şa‘ave Çomanil nam kâryeler halkı ta‘mîr etmeğe müte‘ahhid olub ve su getirülmesine Kızılcaagaç ve Kızıllarağın ve Değmenek nam kâryeler halkına emr-i şerîf virilub lâkin husus-ı mezbûrun itmamı için üzerlerine bir kimesne lâzımdır deyu ebna-i sipahiyandan Abdullah oğlu Ali ta‘yin olunmak bâbında hükm-i hümayûnum taleb eyledikleri ecilden buyurdum ki vardukda mezbûrlar ‘arz olunduğu üzere cam‘-i mezbûrun tamîrine ve su getirmesine mezbûr mu‘aveneti ile mübâşeret eylediklerindehilâf-ı şer‘i şerîf kimesneyi dahl etdirmeyesin.

Hüküm 416

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Men‘ olunub min- ba‘d küffâra tereke virilmeye deyu

Dukakin begine Akçahisar ve Leş kâdîlarına hüküm kisen ki mîrlivasın mektûb gönderub İskenderiye ve Leş kal‘aları ahalisi gelub zikr olunan kâdîlıklarda vaki’ Mustafa Paşa evkafı kâryelerinden hâsıl olan terekeden etrafında vaki’ olan kasabat ve kura halkı müntefi‘ olurlar iken evkaf-ı mezbûre canibleri küffârakârib Şenlik nam limana gönderub küffâra tereke virmekle vilâyet halkı tereke bâbında ziyade müzayakaları olduğu bildirub men‘ olunmaları bâbında emr-i şerîfim virilmesin rica eylediklerin‘arz eyledüğünecilden men‘ olunub min ba‘d küffâra tereke virildüğü riza-i şerîfim yoktur buyurdum ki vardukda göresiz‘arz olunduğu üzere ise evkaf-ı mezbûre zabitlerin getürdüb muhkem tenbih ve te‘kid eylesesiz ki min ba‘d fermân-ı celil-ül kadrîm muğayir küffâra tereke virmekden hazer eyleyeler

şöyleki ba‘de’t-tenbih mütenebbih olmazlar ise anın gibilerini isim ve resimleriyle yazub Âsitâne-i sa‘adetime‘arz eylesiz ki gereği gibi haklarından geline.

Hüküm 417

Ohri ve İstavra kâdîlarına hüküm ki İstavra kazasında Piş‘ar nam kârîye ve ğayriden Taruş Mika ve Kekmiye ve Kamaz ve Kaleseri nam zımmiler eşkiyâdan olub mezbûruların bi’t-tariklekârîye-i mezbûr ahalisi isyan idub mezbûrlar yollara inub nice fesâd eyleyub katl-i nefis ve ğaret-i emval idub fesat ve şena‘atlerinin nihayeti olmadıkları i‘lam olunmağın buyurdum ki vardukda mezbûrlar beher-hal ele getürdüb ğaybet ederlerse şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurub da‘vay-i hak idub ta‘yin-i madde idenler ile beraber eyleyub bir def‘a şer‘lefasl olmuş olmayub on beş yıl mürur etmeyen hususları hak üzere teftiş idub göresinmezburuların vech-i meşruh üzere fesâd ve şena‘at eyleyub ve katl-i nefis ettikleri bi-hasbü’ş-şer‘ sâbit olursa şer‘le haklarından gelesiz muhtac-ı ‘arz olanlarda ise habsidub‘arzeyleyesin amma hak üzere olub ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâdahimâyet olmakdan ve kendü hallerinde olanları hilâf-ı şer‘-i şerîfzulm ve te‘addiden ziyade hazer eyleyesiz.

[178]

Hüküm 418

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Hayrabolu ve Burgos ve Bâbaeskisi ve Köprü ve İncik ve Rodoscukkâdîlarına hüküm ki senki Hayrabolu kâdîsının mektûb gönderub nefis-i Hayrabolu’da her gice evler ve dükkanlar açılmakdan hali olmayub esnaflar sırka olunub ve Yusice nam kârîyede sâkin olunan Hızır çavuşun evi basulubüç nefer kimesnesi katl olunub ve Sahib nam kârîyede ev basub bir âdem katl olunub Ulu Taht-ı Matiyenam kârîyeler basılub birerâdem katlolunub envai‘ dürlüfesâd ve şena‘at olmağla ahali-ivilâyetmahaline gelub zikr olunan fesâdı edenler ele getirilüb haklarından gelinmez ise vilâyet halkı perakende olmak mukarr deyub zikr olunan fes‘adı edenler tah-ı kazanuzda sâkin oldukların bildirub vilâyet-i mezbûre sâkinlerinden olub dergah-ı mu‘allam çavuşlarından Süleyman Çavuş teftiş ta‘yin olunub dahi şer‘le ehl-i fes‘ad ele getirilüb haklarından gelinmesin rica eyledikleri ‘arz ve i‘lam eylediğün ecilden şer‘leahvâlleri görülmek içün merhum bâbam zamanında hükm virilub tecdid olunmak rica eylemeğın buyurdum kivusul buldukda

hükm-i sâbık mucebince her biriniz bu hususa gereği gibi mukayyed olup mezbûr çavuş mübâşeretiyle taht-ı kazanızda eşkıyâ namında olan kimesneleri ta'yin-i madde idub hakk-ı da'va edenlerle şer'-i şerîfe ihzar ve bir def'a şer'lefaslolmayub on beş yıl mürur etmeyen da'valaria'yan-ıvilâyetden veli'arz Müslümanlarda şer'i şerîfmuktezasınca hak üzere teftiş ve tefahhüs idub göresin fil-vaki' bu makûle fesâd ve şena'atleri sâbit ve zâhir olur kimesne olursa ba'de's-sübût ashâb-ı hukuka şer'le müteveccih olan hakların hükm idub bi-kusur alıverdikden sonra ehl-i fesâdmuhtac-ı 'arz ile habs idub'arz eyleyesiz değİller ise şer'lelâzım geleni icra idub ehl-i fesâdihimâyeteylemeyesiz amma hin-iteftişde hakk-ı sarihe tabi' olup 'arz ve ta'assun ile kendu hallerinde olanlara dahl ve ta'arruz olunmakdan ve celb ve ahz sebebiyle ehl-i fesâdameyl vehimayeden ziyade hazer idesin hûlâsa şer'-i şerîf kimesneye iş olmakdan be-ğayetihtiyât üzere olasız.

Hüküm 419

Sâbıkâ hızzane-i 'amîrem defterdarı olup Delvine sancağında vaki' olan bekaya tahsiline me'mur olan Piriye hüküm ki Delvine sancağı sâkinlerinden olup südde-i sa'adetim çavuşlarından olan Bali çavuş ve liva-i mezbûr sipahilerinden Durmuş rikab-ı hümâyûnuma 'arz-u hal sunub mukaddemâ şer'-i şerîfe müraca'at olunması mezkûrları bi-ğayr-i hak Aydonat kal'asında habs olup te'addi olunduğu mebalîğ ... paye-i serir sa'adet-i makrunuma'arz olunmağın mezkûrlar kayd-u bend ile Âsitâne-i sa'adetime gönderilmek fermânımm olmuşdur buyurdum kivar dukda asla bir an ve bir sa'at te'hîr ve terahi ve bir dürlü dahi etmeyub mezkûr Bali çavuş ile merkum Durmuş mukayyed ve mahbûs ve zimmetlerinde olan mal-ı mîrinin defteri ile ale't-ta'cil mezkûr çavuşumla südde-i sa'adetime gönderesin ki ahvâlleri Âsitâne-i sa'adetimde hak üzere görilüb zimmetlerinde zuhûr eden mal-ı mîri bi kusur tahsîl oluna şöyle ki mezbûrlara ale't-te'cil göndermekde ihmal ve imhal eylemeyesinmes'ul olursun.

[179]

Hüküm 420

Ba-hatt-ı Hamza

Kâraman Beglerbegine hüküm ki bundan akdem hükm-i hümâyûnum gönderilub beglerbegliğe tabi' Konya ve Beğşehir ve Akşehir ve Kırşehir ve

Kayseriyye ve Niğde ve Aksaray sancaklarında vaki' olan erbâb-ı tımarın üç bin akçeden aşâğısı sefer-i hümayûnuma varmayub bedellerin virmek fermânım olmağın emr-i şerîfim üzere bedelleri cem' ve tahsîl idub bi'l-fi'il hazır ve müheyya olduğı i'lam olmağın zikr olunan bedel akçesinin mu'accelen sūdde-i sa'adetime gönderülüb iç hazineme dahl olması bâbındahatt-ı hümayûn-ı sa'adet makrunumla fermân-ı âlişanım sadır olmuştur buyurdum kivusul buldukda te'hir ve tevkif etmeyub emr-i celil-ül kadrim üzere zikr olunan sancakların va'ki olan bedel akçesi cem'ine me'mur olanlardan bi-kusur tahsîlidubmu'accelen sūdde-i sa'adetimeirsâl eyleyub avk ve te'hir ve ihmal ve müsaheleden ihtiraz eylesin.

Hüküm 421

Ba-hatt-ı HamidEfendi

Anda fasl olunursa çavuş-ı vala kayd-u bend ile Âsitâneye buyrulmuştur

Kastamonu beğine ve kâdısına hüküm ki Süleyman nam kimesne sūdde-i sa'adetime gelub şöyle 'arz-u hal eyledi ki bunun oğlu Yusuf fevt olduktan sonra taht-ı kazanda sâkin olan Mahmud nam kimesne şaki ve ehli fesâd olub müteveffa-imezbûrun evin basub mevcud bulunan esbâb ve erzakı ğaret ve hâsareteyleyub ziyade zulm ve hayf etmekle izhar-ı tazallüm etmeğın buyurdum ki vardukda mezbûrun ele getirülmesi bâbında onat-ı vecihle mukayyed olub ğaybet ederse şer'le buldurmasılâzım olan kefillerine buldurdub ve getürdüb bir def'a görölüb fasl olmayan da'vaların huseması muvacesinde hak üzere teftiş idub göresin şer'lesâbit ve zâhir olub zimmetinelâzım gelen hukuk-ı ashâbına aliverilub ahvâlleri bir tarik olub fasl-ı hukuka etdiresin ele gelmeyub şirret ve şekâdan hali olmaz ise küfela ve ta'allukatından taleb ve ahz ettirub şer'le üzerlerine sâbit olan mevâdın sûret-i sicilleriyle muhkem kayd-u bend idub yarar âdemler koşub sūdde-i sa'adetimeirsâl ve isâl eylesin.

Kal'ası dizdarına hüküm ki

(Numarasız hüküm tamamlanmamıştır)

[180]

Hüküm 422

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Pir Ahmed ile Osman kayd-u bend ile Âsitâne'ye gönderilmek içinbi-tezkir hüküm buyrulmuştur.

Göhlisar ve Sirozkâdîlarına hüküm ki Göhlisar kazasına tab'î İsticaklı nam kârye sâkinlerinde Ali çavuş nam kimesne fevt olduktan sonra kızını müteveffanın dedesi ve kârındaşları ve anası ma'rifetiyle Sefer nam kimesne oğlu Aliye nikâh ettirub ba'de kaza-i mezbûra tab'î Huzzam nam kâryede şirret ve şekâ ise meşhur İsevi oğulları demekle müvezzin?Pir Ahmed ve Osman nam kimesneler mücerred celb-i mal için şirrete saik olub müteveffanın kızı bizim yiğenimizin menkuhasıdır deyu merkum Ali ile niza' eyledikleri mezbûr Ali dahi emr-i şerîfe ihraç idub varubmürafa'a-i şer' olduklarında mezburlarında'valarının aslı olmamağla men' olunmuşlar iken kana'at etmeyub tekrar niza' etmekle İstanbulda Mahmud Paşa mahkemesinde girumürafa'a-i şer' olduklarında menkuhası giru ve mezbur Aliye hüküm olunub fasl olduktan sonra giru kana'at etmeyub Tarak kâdîsı İstanbuldan bulmağla Elmalı kâdîsı ve Teke'lu Süleyman çavuş kendulere mu'in vezâhir olmağla anlarda hitaben emr-i ihraçidubotuz kırk nefer eşkıyâ ile ve kırmızı bayrak ile sipahi oğlanı sâbit iken sefer ilemezbûr sizin ve sancağı ... Murad Paşa oğlu Ali beğ evin basub merkum sizin ve mezbûr Alinin esbâb ve erzakın ğaret ve hâsaretidub te'addi ve fesâd eyleyub bundan ma'ada re'aya ve beraya dahi te'addiden hali olmayub ehl-i örfeğammazetmekle nice akçe ve emlak ve esbâbların aldurub te'addi ve tecavüz iken nihayeti olmadığı i'lam olduğu mezbûran Pir Ahmed ve Osman ele getirülüb erbâb-ı hukuka hakları alıverildikten sonra kayd-u bend ile südde-i sa'adetime gönderilmek emrim olmuşdur buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub mezbûran Pir Ahmet ile Osman'ı ihzar idub ğaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine her kande ise beher-hal buldurub gönderdub ta'yin-i madde eyleyen hüsemasıylamuvacehe idub bir def'a şer'le görülüb fasl olmayub ve üzerinden on beş yılmürur etmeyen hususların onat-ı vecihle hak üzere teftiş ve tefahhüs idubbi-hasbü's şer' üzerlerine sâbit ve zâhir olan hukukı ashâbına bi-kusur alıverdikten sonra mezbûrların üzerine şer'lesâbit ve zâhir olan mevâdın sûret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbûs ve yarar âdemlere koşub südde-i sa'adetimeirsâl eyleyesin amma hin-i teftişde tamam-ı hak üzer olub tezvir ve telbis ile ahz

Hüküm 423

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Mektub mucébince

Gelibolukâdîsına ve Sinan Ağa'ya hüküm ki hâlâ ol canibdeşkîyâdan olub silahdar namına gezen Ca'fer nam şaki ehl-i fesâd olub ve defa'atle ele getirülüb taş gemisine koyulmuş iken hâlâs olub silahdar namı ile nice fesâd etmekle Gelibolu muhafazasına ta'yin olunan Behram bölükbaşı mezbûru ele götürüb mukayyed ve mahbûsÂsitâne-i sa'adetimeirsâl etmek üzere iken ba'zı sipahiler mezbûru silahdar kıyas etmekle elinden alub aher yerde habs idublâkinmezbûr silahdar olmayub ahabbı olub ehl-i fesâd olmağla ahz olunub mukayyed ve mahbûsÂsitâne-i sa'adetime irsâl olunmak için hâlâ yeniçerilerim ağası olan iftiharü'l ümera-izil-ekar Ahmed dame ulüvvuhûmektûb virmeğînmüşârü'n-ileyhin mektûbumucébince 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum kivusul buldukda müşârü'n-ileyhin mektûbu mucébince şaki-i mezbûrî her kande ise ele getirülüb mezbûr Behram bölükbaşısına teslim eylesiz kiol dahi mukayyed ve mahbûssüdde-i sa'adetimeirsâleyleye sipahiden ve'azebden şak-i mezbur mü'in olub ele virmemek isteyenleri men' idub memnu' olmayanların ism-u resimleriyle yazub südde-i sa'adetime'arz eylesiz

[181]

Hüküm 424

Ereğlikâdîsına hüküm kimektûb gönderub kaza-i mezbûrun eimme ve hutaması ahalisinden cemm-i ğafir meclis-i şer'a varub vilâyette nice hırsuz ve haramzade ve ehl-i fesâdzuhûridub evler basub emval ve erzakların ğaret etmekden hali değillerdir deyu zikr olunanehl-i fesâd ve dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Mehmed Çavuş mübâşeretiuleele getirülüb haklarından gelinmek rica eyledikleriarz eylediğîn ecindenmumaileyh Mehmed çavuş husus-u mezbûre mübaşir olmak emridub buyurdum ki vardukda bu bâbda bi'z-zat mukayyed olub kaza-i mezbûrda her ne mahalde ehl-i fesâdzuhûr ederse sen ki çavuşsun kendu ademlerinle ve iktiza ederse ehl-i era ile üzerlerine varub hakk-ı tedbir ve tedarikle bâ-yı vech-i gân ehl-i fesâdı emrim?vecihle ele getirülüb dahi ahvâllerin da'vay-ı hak idubta'yin maddeidubhüsemaları muvacehesinde hak üzere teftiş idub göresin ba'de's-sübûtashâb-ı hukuka müteveccih olan hakların alıverdikden sonra vech-i meşru üzere

fesâd ve şena‘atleri sâbit ve zâhir olanlar muhtac-ı ‘arz olanlardan ile habs idub üzerlerine sübût bulan mevâdın sûret-i sicilleriyle ‘amel eylesin sonra haklarındaemrim mucebince sadrolursamuvacehesiyleise ‘ameyleyesinmuhtac-ı ‘arz olanları hüsemalarına göre meclis-i şer‘lelâzım geleni icraeyleyesin

Hüküm 425

Pir Efendi Hattıyla

Ehl-i fesâdı kimesne himâyet etmeye mu‘in olanları ism-u resimleriyle ‘arz oluna anların dahi haklarından geline deyu buyrulmuştur.

Teke beğine ve liva-i mezbûrda vaki’ olan kâdîlara hüküm ki senki mîrlivasın Antalyakâdisi ile südde-i sa‘adetimemektûblar gönderub liva-i mezbûrda ba‘zı ehl-i fes‘ad ve efradzuhûridub ayende ve revendenin yollarına inub nice katl-i nüfus ve ğaret-i emval eyleyub şer‘le haklarından gelinmek için âdem gönderildikde ğaybet idub havas-ı hümayûnum kâryelerine ve sayir dergâh-ı mu‘allam çavuşları zeametlerine iltica ve tahsîlidub haklarından gelinmemekle günden güne fesâd ve şena‘atleri ziyade olmuştur deyu ‘arz eyledükleri ecilden şer‘le haklarından gelinmek emr idub buyurdum ki vusul buldukda anun gibi fesâd ve şena‘at üzerlere olub varub havass-ı hümayûnum kâryelerinde ve dergâh-ı mu‘allam çavuşları zeametlerinde iltica edenleri mübaşirleri ma‘rifetleriyle hin-i tedbir ve tedarik ile ele getirülüb bi-hasbü’ş-şer‘-i şerîffesâd ve şena‘atizâhir olanların şer‘le haklarından gelesin ki sayir eşkıyâya mucib-i ibret ola ve ol mütevellî?zuhûridub ehl-i fesâda ta‘yin ve zâhir olub haklarından gelinmek mani’ olanları isim ve resimleriyle yazub dergâh-ı mu‘allama ‘arz eylesin ki anların dahi haklarından geline.

[182]

Hüküm 426

Ba hatt-ı

Mezkûr hüküm-i şerîf’adalet namınahavaleoluna deyu buyruldu

Şeyhlü ve Uşak ve Sanduklukâdîlarına hüküm kikaza-i Şeyhlü ahalisi südde-i sa‘adetimâdem gönderub beglerbegi ve sancak begi kethüdaları beglerbegiler ve sancak begileriseferde olmağla ve voyvodalıkların ziyade iltizamla ba‘zı kimesnelere

verub elli ve altmış neferden ziyade atlu ve yirmi otuz nefer sekban ile re'aya ve beraya üzerine çıkub kârye-be-karya gezub müft ve meccanen yem ve yemeklerin ve koyun ve kuzı ve tavuk ve arpaların alub davarların kullanub ve ve cerime icab eder hususları yoğken hilaf-ı şer'-i şerîf nice akçelerin alub bunun emsali enva-i zulm ve te'addilerinin nihayeti olmadığı ecilden ekser re'aya celay-i vatan idubdayima zulm ve te'addiden hali olmaduğı i'lam olunmağın imdi re'aya ve beraya hilaf-ı şer'-i şerîf beğleriyle ve sancak beğı ve kethüdaları ve subaşları ve zü'ama ve sipahilerinden ve bil-cümle ğayriden asla bir vecihle dahl ve tecavüz olunmak caiz değildir buyurdumkivardukda bu bâbda bizzat mukayyed olub bu makûle fesâdı edenler kimler ise ele getürüb ğaybet ederler ise şer'le buldurması lâzım olan küfelasınabuldurub getürdüb davay-ı hak üzere teftiş ve tefahhüs idub göresin kâdiya i'lam olunduğı gibi ise ehl-i fesâdın şer'le üzerlerine sübûtve zuhûr bulan hukuk ashâbına alıverdikden sonra bu fesâdı edenler muhtac-ı 'arz olanlardan ise habs ve 'arz eylesin değiller ise şer 'le haklarında lazım geleni icra idub yerine koyasın ve mufassalenetraf ve cevanibe adaletna'meler göndermişdir mucebince 'amel eyleyub asla re'aya ve berayayihilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde rencide ettirmeyub ve ba'de't-tenbihgiri islemeyub te'addi edenleri isimleri ve resimleri ile mufassal ve meşruh yazub bildiresin ki haklarından gelesiz.

Hüküm 427

Ba-hatt-ı Pir

Sâbıka südde-i sa'adetimde şikk-ı sani defterdarı olubhâlâ Rum-İlinden bekaya tahsilinden olan Piri dame ulüvvuhûya ve Vodine ve Kesriye kâdısına hüküm kiKuzatdan Hızır mukaddemâVodine kâdısı iken re'aya ve berayayahilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve te'addi ve tecavüz etmekle ahvâl-i şer'le görölüb üzerinesübût bulan hukuk ashâbına alıvermek için sâbıka Avlonya begi olub Vodinede sâkin olan Mahmud Bege ve Tarak kâdîlarına hitaben mufassal ve meşruh emr-i şerîf virilub mübâşeret olunub ahvâl-ı fukârâ görölmek üzere iken müşârü'n-ileyh Mahmud Bege aher yerde sancak virilmekle görölmeyub halamezkürun ahvâli mukaddemâ virilen hükm-i şerîf mucebince görölmek için sizimübaşir taleb eyledukleri ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda gereğı gibi mukayyed olub zikr olunan husus mukaddema virulub ellerinde olan mufassal ve meşruh emr-i şerîf mucebince ahvâlleri hak üzere şer'le göresiz.

Hüküm 428

Hüküm kimukaddemâahkâm-ı şerîfim gönderilub mahruse-i İstanbulzâhire bâbında ziyade müzayaka var iken kâdîlıklarınızun tereke tahmil eden gemiler doğru İstanbula gelmeyub gemiyi küffâr-ı haksara ve gemi aher diyara gittikleri mukârrer ve muhakkak olmağın bu makûleleresiyyâset olmak bâbında hatt-ı hümayûnumla fermân-ı âlişanım sudur bulmağın mahruse-i İstanbul zâhiresiçün mühasseb? tezkiresi mucebince emri şerîfimle ırsâl olunan gemiler ta'yin olunan zemana değin tahmil olunan vakti ile doğru İstanbula gönderub küffâra ve aher diyara gemileri ziyade ihtiraz eylesesin ve vafir ve müteveffa zehayir göndermekden hali olmayasın deyusize muhkem tenbih ve te'kid olunmuşken kema-kân gemiler küffâr-ı haksara ve aher diyara perakende oldukları muhakkak olmağın cümleñüz müstehak 'itab ve 'ikab olmuşsuzdur buyurdum kivardukda bu def'a her birinüz bi'z-zat mukayyed olub kâdîlıklarınızdan eğer havass-ı hümayûn ve eğer vüzera haslarında ve eğer evkaf ve emlak ve zü'ama ve erbâb-ı tımar kâryelerinde ve termim? kullarında ve ğayride ve eğermuhtekirlerdedir ve anbar olunmuş ne mikdar tereke var ise asla zabitlerine niza' ve te'allül ettirmeyub emr-i şerîfimle varıb gemilere tahmil idub ve elçilerine hisar erlerinden ve ğayriden yarar ve mu'temed ademler koşub gönderesin ve nezemanda tahmil olunub ve ne mikdar tereke konulub ve re'isin içinedir defter idub bir sûreti ziyade virub ve birsûreti'iya ile kârvan südde-i sa'adetime gönderesin amma bir vecihle tedarik eylesesin birini küffâra ve aher vilayete gitmeyub doğru İstanbula geleler şöyle ki emr-i şerifime muhalif 'inad edenler her kimler ise asla mecâl verilmeyub celb ve siyâset olunur ana göre mukayyed olası ve ba'zı gemiler dahi muttakil emr-i şerif olunub mektublar ile varubyerine umur etmiş anın gibilere şseba'de tereke vormeyub ellerinde olan mektub aluverub Âsitâne-i sa'adetime ırsâleyleyub emr-i şerifime muğayir bir iş olmakdan beğayet ahz üzere olasın.

Bir sûreti Gümülcine ve Siroz ve Kavala ve Yenice veKârasu ve Pravişde ve Dırama ve Zihne

Bir sûreti Rodoscuk ve İnceyaz ve Beş ve İpsala ve Ferecik ve Selanik ve Mitova ve Kâraferye ve Yenice-i Vardar ve Yenişehir ve Çatalca ve Ağrıbozkâdîlarına yazıla.

Hüküm 429

Kefe ve Samsun ve Sinob caniblerinde vaki‘ olan kâdîlara hüküm ki Sohum gemileri re‘islerinden Mustafa ve Muharrem ve Mehmed nam re‘isler şöyle ‘arz eylediler ki bunlar ticaret için Kâradeniz caniblerine varub gelmek istedikleri ba‘zı kimesnelerdehilâf-ı şer‘ te‘addi ederlermiş buyurdum ki hüküm-i şerîfimle varduklarında göresin mezbûrlar memnu‘ olan meta‘ ve kefere caniblerinezâhire ve sayır esbâb alub gitmeyub kendu hallerinde ticaret üzere iken kimesne rencide etmek isterse hilâf-ı şer‘ ve kanun kimesneyi rencide ettirmeyesiz.

[184]

Hüküm 430

Ba-hatt-ı Pir Efendi

TatarPazarıkâdîsına hüküm ki taht-ı kazanda otuzuncu ce‘maatde Mehmed nam yeniçeri Peşinde nam kâryeden gelürken Hoca Ali nam kâryede katl olunub ziyade zulm ve te‘addi olunduğu i‘lam olunmağın buyurdum ki vardukdabu hususamukayyed olub bu bâbda yeniçerilerim ağası virdüğü mühürlü mektûbmucebince kârye-i mezbûre ahalisinden teftiş ve tefahhüs eyleyub mezbûr Mehmedi kim katl etmiştir ve katl olunmağa ba‘is nedir vecihle katl olunmuşdur tamam ma‘lum ettirub dahi bi-hasbü’ş-şer‘ katl husus ehli fesâdın üzerlerine sâbit olur iseşer‘le ehl-i fesâd hakkında lâzım geleni icra eyleyesin muhtac-ı ‘arz olursa yazub bildirsin amma hak üzere olub bu bahane ile kimesneye hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addiden ve ehl-i fesâda himâyet olunmağdan ziyade hazere eyleyesin.

Hüküm 431

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Kayd-ı bend ile

Balikesirkâdîsına hüküm kiKâresi sancağı beği Faik dame izzuhu ile Yıldırım Han medresesi müderrisi olan Mevlana Lütfullahsüdde-i sa‘adetimemektûblar gönderub evliya-i pirlerimden merhum Hacı Bektaş-ı kıldüs-ı sirrûhumaninhülefasından Ramazan Dede dervişlerinden İbrahim Dede ve gayriler kendu hallerinde gezerler iken kasaba-i mezbûreden ba‘zı kimesneler üzerlerine

gelüb bi-günah iken mahallesinde muhkem darb ve let idub ve nicesinin yanında ve sayir a‘zası mecruidub ve mezbûr‘azizin ayet-i kerime yazılmış ‘ilmineyere bırağub ve çırağın yaralayub te‘addi ettikleri ‘arz etdikleri ecilden buyurdum ki vusul buldukda bu fesâdı edenleri ele getürülüb dahi mezbûr ile mürafa‘ idub bir def‘a şer‘le fasl olmayan hususların hak üzere teftiş idub göresin mezbûrlar kendu hallerinde gezerler iken yollarına çıkub vech-i meşruh üzere te‘addi ettikleri şer‘lesâbit olursa yeniçeri ve bölük halkından olanları isim ve resimleri ile yazub ‘arz eylesin olmayanların üzerlerine sâbit olan mevâdın sûret-i sicilleri ile kayd-u bend ile Âsitâne-i sa‘adetime gönderesin.

[185]

Hüküm 432

Ba-hatt-ı Pir

Sığla sancağı beğine hüküm ki mektûb gönderub liva-i mezbûrda vaki‘ olan kal‘aların mustahfizları kal‘alarda sâkin olmayub kimi ticaret ve nicesi kendu heva ve hevesinde olmağla hizmetleri hali ve mu‘tal olduğu bildürdiğin ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda onat-ı mukayyet olub ol makûleler evvela muhkem tenbih ve te‘kid eylesin asla hizmetlerinden hali olmayalar ba‘de‘t-tenbih giru eslemesler ise beratı ahire tevcih idub‘arz eylesin.

Hüküm 433

Ba hatt-ı Pir

Saruhan sancakları beğlerine hüküm ki Sığla beği Memi mektûb gönderub zikir olunan sancaklarda vaki‘ olan eşkıyâ ve haramzadelerin üzerlerine şer‘le cürm sadr olub küreğe konulmak icab eyledikde kendü kâdirgasına virilmek bâbında emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki vardukda anın gibi taht-ı livanızda vaki‘ olan eşkıyâ ve ehl-i fesâdın üzerlerine şer‘le cürmsâbit olub küreğe virilmek lâzım geldikdemüşârü’n-ileyh kimesneyi sûret-i sicilleriyle gönderesin amma bu bahane ile kendu hallerinde olanlara dahl olunmaya ve aherde cürm etmeyub küreğe âdem gönderilmekden beğayet hazer edesiz.

Hüküm 434

Mukaddema salih mazarratSüde-i sa'adetime gelmek için mü'ekked emr-i şerîf

Ba-hatt-ı HamzaEfendi

Çatalcakâdîsına hüküm ki mukaddemâ çatalca kâdîsında olan ve kaza-i mezbûrsâkinlerinden Mevkufcuoğlu demekle ma'ruf Mustafa ve Azarboğalı Yayla nam tımar sipahisi ve Varakaoğlu Müslîh nam şaki ve Mehmed Hocaoglu Kalab Ahmed ve Murad Bali nam kimesnelerin südde-i sa'adetime gelmeleri lâzım olmağın buyurdum ki vardukda mezkûrları her kande ise ele götürüb yarar âdemlerlemüşârü'n-ileyh çavuşuma koşub ber vech-i isti'cal südde-i sa'adetimeirsâl eylemekde 'avk ve te'hîr ve ihmal ve müsaheleden ziyade hazer idesin.

Hüküm 435

İstanbulkâdîsına hüküm ki Hoca Ali nam kimesne Kefe canibinden ve Anadolu semtlerinden gelen yağa ehil olmağla emin ta'yin olunub bunun ma'rifet olmaların İstanbula gelen yağ fûruht olunmamasın emr idub buyurdum ki vardukda mademkimezkûr Kefe ve Anadolu caniblerinden gelen yağı görüb ne mikdar yağla fûruht olunmak münasib olduğı ta'yin eylemeye kimesneye yağ fûruht etdirmeyesin.

[186]

Hüküm 436

Yevmü'l Hamse

Fi ğurre-i ramaza-ı mübareke sene sülûs

Hüküm ki Novaberda ve Blasic ve Yanovakâdîlarına hüküm ki südde-i sa'adetimemektûb gönderub Piriştine sâkinlerinden Ali oğlu Timur nam kimesne meclis-i şer'e gelub Yanova sâkinlerinden Saliha bint-i Dede nam hatunınıkâhidub cem' olmak üzere iken Kâra Ali bin Bali nam kimesne mezbûr hatunu ıdlalidub aher diyara alub gidub yanında külli niza' olub fasl ve husumet ve kat'î niza' için muğayirdir ve bekasınca ve sâbıkkâdîlarına hitabendergâh-ı mu'allamçavuşlarından Abdi çavuş mübâşeretıyla emr-i şerîfirsâl olunub ber mucceb-i emr-i şerîf'ıyd-ı meclis olunub mezbûr çavuş emr-i şerîf mucbeince me'am-ı aliye tenbih idubmezbûr Ali emr-i şerîf ve şer'-i şerîfeita'at etmeyub ve firaridub ihzarı mümkün olmayub ve

mezbûreSaliha hatunmenkuhm iduğu inde‘ş-şer‘sâbit olmuş iken mezbûrKâra Ali birkaç nefer atludan ile alet-i harb ile gelub evin basub hatunu Saliha’yı evinbacasından çıkârub benidahi katl etmek isteyub kaçub güçle elinden hâlâs olub vemezbûrKâra Ali bana ziyade zulm ve hayf eylemişdir keyfiyet-ihâl a‘yan-ı vilâyetden muvahib? olunub ‘arz olunmasın taleb ederim dedikte a‘yan-ı vilâyetden nice kimesneler meclis-i şer‘e gelub bu gice ziyade olub biz dahi feryada çıkub mezbûrKâra Ali birkaç nefer atlu âdem ile alet-i harble ile mezbûr Timurun evin basub Saliha nam ‘avretin cebren alub firar eyleyub deyu bundan akdem mezbûr Saliha hatunı ıdlal idubmezbûr Timur ziyade zulm ve hayf eylemişler deyu ale‘t-tarik-ül şehade haber virub deyu da‘ileri dahi on gice cem‘an mahal-i hadisede alub ve mezbûrKâra Ali ita‘at-i şer‘e etmeyub fesâd ve şena‘at itduğı muhakkak olmağla sayirlerle muceb-i ‘ibret için hakkından gelmek ricasına ‘arz etdükleri ecilden buyurdum ki vusul buldukda mezbûr bay-itarik-i imkân ele getürdüb ğaybet ederler şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub gönderub bir def‘a şer‘le fasl olmayan da‘valarınhak üzere teftiş idub göresin vech-i meşruh üzere fesâd ve şena‘at itduğı şer‘lesâbit olursa üzerindesâbit olan mevâdın sûret-i sicilleri mukayyed ve mabhûssüdde-i sa‘adetime gönderesin amma koşub gönderdükleri âdemlere muhkem tenbih eylesin ki ğaflet ileyoluna izaha ğaybet ettirmek ihtimali olmaya amma hin-i teftiş tamam-ı hak üzere olub tezvir ve telbisen ve şuhud-ı rûzdan hazer eyleyub celb ve ahz olunmağla ehl-i fesâdhimâyet olmakdan ziyade hazer eylesiz.

[187]

Hüküm 437

Trablusşambeglerbegine ve Hama ve Kâramusa kâdîlarına hüküm kiNa‘umoğlu Muhammed ve Selim ve Yusuf ve Habib ve Ahmed nam kimesneler dergâh-ı mu‘allama‘arz-u hal sunub bil-fi‘il Cebele Sancağı beği olan EmîrYusuf Hacu Yusuf nam kethüdaların yetmiş seksan atlu ile kâryemiz üzerine gönderub bizim evlerimizi basub ve bizi tutub habs idub ve nice ‘azab-ı işkence eyledukden sonra mezbûr Muhammedden üç bin ikiyüz ğuruş ve mezbûr Selim’dan üçbin ğuruş ve mezbûr Ahmed’dan bin beşyüz ğuruş ve mezbûr Habib’dan bin ikiyüz ğuruş ve Yusuf’dan ikibin ğuruş cerime deyu hilâf-ı şer‘e ve kanun alub ziyade te‘addi etmişlerdir deyu bildimeğın buyurdum kivar duklarında göresin ‘arz eyledikleri gibi

ise hilâf-ı şer‘e ve kanun alınan hakların geru aliveresin şöyleki hakların virmezse ‘arzdubsüdde-i sa‘adetime gönderesin.

Hüküm 438

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Kayd-ı bend ile sen bu canibe göndermen buyruldu

Canik beğine ve kâdısına hüküm ki Fenaris kâdısı mektûb gönderub kaza-i mezbûra tab‘i Goraz nam kâryede sâkin suhte namına olan Yunusoğlu Abdurrahman nam şaki harami ve kutta‘-i‘t-tarik olmağla mukaddemâ hakkından gelinmek için üç def‘a emîrvârid olub ita‘at etmedikde gayriehl-i kârye-i mezbûr şakinin elinden‘aciz olub sancak subaşılarının vesayir ehl-i örf tayifesinin yanına varub her birini bir tarikke gâmmaz idubhilâf-ı şer‘ ile akçelerin aldırub bunun emsali nice zulm ve te‘addisi vardır şöyleki hakkından gelinmezise her birimiz cela-yı vatanideriz deyu ziyade virdikleri i‘lam ettikdemezbûr ele getirilub kayd-u bend ile Âsitâne-i sa‘adetime gönderilmek emrim olmuştur buyurdum ki vardukda mezbûrı beher-hal ele götürüb yarar âdemler koşub kayd-u bend ile sūdde-i sa‘adetime gönderesiz ve gönderdüğînâdemler muhkem tenbih ve te‘kid eyleyesin yolda vârid tamam-ı mukayyed olub ihmal etmekle hâlâs bulmak ihtimali olmaya.

Hüküm 439

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Mezbûr gibi tenbih olunub memnu‘ olmazlar ise kayd-u bend ile görüle

Diyarbakirbeglerbegine ve kâdısına hüküm ki Sâbıka Diyarbakir kâdısına mektûb gönderub nefsi-i Diyarbakir’in sâkinlerinden Hüseyin ve Küçük Piri ve İbrahim ve Bakkal Mustafa ve Oğlan Derviş nam kimesneler dayima subaşılara hidmet idubfukârâyı gâmmaz idub habs etdirub hilâf-ı şer‘-i şerîf cerime namı ile akçelerin aldırub mukaddemâahvâlleri ‘arz olundukdan mezbûrlara tenbih olunub memnu‘ olmazlar ise küreğe gönderile deyu emr-i şerîf virilub mezbûrlar giru bu makûle zulm ve te‘addiden hali olmadıkları i‘lam etmeğîn tenbih olunub memnu‘ olmazlar ise kayd-u bend ile sūdde-i sa‘adetime gönderilmek emrim olmuştur buyurdum kivarukda emrim üzere mezbûrlar tenbih olunub min-ba‘d fukarayı hilaf-

ı şer‘-i şerif rencide ve remide etdirmeyeler şöyle ki memnu‘ olmayub giru zulm ve te‘addi iderlerse mezbûrları ele götürüb kayd-u bend ile südde-i sa‘adetime gönderesiz gönderdüğünâdemleri muhkem tenbih idesiz ki yolda ve izde ğaflet veyahud celb-i ahz sebebiyle ıtlak olmak ihtimali olmaya.

[188]

Hüküm 440

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Yenişehirkâdisına hüküm kidergâh-ı mu‘allam çavuşlarından Mustafa çavuşun taht-ı kazanda olan tımarının mahsülü eğer buğday ve arpadır İstanbulzâhiresiçün gemilere tahmil ettirilub göndermen emrim olmuştur buyurdum ki vardukda müşârü’n-ileyh çavuşun tımarı mahsulünden ne mikdar buğday ve arpa var ise kimesne man‘i olmayub Memi Re’is ve BalıRe’is gemilerine tahmil ettirub mu‘accelen İstanbul zâhiresiçün irsâl ve isâl eylesin.

Hüküm 441

Ba-hatt-ı Pir Efendi

İstanbul ve Haslar ve Ğalata ve Üsküdarkâdîlarına hüküm ki mukaddemâ südde-i sa‘adetime baş defterdar olan kıdvetü’l ümerâ-i ve’l ekâbirzâhire hususuna nazır ta‘yin olub koyun ve narh ve gemiler hususun görüb narhdan eksik satanların ve kadimi olan dükkânlardanğayridükkânlar ihdas edenlerin ve koltukçuların ele götürüb te‘dib olunub haklarından gelinmek emr idub buyurdum ki vardukda müşârü’n-ileyh emrim üzerine taht-ı kazanuzda koyun ve narh ve gemiler hususun görüb narhdan eksik satanları kadimi olan dükkânlardan ma‘ada dükkânlar ihdas edenleri ve koltukçuları ele götürüb istedikde müşârü’n-ileyhe teslim eylesiz ki te‘dib olunub haklarından geline ve taht-ı kazanuzda yağ ve balı vesayir zâhire-i mahruse-i İstanbulda cari olan narhdan eksük sattırmayasın ve hafiyeten min-ba‘d gemiler boşatdırmayasın ve müşârü’n-ileyh taht-ı kazanızda olan mahzenleri yokladıkda gereği gibi mu‘avenet ve muhalefet idub müşârü’n-ileyhin re’yinemuhalif nesneden hazer eylesin deyu hususları ehl-i sevke tenbih ve nida etdiresin ki vech-i meşruh üzere ‘amel eyleyeler bu zamanı sayire kıyas etmeyub her vecihle müşârü’n-ileyhe mu‘avenet idubbâb-ı ikdâmda dakika fevt etmeyesin bu

hususlarıdamüşârü'n-ileyhin şeker-uşikâyeti müsmîr? ve müessirdir ana göre mukayyed olasın ve bu bahane ile ahz ve celb olmakdan ziyade hazer eylesin.

[189]

Hüküm 442

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Sâbıkâ Bağdadbeglerbegisi olan Ali ve Halebkâdîsı ve defterdarına hüküm ki Hâlâ Balis sancağının olan kıdvetü'l ümerâî'l kirâm Mustafa dame izzuhu südde-i sa'adetimemektûbgönderub Cebel-i Selman muka'atası mukata'-i mezbûre mültezimi olan Hasanın ve mübaşirlerinin teftişlerine on bin altun virmek üzere üç yıla dek müşârü'n-ileyh sancağına ilhak olub ber-vech-i peşin hizane-i 'amîre'me bir yük akçe teslim eyledüğün bildirub mezbûr mültezim Hasan vesayir mübaşirlerin on iki yıldan beru bel'ıyyat ve ketmiyatları teftiş olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricasına 'arz etmeğin teftiş olunmak emr idub buyurdum kivardukda mezbûr mültezim Hasan vesair mukata'-a-i mezbûreye merkum ile mübaşir olub ihzarı lâzım olanları ihzar idub dahi mukata'-i merkumeye zamanmübâşeretlerinden eğer mal-ı mîri ve eğer sayir hukuk-ı nasdan bir defa' şer'le fasl olmayub on beş yıl mürur etmeyen hususları husamaları müvâcehelerinde şer'le teftiş ve tefahhüs eyleyub zimmetlerine lâzım gelen eğer mal-ı mîri ve eğer sayir hukuk-ı nasdır ba'de'l sübût hükm idub mal-ı mîr-imîriye için kabzidub südde-i sa'adetime gönderub ve sayir hukuk-ı nası ashâbına hüküm idub bi-kusur alıveresiz.

Hüküm 443

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Kayd-ı bend ile buyrulmuştur

Bolu sancağı beğine ve kâdîsına hüküm ki Bolu sancağında sâkin olub dergâh-ı Ali çavuşlarından Ağzıeğri Mahmud Çavuş nam kimesne eşkıyâdan olub re'ayanın at ve katırların ve emval ve erzakın cebren çekub alub şirret ve şekadan hali olmayub Müslümanlara dayıma zulm ve te'addi üzere olduğu istima' olunmağın mezbûr çavuş kayd-u bend ile Âsitâne-i sa'adetime göndermeğin emr idub buyurdum ki vusul buldukdamüşârü'n-ileyh çavuş kayd-u bend ile emr-i şerifle varan çavuşuma koşub Âsitâne-i sa'adetime gönderesiz.

[190]

Hüküm 444

Ba-hatt-ı Pir

Kayd-ı bend ile Âsitâne-i sa‘adetlerime gönderilmek buyrulmuştur

Fi’l yevmü’l selase

Fi 3 N 15

Kıbrıs beglerbegine hüküm ki sâbika Kıbrıs beglerbegi Alimektûb gönderub İç-il sancağına tabi‘ Akçekala‘ mustahfızları gelib nefsi Silifke sâkinlerinden Hüseyin nam kimesne tezvîr mühürlü ‘arzlar peyda etmekle kal‘a-imezbûreye dizdar olub gelub hizmetine mübâşeret etmedin sūdde-i sa‘adette ba‘zı ümerâ namına tezvîr mühüriyle ‘arzlar peyda etmekle dört kıst mevacibimizi mukata‘dan saldırub mültezimlerden alub eğil idub ve ba‘zılarımızın dirliklerini ahera tebdil idub dayıma şirret ve şekâdan hali değildir deyu tazallüm etmeğin mezkûrun ahvâli a‘yan-ı vilayetten su‘al olundukda bi-ğarez Müslümanlar mezkûr Hüseyin tezvîz ve telbis haramzadedir her vecihle izalesi lâzımdır deyu haber virduklerin bildurub hakkından gelinmek bâbında hükm-i hümayûnum virilmek ricasına ‘arz eylediği ecilden mezkûrı ele götürüb kayd-u bend ile sūdde-i sa‘adetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vusul buldukda mezbûrı emrim mucebince hin-i tedbir ve tedarikle ele götürüb dahi kayd-ı bendi ile yarar âdemler koşub sūdde-i sa‘adetime gönderesin amma biyle koşub gönderdikleri âdemleri muhkem tenbih ve te‘kid eylesin celb ve ahz ve himâyet ile yolda ve firar itdirmekden ziyade hazer idesin.

Hüküm 445

Ba hatt-ı Pir

Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevverekâdîlarına ve Şeyh’ül haremlerine hüküm kibundan akdem Hameyn-i Şerîfeyn fukarasına kadim-ül eyyamdan ta‘yin olunan sürrelerinden ma‘ada Şam ve Haleb vilâyetlerinde vaki‘ olan Hameyn-i Şerîfeyn evkafları mahsullerinden ne mikdar ziyade zuhûr eder ise etraf ve eknafdan rahlet idub Hameyn-i Şerîfeynde sâkin olan fukârâyı fermân olunduğu üzere tevzi‘ olunub defter olunmuş ikenhâlâ sükkân-ı kadim mahsul vakf cümle

bizimdir deyu defter mucebince fukârâyâ ta'yin olunan akçeler virilmesine mani' olub fukârâdan bu makûleler emr-i ma'aşlarından muzdarib olduklarından gayri irsâl olunan sürre-i cedit Mekke-i Mükerrreme ve Medine-i Münevverede sâkin olub sürreleri olmayanlarave kadimden sürreleri noksan üzere olanlara virilsun deyu fermân olmuşken sükkân-ı kadim fukârâyı tazyik etdikleri i'lam olunduktan eğer sürre-i cedit Rumiye, Şamiye, ve Halebiye der-defter mucebince ta'yin olunan fukârâyâ tevzi' ettirub sükkân-ı kadimi cümle vakf bizimdir deyu te'addi etdirmeyesin deyu merhum ve mağfuru'n-lehbâbam Hüdavendigâr tabe serahu zamanında hükm-i şerîf virilmeğin giru ol vecihle 'amel olması emr idub buyurdum kivardukda bu bâbda her birinüzbi'z-zat mukayyed olub mukaddemâ virilen hükm-i şerîf mucebince eğer sürre-i cedidiye Rumiye ve Şamiye ve Halebiye der-defter mucebince ta'yin olunan fukârâyâ tevzi' etdirub sükkân-ı kadimi cümle vakıf bizimdir deyu te'addi etdirmeyesiz.

[191]

Hüküm 446

Fi'l el-yevm

Fi 11 N sene Sülüs

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Mukaddemâ der-beyan-ı hüküm mucebince

Sığla sancağı beğine ve Sığla sancağında vaki'olan kâdîlara hüküm ki Mukaddemâ Sığla sancağı beği mektûb gönderub liva-i mezbûrda vaki' kasabat ve kurada ehl-i fesâdtaifesi nicesin katl ve ba'zısın mecruhmecruh idub emval ve erzakları nehb ve ğaret idub ve liva-i mezbûrlar deryada olmağla zikr olunan ehl-i fesâd fırkateler donadub deryaya girub rast geldikleri Müslüman ve haraç-ı gûzar zimmileri tutub satıb nicesini dahi katl idub emval ve erzakları ğaret idub ve bu makûle deryada bulunan ve fırkatelere rast gelindikdekaraya dökülüb firar idub zikr olunan eşkıyânın ekseri havass-ı hümayûn ve evkaf ve serbest zeametlerde sâkin olmağla serbest sahibleri köylerimiz serbestdir deyu ele getirülmeğe mani' olub vech-i meşruh üzere te'addi ve fesâddan hali olmadıkları i'lam eyledikde ol makûle eşkıyâ ele getirülüb şer'leahvâlleri görölüb haklarından gelinmek için

mukaddemâemr-i şerîfim virilmeğin serbest sahibleri te'allül ve 'inad etmekle zikr olunan eşkıyâ ele götürülmeyub haklarında gelinmemekle vech-i meşruh üzere fesâd ve şena'atden hali olmadukları i'lam olmağın buyurdum kivusul buldukda bu bâbda onat-ı vecihle mukayyed olub anın gibi müdde'î gelub mezbûrlardan da'va-yı hak eyledikde serbest olan tımar vesayir serbest evkaf ve emlakde sâkin olanları serbest sahiblerinden taleb idub getürdüb serbest sahipleri taraf-ı kadı ma'rifetiyle bir defa' şer'le fasl olmayub ve üzerinden on beş yıl mürur etmeyen hususları hüsemasımüvâcehesinde onat-ı vecihle şer'leteftişidub erbâb-ı hukuka şer'le müteveccih olan alıverdikden fesâd ve şena'atisâbit ve zâhir olanlardan anlar kişer'le salb-ı siyâset veya kati' azk-ı?müstehak olub hüccet verile mücemma?günah sadr olduğu mahalde serbest tımar sahiblerindenkimin re'ayası ise sahibleri ma'rifetiyle mahalindeşer'lelâzım geleni icra etdirub harice alub gitmeğe komayub celb ve ahz ile itlak olunmakdan hazer eyleyesin bu bâbda tamam-ı hak üzere olub celb ahz ile ve 'arz ve ta'zil? ile kendu halinde olanlara dahil olmayub ehl-i fesâdhimâyet olmağın hazer idub cadde-i hakdan 'udul ve ihtirak göstermeyesin

Hüküm 447

Ba-hatt-ı HamzaÇelebi

İstanbulkâdisına hüküm kiMahruse-i İstanbuldasâkinKâramanlarda Papaarslan ve Papadanış ve Papafevk ve Papaderir Bali ve Papakalu Bali ve sairlerin umumen Kâramanlı taifesi kasabı olub ve bir ocak işledubBirket nam zımmi vekili nasb etmişlerken ba'de mezbûrlar merkum Birketi ref' idub yine içlerinden Yorgi Bali ve Arslan veledi Mekle? İltaş ve Durmuş veledi-i İltaşveKaplan veledi-i Yasif ve Bayram Mekle İlyas diğer Bayram Durmuş ve İlyasTekri ve Riş Zikor Desundek?nam kimesneleri vekili nasb idub anlar dahi Yeniçeri Meydanına vesayir ta'yinlere et virmeğe sâbıkâ İstanbul kâdisı olan ve akhi? kuzzat-ı Müslimin Mevlana Mehmedzide fezalihuya huzurunda müte'ahhid oldukları Mevlana müşârü'n-ileyh hüccet-i şer'iyye virmekle hâlâmezbûrun Rekte zikr olunan hüccet-i şer'iye ibraz idub hilafıyla ...ve rencide olunmak için emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki vusul buldukda bu bâbda vech-i meşruh üzere olan hüccet-i şer'iyye mucebince 'amel idub hüccet-i şer'iyye ve emr-i hümâyûnuma muğayir kimesneye iş etdirmeyesin.

[192]

Hüküm 448

Mine'l isneyn

Fi 4 N sene sülüs

Ba hatt-ı Hamza Çelebi

Kayd-ı bend ile küreğe gönderile deyu buyruldu

Begşehri beğine ve kâdîsına hüküm ki senki mîrlivasın ka'imekamın olan İbrahimsüdde-i sa'adetime mektûb gönderub nefsi Begşehri mütemekkinlerinden Seyyid Müslim demekle ma'ruf suhte dayıma ehl-i fesâd olan suhte taifesine serdâr olub re'aya ve berayaya zulm ve te'addisinin nihayeti olmayub hakkında gelinmek için nice defa' emr-i şerîf virilub ele girmeyubfukârâ her vecihle elinden aciz kalmışlardır deyu bildirdüğün ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda bi'z-zat mukayyed olub mezkûrı ele getirüb gaybet ederse şer'le buldurmasılâzım olunanlara buldurub getürdüb dahi da'va-yı hak edenler ile mürefa'-i şer' idub üzerinden on beş yıl mürur etmeyen hususların hak üzere teftiş ve tefahhüs idub göresizmezbûrun üzerine sübût bulan hukuk ashâbına alıverildikden sonra üzerlerine şer'lesübût bulan mevâdın sûret-i sicilleri ile mukayyed ve mahbûs yarar âdemlere koşub südde-i sa'adetime gönderesin küreğe konula amma koşub gönderdiğün âdemler muhkem tenbih ve te'kid iyleyesin ki gaflet ile yolda firar ettirmekten beğayet hazer edeler.

Hüküm 449

Ba hatt-ı Hamza Çelebi

Kalablar ele getirülüb şer'le haklarından gelmek için ...deyu buyurdu

Kesrive ve Görice ve Bihlişte ve Hurpeşte kâdîlarına hüküm ki senki Görice kâdîsının südde-i sa'adetimemektûb gönderub kaza-i mezbûre ahalisinin a'yan ve eşrafı ve fukârâ ve re'ayası meclis-i şer'e gelub taht-ı kazanızda kallablar zuhûridubkâr-ı kisb ile ahz ve kabz eylediğimiz akçenin ekserini kem-u kalb olmağla bey' ve şiramızda külli naks olduğundan ma'ada ihraç ve 'aded-i ağnam ve sayir tekâlif-i 'örfiyye için cem' olunan akçe kalb olmağın mîriye teslim olunmakdan külli' acz ve 'usret çekildiği ecilden kallab namına olan kimesneler teftiş ve tefahhüs

olunub ele getirölmek ricasına ‘arz etmeğın buyurdum ki vardukda bu bâbda her birinüz bi’z-zat mukayyet olub ol makûle kallab namına olanları ele getirüb gaybet ederler ise şer‘le buldurması lâzım olunlara buldurdub getürdüb dahi teftiş ve tefahhüs idubgöresin üzerlerine şer‘le kallablık sâbit ve zâhir olanların aman vormeyub haklarından gelesin amma bu bahane ile kendu hallerinde olanları dahl olmakdanbeğayet hazer edesiz.

[193]

Hüküm 450

Ba-hatt-ı Pir Efendi

KıbrısBeglerbegineve Mud ve Küre kâdîlarına hüküm ki A‘yan-ı vilâyette südde-i sa‘adetimemuhzır gönderub on yıldan ziyadedir her kim İç-il sancağı beği olur ise Turğud ve Bayburd ve Konya ve Larend ve Tarsus ve gayri diyardan ve liva-i mezbûrdan ba‘zı eşkıyâ mıklacı ve sekban namına cem‘ olubbegleremüsellimlerine ve kethüdalarına yanaşub liva-i mezbûreye gelub her biri ehl-i vukufuz deyu subaşı ve subaşı kethüdası olub ziyade akçeye iltizam idub her ayda çıkub devr idub Müslümanlara nice isnad idub akçesi olanların evlerin basub hilâf-ı şer‘-i şerîf akçe ve malların alub ve ba‘zıları aher diyar habs ile alub gidub ve ba‘zısı gammazlık eyleyub fukârâyı rencide idub ve sancak beglerine sa‘isûretinden nice zulm ve te‘addi ettirub nice katl-i nefis ve fukârânın terk-i diyar etmesine ba‘is olub birkaç aydan sonra firar eyleyub aher sancakbeğine yanaşub ziyade zulm ederler ol ehil kimesneler istihdam olunmayub men‘ olunmak içün emr-i şerîf virilmek ricasına ‘arz etdikleri ecilden bu makûle fesâd ile meşhur olanları min-ba‘d istihdam olunub men‘ olunmaları emr idub buyurdum ki vardukda sen ki mîrlivasın bu husuta bi’z-zat mukayyed olub Toprak kâdîları marifetiyle zikr olunan ehl-i fesâdı her ne vecihlemümkünise hin-i tedbir ve tedarikle ele getirüb dahi ‘arz olunduğu üzere te‘addi ve tecavüzleri mekar? asla mahal vormeyub cümlesi kaydu bend idub kal‘ada muhkem habs idub ‘arz ettiresin ki çavuş gönderölub mukayyed ve mahbûssüdde-i sa‘adetime gönderilub haklarından geline ve min-ba‘d eğer beglerbegi subaşılarıdır diğer ademler birdirmecanenüzerine çıkârılmayub re‘ayayaasla birvecihle te‘adi ettirmeyesin ki bir mahaldefesâd olub lâzımgelürse hukuk-i haklarından

müraselealub dahi üç dört nefer kimesne varublâzım olanları görüb kimesneye te‘addi ve tecavüz etmeyeler isimleriyle yazub bildiresiz.

Hüküm 451

Ba-hatt-ı Pir Efendi

KıbrısBeglerbegine ve İç-il sancağında olan kâdılara hüküm ki İç-il sancağı beği olanların subaşıları otuzdan ziyade eşkıyâ ile her ayda il üzerine çıkub fukârânın ehil ve iyalleri üzerine konub müft ve meccanen yem ve yemek ve koyun ve kuzu ve sayir mekulatların aldıklarından ğayri her ayda selamlık namına bir ğuruş ve yüzer akçe alub ve üzerlerine cerime icab eder husus sâbit olunmadan aher kazaya alub gidub külli akçeleri alub ve üç ayda bir mîrliva veya kethüdası il üzerine çıkub her köye selamlık deyu beşer onar bin akçe salub mukaddemâ emr-i şerîf virilmiş iken geru men‘ olunmayub ba‘de Küre ve Mud kâdıları ‘arz ettiklerin mü‘ekked hükm-i şerîf virilub hâlâ dahi emr-i şerîf rica ettikleri ecilden buyurdum ki vardukda senki beglerbegisin bu hususa mukayyed olub Toprak kadıları ma‘rifetiyle zikr olunan ehl-i fesâdı mümkün ise hin-i tedbir ve tedarikle ele götürüb dahi ‘arz olunduğu üzere te‘addi ve tecavüz mekar? ise asla mahal verilmeyub cümlesini kayd-u bend idub kal‘a‘da muhkem habs idub‘arz eyleyesiz ki çavuş gönderilub mukayyed ve mabhûssüdde-i sa‘adetime getürdülüb haklarından geline ve min-ba‘d eğer sipahi subaşılarıdır ademler re‘aya üzerine çıkârılub re‘ayaya asla bir vecihle te‘addi etdirmeyesiz anun gibi bir mahalde fesâd olub lazım gelür isegereği gibi fesâdlarınıza‘ etmesiyle alub dahi üç ve dört nefer kimesne varublazım olanları gönderub kimesneye te‘addi ve tecavüz etmeyeler ihmalden ziyade hazer edesiz.

[194]

Hüküm 452

Kayd-ı bend ile Âsitâne-i sa‘adetime göndermek buyrulmuştur

Ba-hatt-ı Pir efendi

İnebahtı Beğine Badracık ve Yabaagaç kâdılarına hüküm ki südde-i sa‘adetimemektûb gönderub kasaba-i Badracık‘da re‘iseşkıyâ üzerine İbrahim bin Şirmend nam kimesne kaza-i Badracık re‘ayasının hukuk-ı şer‘iyye ve rüsum-ı ‘arziyyeleri virmeğe mani‘ olub südde-i sa‘adetten hidmete varanlar ile bir olub

re‘ayadan alınanın nısfın kendu alub kâdî olanlaradayıma ihanet üzere olub Ahmed bin Mahmudve Merali Hüssam ve sayir hevasına tabi‘ kimesneleri tahrik idub mahkeme taşlayub kâdîlık etdirmeyub ve re‘aya tahmilinden ziyade arpa tevzi‘ etdirub bir akçe virmeyub defterin cebren kâdîya mühürledüb mezbûr şaki eğer Rodos veya Kıbrıs’a sürülmüş ise ol diyarda icray-ıahkâm-ı şer‘iyye mecâl olmaz deyu ‘arz itdüğüniz ecilden mezbûr İbrahim sipah ve yeniçeri tayifesinden olmayub memnu‘ olmaz isekayd-ı bend ile sūdde-i sa‘adetime gönderilmek emr idub buyurdum kivardukda mezbûr İbrahim Sipah ve yeniçeri taifesinden olmayub memnu‘ olmazsa emrim mucebince ele getirüb dahi üzerine sâbit olan mevâdın sûret-i sicilleriyle kayd-u bend ile sūdde-i sa‘adetime gönderesiz ahzve celb olunmağla himâyet olunmakdan ziyade hazer eyleyesiz.

Hüküm 453

Trablusşambeglerbegisine hüküm ki hâlâ mevacib için vafir ve müstevfa akçeler gelmek mühimmatdan olmağla senkibeglerbegisinbi’z-zatonat-ı vecihle mukayyed olub emval-i atika ve cedideden ve Dürzi beğlerinden olan bakayadan ve bi’l-cümle tahsîl-i mümkün olan emval-i mîriden bi-eyy-i tariki-gân vafir ve müstevfa akçeler cem‘ ve tahsîlidubmu‘accelen kul mevacibi için sūdde-i sa‘adetime isâl etmek emr idub buyurdum kivardukda bu zamanı sair zamanlarakıyas etmeyub ve bundan akdem mal-ı mîri hususunda irsâl olunan evamîremültefit olmayub hâlâ bu emri şerîfimle ‘amelidub vech-i meşruh üzere emval-i atika ve cedideden ve Dürzi beğlerinde olan Bakayadan ve bi’l-cümle bi-eyy-i tarik-i gân tahsîl mümkün olan emval-imîriden vafir ve müstevfa akçeler cem‘ ve tahsîlidubmu‘accelenkul mevacib için sūdde-i sa‘adetimeirsâlidub mevacibe yetiştiresin her husus hususen mal-ı mîritahsîlinde i‘timadım sanadır mukaddemâirsâl olunan evamîremültefit olmayub bu emr-i şerîfim mucebince bi’z-zat onat-ı mukayyed olub vafir ve müstevfa akçeler cem‘ ve tahsîl etdirub mu‘accelenirsâl etmek bâbında enva‘-i ikdâmidubmesa‘il-i cemilinizzuhûra getüresin sair zamanlardan ziyade ne mikdar akçe irsâl etdiresin ri‘ayet ve terbiyene bais olur olur ana göre bu zamanı saire kıyas etmeyub mu‘accelenvafir ve müstevfî sırayet göndermekden hali olmayasın.

[195]

Hüküm 454

(boşluk) beglerbegine hüküm kiserdâr-ı zafer-şî‘arım sefer-i zaferani müteveccih olub mahall-i me‘mura kârib olmuşken siz henüz müteveccih olmadığınız ecilden mes‘ul olmuşsundur buyurdum ki hüküm-i şerifimle dergâh-ı mu‘allam kapucularından kıdvetü’l emasil ve’l-akran (boşluk) zide kadrihumavarduklarındabir an ve bir sa‘at te‘hir ve terahi etmeyub vilayet-imezbûrede sefere me‘mur olan ümerâ ve zü‘ama ve erbâb-ı tımar ile alet-i harb ve kıtal ile mu‘accelen kalkub sefer-i zaferana müteveccih olub serdâr-ı zafer-i şî‘arımamûlaki olub vech-i münasib olduğu üzere uğur-ı hümayunumda hizmetde bulunasın.

Bir sûreti bir sûreti bir sûreti bir sûreti

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

Hüküm 455

Ba-hattı Hamza Efendi

SivasBeglerbegine ve Bozarak begine ve Salmanlu ve Bozarak kâdîlarına hüküm kiSalmanlu kazasından Hüdai ve Üveys ve Erzem ve Çelebi ve Receb ve Kasım ve Ali ve Ahmed ve Cenk ve Canik nam kimesneler şaki ve ehl-i fesâd olub bundan akdem Receb ve Hanefî ve Muharrem nam kimesnelerin evlerin basub mezbûr Cenk kırk bin akçesin ve mezkûran Hanefî ve Muharremyirmi bin akçe ile yirmi bin akçelik esbâbları alub dahi dayıma katl-i nüfus ve ğaret-i emvalden hali olmadukları ecildenmezbûrlar ele getirülüb icrayı hak olunması için emri şerîfirsâl olunmuş iken ve mezbûrlar ita‘at-ı şer‘ etmeyub firar idub ba‘de mezbûrlar zikr olunan da‘vayı istima‘ olunmak için bir tarikle emîr ihraç etmekle hukuk-ı nas zimmetlerinde kalub henüz icrayı hak olunmadığı i‘lam olmağınmezbûrlar beher-hal ele getirülüb icra-yı hak olunmak emrim olmuştur buyurumki vusul buldukda emrimüzere bu bâbda onat-ı vecihle mukayyed olub zikr olunan eşkıyâ her kanginizin taht-ı hükümetinde bulunurlarsa ele getirülüb ğaybet ederlerse şer‘le bulundurması lâzım olanlarıbuldurub getürdüb da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde eyleyesin hüsemasıyla muvaceheidub bir def‘a şer‘le fasl olmayub üzerlerine on beş yıl mürur etmeyen hususları onat-ı vecihle hak üzere teftiş idub şer‘le üzerlerine sûbut ve zuhûrbulan hukukuashâbına bi-kusur alıverdikden sonra mezbûrlar muhtac-ı ‘arz olanlardan ise habs olub ‘arz eyleyesin değiller ise şer‘le haklarından lâzımgeleni icra idub vech-i meşruh üzere zikr olunan da‘vayı istima‘ olunmamak

içün emrimiz vardır deyu te'allül editirub hak üzere olub tezvir ve telbis ve şuhud-ı zurdan hazer idub hakk-ı sarihe tabi' olasız.

[196]

Hüküm 456

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Bolavadinkâdîsına hüküm ki hâlâ Âsitâne-i sa'adetimesûret-i sicil gönderub kaza-i mezbûrdan olub maktul olan hatib Abdurrahmanın dem ve diyeti hususunda vereselerin da'valarına mutabık şehâdet eden ve Muharrem ve Satılmış nam kimeslerin Hızır nam müderris müvellayım deyub ve İbadullah ve Ahmed ve Mahmud nam kimesneler dahi biz mübaşiriz dimekle şer'-i şerîfe muhalif mezbûrlar kimesleri ... etdikleri ecilden görülmesi içün sadr olan hükmi hümayûnum mucebince müvella... olunankâdîlar ve mübaşir fermân olunan Mustafa çavuş ma'rifetiyle akd-i meclis olunub teftiş olundukda mezbûrlar müvella ve mübaşir oldukları inkâr etdikden sonra şuhud-ı 'udulle sâbit olduğu bildirmeğin mezbûrun kimesneler kayd-u bend ile Âsitâne-i sa'adetime gönderilmesi emr idub buyurdum ki: vusul buldukda fermân-ı celil-ül kadrim mucebince ve mezbûrun müderris Hızır ve İbadullah ve Ahmed ve Mahmudı kayd-u bend idub mezbûr çavuşumla Âsitâne-i sa'adetime gönderesin amma gönderdiğin ademler muhkem tenbih eylesin ki yolda 'asel ettirmekden ziyade hazer edesin.

Hüküm 457

Ba-hattı Pir Efendi

Nuri çavuşa verilmiştir

Tabi' Murad Paşa 13 N sene 3

Halebbeglerbegisine hüküm ki Hâlâ Haleb muhafazasında olan emîrû'l-ümarai'l-kirâmsâbika (boşluk) beglerbegisi olub hâlâ Haleb muhafazasıfermân olunan Ahmed dame ikbâlehû mektûb gönderub giçen sene Haleb'in tımarı altı binden yukârı olanları sefer-i hümayûn ve altı binden aşağı muhafaza hidmeti ta'yin olunub bu sene umum üzere erbâb-ı tımar sefere fermân olunmağın cümlesi sevk-i tevcih edecek eşkiyâyı a'rab başı kaldırub enva-i fesâdlarınamübâşeret eyleyub emn-

ü eman mürtefi‘ olunmak mukârrer olub ve hüccac-ı duy’ul? ihtiyacı görmeğe müzayakaçekülür deyu bildirüb üç binden yukârisı sefere gidub üç binden aşağısı muhafaza hidmetinde kalmaları emr idub buyurdum ki vusul buldukda emrim mucebince vilayet-i Halebin üç binden yukârı tımarlusun zü‘amasıyla olan beğlerine koşub cümleolan ve esbâblarıyla müretteb ve mükemmel düşman yerağıyla seferi hümâyûnuma gönderesin üç binden aşağısı ahz eyleyub kal‘a-i mezbûr muhafazasına ta‘yin idubba‘is eylesesin .. ehl-i memleket ve zabt olasuz ve ... ra‘iyyet babında müşarü’l-ileyhe vech-i münasib üzere hidmedbulunalar.

[197]

Hüküm 458

Ba-takrir-iHazret Nişancı Paşa

Zulkadiriyyebeglerbegine ve Mar‘aşkâdisına hüküm ki kaza-i mezbûrda Bozca nam ehl-i fesâdMurad ve Harif ve Asiloğlu Ali ve Bali ve Divane Ahmed ve Mehmed ve Yusuf ve Divane Hasan ve Sadıkve Seyyid Ahmed ve Ca‘fer ve Müzhel ve Gündük ve Ali ve Habib ve Yerdı ve Abdurrahman ve Kasım ve Dede nam şakilere baş ve buğ olub fukârânın müft ve meccanen yem ve yemeklerin ve arpa ve samanları aldıklarından ğayri bin akçe lazımdır altına akçe virduk deyu kenduler için re‘ayaya akçe salğun eyleyub âdem başına beşer ve otuz altunları alub dayima zulm ve te‘addi eyleyub mezbûr Bozca’nın nefesine Ca‘fer nam kimesne kefil olduğu i‘lam olunmağın imdi re‘ayaya bu vecihle te‘addi ve tecavüz olduğuna asla rıza-yı şerîfim yokdur bu ehl-i fesâd ele getirilüb muhkem habs olunub ‘arz olunması emr idub buyurdum kivardukda bu bâbda bi’z-zatonat-ı vecihle mukayyet olub vech-i meşruh üzere re‘ayaya ol vecihle tecavüz idub akçelerin alub te‘addi edenleri hüsn-i tedbir ve tedarikle ele getirübğaybet ideler ise şer‘le buldurmasılâzım olan kefilleri buldurub dahibir defa‘ şer‘le fasl olunan husuları hak üzere teftiş idub göresin vech-i meşruh üzere fesâd ve şena‘atleri şer‘lesâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olan hakların alıverdikden sonra sla mecâl vermeyub habs idubsâbit ve zâhir olan ehl-i fesâdı yazub bildirsin ki çavuş gönderilub haklarından geline bu bahane ile celb ve ahz olmakdan ve kendu hallerinde olanları dahl olunmakdan ziyade hazer edesiz.

Hüküm 459

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Kayd-ı bend ile

ÇatalcaKâdîsına hüküm kisülüs ve elf tarihinde Kılar ve ...‘amîre mühimmatları için mîri akçe ile kaza-i mezbûr re‘ayasından buğday ve arpa cem‘ olundukda Mevkufcuoğlu Mustafahilâf-ı emrkârye ahalisinin ba‘zısından beş bin ve ba‘zısından yedi bin ve dahi ziyade akçelerin alub virmeyanlere tahammüllerinden ziyade tevzi‘ etdirub te‘addi etmekle arpa ve buğday vaktiyle cem‘ olunmayub şer‘e da‘vet olundukda ita‘at etmeyub a‘yan-ı vilâyetden mutemedü’n aleyh kimesneler meclis-i şer‘e gelub mezbûr Mustafa ve şerikleri Ahmed bin Mahmud hoca ve Verikaoğlu Mustafa için mukaddemâ vaki‘ olan cizye ve mîri buğday ve arpa ve peksimethidmetlerinde celb-i mal için re‘ayayı ziyade rencide idub a‘yan-ı vilâyetde mezbûrları şer‘a da‘vet eylediklerindemezbûrlar gelub min-ba‘d vaki‘ olan hususlarda kâdîlar ve hidmete gelen kullarunyanunavarmayalum ve husus-ı mezbûre dahl ‘atibe-i narh eğer dahl edersen haşa sebb-i nebi edenlerde olalum deyu yemin etmelerin vech-i meşruh üzere ziyade taleb olunmağla arpa ve buğdayın tahsîli muhattal ve müşevveş olmuştur deyu haber virdikleri i‘lam olmağın mezbûrlarun ahvâli şer‘le görölüb kayd-u bend ile Âsitâne-i sa‘adetime gönderilmek emr idub buyurdum kivardukda mukayyed olub mezbûrları emrim üzere hüsn-i tedarikle ele getirüb ğaybet ederler ise şer‘lebuldurması lâzım olan kefilleri buldurub getürdüb dahi mezbûrlardan da‘va-yı hak idubta‘yin-i madde eyleyen hüsamasıyla mürafa‘a idub bir def‘a şer‘le görölüb fasl olmuş değil ise hak üzere teftiş idub göresin mezbûrların ‘arz olunduğu üzere fukârâyâ zulm ve te‘addi eyleyenlerevaki‘ ise ba‘de’s-sûbutashâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olanı hüküm idub bi-kusur alıverdikden sonra mezbûrları sûret-i sicilleriyle kayd-u bend ile Âsitâne-i sa‘adetime gönderesiz ki haklarından geline ve biyle koşub gönderdiğinkimesnelere tenbih eyleyeler ‘... veya ahz celb eyleye gaybet ettirmek ihtimali olmaya hin-i ta‘yin hak üzere olub‘arz ve ta‘sil ve ahz ve celb ile hilaf-ı şer‘a zulm olmakdan hazer üzere olalar.

[198]

Hüküm 460

Mine’s selase

Fi 13 Ramazan-ül mübareke sene sülüs ve elf

Kapudan Halil Paşa'ya hüküm kihâlâ mîri kâdîrgalar yağlanmasına ve boyanmasına lâzım yağ vesayir levazımın killeti olub müzayaka çekildiği i'lam olunmağın min-ba'd mîri kâdîrgalardan gayri kimesnenin gemisini yermesin yağmalatılmayub ve boyattırılmayub men' olunmak emr idub buyurdum ki vardukda Yermeciler Kethüdası getürdüb muhkem tenbih ve te'kid eyleyesin ki min-ba'dmîri kâdîrgalardan gayri kimesnenin gemisini yermesin yağlattırmayub boyatmayaemr-i şerîfime muhalefet edenleri sana bildurub muhkem haklarından gelesin.

Hüküm 461

Ba-hatt-ı Efendi

Kastamonu beğine ve kâdîsına ve kal'a-i Kastamoni dizdarına hüküm ki senki dizdar Mehmed'sin mektûb gönderub kal'a-i mezbûre mustahfızlarından niceleri terk-i kal'a idub hidmeti lâzımeleri eda etmeyub emr-i padişahi ile gedükleri alınub ahire vermek lâzım olanların ile emirlu? mustehak olanlara'arz olunub berat-ı padişahi ile gelib gitdüklerine durub hidmet üzere olmak istediklerinde cümle neferat ğuluvv idub aherdeniçlerine gelub dahil olanları istemeyub bir birine mu'avin olub dizdarlarının sözine 'amel etmeyub kendu (eksik)heva ve heveslerinde oldukları i'lam olunmağın buyurdum ki vardukda bu bâbda onat-ı mukayyed olub mezkuları getürdüb teftiş ve tefahhüs idub göresin anın gibi hidmetlerinde kusurı ve azillere icab eder hususı olanların gediklerin ahera 'arzdubasla te'allül ettirmeyesiz.

Hüküm 462

Ba-hatt-ı HamzaÇelebi

Olageldiği üzere

Ispartakâdîsına hüküm ki südde-i sa'adetimemektûb gönderub taht-ı kazana tabi' Isparta kasabası halkı şer'-i şerîfe gelub bu ana gelince kasabalarından ordu ihraç olunagelmiş değil iken hâlâmîr-i mîrântarafından âdem gelub bunlardan bila emr-i şerîf olagelene muhalif ordu taleb idub enva'-i zulm ve te'addi eyledikleri bildirdüğün ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda bi'z-zat mukayyed olageldiği

üzere ‘amel eyleyub hilaf-ı şer‘-i şerîf ve muğayir-i kanun-ı münif olagelene muhalif kimesneye te‘addi etdirmeyesin.

[199]

Hüküm 463

Mine’l selase

Fi 14 N Sene Sülüs

Ba-hatt-ı HamzaÇelebi

Akçe ve altun ve ğuruş ve ziyade...olmaya mü’ekked emr-i şerif yazılmıştır

Hamid ve Teke sancağı beğlerine zikr olunan sancaklarında vaki‘ olan kâdîlara hüküm ki müfettiş-i emval Antalyakâdisı ile Ispartakâdisı südde-i sa‘adetime mektublar gönderub zikr olunan sancaklarda vaki‘ olan ümena-i emval ve taife-i tüccar ve ehl-i sevk meclis-i şer‘-i şerîfe gelub Mısır ve Haleb ve Şam ve Trablusşam vesayir mesafe-i ba‘idede olan bender-i vilâyetlerde altun ve ğuruş ziyade bahaya çıkmak ile bu diyarlarda altun ve ğuruş kalmayub cemi‘anbezirgan taifesi etraf ve eknaf alub gitmekle bu diyarlarda vücudı olmaduğundan ğayri darbhanelerde emr-i hümâyûn üzere kesilen kısmından dahi bir akçe bulunmayub bulunanın ekseri dahi bu diyarlarda ve Kütâhya ve Kârahisar-ı Sahib ve ol etraflarda kalbazanlar kesdüğü on sekizi ve on dokuzı bir dirhem asla sikkesi yok nısfından ziyadesi bakır-ı safi kalb ve züyuf akçe olmağla ehl-i tüccar bey‘ve şeradan ve ümena ve nazar-ı tahsîl-i maldan kalub eğer mal-ı mîri tahsîlinden ve eğer mu‘amelatdan naşı külli ihtilâl gelmişdir birkaç gün dahi ihmal olunursa her biri ile gümüş akçe bulunmayub ve altun ve ğuruş dahi asla ele girmeyub ve ele giren altun dahi yüz otuz beşer ve ğuruş seksan beşer akçe üzerine ele girub vilâyete külli ihtilâl gelmişdir deyu bildirdükleri ecilden buyurdum kivardukda bu bâbda bi’z-zat mukayyed olub sekizi bir dirhemden ziyade akçe rayiç olmayub ve altun yüz yirmi ğuruş yetmiş akçeden ziyadeye geçmiye deyubazarlarda ve mecmu‘-ı nas olan yerlerde nida etdirub muhkem tenbih ve i‘lam eylesesin şöyleki ba‘de’t-tenbih eslemeyub giru ziyadeye bey‘ ve şira edenleri tutub ellerinden akçelerini alub girift idub kendüleri habs idub ‘ayniyle yazub südde-i sa‘adetime i‘lam eylesesin ki sonra haklarında emrim ne vecihle sadr olursa mucebiyle ‘amel eylesesiz.

[200]

Hüküm 464

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Kayd-ı bend ile gönderile deyu

Anadolu ve Kâramanbeglerbegilerine ve vilâyet-i mezbûrkâdîlarına hüküm ki: Günyüzikadısı ile ve Yapalu na'iblerisüdde-i sa'adetimemektûb gönderub ğureba-yı yemin zümresinden Himmet nam kimesne ehl-i fesâd olub Çeltik İbrahim ve Dana Mehmed nam kimesneler ile hevalarına tabi' otuz kırk nefer atlu ile ittifak idub Mehmed nam kimesnenin evini basub iki kulun ve iki cariyesini ve ba'zı esbâb ve erzakı ğaret ve hâsaretidub ve Çelebi Virdannam kimesneyi bu fitneile urub katl idub ve iki kimesneyi dahi çalub mecruh eyleyub ve bir 'avretin çalub ve Abdulfettah nam kimesnenin yolun basub bir devesin ve iki merkebialub zulm ve hayfidub bunun emsali fesâd ve şena'atden hali değildir deyu 'arz eyledikleri ecilden mezbûrHimmetinulufesi kati' olunub şer'le görülmesiçün emr-i şerîfim virilub da'vet-i şer'î olundukları ita'at etmeyub firar eyledikleri bildirdükleriecilden buyurdum kivardukda bu bâbda mukayyed mezbûr Himmet ve ana tabi' olanlar her kimler ise hüsn-i tedarikle ele getürüb dahi da'va-yı hak idubta'yin-i madde eyleyen hüsamasıyla beraber idub havallerin teftiş ve tefahhüs idub göresin fi'l-vaki' 'arz olunduğu üzere mezbûrların fukârâya zulm ve te'addi eyledikleri vaki' ise ba'de'ssübûtashâb-ı hukuk şer'le müteveccih olan hakların hükm bilub bi-kusur alıverdikden sonra mezbûr Memi yarar âdemlere koşub mukayyed ve mahbûsÂsitâne-i sa'adetime gönderesin ki hakkından geline ve mezbûrun imtisâlleri? olanlardan 'arzuhtac olanları habs ve 'arz eyleyesin olmayanları yanında şer'lelâzım geleni icra eyleyesin amma hin-i teftiş tamam-ı hak üzere olub tezvir ve telbisden ve 'arz ve tesnitten ve ahz ve celb sebebiyle kimesneye hilâf-ı şer' eminolmağdan hazer eyleyesin ve mezbûrı koşub gönderdükleri kimesneyi dahi muhkem tenbih eyleyesin ki gaflet ile veya ahz ve celb sebebiylemenazil ve merahilde ğaybet itdirmek ihtimali olmaya.

[201]

Hüküm 465

Min-ba'd Yahudi ve Nasara taifesi Müslüman kul ve cariye kullanmamak buyruldu

Ba-hatt-ı Pir efendi

Mustafa çavuşa virilmiştir

tabi'-i hasılı bulan?İbrahim Paşa

Fi 14 N Sene 3

Halebkâdîsına hüküm kimektûb gönderub mahruse-i Haleb'de vaki'olan Yahudi ve Nasara vesayir zımmi ta'ifesinin ekseri tahkik-i din ve ihanet-i müslimin etmek ... akçerleriyle Müslüman cariyelerinde ve kullarınolub istihdam etdirub 'itab ve 'ikab yüzünden rencide ve remideidub Müslümanlar içinde olmağla eyledikleri ihanete rızaları olmayub men'i ve def'i kılınmaları lazımdır deyu Yahudi ve Nasara vesayir zımmi ta'ifesi Müslüman namında olan kul ve cariyesi min-ba'd işтира etmeyubve hizmetlendirmeyubmen' ve ref' olunmaları i'lam eyledikleri ecilden mahmiyye-i Haleb ve sayir biladada sakın olan Yahud ve Nasarlar ve sayir zımmi ta'ifesi Müslüman namında kul ve cariye almayub ve aldırmayub min-ba'd istihdam etdirmemek emrim olmuşdur buyurdum kivardukda onat-ı vecihle mukayyed olub vech-i meşruh üzere teva'ifî mezbûreden yerine Müslüman kulu ve cariyesi aldırmayub min-ba'd istihdam etdirmeyub men' ve def' eyleyesin muhkem tenbih ve te'kid eyleyesin ki min-ba'd Müslüman namında kul ve cariye alub istihdam eylemeyeler ba'de't tenbih mukayyed olmayanların şe 'le haklarından gelesin amma bu bahane rencideidub ahz ve celbden ve hilâf-ı şer'i teklif etdirmekten ziyade hazer idub ihtiraz ve ihtiyât eyleseyin.

Hüküm 466

Âsitâne-i mîr-i alem olan Mustafa Ağa dame mecduhuya hüküm ki: bundan akdem Boğdan voyvodalığı virilen İstefan voyvoda ile ol canibe gitdikdikden sonra zikr olunan voyvodalık beglerbeglik olmağla sen Âsitâne-i sa'adetime getürübgidesin deyu emri şerif gönderilmişdi imdi ol emrim mucebince sen Âsitâne-i sa'adetime tevcih idubmezbûr İstefan voyvodası yarar çavuşlar ile serdâr-ı zafer-ı şî'arıma gönderilmek emr idub buyurdum kivusul buldukda te'hir ve terahi mezbûr

voyvodayı yarar çavuşlar ile serdâr-ı zafer şi‘arına irsâl ve isâl eyleyub dahi sen Âsitâne-i sa‘adetime gelub hidmetkâr olasın.

Hüküm 467

Ba hatt-ı

Kütâhyakâdîsına ve Kütâhya sancağında vaki‘ olan kâdîlara hüküm ki: ümerâ-ül evamîr ve’l ekârim hâlâ Anadolubeglerbegisi olan Mehmed dame ikbâlehûnun ol canibinde olan kaim-mekamı Mahmud ref‘ olunub dergah-ı mu‘allam çavuşlarından kıdvet-ül emasil ve’l-akran Abdusselam Çavuş kaim-mekam ta‘yin olunmuşdur buyurdum ki vusul buldukda mezkûrkaim-mekam olub müşârü’n-ileyhin vaki‘ olan hasların ve hasların mahsulün kabz ve zabt idesin.

[202]

Hüküm 468

Seferhisar ve Günyüzi ve Yapalukâdîlarına hüküm ki Hâlâ Yapalu kâdîsı südde-i sa‘adetimemektûb gönderub Günyüzi kazasına tabi‘ Ağçapaklar nam kârîye sâkinlerinden Mehmed meclis-i şer‘a gelub kaza-i mezbûrda Hisarpenikli nam kârîyede Rüstem nam kimesnenin evine konuk olduğundamezbûr Rüstem kılıç ile bir alet çalub ‘amel-i mande ve dahi mecruhidub elinden hâlâs olub evine gelirken tekrar mezkûr hevasına tabi‘ nice ehl-i fesâd ve levendat ile gelüb alet-i harble evin basub dokuzar re’es atın ve kuzu-i reften ve otuz re’es yund ve dört yüzre’es koyun ve bir ‘arabi kulun cebren sürüb ve nice esbâbın garet ve hasarat eylediklerinden Ma‘adoğlu Aliyi yerağ ile çalub katl idub bunun emsali fesâd ve şena‘at-ı nihayet olmadığı cemm-i ğafir Müslümanlar şehâdetidubmezbûrun izalesi lâzımdır deyu haber virdukleri ‘arz eyledüğü ecilden

Hüküm 469

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Mezbûrlar kayd-u bend ile Âsitâne-i sa‘adet gönderile deyu buyrulmuşdur

KâramanBeglerbegine ve Larend ve Belviran kâdîlarına hüküm ki senki Larend kâdîsının südde-i sa‘adetimemektûb gönderub Belviran kazasında Saray nam kârîye sâkinlerinden Bayram ve Koca nam kimesneler ehl-i fesâd olub yanına

eşkıyâdan bir nice kimesne alub Hürrem nam kimesnenin evin basub esbâb ve erzakın ve onbin akçesintahmil-i ğaret idub ba'de şer'lesâbit olub habs olunmaz iken bir tarikle hâlâs bulub hâlâ kutta'-i't-tarik olub 'ammileri olan Sipan ve Abdulnafi ve Halil nam kimesneler mezbûrun mu'ayyen zuhûrı olub dayima ğaret ve sirka etdikleri esbâb ve erzakı saklayub ve mezbûrSipan ve Abdulnafi ve Halil İdris ve Ali nam yeniçerilerin yolun basub esbâbların alub mezbûrlarabeglerbegi tarafından âdem vardukda kârıye fukarasınaonbin akçe çalub bir mikdarın yeniçerilere ve bir ma'adasında kendüleri basub ve müteveffa Ahmedin şemilleri?Hilal? ve Musa'nın bir abd-i memlukuñıkub alub bunun emsali nice fes'ad ve şena'atleri... bilandır? şöyleki def' olunmayanlar fukârânın halleridiğer gün olur deyu 'arz eylemekde mezbûrlar kayd-u bend ile Âsitâne-i sa'adetime gönderilmek emrim olmuştur buyurdum kivardukda emrim mucebince mezbûrları beher-hal hüsn-i tedbir ile ele götürüb dahi yarar âdemler koşub kayd-u bend ile Âsitâne-i sa'adetime gönderesin gönderdügünâdemlere muhkem tenbih ve te'kid eyleyesin yolda ve izde ğaflet ve yahud celb ahz olunmağla mezbûrlar hâlâs olmak ihtimali olmaya.

[203]

Hüküm 470

Serdârhazretlerinin oğlu vezir Mehmed Paşa'ya İsmaliye nam yazıla ol canibde olan askereserdâr ta'yin olmuştur mahall-i iktiza ittidiğıne uğur-ıhümâyûn kayd-u bend eyleye

Budun caniblerinde muhafazada olan mezbûr Muhammed Paşaya hüküm ki siz yarar ve tuvan müsella ve mükemmel âdemler besleyub din-i mubin ve uğur-ı hümâyûn sa'adet-i karinime müteallik cumhur-ı umurda enva-i tedabir-i sa'ibe zuhûra götürüb bezl-i makdur eylediğiniz i'lam olunmağın ol caniblerde olan umumen asakir-i mansureme ve beglerbeglereserdâr ta'yin olmuşsuzdur buyurdum ki vardukda bir an te'hîr etmeyub ol caniblerde olan beglerbeg ve umumen asakir-i mansureme serdâr olub dahi beglerbegler ile hüsn-i ittifak ve ittihad idub vech-i münasib görüb mahall-i iktiza eylediğine göredin-i mubin ve uğur-ı hümâyûn sa'adet-i karinime müteallik cumhur-ı umurda bezl-i makdur idub enva-i mesai-i cemilenüzzuhûra getüresizdin-i mubin ve uğur-ı hümâyûn sa'adet-i karinime müteallik umurda zuhûra gelen tedabir-i sa'ibe muktezasınca vücuda gelen yüz

aklıkları mukabelesinde enva-i ‘inayet-i hüsrevanem muhzır olmak mukârrerdir ana göre bâb-ı ihtimamda dakika fevt etmeyub enva-i mesa‘i-i cemilenüz getürmekden ikdâm eylesiz.

Hüküm 471

Yenişehirkâdisına hüküm ki İstanbul’da koyun emini Mehmed Çavuş dergâh-ı mu‘allama mühürlü tezkire gönderub Mahruse-i İsta

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 472

Ba-hatt-ı Pir Çelebi

Âsitâne-i sa‘adet şer‘legörülmeğin

(boşluk) kâdisına hüküm ki tahtı kazanda Yatka ve Antokos ve İskibus ve Can Anton nam zımmiler ehl-i fesâd olub (boşluk) nam kimesnenin ammusun katl idub bundan akdem emr-i şerîfvârid olub mezbûrların katl-i hususı bi-hasbü’ş-şer‘ üzerlerine sâbit olub hüccet virilub mezbûr habs olunmuş iken mal kuvvetiyle hâlâs olub fesâd ve şena‘at üzere oldukları istima‘ olunmağınmezbûrların ahvâli südde-i sa‘adetime şer‘le görülmek emîridub buyurdum ki vardukda emrim üzere mezbûr zımmileri hüsemasıyla emrim üzere Âsitâne-i sa‘adete havale eylesin ki ahvâlleri görölüb şer‘lelâzım gelen icra oluna şer‘-i şerîfe muhalif kimesneye te‘alül ettirmeyesin.

Hüküm 473

Gelibolukâdisına hüküm kibundan akdem İstanbul ağası Ca‘fermektûb gönderub Labseki kazasına tabi‘ Boğazhisarı ve Berğöş ve Çardak nam nahiyelerMatbah-ı ‘amîrem mühimmatı için bin ikiyüz çeki odun viregelub ve ellerinde emr-i şerîf var iken bir gemi dahi ziyade olmağla zikr olunan nahiyelerin fukârâsı gelub bize hayfdır deyu tazallüm idub her nahiye bir gemiye rıza virdükleri ‘arz etdikden bu bâbda Gelibolı acemi oğlanları ağası olan nazır ta‘yin olunub zikr olunan nahiyeler halkı olageldiği üzere matbah-ı ‘amîrem mühimmatı için her sene odunları bi’t-temam gönderdikden sonra min-ba’d gemi ziyade olmayub bir ferde zulm ve te‘addi olunmak ihtimali olmaya deyu merhum bâbam zamanında emr

virilub tecdid olunmak rica etmeğin buyurdum ki vusul buldukda vech-i meşruh üzere emîrverilmiş ise hilâfına emr-i şerîf verilmiş değil ise ol emr mucebince ‘amel eylesin.

[204]

Hüküm 474

Fi 15 Z sülüs ve elf

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Medine-i Münevverekâdisına ve Şeyhü'l Harem'e hüküm ki senki Şeyhü'l Haremsin südde-i sa'adetime'arz-u hal gönderub ma-tekaddemden Hücac-ı müslimin Medine-i Münevvereye geldikde Hücacdan bir kimesne vefat etdikden Medine-i Münevvere'de Beytü'l Mal emini olan kimesne fevt olanı defnidub ashâb-ı Medine Beytü'l mal'ine zabt olunagelmiş iken hâlâ Hücac ile gelen Beytü'l Mal eminleri dahl ederler üslûb-ı sâbık üzere olmak ricasına bildirmeğin olunageldiği üzere 'amel olunmak emr idub buyurdum ki vardukda husus-ı mezbûr kadimden ne vecihle olagelmiş ise geru ol vecihle 'amelidub kadimden olagelene muhalif kimesneye te'allül ve niza' etdirmeyesiz.

Hüküm 475

Ba hatt-ı Hamza Çelebi

Medine-i Münevverekâdisına ve Şeyhü'l Harem'e hüküm kisenki Şeyhü'l Harem'sin südde-i sa'adetimemektûb gönderub Medine-i Münevverede fukârâya ta'yin olunan buğday anbarı üzerine südde-i sa'adetten bir katib ta'yin olunub ve yanında evlad-ı Arabdan bir mübaşir dahi olub ziyade kimesne yok iken hâlâkâdîlar ve Şeyhü'l Harem olanlar diledikleri nice kimesneleri katib ta'yin idub ol ecilden müstehak olmayanlara virilub ve defterleri zabt olunmakdan kalmıştır südde-i sa'adetimden katibü'l-harem ta'yin olunan Bali ve Hazreti Ömerradiyallahu anhu evladından Ebubekir hidmet-i mezburede olub kadimisine muhalif olanların ellerinde zarflar? alınub ref' olunub ve katibü'l-harem olanlara ta'yin olunan ceraye ve kâra-i rukiyye defterde mukayyed olunduğu fukârâları virilub fukârâbuğdayından olunmayub ve katibü'l harem olanlar birer şakird ta'yin olunub ol devşit?mahlulünden virilmek ricasını bildirmeğin olageldiği üzere 'amel olunmak

emr idub buyurdum ki vardukdahusus-ı mezbûr kadimden ne vecihle olagelmiş ise geru ol vecihle ‘amelidub kadimden olagelene muhalif olanları ref` eyleyub olagelene muhalif kimesneye te‘alül ve ‘inad etdirmeyesiz.

[205]

Hüküm 476

Yevmü’l hamse

Fi 22 Ramazan-ı mübareke sene sülüs ve elf

Konstantiniyye

Mezbûrları Âsitâne-i sa‘adetime götürmenbuyrulmuşdur

Bostancıbaşıya hüküm ki Cezire-i Marmara’da ba‘zı ehli fesâd ve kutta‘-ü’t tarik gelub dağlarda mütemekkin olub merhum şehzade Sultan Mehmed tabe serahu evkafından olan Bergos nam kârye raiyyetlerinin her gice evlerin basub esbâb ve erzakları garet eyleyub külli fesâd ve şena‘at üzere oldukları i‘lam olunmağın anın gibi ehl-i fesâd ele götürüb mukayyed ve mahbûssüdde-i sa‘adetime götürmek fermân olmuşdur buyurdum kivusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub anun gibi dağlarda tahassün idubfesâd ve şena‘at üzere olan ehl-i fesâd ele götürüb mukayyed ve mahbûssüdde-i sa‘adetime getüresin.

Hüküm 477

Ğalatakâdisına hüküm ki Sâbika Teke kadısı olub KasımPaşa evkafı müfettişi olan Abdülrezzak südde-i sa‘adetimemektûb gönderub evkaf-ı mezbûr müfettişi Behram sana gelub vakıf-ı mezbûr ve kaza-i ma‘mul binasından? evkafım tamam ma‘mur olduktan sonra zeva‘id-i evkafdan dayima yüz bin akçe hıfz olunub meskufat-ı evkafa ta‘mir lâzım olundukda anda sarf olunub tekrar zeva‘id-ievkafımdan yüz bin akçe cem‘ olunub hıfz oluna deyu mukayyed ve meşrut olub ve ma‘ada zeva‘idden evladan yevm-i seksan akçe virmek şart idub ve hâlâ zeva‘id-i evkafdan bir akçe hıfz olunmayub mahsusa-ıt evkafancak mesarîf ve ta‘mîratına vefa idub hususen ihrak-ı azimde harab olan evkaf bir mikdarı ta‘mîr olunub sayirine... dört yüz bin akçe lâzım olub müteveli-i sâbık zamanından otuz binden ziyade vakfın deyni var iken evlad-ı vakıfdan Zaim Hasan meşrutum olan yevm-i seksan akçeyi vir

deyu gâh çavuş getürüb ve gâh kâdîya da‘vet idub rencide etmekden hali olmaduğun fi’n nefis-i-emr zeva‘id virmeğe hâlâ vakfın müsa‘idolmaduğınbildürdüğün ecilden şartı vakıf mucebince sicil olmasın emr idub buyurdum ki bu babda müteveffa-i müşarü’n-ileyhin şartı ol-vecihle olmuşundur sicil mucebince ‘amel idub ... bir kimesneye ... ettirmeyub ... eyleyesin ... olmayanlar her kim ise isimleriyle ... bildirsin ki tekrar bu hususu ... ‘arzuhalettirmeyesin

[206]

Hüküm 478

Mine’l hamse

Fi 23 N sene sülüs ve elf

Yenicekâdısına hüküm ki senki kâdısın ba‘zı gemiciler gemilerine zâhire tahmil idub İstanbulzâhiresiçün gelen gemilerden beş bin akçelerin alub zâhire ile gelen gemilere mani‘ olub zâhire hususunda ziyade müzayaka çekdirub

(Bu hüküm tamamlanamamıştır)

Hüküm 479

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Emri şerîfbuyrulmuştur

Pınarhisarkâdısına hüküm kimektüb gönderub nefis-i Pınarhisarın a‘yanı fukârâsıyla meclis-i şer‘e gelub izhar-ı tazallüm eyledilerki kaza-i mezbûretabi‘ Tuzaklı nam kârye zimmilerinden Yani veled-i Yorgi ve yoldaşı Lado nam zimmiler bir iki yıldan beru Rum-ilinden gelub kârye-i mezbûredebabasıyla sâkin olub bâbası yatak ve kenduler etrafda olan haramileri üzerine cem‘ idub Müslümanların evlerini basub esbâb ve eskâllerin ğaret itdirub ve atları sirka idub yollar bekleyub mecâl ve mal soyub dayimafesâd ve şena‘atden hali değillerdir mukaddemâahvâlleri şer‘le görünmek bâbında haklarında emr-i şerîfvârid olub görüldükde bi-hasbi’ş-şer‘ fesâd ve şena‘atleri sâbit ve zâhir olub şer‘le haklarından gelinmek lâzım geldiğün sancağı beği seferde olmağla haklarından gelinmeyub giru fesâd üzere oldukları i‘lam olmuş buyurdum ki vardukda bu bâbda bi’z-zatmukayyed olub ğaybet ederlerse şer‘le buldurmasılâzım olanlara buldurdub ve getürdüb bir def‘a şer‘le görölüb fasl

olmayan hususları hüsema müvâcehesinde dikkat ve ihtimam birle teftiş ve tefahhüs idub göresin ‘arz eylediğin üzere mezbûrların fes’adları sâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukukun zimmetlerine lâzım gelen hakları bi’t-temam geru alıverdikden sonra ‘arzamuhtac olanlardan ile üzerlerine sâbit olan mevvadın sûret-i sicilleriyle südde-i sa‘adete ‘arzeyleyesin ‘arza muhtac olmayanların şer‘le gereği gibi haklarından gelinubbir ferde meyl-i mecâl eylemeyesin amma hin-i teftişde tezvir ve telbisde ve ‘arz ve ta’ssub olmakdan ziyaden ihtiraz idubtemam-ı hak üzere olub hilâf-ı şer‘ kimesne iş etdirmeyesin.

Hüküm 480

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Ağrıboz beğine ve Atina dizdarına hüküm ki Atina kal‘ası mustahfızları ‘arzu hal sunub içlerinden biri fevt oldukda kul oğlu olmayub haricden gelub mal kuvvetiyle gedik tasarruf edenler müteveffa olanların gediklerin kendu kullarına ve hidmetkârlarına alıverub ve kal‘ada yatmayub kendu hevalarında olmağla gedikleri hali kalmağın bu makûle kimesnelerin gedikleri müstehak olan müteveli? ve kul oğlanlarına tevcih olunmasın rica eyledükleri ecilden virilmek emr idub buyurdum kivusul buldukda min-ba’d bu makûle mahlul olan gedikleri kal‘a-i mezbûrede müstehak olanlaar ‘arزيدubhilâf-ı emr aher‘arz eylemeyesiz.

[207]

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

Hüküm 481

Erzurum ve Batumbeglerbegine ve Konas ve Bayburdkâdîlarına hüküm ki Konas kazasına tabi‘ Hor nam kâryede sâkin olub dergah-ı mu‘allam kapucularından olan Mehmed nam kimesneyi kaza-i mezbûrdan Maksud ve Hasan ve Divane Ağkarve Givan ve Mustafa ve Divane Korca ve Murad ve diğer Mustafa ve Hüdaverdi ve Kâramanlu Mehmed ve Şahkulu oğlu ve Yılban ve aher zeman ve Demvarban ve Yor nam dere ve Mülteh ve oğullar ve Kanulen ve Siyare ve Kasım ve Çerkes ve Kalender ve Pir ve Bez ve Tuvan ve Ramazan ve Kör Hasan ve Mustafa ve Murad ve Derviş ve Bulğar ve Sulak oğulları abdi nam kimesler alet-i harble evin basub katl ve mecruh idub fesâd ve şena‘at eyledükleri ecilden

mezbûrlarve ğayri şerikleri yerlü yerinden teftiş olunub bi-eyyi tarik-i ğân ele getirülüb Âsitâne-i sa‘adetime gönderilmesin emr idub buyurdum ki vusul buldukda gereği gibi mukayyed olub dahi mezbûrları Abdi şerikleri hüsn-i tedbir ve tedarikle ele götürüb dahi mukayyed ve mahbûsmüşârü’n-ileyh çavuşuma koşub südde-i sa‘adetime gönderesin.

Hüküm 482

Yenicekâdısına hüküm ki İstanbulzâhiresiçün ba‘zı gemiler taht-ı kazanda zâhire aldıklarında sen mezkûrların zâhire virmek bahanesiyle beş bin akçelerin alub zulm eylediğin i‘lam olundı imdi İstanbul zâhiresi ehemmi mühimattandır zâhire getüren gemicilerin olvecihle akçeleri alındığına rıza-yı şerîfim yokdur buyurdum ki vusul buldukda mezkûrların ne mikdar akçeleri almış ise te‘allül etmeyub bi-kusur viresin.

[208]

Hüküm 483

Ba-hatt-ı Pir efendi

Şer‘le(eksik) alındığından sonra kayd-u bend ile gönderile (eksik) buyrulmuştur.

Menteşe Beğine ve Peçin ve Bozüyükkâdîlarına hüküm kisenki Bozüyük kâdîsın mektûb gönderub Mentese sancağında vaki‘olan Havass-ı hümâyûn’dan Has ve Hurzem kâryeleri re‘ayasından cem‘-i ğafir meclis-i şer‘a gelub Menteseoğlu Hasan nam kimesneeminlerin yanına düşüb bennaka yüzer akçe ve çifte ikişer yüz akçe ve koyun ve keçi başına beşer akçe ve her esamiye kendü için on beşer yirmişer akçelerimiz aldığından gayri nicemizi bi gayri hak habs ve darb idub ve nice akçelerimiz alub ve ba‘zı ze‘amet ve tımarları iltizam ile alub mahsulleri harbi kefare gemilerine ziyade baha ilebey‘ etmekle vilâyet-i mahat-ı ğalladan hali olmayub mezbûrun izalesi lâzımdır deyu izhar-ı tazallüm idub fi‘l vaki‘ mezbûr hırdatında şaki olub şirret ve şekâ ve enva-i kabahi ile mütehhim olub küffâr gemilerine terek virdüğü mütereddir deyu ‘arz eylediğin ecilden buyurdum kivusul buldukda mezbûrı ihzar dahi dava-yı hak eden hüsamasıyla muvaceheidub bir def‘a şer‘le görölübfasl olmayub ve üzerinden on beş yıl mürur etmeyen hususlarda onat-ı vecihle hak üzere

teftiş idub bi-hasbü'ş- şer' ashâb-ı hukuka müteveccih olan bi-kusur alıverdikden sonra mezbûru kayd-u bend idub dahi yarar ademler ekoşub sūdde-i sa'adetimeirsâl eylesesin vebıyla koşub gönderdüğünüz ademlere muhkem tenbih ve te'kid eylesesizki bu yolda ğaflet ile veya celb ve ahz sebebi ile ğaybet etdirmekden ihtiraz ve ihtiyât eylesesiz amma hin-i teftişte tamam-ı hak üzere olub tezvir ve telbisen ile'l aher

Hüküm 484

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Burusakâdısına ve Burusa beğine ve Burusa'da Hassa harç emini olan (boşluk) hüküm kiBurusa'da vaki' olan hass-ı un haricdan kimesneye virilmeyubmîriKârhanede işledub simitçi başıya teslim olunub anun gibi vüzeraya vesayir ekâbire hass-ı un lâzım olundukda simitçi başı ma'rifetiyle virilub gayri yerde işletmemek emr idub buyurdum kiwardukda bu hususa bi'z-zatonat-ı vecihle mukayyed olub zikr olunan hass-ı unı haricden kimesneyevirmeyub mîr-i kârhanede işetdirub anun gibi vüzeraya ve sayir ekâbire un lâzım oldukda simitçi başı ma'rifetiyle virilub gayri yerde işletdirmeyesin şöyle ki ba'de't-tenbih giru mukayyed olmayub aher yerde işleturse mîri için zabt eylesesiz.

[209]

Hüküm 485

Ba-hatt-ı Pir efendi

Şer'leteftiş olub ehli fesâdın hakkından geline deyu buyrulmuşdur

Hamid sancağında vaki' olan kâdîlara hüküm ki Hamid sancağı beginin kaim-mekamı Mehmedmektûb gönderub mîrliva iki seneden beru sefer-i hümayûn olmağla eşkiyâ ve ehl-i fesâd ziyade hareket üzere olub ayende ve revendenin yollarına inub emval ve esbâbların ğaret idub ve kendulerin katl idub varub serbest olan kâryelere tahassün etmekle katl-i şer'den ihzarı için âdem gönderildikden serbest sahibleri ele vermeyub bi'z-zat kenduye dahi varub taleb eyledüğünde ahal-i kura ehl-i fesâdameyl olub alet-i harble üzerlerine gelub ele vermeyub ve karyemiz serbetsdir deyu te'allül ve bahane idub bu sebebleeşkiyâlık etdükleri yanına kalub haklarından gelinmemekle ayende ve revendenin vesair fukaranın halleri diğer gündür deyu ol makûle eşkiyânın

haklarından gelmek için emr-i şerîfîm verilmek ricasına ‘arz eylemeğin buyurdum kivusul buldukda bu bâbda her birinüz bi’z-zat gereği gibi mukayyed olub anın gibi taht-ı kazanuzda ehl-i fesâdzuhûridub biri gelub da‘va-yı hak eyledükde ihzar idub eğer marazidub varub serbest olan kâryelere tahassün ederse ehl-i fesâdı serbest sahibinden taleb idub getürdüb hüsamasıyla muvaceheidub bir def‘a şer‘le görülüb fasl olunmayub ve üzerlerinden on beş yıl mürur etmeyen hususları hak üzere teftiş idub şer‘le müteveccih olan hukuk-ı ashâbına alıverdikden sonra bi-hasbü’ş şer‘ ... Salb ve siyâsete veya kat‘-ı asn? muhakkak olduktan serbest sahibleri ma‘rifetiyle şer‘lelâzım geleni siyâsete Me’mur olanlara icra etdirub hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin amma bu bahane ile umum-ı teftişdir ehl-i fesâd ele getürdüz deyu il üzerine çıkub hilâf-ı şer‘ te‘addi ve tecavüz etmekden hazer edeler bu bâbda tamam-ı hak üzere olub tezvir ve telbis ile ve celb ve ahz ve ‘arz ve ta’sil ile ehl-i fesâdhimâyet olunmakdan ve hilâf-ı şer‘ iş etdirilmekden ihtiyât idub hakk-ı sarihetabi‘ olasn.

Hüküm 486

Ba hatt-ı Pir Efendi

Şer‘le teftiş olub mezbûrun zulmi def‘ oluna deyu buyrulmuştur

Hamid sancağında vaki‘ olan kâdîlara hüküm ki Hamid sancağı beğinin kaim-mekamı Mehmedmektûb gönderub Eğirdir nahiyesinde sâkin olub dergah-ı mu‘allam çavuşlarından olan Kârayazıcı Ali çavuş demekle ma‘ruf çavuşun (boşluk) nam oğlu bâbam serdârdır deyu otuz kırk atlu ve yirmiden ziyade tüfenk endaz sekban ile re‘aya üzerine çıkub cebren mal ve davarların zulm ve te‘addiden hali olmayub defa‘atle da‘vet-i şer‘ olundukda ita‘at etmeyub zulm ve te‘addisi dahi ziyade olmuşdır deyu men‘ ve def‘ olunmak ricasına ‘arz etmeğin buyurdum ki vusul buldukda mezbûrın vech-i meşruh üzere fukârâyâ zulm ve te‘addisi vaki‘ ise men‘ idub min-ba‘d hilâf-ı şer‘ kimesneye dahl ve tecavüz etdirmeyesiz anun gibi mezbûrdan da‘va-yı hak ederlerse ihzar idub dahi hüsaması ile muvaceheidub bir def‘a şer‘le görülüb dahl olmayub ve üzerinden on beş yıl mürur etmeyen hususların onat-ı vecihle hak üzere teftiş idub bi-hasbü’ş-şer‘ sübût ve zuhûrbulan hukuki ashâbına aldurub ne vecihle te‘allül ve niza‘ etdirmeyesiz amma tamam-ı hak üzere olub tezvir ve telbisden ve şuhud-u ruzda hakkı sarihe tabi‘ olasn.

[210]

Hüküm 487

Telhis olunmuştur

Ba-hatt-ı Efendi

Lahsabeglerbegine hüküm ki Hâlâvilâyet-i mezbûrede ba'zı ümerave kul ağaları ve kul tai'fesi ittifak idubbeglerbegilerine müraca'at ve şer'-i şerîf mutaba'it etmeyub fesâd ve şena'at üzere olduklarından sâbika vilâyet-i mezbûerbeglerbegisi olan Abdülbaki begi katl idub isyan ve tuğyanları müzayid olduğu mesa'-i aliye-i hümâyûnum ilka olmağla anun gibifesâd ve şena'at üzere olan eğer ümerada ve eğer ağalarda ve eğer kul taifesindendir hin-i tedbir ile ele götürülüb fesâd ve şena'atleri şer'-i şerîf mucebince sâbit oldukdan sonra haklarından gelinmek emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda ehl-i fesâd olub mumaileyh Abdülbaki begin katline mübaşir olanlarıher kimler iseola şer'-i şerîfe da'vet idubhin-i tedarikle ele götürüb şer'-i şerîf mucebince fesâd ve şena'atleri sâbit oldukdan sonra şer'le haklarında lâzım olanı icra eylesin eğer ittifak idub katilleri ele vermeyub 'inad ve isyanlarında mussır olub sonra mubaşeret ederlerse anın gibilerin demleri şer'en hederdir ana göre haklarından gelub ol vilâyetin ıslahı ve intizamı bâbında dikkat ve ihtimam eylesin amma kendu halinde olubfesâd ve şena'at üzere olmayanları rencide etmeyub her hususda hakk-ı sarihe tabi' olasın ve ehl-i fes'adınne vecihle hakkından gelub ne tarikle tedarik eyledikleri vuku' üzere südde-i sa'adetime i'lam eylesin.

Hüküm 488

Yevmü'l erba'

Fi 21 N sene sülüs ve elf

Kâramanbeglerbegine Ereğli ve Anduki ve Aklukâdîlarına hüküm ki Ereğli kâdîsı dergâh-ı mu'allama mektûb gönderub kaza-i mezbûr halkı meclis-i şer'e gelub Seyyid Sefer nam kimesnenin

(Bu hüküm tamamlanamamıştır)

Hüküm 489

Ba hatt-ı Hamza Efendi

Sâbıkâ südde-i sa‘adetimde defter emini olub haliyen celeb tahririne fermân olunan Ömer’e hüküm kisüdde-i sa‘adetimde koyun emini olub dergah-ı mu‘allam çavuşlarından olan Mehmed Çavuş südde-i sa‘adetime şöyle ‘arz eyledi ki umumen celeb defterlerinin kasabları İstanbulkâdîlarına ta‘yin olunub lâkin koyun cem‘ine mübâşeret eyledüklerinde defterleri eski olub ekseri mürde ve girihte olmağla koyunları noksan üzere gelmeğin kasabların ademleri vardukda halen sen tahrir etdüğün defterlerin defter-i cedidden birer sûretleri tahrir idib kendü imzasıyla mezkûr kasabların ademleri teslim eyleyub ol defter mucebince cem‘ ve tahsîl olunmak bâbında hükm-i şerîfim virilmek ricasına‘arz etmeğin buyurdum ki vusul buldukda mahdulen tahrir eyledüğün celeb defterlerin imzaludur sûret-i celeb canibinden varan ademlerine teslim edesindeki anı düsturü’l ‘ameledilub min-ba‘d İstanbul’a gelecek koyunları ol defter mucebince kabz ve ‘amel ve tahsîl eyleyeler

Bir sûreti (eksik)MustafaEfendiye yazılmıştır.

[211]

Hüküm 490

Mine’l selase

Fi 25 N sene selase ve elf

Ba-hatt-ı HamzaEfendi

Seyyid Gazinin kul yazıla deyu buyrulmuştur

Gerger beğine ve Sivaskâdisına ve Divriği yolunda vaki‘ olan kâdîlara hüküm kiDivriği Ahalisi südde-i sa‘adetimemuhzır gönderub sâbıkâ liva-i mezbûr beği olan Alihan beğ ve kethüdası Şah Ali ve gayri âdemlerifesâd ve şena‘at üzere olub her ayda bir âdemleriil üzerine yirmişer atlu ile çıkub her kâryede on beşer yirmişer ğuruş alduğundan ma‘ada kendusi dahi yüz elliye kârib atlu ile il üzerine çıkub her kâryeden selamlık namına otuz ve kırkâr ğuruşların ve bundan ma‘ada hilâf-ı şer‘-i şerîfküllü akçelerin alub ziyade zulm ve te‘addi eylemişdir deyu ahvâliyerlu yerinden teftiş olunub fukârânın hakları alıvirmek ricasına ‘arz eyledükleri ecilden buyurdumki vusul buldukda mumaillehy vesayir âdemlerin şer‘-i şerîfe ihzar idub

ğaybet eyleyenleri her kande ise şer‘le buldurması lâzım olunan kefillere buldurub getürdüb dahi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde edenleriyle beraber idub bir def‘aşer‘le fasl olmayan hususların dikkat ve ihtimam ile hak üzere teftiş ve tefahhüs idub göresin ‘arz olunduğu gibi ise ol bâbda mukteza-i şer‘-ikavimle‘amel olub ba‘des-sübûtachâbı hukukun şer‘le müteveccih olan hakların alıverdikden sonra mîr mumaillehyin ve ademlerinin üzerine ne makûle mevâdsâbit olursa sûret-i sicilleriyle ahvâllerin yazub südde-i sa‘adetime‘arz eyleyesin amma hak üzere olub celb ve ahz sebebi ile hilâf –ı vak‘i nesne i‘lamından ziyade ihtiyât eyleyesiz.

Hüküm 491

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Mısırbeglerbegine ve kâdisına ve defterdarına hüküm ki bundan akdem mahruse-i Mısır’da şeker emini olan Mehmed bin Bereket ve kârındaşı oğullarından Murad ve Mustafa nam kimesnelerin dokuz yüz seksan dokuz tarihinden beru muhasebeleri görölüb ber muceb-i muhasebe zimmetlerinde olan on dört bin yedi yüz yetmiş yedi sükker altun zuhûridub meblağ-ı mezbûrun beş bin beş yüz kırk beş altunı tarih-i mezbûrda doksan dokuz bin dörtyüz kantar mîrisükker bahasiçün sâbika Mısır beglerbegisi olub vefat eden Üveys Paşa ile defterdarı Yahya zamanlarında bi’t-temam virilub lâkin zikr olunan sükkerden ikiyüz yetmiş kantar sükkeri noksan üzere teslim idub akçesi mezbûrların zimmetlerinde kalmayub vekil-i harc Mehmed Çavuş ma‘rifetiyle görölüb tahsîl olunmak için maliye tarafından hükm-i şerîfim virilub mucebince divan-ı hümayûn tarafından dahi virilmek rica olmağın buyurdum ki vardukda bu bâbda maliye tarafından virilen hükm-i hümayûnum mucebince ‘amel idub hilâfına cevaz göstermeyesiz.

[212]

Hüküm 492

Ba hatt-ı Pir

Tatar hana gidecekgeminin ...re'isi Ahmed Reis (eksik) 'arz olmak buyrulmuşdur

Gazi Giray Han'ı Özi suyundan geçirmeğe ta'yin olunan kâdîrgaların re'islerine hüküm ki hâlâ Me'mur olduğun hüdemat-ı Hümâyûnumu eda idub gelince cümlenize hassa re'islerinden Kozlumütevellişiolan kıdvetü'l emasil ve'l akran Ahmedre'is etdikden baş ve buğ ta'yin olmuşdur buyurdum kivarubhala murad olduğunuz hüdematı edaidub gelince mumaileyhi kendinize baş ve buğ bilub vaki' olan hususlarda sözünden tecaviz etmeyub emr-i şerîfime muhalif ve sübûttañ hazer eylesiz.

Hüküm 493

Haklarından geline deyu

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Mezbûrun çavuşluğalınmış ve mukayyed vemahbûs bu canibe gönderile ki hakkından geline deyu yazılmak buyruldu

Erzurum ve Batumbeglerbeglerine hüküm ki Zekim hâkimi Aleksandır Han'ın kethüdası Hasan dergah-ı mu'allama 'arzu-hal gönderub vilayet-i mezbura iki senelik haracı ki altmış yük harirdir dergah-ı mu'allam çavuşlarından Hürrem çavuş zide kadruhu emr-i şerîfimle gelub zikr olunan haracı hüsn-i tedbir ve tedarikle cem'-i tahsîl ve tahmil idubsüdde-i sa'adetime getürürken kasaba-i Bayburd'dan geldikden sonra mezbûr kethuda harir yüklerinin önünce gelub ve müşârü'n-ileyhHürrem çavuş ve oğlu Yusuf der-'akib gelurken dergah-ı mu'allam çavuşlarından Horos Mehmed Çavuş demekle ma'ruf çavuş yirmi otuz levend ile yollarına inub muhkem cenk idub Hürrem çavuşun atını ve iki hidmetkârını ve oğlu Yusuf'ı dahi mecrub idub oğullar ol cerahatden fevt olub ve pişkeş için olan nice esbâbların ğaret ve mezbûr Hürrem çavuşun bin altunı ve bin altıyüz ğuruşun alub te'addi ve tecavüz eylediklerin ve a'yan-ı vilayet dahi muhzır gönderub divan-ı hümâyûnumda dahi mezbûri bilur kimesneler dayimaşekâ ve fes'ad üzere olduklarına şehadet eyledukleri paye-i serir-i i'lam 'arz olundukda mezbûr Horos Mehmed Çavuşun çavuşluğu ve ze'ameti alınub ahire virilmiştir buyurdum kiher kanginizin hükümetinde bulunur ise mezbûrdan

gelub da‘va-yı hak edenleri bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur etmeyen hususların müvâcehesinde şer‘le görüb üzerine sübût bulan hukuk-ı ba‘de’sübût hükm idubashâbına alıverdikden sonra yarar ademlere koşub takayyüd ve mahbûssüdde-i sa‘adetime gönderesin ki bu canibde dahi üzerine sübût bulan hukuk ashâbına alıverdikden sonra hakkından geline.

Hüküm 494

Ba-hatt-ı

Bayburdkâdîsına hüküm ki Batumbeglerbegisinin atları ve develeri taht-ı kazana yaylaka çıkdukda âdemleri kaza-i mezbûrda olan ehl-i ma‘adeni sürüb atları ve develeri bekletmekle ma‘den hidmeti hali kalduğı i‘lam olmağın mîr-i mîrânâdemlerine ehli ma‘adeni min-ba‘d ol vecihle te‘addi etdirilmemek emr idub buyurdum ki vusul buldukda fermân-ı şerîfim mucebinceehl-i ma‘adeni mîr-i mîrânâdemlerine min-ba‘d ol vecihle te‘addi ve tecavüz etdürmeyub men‘ ve def‘ eylesesin memnu‘ olmazlar ise isim ve resimleriyle yazub ‘arz eylesesin ki haklarından geline.

[213]

Hüküm 495

Maliyeden gerekdir

Ba-hatt-ıhümâyûn

Kârinabadkâdîsına hüküm ki südde-i sa‘adetimemektûb gönderub dergah-ı mu‘allam müteferrikalarından kıdvetü’l emacid ve’l ekârim bi-zaban Piri dame mecdehu taht-ı kazanda ber-vech-i ze‘amet mutasarrıf olduğı kâryelerin Taprak nam kâryesi Dipsüzgöl dimekle ma‘ruf derbend kurbunda olmağla mahal-i mezbûrda da‘ima katl-i nüfus ve ğaret-i emval ve esbâb olmakdan hali olmayub re‘ayası hovflarından perakende olub kârye-i mezbûre hali kalmağla haric ... ba‘zı zımmileristimalet-i tarik ile getirülüb derbend-i mezbûrı muhafaza için tekalif-i örfiyyeden mu‘af olmak şartla ta‘ahhüd eyledikleri i‘lam oldukda kimesnenin yazılıb re‘ayası ve ...değildir ise ale’l sami defter idub ‘arz eylesesin deyu emr-i şerîfvârid olmağın ale’l sami defter idub kimesnenin re‘ayası değildir derbend-i mezbûru muhafaza etmek şartıyla tekalif-i örfiyyeden mu‘af ve müsellah olmaları

içün emr-i şerîf edilmek ricasına i‘lam eyledüğün paye-i serir i‘lam ‘arz olundukda derbend-i mezbûr muhafaza etmek şartıyla tekalif-i ‘örfiyeden mu‘af ve müsella olmak için hatt-ı hümayun sa‘adet-i makrunumla fermân-ı ali- şanın sadr olmuştur buyurdum kivusul buldukda zikr olunan zımmiler mûmzi defterin mucebince derbend-i mezbûr muhafaza etmek şartıyla tekalif-i ‘örfiyye etdirmeyesin.

Hüküm 496

Ba-Ferman Efendi

İstanbulkâdisına hüküm ki mahmiye-i İstanbul’da vaki‘ olan at hamalları dergah-ı mu‘allama ruk‘a sunub şöyle‘arzuhal eylediler ki bunlar saray-ı atik-i ‘amîreme ve selatin-i imaretlerine odun getirüb ve şehre müte‘allık nice umur-ı mühimmede hizmetde bulunurlar iken ulaklar bargirlerin tutub te‘addi ve zulm ve hayf etdikleri sâbika İstanbul kâdisına ‘arz etmekle bunların bargirlerine ulak tutmamak bâbında hüküm-i şerîf virilub hâlâ tecdid olunmak bâbında ‘inayet rica etdikleri ecilden buyurdum kigöresin vech-i meşruh üzere bunların bargirlerin ulak tutmamak bâbında hüküm-i şerîf virilmiş ise hâlâ dahi bargirlerin ulağa tutturmayub ‘adet-i kadime ve olagelene muhalif kimesneye iş ettirmeyesin.

Hüküm 497

Bolu sancağında vaki‘ olan kâdîlara hüküm ki Bolu müfettişi sâbiksüdde-i sa‘adetimemektûb gönderub mukaddemâmîrliva subaşıl原因 üç ayda bir devr ederler deyu hüküm-i şerîf virilub subaşıl原因 üç ayda bir devr etmemekle ba‘zı eşkıyâzuhûridub haklarından gelinmemeklekusad? ve aher ba‘zı kimesneler mahrusenmes‘ul bulunub ve mîrliva dahi sefer-i hümâyûnumda olmağla dayimabununemsali fes‘ad olmağdan hali değilsin deyu mezbûrsubaşıl原因 üslub-ı sâbık üzere devr etmek ricasına ‘arz etmeğün hüküm-i şerîf virildüğün bildürüb halatecdid olmak rica etmeğün buyurdumkivusul buldukda mîr liva subaşıl原因 kadimde ne vecihle görüb hıfz ve hırsat edegelmezler ise olunageldüğü üzere liva-i mezbûrun hıfz ve hırsat idubamma bu bahane ilekapulu kasr? mirlivaademleri, il üzerine ziyade eyleyeler hukuk-i hilâfi şer‘ ve kanun te‘addi olunmakda ve ahz ve celb sebebi ile ehl-ifesâdahimâyet olmakdan hazer idesin.

[214]

Hüküm 498

Şambeglerbegisine ve kâdîsına hüküm ki Medine-i Münevvere de Şeyhü'l Haremi Ömer (boşluk) südde-i sa'adetimemektûb gönderub Şam tarafından Mekke-i Mükerreme varub gelince yolda fevt olan hüccacın metrukatı zabtına bir Beytü'l Mal emini ve bir nazır ve bir katib ve iki yasakçı ve Mahfel-i Şerîfkâdîsı ve katibi ve muhızrlar kethüdası ta'yin olunub zikr olunan sekiz neferyedinden virilen masraf iki bin filorinleancakhâsıl olur ve mal-ı Beytü'l Mal'den hazineye tecdid-i teslimleri yüz iki yüz filori olub

(Bu hüküm tamamlanmamıştır)

Hüküm 499

Ba hatt-ı Hazret Efendi

Muharrir ma'rifetiyle yazıla deyu

Celeb muharriri Ömer efendiye hüküm ki İstanbulda koyun emini südde-i sa'adetime mektûb gönderubmahruse-i mezbûrede kasablık eden sekiz nefer kasab düstur-ı mükerrrem vezir-i azam serdâr Ferhad Paşa'ya varub sana fermân olunan celb-i tahrir ancak iki yılda itmam bulur mu'accelen virilenkâdîlıklarda olan celebleri hâlâ olan kâdîlar bizum âdemimiz marifetiyle tahrir etmişler ise biz kasablık edemeyub İstanbul'a koyun gelmek kabil değildir dediklerinde her kasaba virilub kâdîlıkları kasab ma'rifetiyle kâdîlarmu'accelentahrir ide deyu mumaileyh serdârım tarafından hükm-i hümayûn virildüğü bildurub mucebince südde-i sa'adetlerimedahi virilmek rica eyledikleri bildirmeğin buyurdum ki vardukda her kasab ta'yin olunan kâdîlıklarda olan celebleri kasabların âdemleri ma'rifetleriyle her kadiya kerr ve senin ma'rifetinle tahrir tashih ettirub mu'accelen itmam etduresin ama bu bâbda kâdîlar dahi mübaşir olmak fermân olunmağla kâdîlara emr olmuştur deyu ihmal ve müsaheleden hazer idub kâdîların dahi görüb yazdıkları celebleri ve sayir hususlar bi'z-zat sen görüb mu'accelen itmam irişdiresin.

Bir sûreti

Demirhan kasablarından Mustafa Emine yazılmıştır

Hüküm 500

Medine-i Münevvere şeyhü'l haremüne hüküm kisüdde-i sa'adetimemektûb gönderub merhum ve mağfur leh bâbam sultan Murad Han... .. sen mescid-i Kuba yanında olan ribatı zaviye-i suhte olub içinde zikr ve tesbih ve tehlis olunub tefsir ve hadis nakl olunmak niyeti ile bina olmuşken barakada ...dar-ı ahirete intikal etmekle fermân-ı şerîflerinde ta'yin olunmayub hücreler hariç ademler ellerinde kalub ve nicesin kimesnelersâkin olmayub olanlar dahi Mescid-i Kuba'da namaz kılmadıkları mukarrer olduğu ecilden ribat-ı mezbûr vech-i meşruh üzere zaviye-i sofîyye olub hücrelerine salih ve talib 'ilm-u ademler konulubveasl-ı hücre dayıma evkaf-ı hamseyi ve vurudların ve na namazlarını Mescid-i şerîfde eda idubşeyhlerinden ta'yyür vesaris okuyub ve merhum müşârü'n-ileyhin Şam-ı şerîfden ta'yin olunan cüzleri vesalavat-ı şerîf mukayyeden... şirak cemi'yette ile mescid-i mezbûrun içinde merhum müşârü'n-ileyhin üç şerîfe için eda eylediklerinden sonra müstehak olundukları sadakai alub tasarruf olalar deyu 'arz etdügin ecilden vech-i meşruh üzere olmak emr idub buyurdum ki vusul buldukda 'arz etdügün üzere ribat-ı mezbûr zaviye-i sofîye idub hücrelerine salih ve ...ademler konub evkaf-ı hamseyi vurudlarında ve nafiye namazları mescid-i şerîfde eda eyleyub şeyhlerinden tağyir ve herinde olmayub ve merhum müşârü'n-ileyhin ...şerîfi için Şam-ı şerîfden ta'yin olunan ... ve salavatı şerîf ba'de ...şirak hamîyyet ile mescid-i mezbûrda eda eylediklerinden müstehak oldukları sofî-i bi-kusur tasarruf etdirub hilâf-ı emr-i şerîf iş olmakdan ziyade hazer edesin.

[215]

Hüküm 501

Yevmü'l isneyn

Fi 18 N sene Sülüs ve Elf

Ba-hatt-ı Nu'man

ErzurumBeglerbegine hüküm ki Tercan Kazasında sâkin olub dergah-ı mu'allam silahdarlarından olan Müstedam ehl-i fesâd ve haramzade şaki olub Mumsar ve Barnevan nam zimmilerin evlerini basub mezbûrBarnevan'ın kârındaşı

katl idubhilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addisine nihayet yokdur deyu i‘lam olunmağla mezkûrun bölüğü ve ulufesi ile ‘arz olunmak emr olmuşdur buyurdumki vusul buldukda emrim mucebince bu bâbda gereği gibi mukayyed olub mezkûr i‘lam olunduğu üzere ehl-i fesâd ve şena‘at ile bölüğü ve ulufesi ile yazub ‘arz dergah-ı mu‘allama ‘arz eylesin.

Hüküm 502

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Kayd-ı bend ile buyrulmuştur

Erzurumbeglerbeline hüküm kiTercan kazasında sâkin olan Aksak Mustafa nam kimesne ehl-i fesâd ve şaki olub Barnevan nam zımminin kârındaşın katl idub zulm ve te‘addisindenfukârâ aciz olduğu i‘lam olunmağın mezbur ile gönderilub kayd-u bend ile Âsitâne-i sa‘adet gönderilmek emrim olmuşdur buyurdum ki vusulbuldukda emrim üzere mezkûrî hin-i tedbir ile beher-hal ele götürüb kayd-u bend ile yarar âdemlere koşub Âsitâne-i sa‘adetime gönderesin amma gönderdiğün ademlere muhkem tenbih ve te‘kid edesin ki yolda ve izde ğaflet ile veyahut celb ve ahz sebebiyle mezbûr-ışakihâlâs bulmak ihtimali olmaya.

Hüküm 503

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Ankârakâdîsına hüküm ki: dergâh-ı mu‘allam müteferrikalarından Mehmed’in re‘ayayahilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addisi olunmağla haliya re‘aya südde-i sa‘adetime gelub mezbûrdan külli şekvâ etmeğın mezbûr müteferrika Mehmed min-ba‘d re‘ayayahilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addi etmeyub men‘ ve def‘ olunmak emr idub buyurdum kivardukdammezbûrmüteferrika Mehmed’i re‘ayaya min-ba‘d hilâf-ı şer‘zulm ve te‘addi etdirmeyesin men‘ ve def‘ eylesin şöyleki men‘ile memnu‘ olunmaz ise mezbûr Mehmed Âsitâne-i sa‘adetime gelub cevânib vire emr-i şerîfime muhalif te‘allül ve ‘inad etdirmeyesin eğer gelmekte te‘allül ve ‘inad ederse yazub südde-i sa‘adetime‘arz eylesin.

Hüküm 504

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Ankârakâdîsına hüküm ki: dergâh-ı mu'allam müteferrikalarından Mehmedin ba'zı tımar hususunda dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Hafız Hüseyin çavuş ile niza'ı olub ve re'aya dahi mezbûrdan şekvâ etmeğin

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 505

Diyarbakirbeglerbegine ve Nusaybin ve Mardin kâdîlarına hüküm ki senki Mardin kâdîsının südde-i sa'adetimemektûb gönderub Turaclu nam cema'at sana gelub bunlarvilâyet-i tahririndemîri çeltik biçmesine ta'yin olub ve biçmeyenlerden ırgadiye deyu her neferden on birer şahi almakdefter-i cedidde mukayyediken cema'at-i mezbûre kethüdaları olan Abdulkaim ve Banizer ve Yalak ve Mardin ases başısı olan (boşluk) ümena ile müttehid olub ırgadiye deyu her seferden dörder altun aldurub ziyade zulm ve te'addi etmeğin cem'ati mezbûre seksen kıt'a kârye iken ekseri cila-yı vatan idub beş on pare kârye çalub ve hidmetimiz mukabelesinde sana ibka-i azimiyye ve salgunda mu'afiyet için ellerimizde olan ol evâmir-i şerîfeye muhalif müft ve meccanen yem ve yemeğin ve koyun ve kuzularımızalub men' olmazlarsa biz dahi perakende olunur deyu şekvâ eyledikleri 'arz eyledüğün ecilden teftiş olunub zimmetlerden ziyade elbette hakları geru aliverilmek emr idub buyurdum kivardukda kethüdaları ve eminleri bunlarla beraber idub üzerine teftiş idub fi'l vaki' defterde kayd olunandan ziyade ne mikdar şahileri alınmış ise alanlardan ba'de's-sûbut giru hükm idub aliverub min-ba'd şer' ve kanun ve deftere muğayir ziyade akçeler aldırmayub mu'afiyet için ellerinde olan emr-i şerîfe muğayir tekâlif etdirmeyub edenleri men' idub'inad edenleri yazub 'arz eylesiz.

Hüküm 506

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Emr-i sâbika üzerine tecdid buyrulmuşdur

Bolu beği Mehmed Beğ'e hüküm kiBolu ve kastamoni sancakları Kâradeniz yalısında vaki' olubzu'ama ve sipahileri sefer-i hümâyûnuma Me'mur olmağla hıfz ve hırsat lâzım ve mühim olmağın mukaddemâ Budun muhafazasında olan düstur-ı mükerrem vezirim Mehmed Paşa ile Kastamonu Sancağına olub bâban olan Mahmud dame ulüvvuhûmektûblar gönderub senyarar âdemlerinle zikr olunan sancakların muhafazasına kalmak ricasına i'lam etdüklerinde Bolu sancağızu'ama ve sipahiler alayı begleriyle sefer-i hümâyûnuma gönderub sen yarar âdemlerinle muhafazada olmak için serdâr-ı sâbık tarafından emr-i şerîf virilmekle ol emr-i şerîf mucebince 'amel olunub yarar ademlerinle zikr olunan sancakların muhafazasına kalub hıfz ve hırsat eylemek emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda emr-i sâbık mucebince 'amelidub Bolu sancağının zu'ama ve sipahileri alayı begleriyle sefer-i hümâyûnuma gönderub dahi senin yarar ademlerinle ol etrafı hıfz ve hırsat idub ehl-i fesâdın şer'le gereği gibi haklarından gelesin.

[217]

Hüküm 507

Yevmü'l hamse

Fi 25şehr-iRamazan-ı mübareke sene sülüs ve elf

Beglerbegi şer'-i şerîf ihzar idub şer'le göremuhalefet etdirmeyesin deyu

Pir efendi hattıyla

Rum beglerbegisine ve Çorum kâdisına hüküm kisenki Çorum kâdisının südde-i sa'adetimemektûb gönderub kaza-i mezbûrdan ve aher kâdîlıktan cemm-i kesir meclis-i şer'-i şerîfe gelub rum vilâyetinde Yörük Eminî olan Erkulu çavuş her birimizin zulm ve cebren emval ve erzakına nehb ve garet ve on beş mikdarı kuray-ı bil-küllîye harab ve yebâbidub zulm ve te'addisine nihayet yokdur deyuhaber virub fi'l hakika mezbûr Erkulu zalim olub zulmi sebebiyle nice kâryelerin ahalisi cila-yı vatan etmişlerdir otuz kırk nefer mikdarı eşkıyâ ve ehl-i fesâdı yanına cem' idubsipahi değil iken kızıl ve sarı bayraklar ile gezub fukârâyâ cebren? sürün zulm ve te'addiden hali olmaz her vecihle izalesi lâzımdır deyu 'arz eyledüğün ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda onat-ı vecihle mukayyed olub mezkûr-ı sayir yoldaşlarıyla her kande ise ihzar idub ğaybet ederler ise şer'le buldurması lazım olan

kefillerin buldurub getürdüb ta'yin-i madde eyleyen hüsemasıyla beraber idub bir defa' şer'le görölüb fasl olmayub on beş yıl mürur etmiş da'va değil ise hak üzere teftiş idub göresiz vech-i meşruh üzere mezbûrların fesâd ve şena'atleri şer'le sâbit ve zâhir olur ise ashâb-ı hukukun şer'le müteveccih olan hakları 'inad ve muhalefet etdirmeyub bi't-temam alıverdikden sonra ehl-i fesâd sipah ta'ifesinden ise habsidub'arz eyleyesiz değil ise şer'le haklarından gelesizhilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş etdirmeyesiz amma hin-i teftişte tezvir ve telbisden ve şuhud-ı zurdan hazer idub kaziyede merhali olmayanları dahl etdirmeyesiz.

Hüküm 508

Vilâyet-i Rum ve Anadolu'da olan kâdîlara hüküm ki mahruse-i İstanbulazâhireiçün ol caniblerden koyun getürüb Türkmen Ali koyunları ile her kangınızın kasabasına dahl olursa binduğı bargiri 'ulaklara aldırmayub koyunları ile emin ve salim bir birinize ödeştirmek emr idub buyurdum kimezbûr koyunlarıyla her kanginizinkazasına dahl olursa binduğı bargiri 'ulaklar aldırmayub koyunları ile emin ve salim birbirinin ödeşdirub doğru İstanbul'a gönderesiz.

[218]

Hüküm 509

Mine'l Selase

Fi 25 N sülüs

Geçen sene virilan emr mucebince

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Rum beglerbegine hüküm ki Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderulub vilâyet-i Rum'un zu'aması ve altı bin ve altı binden yukârı olan erbâb-ı tımarı sefer-i hümayûnuma gidub andan eşka olan sipahiler senin ile muhafazada olmak emr idublâkinbeglerbegiye mahsus olan defter kethüdası ve tımar defterdarı ve mîr-i âlem ve defter emini ve tezkireci ve defter katibleri ve çavuş kethüdası ve Rum'un defterlu ve gediklu çavuşlarının ahvâlleri tasrih olunmamış idi imdi hâlâvilâyet-i Rum'un çavuşları kethüdasıyla ile defter katibleri tezkireci ve defter emini ve altı binden aşağı tımarı olan erbâb-ı tımarı senin yanında muhafazada olub

bundan ma'ada Rum'un defter kethüdası ve tımar defterdarı ve mîr-i âlem ve zu'ama ve altı bin ve altı binden yukarı tımarı olanlar sene-isâbıkada fermân olundığı üzere mu'accelen sefere gönderilmek emrim olmuştur buyurdum ki vardukda fermân-ı celil-ül kadrım mucebince vilâyet-i Rum'un çavuşları kethüdasıyla çavuşları ve defter katibleri ve tezkireci ve defter emini ve altı binden aşağı tımarı olan erbâb-ı tımarı senin ile muhafazada olub bunlardan ma'ada Rum'un defter kethüdası ve tımar defterdarı ve mîr-i âlemi ve zu'aması ve altı bin ve altı binden yukarı olan erbâb-ı tımar mu'accelen ihrac idub sefer-i hümâyûnuma gönderesin.

Hüküm 510

Vech-i meşruh üzere emr-i şerif

Ba-hatt-ı (C) Efendi

Alasonyakâdisına hüküm kisenki kâdîsın südde-i sa'adetimemektûb gönderub Alasonya ahalisi meclis-i şer'e gelub her sene Ağustos etraf ve eknaftan kasabamızda nice tımar gelub bir hafta mikdarı külli cem'iyet ve bazar olmağla ol bahane ile ba'zı eşkıyâ gelub kalb ve mağşuş ve kem ayar akçe ile havan-u nehvan ba'zı meta' almak isteyub aldıkları için külliğavğalar eyleyub fukârâyâ zulm ve te'addiden hali olmadıkları ecilden bu makûle kalb ve mağşuş akçe ile zikr olunan bazara gelub ba'zı meta' almak isteyenlerin akçelerin tablendirub sahih-ül ayar olmayanları aldirmayub ve kallab olanları ele getürmekde Alasonya nazırı olub dergâh-ı âli çavuşlarından olan Perviz çavuş için ehl-i vukuf ve müstakim kimesnedir deyu husus-ı mezbûrda müşârü'n-ileyh çavuşun emr-i şerifle mübaşir ta'yin olunması rica eyledikleri 'arz eyledügin ecilden buyurdum kivusul buldukda müşârü'n-ileyh çavuşum mübâşeretiyle kalb ve mağşuş akçe ile bazar-ı mezbûra gelenlere esbâb ve meta' aldirmayub ellerinde bulunan akçelerin tablendirub zikr olunan eşkıyâdan sahih kallab olub sikkeleri olanların gereği gibi hakkından gelub emr-i hümâyûnuma muhalif kimesneye iş etdirmeyesin amma bu bâbda mukayyed olub 'arz ve ta'assübden ve celb ve ahz için kendu halinde olanlara zulm ve te'addi ve iftira olmağdan ziyade hazer idubcadde-i hakdan 'udul eylemeyesin

[219]

Hüküm 511

Sakız beğine ve kâdîsına hüküm kihâlâ ol canibde ba‘zı kaliteler basulduğı i‘lam olunmağın bu fesâdı edenler ele götürölmek emr idub buyurdum kivardukda bu bâbda onat-ı mukayyed olub ol kaliteleri basanları hüsn-i tedbir ve tedarikle elbette ele geturub dahi eğer yeniçeri ve acemi oğlanları ise habs idub isim ve resimleriyle yazub ‘arz eylesin ve eğer sayir eşkıyâdan ise muhkem kayd-u bend idubsüdde-i sa‘adetime gönderesiz.

Hüküm 512

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

İlbasan beğine ve kâdîsıSoka Süleyman mübaşir ola ve mezbûrı ele götürüb kay-ı bend asitaneye gelmekbuyruldu

İlbasan beğine ve kâdîsına hüküm ki: Ohri sancağı beğinin kaimekamı Ahmedmektûb gönderub dergah-ı mu‘allam kapucularından Hacı Mehmedin abd-i müşterası olan Hasan kendu halinde olub yolda giderken Eyşim kasabasına tabi‘ Sadil Kal‘ası kurbunda Selan nam kârye sâkinlerinden Bahadır nam kimesne Hüseyin Mevyu ve Memi ve Kasım nam iki nefereşkıyâdan hidmetkârlarıyla yolun basub katl etmek üzere iken baş ve elin alet-i harb ile urub mecrub idub bir nacak ve iki bıçak ve yüz kalursız olub ve amcası kızı Paşa nam hatun dahi kendu evindenbâbası evine giderken yolda basub ellerini ve yüzünü mecrub idub çukasın ve küpesin cebren alub meclis-i şer‘e gelub izhar’ü tazallum eylediklerin adem götürölüb şer‘e da‘vet olundakda ita‘at-i şer‘ etmeyub ahvâl-i Müslümanlarda su‘al olunubgöründükde Oğri kazası içinde ArslanAğa ve Ayas nam sipahi ve Resul Hoca ve DündarHoca ve Muslihiddin nam kimesneler mezbûr Bahadır içünkârındaşları şakidir da‘ima fesâd ve şena‘aetden hali değildir her vecihle niza‘ olunması lâzımdır deyu şehâdet eyledikleri i‘lam etmeğın buyurdum kivardukda bu bâbda her biriniz bi’z-zatikdâm ve itmam-ı birle mukayyet olub mezbûr şaki ele götürüb gaybet ederse şer‘le buldurması lâzım gelen kefillerin her kande ise buldurub getürdüb muhkem kayd-u bend idubşer‘le üzerinesâbit olan mevâdın sûret-i sicilleri ile mahbûs ve mukayyed müşârü’n-ileyh koşub südde-i sa‘adetime gönderesiz.

Hüküm 513

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Kayd-ı bend ile asitaneye gelmek için mü'ekked buyruldu

Mustafa çavuş sayır on

Aydın beğine Birgikâdisına hüküm kidergâh-ı mu'allam çavuşlarından Bektaş çavuş nam kimesnede Hamza nam kimesnenin otuz bin akçesi olub taleb eyledikde virmeyub te'allül eylediğin üzerine çavuş konulub divan-ı hümayuna ihzar ederken çavuş elinden ğaybetidub şer'e ita'at etmedüğü ecilden kayd-u bend ile südde-i sa'adetime götürülmek emrim olmuştur buyurdum ki vardukda bu bâbda mukayyed olub mezbûr çavuş ele getürub ğaybet ederse şer'le buldurmasılâzım olan kefillerin her kande ise buldurub getirdüb muhkem mahbûs ve mukayyet müşârü'n-ileyh çavuşa teslim idubsüdde-i sa'adetimeirsâl ve isâl eyleyesiz.

Hüküm 514

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Kefebeglerbegisine hüküm kihala Kırım Hanı sefer-i hümayûnuna tevcihidub Özi suyundan geçürmek için ta'yin olunan gemilere baş buğ olan Ahmedre'is hidmetin eda etdikten sonra ol caniblerdegemisiyle muhafazada olmak fermânım olmağla Kefe Kal'ası erenlerinden ve azeb ve mukârrerlerinden yüz yirmi nefer kimesne muhafazaya ta'yin olunub müşârü'n-ileyh Ahmed re'ise teslim olunmak emrim olmuştur vardukda hidmet-i lazimesi eda idub muhafazaya 'avdet etdikde vech-i meşruh üzere lazım gelen nevvabı gemisine ta'yin idubirsâl ve isâl eyleyub sana muhafaza hidmeti olub hıfz ve hırsat memleket bâbında mücerred sa'i eyleyeler.

[220]

Hüküm 515

Südde-i sa'adetimdenserdâr-ı zafer şi'arıma varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki iş bu sene-i farzında? Kalde? Seferü'l hayr-i eserime memur olan südde-i sa'adetlerim mütefferrikaları ve dergâh-ı mu'allam çavuşlarınınve bölük halkının ve yeniçeri ve topçu ve cebeci ve zu'ama ve erbâb-ı tımar vesayir dirliğe mutasarrıf olan kullarım bir an ve bir saat evlerinde oturmayub mukaddemâ gönderilen evâmîr-i şerîf emucebince mu'accelen kalub serdârım mülâki olmak bâbında fermân-ı âlişanım sadr olub ist'ical ile kapucularımirsâl olmuştur buyurdum

kivusul buldukda şehirlerde ve kasabat ve kurrada ve sayir mecmu'-ı baş olan yerlerde defa'at ve kera'at ile nida ettiresin ki sefere Me'mur olan her kim ise evlerinde oturmayub kalkub mu'accelen serdârıma mülaki olub uğur-ı hümâyûnda hidmet ve yoldaşlıkda buluna emr-i şerife varub nida' ettirildikten sonra ihmal idub zimmeti? İle kalkub varmayanların mecâl verilmeyub mahalinde haklarından gelinmek ferman-ı şerifim olmuştur. Ana göre biyle eyleyub ferman-ı şerifim ihdasında dakika fevt etmeyesiz.

Hüküm 516

Ba-hatt-ı

Kefekâdısına hüküm ki Azak beği nazır Osman dame 'izzuhumektûb gönderub nefsi-i Azak'da ceddım merhum ve mağfurleh sultan Bayezid Han aleyhir'r rahman ve'l-gufranda vaki' olan cami'-i şerîfin ta'mîr için neccar lâzım olub lâkin Azak'da bulunmayub Kefeden gönderilmek için ... taleb etmegin gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda taht-ı kazanda olan neccarlardan kifayet mikdarı neccar tedârik idublâzım olan alat ve esbâblarıyla emrim üzere irsâl eylesin.

Hüküm 517

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Sa'adetlu pir-i samide ğayri kimesneler deyu mezkûrlar memnu' olmaz ise hakkında geline deyu mü'ekked buyurulmuştur

(boşluk) beğine ve Vodinekâdısına hüküm kiVodine ahalisi tarafından südde-i sa'adetime şöyle 'arz olundu ki sâbıka kaza-i mezbûre kâdısı Hüsrev Harami namıyla mülakkab olub kendu halinde olmayub dayıma şirret ve şika üzere olmağla fukârâ ve zu'afayı rencide idubhilâf-ı şer' teklif ve te'addi eylediğinden ğayri merhum mağfurün-leh ceddım Sultan Mehmed han tabe-serahu bina eyleduğı cami'-i şerîfde selatin-i maziye, ta'rif olunduğı gibi ta'rif hevane kendusu ta'rif etdirub hilâf-ı şer'e gelub evza' veetvardan hali değildir deyu bildirmeğın ecilden bu makulehilâf-ı şer'e vaz' olmak emr eyleyub buyurdum ki mezbûrkâdiyı meclis-i şer'e ihzar idub dahi onat-ı vecihle teftiş eyleyub göresin vech-i meşruh üzere kendu halinde olmayub cebren kenduyı ta'rif etdirub hilâf-ı şer' ve za'-i mukârrerise min-ba'd ref' idubhilâfına cevaz göstermeyesin ba'de't tenbih memnu' olmayub tekrar

tecavüz eder ise vuku‘ üzere sütte-i sa‘adetime‘arz eylesin ki hakkından gelunub sayir muceb-i ‘ibret ve sebeb-i nasihat vaki‘ ola vusul buldukda kaza-i mezbûre ma‘ruf muhkem tenbih ve te‘kid eylesin hilâf-ı şer‘ ve sûtret-i ictinab idub min-ba‘d hatibat ve ta‘rifat zikr oluna gelen aher diyarlar iken rıdvanullahi teala aleyhim ...ve nam- şerifden gayrı-ı zikr etmeyeler ve itdirmeyesin şöyleki kâdî-i mezbûr ba‘de emr-i şerîfe muhalif vaz‘ ederseşer‘le hakkında geline.

[221]

Hüküm 518

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Mısırbeglerbegine ve defterdarına hüküm ki bundan akdem sefer-i Nusret-eser mühimmatı için Mısır’da olan barut-ı siyahdan altı bin kantar barut irsâl oluna deyu mü‘ekkedhüküm-i hümâyûn irsâl olunmuşken ile’l-an vasıl olmamağın mu‘accelen irsâl olunmak için maliye tarafından mü‘ekked hüküm-i hümâyûnum virilmiştir buyurdum ki vardukda maliye tarafından virilen hüküm-i hümâyûn mucebince ‘amelidubhilâfına cevaz göstermeyesiz.

Hüküm 519

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Trablusşam defterdarına hükümki bundan akdem hüküm-i hümâyûnum irsâl olunub Bağdad’dan Kıbrıs’a irsâl olunmak için gelub ve anda mevcut olan barut-ı siyahı sefer-i zafer-i eser mühimmatı için mu‘accelen irsâl eylesin deyu fermânım olmuşken ile’l-an vasıl olmamağın bu bâbda hâlâ maliye tarafında mü‘ekked hüküm-i hümâyûnum irsâlolunmuşdur buyurdum kivarukda bu bâbda maliyeden virilen hüküm-i hümâyûnum ile ‘amelidubhilâfına cevaz göstermekden ihtiyât eylesin.

Hüküm 520

Ba-hatt-ı Hazret efendi

Hakkından gelinmesi buyrulmuştur

Zulkadiriyyebeglerbegine ve Samanu kâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın mektûb gönderub erbâb-ı tımardan olub taht-ı kazanda sâkin olan Seydiyaroglu Battal nam sipahi dayima ehl-i örf yanına varub Müslümanlardan nice kimesneleri ğammaz etmekle hilâf-ı şer‘ akçelerin ve koyunları aldurub yollara ve bellere inub ademler katl idub esbâb ve erzakları ğaret eyleyub ve hazret-i risâlet-i nebiye haşa şetm idub kadirkulu oğlu Yusuf kimesne sipahiye dahi ba‘zı na-şayestekelimat eylediği şer‘lesâbit ve sahih olunub hilâf-ı şer‘ fesâd ve şena‘atin nihayeti yokdur mukaddemâahvâl-i fermân şerifle görölüb şer‘leüzerine lazım gelen mevâdd-isicil olundukdan sonra mezbûr ele gelmeyub ğaybet etmekle fukara ve zu‘afanın hakkı alınmayub ve şaki-i merkumun hakkından gelinmeyub ziyade zulm ve hayf olunduğu i‘lam eylemişsin mezkûru ahvâl-i paye-i serir min-ba‘dmuharreme ‘arz olundukda ele getirölüb hakkından gelmek fermânım olmuştur buyurdum kivardukda bu babda bi’z-zatikdâm ve ihmam birle mukayyed olub şaki-i mezbûr her kande ise ele getirüb ğaybet ederse şer‘le buldurması olan kefillerine buldurub getürdüb dahi şer‘le üzerine sâbit ve zâhir olan hukukı bi-kusur ashâbına alınıverdikden sonra fermân-ı celil-ül kadrîm mucibince mezbûrun şer‘le hakkından gelinuub avk ve te‘hir ve ihmal müsahaleden ziyade hazer eyleyesiz.

[222]

Hüküm 521

Mine’lselase

F 25 N sene

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Sakız beğine ve kâdîsına ve azebler ağası İbrahim’e ve dizdarına hüküm ki ol caniblerde ba‘zı gemi re’islerigemileri ile küffâr-ı haksara tereke alub giderlermiş imdi anun gibi küffâr-ı haksara tereke alub giden re’isler gemilerin girift idub sahibleri eğer sipahi ve yeniçeri ve sa’ir kullarımdır emrime muhalif ‘inadve muhalefet ederlerse isimleri ve resimler ile südde-i sa‘adetime ‘arz olunmak emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda her birinüz bizzat mukayyet olub fi’l vaki‘ ol caniblerde küffâratereke alub gittikleri vaki‘ ise bu makûle fesâd eden gemilerdir tamamı ma‘lumunuz olduktan sonra emr-i celilü’l kadrîm üzerine gemilerine girif

idubre'islerin kayd-u bend ile Âsitâne-i sa'adetime gönderesiz ki tereke muhkem siyâsetolanlar ve gemi sahibleri varınca gemiler olduğun dahi isimleri ve resimleri ile yazub 'arz eylesin ki ulufeleri kat' oluna ve ol caniblerde olan kıl'a neferatı dahi gereği gibi mukayyed olub mu'avenet eyleyenler ve a'sıl husus-ı mezbûr umur-ı mühimdendir gaflet olunmayub bâb-ı ikdâm ve ihtimamda ve dakika fevt eylemeyesiz.

Hüküm 522

Ba-hattı- HazretEfendi

Samakovkâdîlarına hüküm ki senki Samakov kâdîsının südde-i sa'adetimemektûb gönderub kaza-i mezbûr ahalisi meclis-i şer'e gelub kaza-i mezbûredenAli ehl-i fesâd olub cebeci namına evlerin basub ehl-i 'iyallerin mecruh idub emval ve erzakı cebren alub zulm ve te'addi etdüğün i'lam idüb ... rica etdiklerin'arz etdüğün ecilden buyurdum ki vusul buldukda mezbûr meclis-i şer'e ihzar ve ta'yin mevâdidub da'va-yı hak edenler ile beraber idub gaybet ederse şer'le buldurması lâzım olan küfelasına buludurdub getürdüb ta'yin eyledikleri mevâdmukaddemâ görilub fasl olunmayub on beş yıl mürur eylemeyen mevâdı onat-ı vecihle hak üzere teftiş ve tefahhüs idub göresin 'arz olunduğu üzere mezbûrun fesâd-ı şena'atine şer'lemuvahecesindesâbit olursa sicil-i mahfuzakayd idubsûret-i sicilleri ile mezbûru kayd-u bend ile südde-i sa'adetime gönderesin ve biyle koşub bu gönderdukleri ademler muhkem tenbih eylesin ki şaki-i mezbûr menazil ve merakilden gaflet firar etmek ihtimali olmaya amma hin-i teftiş hakk-ı sarihe tabi' olub beraber tezvîr telbisden ve şuhud-ı ruzdan haber edub ahz ve celbsebebi ve yahud 'arz ve ta'silhilâf-ı vaki' vech-i? 'arz ve olunmakdan hazer idub cadde-i hakdan nukul etmeyesin.

[223]

Hüküm 523

Gencebeglerbegisine hüküm ki hâlâ Gence defterdarı olan Mehmed dergah-ı mu'allamaâdem gönderub sâbika Yirmidörtlü Aşireti olan Mîrza Muhammed sene-i sâbıkada kızılbaş kaçub ve tac giyub ba'dehu ikiyüzden ziyade kızılbaş ile gelub Gence ve Kârabağ ulusatından hayli ulusatı sürüb kızılbaş geçirüb isyan etmişken hâlâ giru genceye gelub ta'ife-i mezbûrun mîr aşireti olmağla re'ayayı idlal

idubihtilâli ba'isdir deyu bildirmeğin 'arz olunduğu üzere ise habs olunub ahvâli 'arz olmasın emr idub buyurdum kivardukda göresin 'arz olunduğı gibi ise mezbûru habs idub vuku'u üzere 'arz eyleyesin

Hüküm 524

Gencebeglerbegisine ve kâdisına hüküm ki hâlâ Gence defterdarı olan Mehmed adem gönderub zıkr olunan defterdarlık müşârü'n-ileyhe sülüs ve elf gurre-i Ramazan'ın yirmi beşinci gününde 'inayet olunmağın kendu tarafından gönderduğı müsellemi varduğı günden hazine defterdarı ve ruzname ve müfredat defterleri kal'ada hıfz olunmak rica etmeğın buyurdum kivardukda müşarülileyh varınca hazineye müte'allık defterleri onat-ı hıfz etdirubdefterlere kalem katılmakdan ve mal-i mîriye hazer olmakdan ihtiyât eyleyesiz.

Hüküm 525

Gencebeglerbegisi ve Gence vilâyetinde olan kâdîlara hüküm ki Gence defterdarı Mehmed kazaya defterin gönderub nahiyelerde ve karyede melik namınada olan kimesneler hidmetemîrioldukda re'ayadan ba'zıların himâyet ve ba'zıların celb ve ahz etmekle zulm ve te'addiden hali değildir deyu bildirmeğın melikler ref' olunmak emr idub buyurdum kivardukda min-ba'd begleri ref' idub anun gibi mîri hidmet vaki' oldukda siz ki kâdîlarsız emr-i şerîfim mucebince hak ve 'adl üzere re'ayaya etdiresin.

Hüküm 526

BU HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

[224]

Hüküm 527

İskenderiyye begine

İstanbulkâdisına hüküm ki dergah-ı mu'allama 'arzuhal sunulub İstanbul'da ve Eba Eyyube'l-Ensari ve Ğalata ve Kasımpaşa ve Tophane ve Üsküdar'dan Yenihisar'a varınca odun fûruht edenler tamğalu sahih kantar kullanmayub Müslümanlara eksik kantar ile odun bey' idub ve kantarın tobunu kolundan çıkârub damgasız küçük tob takub hayli ile eksik satub bundan ma'ada Odunkapusu'nda olan

hamallar kenduler odun satub alub Müslümanlara narh-ı ruziden ziyadeye satub te'addi etdukleri i'lam olunmağın bu husus düstur-ı mükerrerem elçi vezirim İbrahim Paşa edemallahu te'ala iclalehu ve iftiharü'l-ümerâ-i ve'l-ekâbir yeniçerilerim ağası Hasan dame 'ulvuhu mübaşir olub dergah-ı mu'allam çavuşlarından kıdvetü'l-emasilve'l-akran Süleyman Çavuş zîde kadruhu Âsitâne-i sa'adetin emekdarı ve bu hususun ehl-i vukufu olmağla mezbûr dahi bu hususa mübaşir ta'yin olunmuşdur buyurdum ki vardukda sen dahi bu hususa bizzat mukayyed olub odun kapusunda ve sayir odun satılan iskelelerde ve mecmu'-u nas olan yerlerde müşarü'n-ileyh çavuşum mübâşeretiyle muhkem tenbih ve nida ve say'i etdiresin ki min-ba'd zikr olunan yerlerde odun bey' edenler tamğalu kantar ile bey' idub ve kantarın tobunu kollarından çıkârmayub ve hamallara dahi odun almayub emrime muhalif iş etmeyeler ba'de't-tenbih emrime muhalif tamğasız kantar ile odun' bey idub ve kantarın tobunu kolundan çıkârub geçen tob ile satanlar gerek bölük ulufe ve gerek yeniçeri 'arzına havi tobu her kim olursa olsun bölük 'ulufeleri yazıb 'arz eyleyesin ki emrime muhalefet etdikleriçün 'ulufeleri kat' olunmak ile iktiza olunmayub haklarından geline ba'de't-tenbih odun satan hamalları dahi ahz idub gönderesin ki gereği gibi kuvvetle ve kantarların kolun üzerine idubsaplı iderler imiş ol hususa dahi mukayyed olunub kantarın sapı vezn üzere olub uzun olmaya husus-umezbûru müşârü'n-ileyh yeniçeri ağasıyla musavet idub Süleyman Çavuşun yanına yarar kollukçular ta'yin etdirub dahi emr-i celilü'l-kadrimin icrasındaikdâm ve ihtimam üzere olub ve bu hükm-ü şerîfimi Süleyman çavuşun elinden iş edesin.

[225]

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

Hüküm 528

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Mezidran? eşkıyâ kayd-ı bendle gönderile deyu buyrulmuşdur

Rum beglerbegine ve Bozok beğine ve Samanlı ve Bozok kâdılarına hüküm ki Samanlukâdısı Mevlana Mustafamektûb gönderub Samanlu kazasına tabi' Yassıkaya nam kârye sâkinlerinde Oğuzoğulları demekle ma'ruf Hüdayi ve Ahmed ve Üveys ve Çeleb Verdi ve Kasım ve Ali nam kimesneler kutta'-i't-tarik ve hırsızlık ile meşhur olub akrabalarından ba'zısı mukaddemâ ele geldikten siyâset olunub

haklarından gelunub mezbûrların haklarında gelinmemek ile fesâd ve şena‘atden hali olmayub Hak Verdi nam yola erişen bundan akdem Bozok sancağı beği Hasan dame ‘izzuhu ahz idub üzerineşer‘lesübût bulan fesâdın kaza-i mezbûr na‘ibi Mevlana Receb Halife sicil idub şer‘le celb ve siyâset olmağla mezbûrun eşkıyâmîr-i mîrân tarafından bölük getürüb mezbûr naibin ali ... iltimas idenbasdurman at ve deveesbâb ve nukuddan kırk bin akçeleri alub ğaret idub te‘addi eyledükleri için mezbûr na‘ibi Âsitâne-i sa‘adetime varub ihzar-ı tazallüm etdükde zikr olunan eşkıyânın haklarından gelinmek için emr-i şerîf virilmek mezbûrlar firaridub ele gelmemekle haklarından gelinmeyub etdükleri fesâd yanlarına kalmış iken mücerred kendulerin hâlâs etmek için kadı-imezbûr namına mürur ‘arz-ı peyda idub na‘ib-i merkurum ‘avretimiz çekub ve evlad-ı sağarımız katl eyledi deyu hilâf-ı vaki‘ ise isnadidublâkinmezbûrların vech-i meşruh üzere na‘ib-i mezbûr hakkında peyda eyledükleri ‘arz-ı mezurdur haber ve ana ehem yoktur zikr olunan eşkıyânın fesâd ve şena‘atlerine nihayet yokdur haklarından gelinmesi lâzımdır deyu ‘arz eyledüğü ecilden mezburlardan hukuk-ı nas alıverdikden sonra kayd-u bend ile südde-i sa‘adetime gönderilmek emrim olmuştur buyurdumki vusulbuldukda mezbûrları ihzar idubğaybet ederlerse şer‘le buldurmasılâzım olan kefillerine beher-hal buldurub getürdüb da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde eyleyen husamasıyla muvaceheidub bir defa‘ şer‘le görülüb fasl olmayub ve üzerlerine on beş yıl mürur etmeyen hususların onat-ı vecihle hak üzere teftiş idub bi-hasbü’l-şer‘ sübût ve zuhûr bulan hukuk ashâbına bi-kusur alıverdikden sonra mezbûrları mukayyed ve mahbûs yarar ademlere koşub südde-i sa‘adetime gönderesin ve biyl koşub gönderdüğün ademleri muhkem tenbih ve te‘kid eyleyesin ki ğaflet ile veya celb ve ahz ile yolda ğaybet etmekdenihtiyât eyleyeler amma hin-i teftiş tamam-ı hak üzere olasun ile’l aher

[226]

Hüküm 529

Bir Telhis çavuşluk alınmışdır ve erbâb-ı hukukun hakları alvirildikden sonra şer‘le hakkından geline deyu buyrulmuşdur

Bolu sancağı begine ve Bolu kâdisına hüküm ki sâbika Bolu sancağı beği olub halen Trabzon beglerbegi olan Behram dame ikbâlehûsüdde-i sa‘adetimemektüb gönderub kasaba-i Bolu’da sâkin olan ‘ulemâ ve sulehâ vesayir

fukârâ gelub mukaddemâ yeniçeri çavuşu iken kul azasında nice şekâveti zuhûr etmekle ihraç olunub çavuş olan İskender için tımarı ve re'ayasından nice fukârânın zulm ile malından alub ve Hacı Mahmud nam re'ayanın evin basub 'avreti kollarından asub on gün mikdarı zeman habs idub on yedi bin akçesiyle kendusi ve iki bin akçesi hizmetkarları alub ve anbarın bozub içinde olan esbâb ve erzakın ğaret idub ve cebren koyunların ve kuzıların alub ve gök terekesin atları bağlayub tasarrufunda olan yarar cebren ahire bey' idub te'addi eyledükleri ğayri Kâra Hasan nam kimesneyi tutub boğazına zincir urub yollarda harb-ı şerir ederek iki defa' İstanbul'a eyleyub yirmi binden ziyade akçesin alub ve bir kârre halkının yüz yıldan tasarruflarında olan mer'aları aher re'ayaya kendu için cebren zıra'at etdirub ve mezbûrdan ashâb-ı hukukun hakları alıvirmek için müte'addid ahkâm-ı şerîfe vârid olub ashâb-ı hukuka hakları hükm olunub hüccet-i şer'îye verilmişiken emr ve şer'e ita'at ve inkiyad etmeyub ve kuzat ve müderrisin ve sayir 'ulemâ ve sulehâdan nice kimesneleri üzerine hak zuhûr etdirdünüz deyu 'adavet idub ve kasaba-i mezbûre mahmiye-i? nas olub mezbûrmukaddemâ yeniçeri ocağından çıkmağla kalan kul ta'ifesini ihtilâl idub nicesindarb-ı şedid etdirub ve nicesinden at ve katır ve sayir esbâb ve erzakların aldırub fesâd ve şena'tin ve zulm ve te'addisinin nihayeti olmayub şöyle ki hakkından gelinmezse aha-li vilâyeti zulm ve te'addisindenvârid terk-i diyar etmeleri mukarrerdir deyu izhar ve tazallam idub fi'l hakika mezbûrların vech-i meşruh üzere haber virdukleri hususlar sahih olub mezbûr çavuşun fesâd ve şena'atine ve zulm ve te'addisine nihayet yoktur deyu mütabıku'lşehadet 'arzyledüğünden ğayri Çaka Kâdîsı dahi mektûb gönderub mezbûrun vech-i meşruh üzerine zulm ve te'addisi mukarrerdir deyu i'lam etmeğin paye-i serir i'lama'arz olundukda mezbûrun çavuşluğu ve tımarı alunub ve hukuk-ı nas ashâbına alıvirildikden sonra şer'le hakkından gelinmek bâbında fermân-ı ali şanım sadr olmağın çavuşluğu alunub tımarı ahire virilmişdir buyurdum ki vusul buldukda mezbûrı meclis-i şer'a ihzar ve da'va-yı hak idub ta'yin-i madde eyleyenhüsamasıyla müvâceheidub bir defa' şer'le görülüb fasl olmayub ve üzerinden on beş yıl mürur etmeyen hakların onat-ı vecihle hak üzere teftiş idub bi-hasbül-şer' sâbit ve zâhir olan hukuk ashâbına bi-kusur alınıvirdükden sonra şer'le gereği gibi hakkından gelesin amma hin-i teftişde tamam-ı hak üzere olub tezvîr ve telbisden ve şuhud-ı zurdan 'arz ve ta'silden ve hakk-ı sarihe tabi' olası.

Hüküm 530

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Olageldiği üzere

Keçiborlu kâdîsına hüküm ki mektûb gönderub Keçiborlu ahalisi meclis-i şer‘e gelub kaza-i mezbûre kadimden menkul kâdîlık olmayub Gönende müfrez olmağla ahalisinin libas virir ra‘iyyet olub kadimden ordu ihraç olunagelmiş değil iken sefer-i hümâyûn vaki‘ oldukca orduyu ihracından Me’mur olan çavuşları bi-vech üzere ordu teklif idub te‘addi ederler deyu tazallüm eylediklerin hem ğafir gelub kaza-i mezbûrdan bu ana gelince orduyu ihraç olunagelmiştir deyu haber virdiklerin bildirdüğün ecilden olageldüğü üzere ‘amel olunmak emr idub buyurdum ki bu husus kadimden ne vecihle ola gelmiş ise olgeldüğü üzere ‘amel idub olagelene muhalif ve emr-i hümâyûnuma muğayir kimesneye iş etdirmeyesin.

[227]

Hüküm 531

Ba hatt-ı Efendi ...

Şerîf hazretlerine name-i hümâyûn yazıla ki: elhaleti haza Ma-tekaddümden bazirgan ta’ifesi memâlik-i mahrusemizden akçe ile meta‘ alub Yemen vesayir Arab diyarına alub gidub giru ol canibden ol vilâyetin meta‘ın getürüb bey‘ ve şera ederler iken hâlâ ba‘zı bazirganlar meta‘ almayub gümüş ve ğuruş alub ol caniblere gidub kâr-u kisbleri gümüş ve ğuruş olub satmakdan edindikleri i‘lam olmağın bazirgan ta’ifesi memâlik-i mahrusemizden Yemen vesayir Arab diyarına gümüş ve ğuruş alub gitdüklerine asla rıza-i şerîfimiz yokdur gerekdirkivusul buldukda kadimü’l eyyamdanay-ı mine’l an Asitan-ı duhul Asiyan-ıduhandan adalet unvanımda olan sadakat ve ihlasınız muktezasınca bu bâbda gereği gibi mukayyed olub anun gibi memâlik-i mahrusemizde meta‘ alub gitmeyub gümüş ve ğuruş alub kâr-ı kisbleri gümüş alub satmakdan eyleyen bazirgan ta’ifesi iskelelerde ve benderlerden Yemen vesayir Arab diyarına salıvermek bâbında enva‘-i ikdâm ve esnaf ihtimam ve güzâr vücuda ve zuhûra getürile.

Hüküm 532

Cidde beğine hüküm ki Ma-tekaddümden bazirgan ta'ifesi memâlik-i marusemden akçe ile meta' alub ol dahi Yemen vesayir 'Arab diyarına alub gidub bey' eyleyub giru ol diyarın meta'nı getürub memâlik-i mahmiyyemde bey' ve şıra eder iken hâlâ ba'zı bezirgân ta'ifesi meta' alub gitmeyub ol canibler gümüş ve ğuruş alub gidub kâr-u kisbleri gümüş alub satmakdan eyledikleri i'lam olunmağın asla memâlik-i mahsemde ol canibde gümüş ve ğuruş gittuğüne rıza-yı şerîfim yokdur buyurdum ki vusul buldukda fermân-ı celilü'l kadrım mucebince bu hususa bizzat mukayyet olub anun gibi bazirgan ta'ifesinde meta' almayub memâlik-i mahrusemden gümüş ve ğuruş alub emrime muhalif Yemen vesayir 'Arab diyarına alub gidenleri iskelelerde ve benderlerde min-ba'd salıvermeyesin.

Bir sûreti

[228]

Hüküm 533

Ba-hatt-ı Asri Efendi

Bursa kâdisına ve Bursa'da Hassa harç eminine hüküm ki Haliya Kılar-ı 'amîreme ve Hassa firunlarında ta'yin olunan has un ma-tekaddümden ol canibden tedarik olunub vakin ve zamanı ile irsâl olunurken hala un getüren develer sefer-i hümâyûna ta'yin olunmağla un tahmiline deve bulunmamışdır deyu un hususunda ihmal eyledüğünüzi'lam olundu imdi Has un ehemmi-i mühimmatdan olmağın beherhal giru ol canibden tedarik olunub gönderilmek lâzımdır bu bâbda asla bir vecihle 'özünuz makbul olmayub mu'ateb olmuşsızdır buyurdum kivusul buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub kadimden kılar-ı 'amîre ve hassa furunlar için gönderilu gelen un bi'ttamam ve'l kemal her ne hal ise giru ol canibden tedarik idub ola geldiği üzere develere tahmil etdirub südde-i sa'adetimeirsâl ve isâlidub ihmal ve müsaheleden ve eksik gönderilmekten beğayet hazer eylesesin şöyleki ihmal idub giru cevab-ı mutesaddi olasızkat'a cevabunuz makbul değildir ana göre tedarik eylesesiz.

Hüküm 534

Bursa kâdisına hüküm ki haliya kılar-ı 'amîre ve hassa firunlar için ol canibde un tahmil olunan develere haricden bir ferd dahl ve ta'arruz eylememek emr

idub buyurdum kivusul buldukda anun gibi hassa un tahmil olunan develere emrim mucebince haricden bir kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyesin.

[229]

Hüküm 535

Yevmü'l Cuma'

Fi 23 sene selase ve elf

Ba-hatt-ı hümayûn

Seydigazi ve Kârahisar-ı Sahib ve Akşehir müftisine ve Uşak müfettişine ve Kârahisar-ı Sahib ve Çay ve Bolvadin ve Barçınlu ve Nevahi-i Barçınlu kâdîlarına hüküm ki Sâbika Aksaray kâdîsı olan darende Mevlana Mehmed rikab-ı hümayûnuma ruk'a sunub nefis-i Bolvadin sâkinlerinlerinde Hatiboğlu Abdurrahim nam kimesnenin katli Dede nam emred ahz olunub meclis-i şer' de su'al olundukda maktul mezbûr beni bağına alub gidub fi'il-i şita' kasdın eyledikde elinde hülâsa mecâl olmamağla bi'z zaruri katl eyledim bu hususda benim mu'ayyen ve muharrikim yokdur deyu ikrar eylemekle mezbûr emred kısas olunduktan sonra kaziyyede asla müdahil olmayub şirret ve şekâ ile ma'ruf olub on yük akçe mîriye zararı olan Satılmış Çavuş maktulin veresesine dahil etdirmeyub mücerred celb ve ahz için buna senin ademlerin biyledir deyu telbis ile yalan şahid durğurub Bilal ve Durmuş nam ademlerin fuzulen salb etdirdiğinden ma'ada Osman nam ademimden diyet namına elli bin akçe alub ba'dehu mezbûrların İsmatlu kazası mahkemesinde şahid-i ruş eyledükleri şer'an ma'lum olunmağla subaşı olan Seydi şahidlere tamğa eyledüğün buna sen ve tevabinden Hafız nam müderris ve Ahmed ve Mahmud ve İbadullah nam kimesneler mübaşir olub tamğa etdirdünüz deyu nice zeman habs etdirdikden sonra cebren mezbûrlardan otuz bin akçe ve bundan yirmi bin akçe almağla bu husus civarında olan kuzzata 'arz etmeğin 'arzlar ile Âsitâne-i sa'adetime geldükde anlar dahi gelüb müzevvir kağıdlar ile hilâf-ı vaki' i'lam etmekle esbâbın satulub vilâyetden 'alâkan kati' olunub Kıbrıs'a fermân olundın deyu mahbıs Mustafa nam çavuş alub gidub ve mezkûrun Osman ve Hızır ve Ahmed ve Mahmud ve İbadullah nam kimesneler dahi kimiler taş gemisine ve kimiler salb olmağa ve Kıbrısa gönderilmekle emr olundunuz deyu bildirub mezbûrlar şer'le görülmek için

yarar kefiller ile ıtlak olunub anların ve kendünün ahvâli teftiş olunub kendüden ve mezbûrlardan hilâf-ı şer‘-i şerîf alınan akçeye bi-günah salb olunan ademlerinin dem ve diyeti şer‘le müteveccih olursa aliverilub icra-yı hak olunmamak bâbında emr-i şerîfim rica etmeğin bu husus şer‘le görülsün deyu hatt-ı hümayûnumla fermân-ı âli şanım sadr olmuştur buyurdum kivusul buldukda bu hususa gereği gibi mukayyed olub mezbûrları hüsemaları ile beraber idub dahi ahvâlleri dikkat ve ihtimam ile ahali-i vilayetde şer‘le onat-ı vecihle hak üzere teftiş ve tefahhüsüdub göresin kâdiya ‘arz olunduğı gibi ise ol bâbda muktezası emr-i şer‘-i kavim ile ‘amel olunub icra-i hak eyleyub hilâf-ı şer‘-i şerîfe bir kimesneye zulm ve hayf olunmakdan beğayet hazer edesiz amma hin-i teftişde tamam-ı hak üzere olub aslan ve kat‘an bir canibde meyl-u mehaben eylemeyeyub ... ve hakdan ‘udul ve ithirak? eylemeyesiz ve bu bâbda dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından (boşluk) çavuş mübaşir ta‘yin olunmuştur her şer‘den? tecavüz eylemeye.

[230]

Hüküm 536

Mile’l selase

19 şehri Ramazanü’l Mübareke sene sülüs ve elf

Eşkîyânın şer‘le haklarından geline deyu

Pir hattıyla

Seferihisar ve Günyüzi ve Yapalu kâdîlarına hüküm ki Düsturu’l mükerrerim ila-aherevezirim Lala Mehmed Paşa edemalluhu te‘ala iclalehunun taht-ı kazanuzda vaki‘ olan haslarında ba‘zı eşkıyâzuhûridub sipahi ve yeniçeri ve acemioğlanı namına yerliden ba‘zı haramiler ile ve cengiyan ve ğurbetan ta‘ifesiyle yek-dil ve yek-cihet olub yollara ve bellere inub âdemler katl idub ve ba‘zıların evlerin basub esbâb ve davarların ve erzakın garet ve hâsaretidub ve kölelerin ve cariyelerin ayardub aher diyarda bey‘ idub fesâd ve şena‘atden hali olmamağın mukaddemâÂsitâne-i sa’adetime ‘arz olundukda ele getirilub eğer ita‘at-i şer‘-i şerîf etmeyub kıtale mübâşeret ederler ise demleri heder olmak üzere ele getirülüb muhkem haklarından geline deyu bâbam Hüdavendigâr zamanında emr-i şerîf vârid olmuş iken bir tarikle hâlâs olub yine evler basılub âdemler katl-i nüfus ve fukârânın

emval ve erzakı ğaret-ifesâd ve şena'atden hali olmayub ahvâl-i fukârâ diğér gün olduğı i'lam olmağın ele getürölüb şer'le haklarından gelinmek emr idub buyurdum kivusul buldukda bu bâbda gereğı gibi mukayyed olubmezkûrları hüsn-i tedbir ve tedarikle ele getürüb ve ğaybet ederler ise ihzarları lâzım olan küfelasına buldurub getürdüb da'va-yı hak idub ta'yin-i madde edenler ile beraber idub bir defa' şer'le görölme-yub ve on beş yıl mürur etmeyen hususların hak ve 'adl üzere onat-ı vecihle teftiş idub göresin fi'l vaki' i'lam eyledükleri gibi ise ki şer'le sâbit ve zâhir ola şer'le müteveccih olan hukuk-ı ashâbına hükm idub bi't-temam alıverdikden sonra ehl-i fesâd ve muhtac-ı 'arz olanlardan ise habs ve 'arz eylesin değıller ise ehl-ifesâda asla mecâl vermeyub şer'le mahallinde bir vecihle haklarından gelesin ki sayir ehl-i fesâd ve şena'ate muceb-i 'ibret ve sebeb-i nasihat vaki' ola amma hin-i teftiş hakk-ı sarihe tabi' olub tezvirden ve şuhud-ı zurdan 'arz ve ta'sil veya ahz ve celb sebebi ehl-i fesâd hüccet olunub kendu halinde olanlara zulm ve hayf olmakdan beğayet hazer eyleyesiz.

Hüküm 537

Ba-Hatt-ı Pir Efendi

Kâramürsel ve Samanlı ve İznik ve Göle ve Gemlik kâdîlarına ve Yalakbad kazasında Mevlana Mahmuda hüküm ki dergâh-ı mu'allama 'arzuhal sunulub ol caniblerde ehl-i fesâd ve harami kesret üzere olub tüccar ve züvvar vesayir ebna-i sebil yollarına inilub katl-i nüfus ve ğaret-i emval eyledikleri i'lam olunmağın bu makûle ehl-i fesâdı dergah-ı mu'allam çavuşlarından Memi Mehmed Çavuş mübâşeretiyle teftiş olunub ele getürölme-k emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda her birinüz müstakilen mukayyed olub taht-ı kazanuzda anun gibi fesâd ile ma'ruf olub ehl-i fesâd olanları müşarünileyh çavuşum mübâşeretiyle hüsn-i tedbir ve tedarikle ele getürüb dahi bir defa' şer'le fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur etmeyen hususların hüsemaları müvâcehesinde şer'le teftiş ve tefahhüs eyleyub üzerlerine şer'lesâbit olan hukuk-ı ba'de's-sübût ashâbına bi-kusur hükm idub alıverdikden sonra ehl-i fesâddan sipahi ve yeniçeri olanları isim ve resimleri ile yazub 'arz eyleyesiz olmayanların asla mecâl vermeyub şer'le haklarından lâzım geleni icrar eyleyesiz amma bu bahane ile kendu halinde olanları ta'arruz olunmakdan ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye zulm ve te'addi olunmakdan ziyade hazer edesiz.

[231]

Hüküm 538

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Kârahisar-ı Sahib kâdîsına hüküm ki Çay ve Şuhud kâdîlarıyla ve Bolvadin ve Şeyhlü naibleriyle südde-i sa‘adetimemektûb gönderub Kârahisar-ı sahib tahsîl-i ‘ulum üzere olan suhte ta‘ifesi meclis-i şer‘e gelub kendu hallerinde iştiğalde olub kimesneye te‘addileri yoğ iken liva-i Kârahisar’da suhtelerin isyanı vardır deyu ‘arzuhal sunulub emr-i şerîf virilmekle kâryeler halkı serir-i güzdar ... talebinden deyu te‘addi eyleyub hususen içlerinden şekâvet üzere olanların haklarından gelinmek için emr-i şerîf dahi vardır deyub fi’l vaki‘ mezbûrların bir ferde te‘addileri olmayub iştiğal üzere oldukları mukârrerdir ahali-i karye şartlanmak lâzım gelürse ta‘ife-i mezbûrdan nice fukârâlık olmak lazım gelur deyu ‘arz etdikleri ecilden imdi suhte ta‘ifesi çıkub gezmeğe asla rıza-yı şerîfim yokdur buyurdum kivardukda mezbûrlar çıkub kâryede gezmeyub fi’l vaki‘ kasabada sâkin olub kendu hallerinde olub kimesneye hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addileri olmayub ...leyl-u nehar iştiğalde olalalar emr hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneyi rencide etdirmeyesin amma kendu hallerinde olmayub kuraya çıkub gezub fukârâyâ hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addi ederler ise sen ki mîrlivasın asla mecâl virmeyub şer‘le haklarından gelesin.

Hüküm 539

BU HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

[232]

Hüküm 540

Hüdavendigâr ve Biga sancakları beğine ve kâdîlarına hüküm ki Taht-ı hükümetinizde sayd olunan kaplan ve vaşak derileri

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 541

Hatt-ı Hamza Çelebi

Anadolu beglerbegine ve Çal kâdîsına hüküm ki senki kâdîsın mektûb gönderub Çal ahâlisi umumen meclis-i şer'e gelub Resul nam şaki ve Nebi ve Deruni nam kârındaşlarının re'ayaya hadden birun te'addileri olduğu 'arz ve i'lam olundukda Rodos gemilerine küreğe konulmak için lâkinmezbûrlar eşkıyâfırar eyleyub ele getürmek müyesser olmuş idi hâlâ ol emr-i şerîf irad edenlerden bir tarik ile alub sabid yer etmekle niye kema-kân-ı tuğyan üzere olub fesâd ve şena'atlerinde vilayet halkı aciz ve furumendekalub hâlâfermân-ı sâbık üzere mezkûruneşkıyânın yine küreğe konulmalarıçün müceddeden emr rica etdikleri bildirmişsin buyurdum kivusul buldukda eşkıyâ-i mezbûr karındaşlarıylaemr-i sâbıkmucebince kayd-u bend eyleyub Rodos gemilerine küreğe gönderesiz ve gitdikden sonra ademlere tenbih edesiz ki yolda ve izde ğaybet etdirmeyub gemileri teslim etdiklerinetemessûk alub Âsitâne-i sa'adet gönderesiz.

Hüküm 542

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Koloz ve İnebahtı ve Eğriboz ve Mora kâdîlarına hüküm ki dergâh-ı mu'allam yeniçerilerinden ve acemi oğlanlarından ba'zısı ticaret tarikiyle taht-ı kazanuza vardukda fevt olub ve ba'zısının dahi bölüğü na-ma'lum iken fevt olub ol makûle tah-ı kazanuzda vefat eden yeniçeri ve acemi oğlanlarının muhalefeti zabt ve Koloz kasabasında zığarcılardan vefat eden İlyas'ın metrukâtı kabzına kuyumcu Hasan nam yeniçeri ta'yin olundu ve ba'zı yeniçeri ta'ifesi dahi re'aya ve berayaya zulm ve te'addi üzere olub ve ba'zı ehl-i fesâd yeniçeri ve acemi oğlanı namına burma astar ve yağmurluk ile gezub fukârâyı rencide idub te'addiden hali olmadukdan ol makûlelelerin dahi ahvâlleri şer'le görülmek için yeniçerilerim ağası tarafından mektûb virilmek mucebince hükm-i şerîf taleb olunmağı buyurdum kivusul buldukda bu bâbda müşarû'n-ileyh ile yeniçerim ağası tarafından virilen mektûb mucebince 'amelidub taht-ı kazanuzda ol makûle fevt olan yeniçeri ve acemioğlanlarının muhalefatı mezbûr yeniçeri müfti ile bey' etdirub hâsıl olan nukudumüfredat defteriyle merkum yeniçeriye teslim idub mumaillehy ağalarına irsâl eylesin ve anın gibi mirî gelub yeniçeri ve acemi oğlanlarında da'va-yı hak etdikde ol canibde yeniçeriye serdâr nasb olunan kimesneye buldurub getürdub hüsema ile

müvâceheidub onat-ı vecihle hak üzere teftiş idub bi-hasbü'ş-şer' zimmetine lâzım gelen hukuk-ı şer'leashâbına alıvirub kimesneye hilâf-ı şer' zulm ve te'addi etdirmesin ve anın gibi yeniçeri ve acemi oğlanı olunmayub mücerred yeniçeri ve acemi oğlanı namına gezub re'aya ve berayaya te'addi ve tecavüz edenleri men' idub memnu' olmayanların şer'le gereği gibi haklarından gelesiz.

[233]

Hüküm 543

Yevmü'l erba'

Fi 15 Ramazanü'l mübareke sene sülüs ve elf

Konstantiniyye

Ba-hatt-ı tashih-i Hazret Efendi

(boşluk) Beglerbegisine hüküm kiserdâr-ı zafer şî'arım işbu sülüs ve elf Ramazanü'l mübarekenin ğurresinde DavudPaşa çayırından kalkub mahal-i Me'mure müteveccih olub an-kârib varub erişmek üzere olub sen henüz yerinde olduğun i'lam olunmağla eşedd-i 'ukubuna müstehak olmuşsundur imdi 'ıyd-ı şerîfe değin mumaileyh serdârıma varub erişmeyenlerin dirlikleri alunub kendulere siyâset olunmak emrim olmuşdur buyurdum kihükmi şerîfimle dergâh-ı mu'allam kapucularından (boşluk)varduklarında bir an ve bir sa'at te'hîr ve terahi etmeyub taht-ı hükümetinizde olan eğer ümerâ ve zu'ama ve erbâb-ı tımar ile müretteb ve mükemmel düşman yerağıyla mu'accelen ta'yin olunan zemana değin mumaileyhserdarıma varub mülaki olub vech-i münasib gördüğün üzere hidmetinde bulunasın şöyleki ol zemana değin varub erişmeyub yahud eklerde zu'ama ve erbâb-ı tımar da ve yat ve yeraklarında kusur ve noksan olana asla beyan olunacak özrün makbul olmayub beglerbegiliğın ahire virildüğünden ğayri eşedd-i 'ukbet ile münasib olursun vesayir beğler ve asker halkına dahi vech-i meşruh üzere muhkem tenbih ve te'kid eyleyub bir ferdi himâyet ve hıyanet eylemeyesin.

Bir Sûreti

Bir Sûreti

Bir Sûreti

Beglerbegi vech-i meşruh üzere yazılmışdır

Hüküm 544

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Beglerbegisi ve defterdarına kayd-u bend ile göndermekbuyrulmuştur

Diyarbakir beglerbegisine ve defterdarına hüküm ki vilâyet-i mezbûrede haraç cem'ine me'mur olan Musli ve Musa ve Pervane ve İbrahim nam kimesneler haracı olub fukârânın haraçların kanun ve defter üzere almayub hadden birun ziyade almağla fukârânın takatleri kalmayub ve beglerbegi subaşıları dahi kırk elli nefer atlu ile kâryelere çıkub üzerlerine konub ve salğun salub re'ayanın bir vecihle tahammülleri olmayub ekseri cila-yı vatan etdükleri istima' olunmağın ol makûle haracı ve subaşı alub re'ayaya zulm ve te'addi üzer olanlar ele götürülüb asitane-i sa'adetime gönderilmeğın emr idub buyurdum ki vusul buldukda emrim üzere mezbûr haracıları ve subaşı olub re'ayaya zulm ve tecavüzleri olanları hüsn-i tedbir ile ele götürüb dahi yarar âdemlere koşub kayd-u bend ile Âsitâne-i sa'adetime gönderesiz amma irsâl etdüğın âdemler muhkem tenbih ve te'kid eylesin ki ğaflet idub veyahut celb ve ahz sebebiyle mezbûrhâlâs bulmak ihtimali olmaya.

[234]

Hüküm 545

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Vech-i meşruh üzere beglerhükm idub buyrulmuştur

Katib Hasan Efendi'ye verilmişdir tabi'-i Ca'alzade

Kârlılı sancağına ve (boşluk) kâdısına hüküm ki düstur-u mükerrerrem vezirim Sinan Paşa tarafından şöyle il'am olundu ki müşârü'n-ileyhmukaddemâ Kapudan iken Kârlılı sancağında olan kapudanlık hasları voyvodası Mahmud voyvoda zimmetinde tahmil ve serihen deftere hukuk ve rüsumundan iki yüz dört bin akçe nakd ve ikiyüz otuz kile buğday ve doksan kile arpa kalub âdemgönderilubmezbûrdan talep etdikde edasında te'allül etmekle zimmetinde kalan akçe ve terekinin alıvirilmesiçün hükm-i hümayûnum talep etmeğın buyurdumki hükm-i şerîfim vardukda mezbûr Mehmedvoyvodayı müşârü'n-ileyin vekili ile meclis-i şer'a ihzar idub gönderesiz müşârü'n-ileyhin tahmil ve sarihen devş-i mahsulünden zimmetine ol mikdar akçe ve tereke baki kalmış ise asla te'allül

etdirmeyub bi kusur aliveresin lakin niza‘ ve muhalefet ederse müşârü’n-ileyhin âdemleriyle sūdde-i sa‘adetimema‘an gönderesin kiaman virilmeyub kenduden tahsîl oluna.

Hüküm 546

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Sipahi oğlanlarından Sinan mübaşir buyrulmuştur.

Kırşehir, Hacı Bektaş ve Süleymanlı ve Konur ve Keskin ve Yüzdepara ve Kârakeçili kâdîlarına hüküm ki Kırşehir sancağında mültezimler yetmiş seksan nefer atlu ile Müslümanların ehil ve ‘ıyalleri üzerine konub müft ve meccanen yem ve yemekleri alub ve ba‘zı esbâbları dahi çıkub alub her hanede sene başından beşer ğuruş alub ve cerime namına her kâryeden ikişer ve üçer ve develerin alub ve sancak begi subaşıları ve âdemleri dahi her ayda re‘aya üzerine çıkub devr idub selamlık namına ev başına birer ve ikişer ğuruşların alub ve ba‘zı çavuşlar ve ademleri ve sipahi ve yeniçeri ve acemi oğlanı topçu ve cebeci namına olanlar re‘ayanın eşkıyâsı ist’inadidub anlar dahi hilâf-ı şer‘ ve kanun atların ve develerin ve ğuruşların ve müft ve meccanen yem ve yemeklerin alub ve nicesinin beratın dahi alub ziyade zulm ve te‘addi idub bu bâbda sipahi oğlanları ağasıvezkire virdüğü i‘lam olmağın imdi re‘ayaya zulm ve te‘addi olunduğuna asla rıza-yı şerîfim yokdur bu hususları senden bilirimimtisalinizden naşidir bu bâbda mes‘ul olmuşsuzdur buyurdum ki vardukda min-ba‘d fukârâyâ vech-i meşruh üzerine zulm ve te‘addi etdirmeyub selamlık namına vesayir vecihle akçe ve ğuruşların aldirmayubmüft ve meccanen nesnelerin aldirmayasız her ne lâzım olub alırlar ise narh-ı ruzi üzere ihtiyaçlarıyla satanlardan akçeleriyle aldırasın ve sipahilerin ağaları ve virdüğü mühürlü tezkire mucebince‘amel eyleyesiz ana muğayir bir ferde zulm ve te‘addi etdirmeyesiz şöyleki islemeyubemr-i şerîfime muhalif zulm ve te‘addi edenler her kim ise isim ve resimleriyle yazub ‘arz eyleyesiz ki siz ki sayirlerin muceb-i ‘ibret ve tashib olmak içün muhkem haklarından geline ve re‘ayadan hilâf-ı şer‘ ve kanun alınanı hüküm idubashâbına aliveresiz.

[235]

Hüküm 547

Yevmü'l Cum'a

Fi 14 N sülüs ve elf

Kapudan Paşaya hüküm kimahruse-i Mısırdan Sakız canibine ba'zı zâhire gemileri gelub mu'accelen İstanbul'a getirülmek lâzım ve mühim olmağın tersane-i 'amîrede gemisi mevcut bulunan beğlerde ve re'islerden kim var ise gemileriyle mu'acelen varub mahal-i mezbûrda bulunan zâhire gemilerin zâhiresiyle getirüb ihzar etmek emrim olmuştur buyurdum ki vardukda husus-ı mezbûrda avk ve te'hîr etmeyub tersanede gemisi mevcut olan beğlerden ve re'islerden kimler bulunursa bir an ve bir sa'at te'hîr ve tevkif etdirmeyub zikr olunan mahale gönderub fermân-ı celilü'l kâdrim mucebince mevcut olan zâhire gemilerin zâhiresiyle İstanbul'a mu'accelen ihzar etmek mücerred sa'î olalar avk ve te'hîr ihmal-i müsahele olmakdan ziyade hazer eyleyeler.

Hüküm 548

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Erzurum beglerbegine hüküm ki Eğrek sâkinlerinden Mehmed ol canibde çavuş namına gezub Müslümanları hilâf-ı şer' rencide eylediği i'lam olundukda südde-i sa'adetimde olan çavuşlar defterinde ismi olmadığına südde-i sa'adetimde çavuş başı olan ibkasıyla Süleyman'a mühürlü mektûb virmeğın müşârü'n-ileyhin mektûbu mucebince mezbûr ele getirülüb Âsitâne-i sa'adetime gönderilmek emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda mezburu hin-i tedarikle ele getirüb ol vecihle Müslümanlara te'addi eylediği vaki' ise mezbûr müşârü'n-ileyhin mektûb mucebince südde-i sa'adetime gönderesin.

Hüküm 549

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Mü'ekked hüküm

Hamid beğine ve liva-i mezbûrda vaki' olan kâdîlara hüküm ki Isparta kâdîsı mektûb gönderub birkaç seneden beru sefer vaki' olmağla sancak beğleri bizzat anda olmayub sefere gitmekle ol caniblerde sipahi oğlanı ve yeniçeri namına ehl-i fesâd ve şe'naat zuhûridub re'aya ve berayaya külli te'addi olmağla il eri mu'aveneti ile bu

makuleler ele götürölmek için ba'zı yerlere emr-i şerîf virmekle def'-i mazarrat olduğu i'lam olunmağın buyurdum kivardukda bu bâbda bizzat mukayyed olub anun gibi bir tarafda ehl-i fesâd ve eşkıyâ zuhûr idub ele götürölmek lâzım geldikde muhafazaya kalan sipahi il-eri mu'avenetiyle üzerlerine varub bi-eyy-i vech-i gân ele getirüb dahi ahvâlleri hak üzere teftiş tefahhus idub getiresiz üzerlerine şer'le sübût ve zuhûr bulan hukuk ashâbına alıvirildikten sonra bu fes'adı edenler muhtac-ı 'arz olanlardan ise habs ve 'arz eyleyesiz değİller ise şer'le haklarından gelesiz amma bu bahane ile kendu hallerinde olanları dahl olmakdan beğayet hazer edesiz.

[236]

Hüküm 550

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Kilis kâdisına hüküm ki dergâh-ı mu'allam yeniçerilerinde elli altıncı bölükde Hızır ve Mehmed ve Kurd nam yeniçeriler Kilis kazasında yolda giderken ba'zı eşkıyâ yolların basub katl etdiklerinde teftiş etmek için elli yedinci cema'atde Süleyman nam yeniçeri emr-i şerîf ile irsâl olundukda taht-ı kazanda Çum nam kâryedenHabib begin subaşısı olan Mahmud nam kimesne birkaç nefer âdemisiyle mezbûr Süleymanıbasub iki yüz bin nakid akçe ve ba'zı esbâbı yağmaidub mukaddema mezbûrmezbûr Süleyman fevt olub bu husus için dergâh-ı mu'allam yeniçerilerin ağası mühürlü mektûbı virmek mucebince 'amel olunmak emr idub buyurdum kivardukda emrim üzere bu husus için müşârü'n-ileyhin ve virdügi mühürlü mektûb mucebince 'amelidub müteveccih olanı bi-kusur alıverub ana muğayir kimesneye te'alül ve 'inad etdirmeyesin.

Hüküm 551

Ba-hatt-ı Pir Efendi

'Ayıntab ve Ruha ve Suruç kâdİlarına hüküm ki dergâh-ı mu'allam yeniçerilerinden elli yedinci cema'atde vefat eden Süleman'ın Suruç kazasında sâkin Kurd nam yeniçeride bir kulu ve bir atı ve üç çift öküz ve bir kısarak ve ba'zı esbâb ıolub ve Ruha kazasında Kâra Halilde kırk sekiz bin akçesi akçesi ve 'Ayıntab kazasında Derviş beğ demekle ma'ruf Türkmen Beğinde kırk bin akçe ve bir devesi olub bu husus için dergâh-ı mu'allam yeniçerileri ağasından mühürlü mektûb

olmağın mucebince ‘amel olunmak emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzere bu husus için müşârü’n-ileyhin ve virdügi mühürlü mektûb mucebince ‘amelidub müteveccih olanı bi-kusur alıvirub ana muğayir kimesneye te‘allül ve ‘inad etdirmeyesin.

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

[237]

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

Hüküm 552

Ba-hatt-ı Hümâyûn

Mısır beglerbegisine ve defterdarına hüküm ki mukaddemâ merhum ve mağrifun-leh babam tabe serahu Medine-i Münevverede ba‘zı enbiye-i hayrat için kırk bin flori virub hayrat bina olunduktan sonra fazla olan on yedi kise paye-i sâbika vüzerat ile Mısır beglerbegisi olan düstur-ı mükerrer Ahmed Paşa edemallahu te‘ala iclalehu hızane-i hayrat-ı Resul sallallahu aleyhi ve sellemden alub hızane-i Mısır’a idhal eyledügi i‘lam olunub lâkin zikr olunan on yedi kise pare merhum ve mağfirun-leh bâbam tabe serahunun Medine-i Münevvere’de olan enbiye-i hayratı ta‘mîri için lâzım etduğı ‘arz olmağın hızane-i Mısırdan ihraç olunub geru Medine-i Münevvere’de olan hayrat-ı Resul sallallahu aleyhi ve sellemeye irsâl oluna deyu hattı hümâyûn sa‘adet-i makrunumla fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda te‘hir etmeyub zikr olunan on yedi kise pare-i hızane-i Mısır’dan ihraç idub ve bi’t-temam Emir-i Hacc’a teslim idub Medine-i Münevvereye irsâl ve isâl idub hızane-i mezbûreye idhal etdiresiz.

Hüküm 553

Mısır beglerbegisine ve Defterdarına hüküm ki bi’l-fi‘il Medine-i Münevvere’de Şeyhü’l-harem olan kıdvetü’l emacid ve’l ekârim Ömer zide mecduhu tarafından dergah-ı mu‘allama ‘arzuhal sunulub harem-i şerîf’de mesalih ve mühimmatda süleha ve fukârâda ihtimam lâzım olub bir canibe gitmek müte‘essir olmağın salyanesi ve cerayesi terakkileriyle bu senede bi’t-temam irsâl olunmak bâbında ‘inayet rica etmeğın irsâl olunmak emr idub buyurdum ki vardukda

müşârü'n-ileyhin berat-ı hümayûnuma müstehak olduğu salyane ve hızanesi bi't
temam terakkileriyle gönderub avk ve te'hirden ihtiyât eyleyesiz.

Bir sûreti

Cidde Emîni (boşluk) beg dame izzuhuya yazılmışdır.

[238]

Hüküm 554

Fi'l isneyn

F 18 N sene 3

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Hersek beğine Rodina kâdîsına hüküm kikaza-i mezbûrde Delu Hüsrev nam
kimesne geçen seneden beru sipahi oğlanı namına gezub re'ayanın na hak yere emval
ve erzakın alub ve Zoraoğlu dimekle ma'ruf Tomanes nam zımmi-i bila sebep katli
şer'le hakkından geline deyu mukaddemâ emr-i şerîf virildikde ğaybet etmekle
görûlmeyub hâlâ gelub kendu halinde olmayub muttasıl fukârâyâ te'addi ve
fes'addan hali olmaduğı i'lam olunmağın buyurdum kivardukda bu bâbda mukayyed
olub mezbûru ihzar 'inad eder ise şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub
getürün dahi mezbûrdan dava'-yı hak idub ta'vin eyleyan hüsamasıyla muvacehe
idub bir defa' şer'le görûlûb fasl olmayub on beş yıl mürur etmeyen mevâdın
husamaları müvâcehesinde hak üzere teftiş idub göresiz mezbûrun 'arzolunduğı
üzere re'ayaya zulm ve te'addisi vaki' ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukuka şer'le
müteveccih olanı hüküm idub bi-kusur alıvirdikden sonra ehl-i fesâdın şer'le
hakkından gelesiz 'arz-ı muhtac olanları habs idub üzerinesâbit ve zâhirolanı yazub
'arz eyleyesiz amma hin-i teftişde tamam-ı hak üzere olub 'arz ve ta'sil ve ahz ve
celb sebebiyle ehl-ifesâda himâyet olunmakdan ve bi-günah olanları dahl ve
ta'arruzbeğayet hazer üzere olasız.

Hüküm 555

Bursa sancağı beğine hüküm ki südde-i sa'adetimemektûb gönderub livai
mezbûrda ehl-i fes'ad ve eşkıyâ kesret üzere olub ele getürûlmek lâzım geldikde
havass-ı hümayub ve evkaf ve serbest kâryelere girub tahassun etmeğın ele

getürülmeyub eyledikleri fesâd yanlarına kalmağla fes'adları yevmen-fe-yevmen ezdiyad üzeredir deyu bildirmişsinimdi ehl-i fes'ad her kande ise himâyetolunmayub ele getirülmek emr idub buyurdum kivardukda ehl-i fesâd olanları her kande ise ele getirüb ve havass-ı hümâyûnum ve evkaf ve serbest kâryelere tahassün edenleri dahi kâryeler zabitlerinden taleb idub elbette elbette ele getirüb dahi bir defa' şer'le fasl olmayub on beş yıl mürur etmeyen hususların husamaları müvâcehelerinde şer'le teftiş ve tefahhus eyleyub üzerlerine sübûtbulan hukuk-ı ba'de's-sübût hükm idub ashabına alıverdikden sonra ehl-i fesâddan sipahi ve yeniçeri ve bi'l cümle muhtac-ı 'arz olanları habs idub'arz eyleyesin muhtac-ı 'arz olmayanların şer'le haklarından gelesin anun gibi ehl-i fesâdı himâyet idub ele getirülmegi mani' olanlar eğer havass-ı hümâyûnum ve eğer evkaf ve serbest kâryeler zabitleridir isim ve resimleriyle yazub 'arz eyleyesin ki müttefikem? haklarından geline.

[239]

Hüküm 556

Şer'-i şerif mucebince hakkından gelinmek buyrulmuştur

Ankâra begine ve Murtezaabad kâdîsına hüküm kisenki kâdîsın mîrliva kaim-mekamıyla südde-i sa'adetime mektub gönderub kaza-i mezbûrda merhum ve mağfurun-leh Sultan Bayezid Han tabe serahu evkafından Yassıviran nam kârye sâkinlerinden Cenderoğlu Kalendereşkiyâdan olub bir tarikle emr irad idub Musa fakih ve Mahmud ve İbrahim ve Hasan ve Mustafa ve Umur ve Hacı İbrahim nam kimesneler oğlum Muhammed'i ehl-i örf elevirub bir yük akçesin aldirdılar deyu beglerbegi kaim-mekamından mektûb ile Hacı Subaşı nam kimesneyi darb ve şekencelerinden fevt oldukda merkum Kalenderoğlu ve oğlu Muhammed ve mübaşirleri şer'-i şerîfe da'vet olunub ita'at-i şer' etmeyub ba'de kâryelerine vardukda şer'le görölüb katl-i nefs eyledikleri ve mahkeme-i şer'-i şerîfe ihanet eyledikleri ve fasıklar olub Müslümanları Cuma' namazın kılmakdan men' eyledikleri şuhud-ı 'udul ile sâbit olmağın habs olunduğun 'arz eyledüğünüz ecilden şer'le haklarından gelinmek emr idub buyurdum kivardukda sahih-i 'arz olunduğu üzere fesâd ve zulümleri şer'lesâbit olmuş ise mecâl virmeyub şer'le haklarından gelesiz muhtac-ı 'arz olanları 'arz eyleyesiz.

Hüküm 557

Ba-hatt-ı Pir Efendi

İstanbul kâdîsına (boşluk) begi Mi‘mar başısına hüküm ki ... mi‘mar başısı südde-i sa‘adetimemektûb gönderub mahruse İstanbul’da kadimi şahran üzerine tayife-i Yahud kapuları önünde yaya kaldırımlarının üzerine sedd ile taş rıhtım ve kademe taşı ile nerdüban idub yaya kaldırımları tutulmağla mürur ve ‘ubur eden a‘ma ve pir olan kimesneler mürur ve ‘uburda müte’ellim olmağın bu makûlelere def‘ ve ref‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricasına ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum kivardukda fi’l vaki‘ kadimi yaya kaldırımı üzerine sonrasından tayife-i Yahud ihdas eyledikleri ol makule nerdübanları kati‘ eyleyesiz.

Hüküm 558

Ba-hatt-ı Efendi

Kadimden olageldiği üzere ‘amel olunmak için emr şerîf

Bâba kâdîsına hüküm ki Mektûb gönderub kaza-i mezbûrden Hacı Kul ve Sebakir? ve Döklük ve Korintaz ve Hacılar ve Eğribos ve Kanlar Bucak ve Çamurlu ve Suncular ve Kumluk ve Ozut İshak ve Hummar ve Bazarlı ve Gir‘beğ ve Dane ve Kâramurad ve Kocaali ve Kârakoyunlar ve Şeyhaman ve Maman ve Karatay ve Emîrali ve Kârasali ve Mekmus ve Köstelli ve Dokuzoğlu ve Kâribler ve Yenigöli ve Ahduki ve İhras nam kâryeler hilâf-ı meclis-i şer‘e gelub bunlar kadimden cebelu Tatar tayifesinden olub sefer-i hümayûn vaki‘ oldukça cebelüleriyle sefer eşub vaki‘ olan tekalif-imîriden heman olub ellerinde mu‘afnameleri var iken haliya Âsitâne-i sa‘adetimden hizmetli varanlar ellerinde olan mu‘afnamelerine ‘amel etmeyub mîr-i yağ ve bal vesayir nesneler teklif idub te‘addi eylediklerin bildirub olageldüğü üzere ‘amel olunmak bâbında emr-i şerîf virilmek ricasına ‘arz eyledüğün ecilden olageldüğü üzere ‘amel olunmak emr idub buyurdum kivardukda bu bâbda olageldüğü üzere ‘amelidub kadimden olagelene muğayir ve emr-i hümayûnuma muhalif iş etdirmeyesin.

[240]

Hüküm 559

Minel’ hamse

Fi 18 N sene sülüs

Ba-hatt-ı Pir

Maliye tarafından virilan hükm-i şerîf mucebinde buyrulmuşdur.

İstanbul ve Ğalata ve Üsküdar kâdîlarına hüküm ki merhum ve mağfurun-leh Sultan tabe serahunun Üsküdar'da vaki' olan cami'-i şerîf ve 'imaret-i 'amîreleri evkafına nazır olan iftiharü'l havas ve'l mukarribinile'l aher darü'l sa'adetim Ağası olan Mustık dame ulüvvuhû südde-i sa'adetime mektûb gönderub mukaddema evkaf-ı mezbûre re'ayasından olub zikr olan kâdîlıklarda sâkin olan zımmiler cizyelerin vakf için virub eda eyledükden sonra merhum-ı mumaileyhanın cami'-i şerîf ve 'imaret ve hamamlarının Bulğurlu nam kâryeden gelub cari olan su yollarının ta'mîr ve termimi lâzım geldikde kendu yanlarındanidub bu hidmet mukabelesinde 'avarız divanına ve tekâlif-i 'örfiyyede ve kasab yazılmakdan ve kasab akçesi almakdan ve diğer sicillikden? ve bi'l cümle külli ve cüz'i tekalifden mu'af ve müsellim olub vech-i meşruh üzere ellerinde mü'ekked mu'af nameleri var iken vezikr olunan zımmilerin beytü'l-mal voyvodası ve resm-i 'arusaye ve cürm-i cinayet vesayir bad-ı heva taleb olunmak bâbında emr-i şerîf virilmek ricasına i'lam etmeğin isleyub sâbık üzere 'amel oluna deyu hatt-ı hümayûn sa'adet makrunumla fermân olunmağın maliye tarafından mufassal ve meşruh emr-i şerîf virilub mucebince divan-ı hümayûnum tarafından dahi virmek emr idub buyurdum kivardukda bu bâbda maliye tarafından virilan mufassal ve meşruf emr-i şerîf mucebince 'amel eyleyub hilâfına cevaz göstermeyesiz.

Hüküm 560

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Budunbeglerbegisine ve Şehabettin ağaya hüküm kisâbıka Tomanis beglerbegisi olub bundan akdem Budun Kala'sında mahbûs olan Yusuf dame ikbâlehûnun ıtlak olunması bâbında hatt-ı hümayûn sa'adet-i makrunum sadır olmuşdur imdi buyurdum kivardukda vârid olan hatt-ı hümayûnumla sadr olan fermân-ı celilü'l kadrım mucebince müşârü'n-ileyhi ıtlak idubsüdde-i sa'adetimeirsâl ve isâl eylesin.

Bir sûreti

Şah budalası ağasına yazılmıştır.

[241]

Hüküm 561

Şam beglerbegisine hüküm ki Medine-i Münevvere Şeyhü'l haremi Ömer zide mecdühu südde-i sa'adetimemektûb gönderub Şam-ı Şerîf'den Mekke-i Mükerreremeye varınca yollarda hücac için olan suları asi 'Arabdan hıfz için merhum ve mağrifun-leh Sultan SüleymanHan tabe serahu zamanında kal'alar bina olunub ve Şam yeniçerilerinden bostancılar ta'yin olunub sular hıfz olunub lâkin rah-ı mezbûrda bir azim bürke olub sayirlerde olduğu gibi suyun hıfz eder kal'ası olmamağın mahal-i mezbûrda olan bürkede olan suyu asi 'arab alub mülevves etdiklerinde ğayri bürkeyi dahi harab etmekle hücac-ı zevi'l ibtihacol mahalden ziyade müzayaka çekub niceleri susuzluk sebebiyle helak olur deyu mahal-i mezbûrda dahi suyu hıfz için kal'a bina olunub sayirlerde olduğu gibi Şam yeniçerilerinden bostancılar ta'yin olunmak ricasına 'arz eylemiş imdi husus-ı mezbûr hayrattandan bu bâbda mukayyed olunub hüsn-i tedarik etmek emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda mukayyed olub kal'a bina etmeğle mi olur ve bi'l cümle ne vecihle mümkün ve esleh ise hüsn-i tedarik idub hücac-ı zevi'l ibtihac müzayaka çektirmeyesin.

Hüküm 562

Mısır beglerbegisine hüküm ki Medine-i Münevvere Şeyhü'l Haremi Ömer zide meciduhu südde-i sa'adetime mektûb gönderub merhum ve mağfirun-leh bâbam tabe serahu Mescid-i Kuba kurbunda bina eylediği ribat içinde sâkin olan sofilere mahruse-i Mısır'da olan evkafdan yılda on beş flori ve yedişer buçuk erdeb buğday ta'yin olunub lâkin ribat-ı mezbûrda şeyh olan ile'l-an nesne ta'yin olunmayub şeyhe dahi tefsir ve hadis nakl etmesi mukabelesinde evkaf-ı mezbûreden yılda yirmi beş erdeb buğday ve ikiyüz sikke virilmek ricasına 'arz etmeğin buyurdum ki vardukda şeyh-i mezbûre dahi vech-ü münasib olduğu mikdar buğdayı ve sikke ta'yin idub evkaf-ı mezbûreden virdiresin.

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

Hüküm 563

Mekke-i Mükەرreme kâdîsına hüküm ki Şeyh Abdulkadir Geylani kudduse sirruhu'l-aziz evladından Seyyid Muhammed zide hâlâs 'arzuhal gönderub Mekke-i Mükەرremede Mu'alla? kurbunda olan tekkede Şeyhü'l müşârü'n-ileyh mensub olan sulehâ ve fukârâ 'ibadet idublâkin cihet-i ma'aşları olmayub her sene Mekke-i Mükەرreme fukârâsına ırsâl olunan iki bin erdeb buğdaydan zıkr olunan tekye fukârâsına ve şeyhine yılda elli erdeb buğday ve Surre mahlulatinden kifayet mikdari Surre ta'yin olunmak ricasına 'arz etmeğın yılda yirmi beş erdeb buğday virmek emr idub buyurdum kivardukda min-ba'd her senede Mekke-i Mükەرreme'ye fukârâ için ırsâl olunan buğdaydan yirmi beş erdeb buğday virdiresin.

[242]

Hüküm 564

Mile'l selase

Fi 20 Ramazan sene Sülüs

Bir telhis

Şam beglerbegine ve kâdîsına hüküm ki Medine-i Münevvere Şeyhü'l Harem Ömer(boşluk) südde-i sa'adetimemektüb gönderub Şam-ı Şerîf'den Mekke-i Mükەرremeye varub gelince yolda fevt olan hüccacın muhallefatı zabt etmek için bir beytü'l mal emini ve bir nazır ve bir katib ve iki yasakçı ve mahmil-i şerîfkâdîsı ve katibi ve muhzır kethüdası ta'yin olunub zıkr olunan sekiz nefer kimesne için mîri tarafından deve ve atların 've kendulerin zevad ve züvadlarına iki bin florin ancak vefa ederken cümle zabt eylemekden beytü'l mal akçesinden hazine-i 'amîreye teslimleri yılda yüz ve ikiyüz florinden ziyade olmayub ve yetimi ve vasisi olan müteveffanın muhallefatının 'öşrüne kana'at etmeyub nısfını alub ve hüccacdan biri hasta oldukda mücerred muhallefatını almak için sağ iken defn idub mezbûrların bu vecihle zulm ve te'addileri olmağla mukaddemâ'arz olundukda vech-i meşruh üzere Hacc-ı Şerîf yolunda beytü'l mal ref'olunub hükmi şerîf virilmeğın memnu' olmamağla zulm ve te'addileri dahi ziyade olmuşdur mezbûrların cümlesi ref' olunub deve vesayir av edenleri mîriye kalub ve anın gibi Hacc-ı Şerîf yolunda bir kimesne fevt oldukda eğer verasesi ve vasisi veyahut köylüsü ve mahallesi bulunursa emîr-i hac huzurunda Mahmil-i şerîf imamı her kimi ise anın ma'rifetiyle teslim

olunduktan sonra sicil-i mahfuza kayd olunub Mahmil kâdîsının dahi merhali ancak sicile kayd etmek olub min-ba'd aher hususuna kârışmayub vesayir beytül mal emini ve nazır ve katib ve yasakçı ve muhzır kethüdası dahi min-ba'd dahl ve ta'arruz etmeyub şöyleki müteveffanın varisi ma'rufi ve yerlusunden kimesnesi bulunmassa zuhûra gelen malı kadimden olageldiği üzere Mahmil kâdîsı ve imamı ma'rifetiyle emîr-i hac zabt idub emîr-i hac eliyle hazine-i 'amîreye teslim olunması beraya ve fukârâyâ her vecihle infa' ve evladır deyu i'lam etmeğin paye-i serir i'lama 'arz olundukda vech-i meşruh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda emr-i celilü'l kadrım mucebince bu bâbda vech-i meşruh üzere 'amelidub beytül mal emini ve nazır ve katib ve yasakçı ve muhzır kethüdası namına bir ferd Hacc-ı şerîf yolunda fevt olan hüccacın malına ve rızkına dahl ve tecavüz etmeyub anun gibi hüccacdan biri yolda fevt olub mîrası intikal eden verasesi hazır bulunursa şer'le müteveccih olan hakk-ı Mahmil-i Şerîf imamı ma'rifeti ile teslim olunub Mahmil-i şerîfkâdîsı dahi sicil-i mahfuza kayd ile ve varisi mevcut ve ma'ruf olmayan müteveffanın metrukatın kadimden olageldiği üzere emîr-i Hac bizzat zabt idub Mahmil imamının defteri mucebince hıfz idub dahi mîri için hizane-i 'amîreye teslim eylesesin ile min-ba'd uslub-ı merkum üzerine 'amel olunub emr-i şerîfime muğayir kimesneye dahl ve tecavüz etdirmeyesin memnu' olmayanları isim ve resimleriyle yazub südde-i sa'adetime 'arz eylesesin.

Hüküm 565

Bursa ve Kete kâdîlarına hüküm ki hâlâ ol caniblerde eşkıyâ ve ehl-i fesâd ele götürüb vaki' olan fes'adlarıninsûret-i sicilleriyle südde-i sa'adetime gönderilmek için serdâr ta'yin olunan dergâh-ı mu'allam yeniçerilerinden Sinan mu'avenet lâzım olmağın mu'avenet etmek emr idub buyurdum kivardukda siz ki Ketekâdîları bu bâbda her biriniz mukayyet olub anun gibi ele götürülmesi lâzım olur eşkıyâ ve ehl-i fesâd zuhûr eyledikde il eri ile yigitbaşlarına dahi tenbih ve te'kid eylesesizki mezbûre mu'avenet idub ele götürülmekden ihtimam edeler ki fesâdları sâbit ve zâhir olduğu üzere sûret-i siciller ile südde-i sa'adetime gönderesiz.

Hüküm 566

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Cemşid kethüdaya hüküm kihaliya seninÂsitâne-i sa'adetime huzurun lâzım gelmeğin ber vech-i isti'cal gelmek emrim olmuşdur buyurdum kivusul buldukda katen te'hir ve terahi etmeyub heman kalkub ber vech-i isti'cal Âsitâne-i sa'adetime gelesin ihmal ve müsahaleden hazer eylesin.

[243]

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

Hüküm 567

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Anadolubeglerbegisine hüküm ki Bi-zeban Abdi divan-ı hümâyûnuma 'arzuhal sunub hâlâKütâhya sancağında Kârahisar nahiyesinde Ortaköy nam kârîye ve gayriden mutasarrıf olduğu ze'ameti re'ayasından Yunus bin İsmail ve Halil bin Tatılmış ve biraderi Haydar ve Ali Seyyid-i Ahmed ve Yunus oğlu Mahmud ve Kara Muhammed ve Kurdhan oğlu Hacı Ali ve Hasan oğlu Turhan nam kimesneler zimmetlerinde ra'iiyyet kayd olunmuşlar şer' ve kanun ile müteveccih olan hukuk-ı şer'imde ve rüsum-ı 'örfilerde eda etmeyub 'inadve muhalefet etdiklerinden gayri sayır kuradan fesâd eden eşkıyâyı ele vormeyub hamiyet ve himâyet eyleyub şer'-i şerîfe ve kanuna müniferazıyad olmayub 'inad ve muhalefet eyledikleri bildirmeyub mezbûrlar Âsitâne-i sa'adetime gönderilmesi emr idub buyurdum kivusul buldukda mezbûrları emrim üzerine Âsitâne-i sa'adetime gönderesin ahvâlleri görilub zimmetlerinde olan hukuk ve rüsum alınub şer'le haklarından lâzım gelen icra oluna.

Hüküm 568

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Zulkadiriye beglerbegine ve Ma'raş kâdîsına hüküm ki kaza-i mezbûrda Bozca demekle ma'ruf ehl-i fesâd kenduye tabi' Murad ve Harif ve İsa ve Bali ve Divane Ahmed ve Mehmed ve Yunus ve Divane Hasan ve Sadık ve Seydi Ahmed ve Hızır ve Ferhad ve Göndek ve Ali ve Çelebi ve Yerdî ve Abdurrahman ve Kasım ve Dede nam kimesnelere baş ve buğ olub fukârânın müft ve mecanen yem ve yemeklerin aldıklarından ma'ada bizde akçeleri alunur deyu akçe salğunidub adem başına beşer ve onar altunların alub ziyade fesâd eyleyub mezbûr Bozca'nın hakkından gelmek lâzım geldikde Ca'fer nam kimesne kefil olduğu i'lam olmağın

mezbûrun vech-i meşruh üzere fukârâyâ zulm ve te‘addileri varsa kayd-u bend ile sūdde-i sa‘adetime gönderilmek emr idub buyurdumki vardukda mezbûr Bozca’nın vech-i meşruh üzere fukârâyâ hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addileri vaki‘ ele götürülüb ğaybet ederlerse şer‘le buldurması lâzım olan kefilin buldurub dahi üzerine sâbit olan mevâdın sûret-i sicilleriyle kayd-u bend ile sūdde-i sa‘adetime gönderesin amma tenbih olub bu bahane ile kimesneye zulm ve te‘addiden ve ehli fesâdda celb ve ahz olmağlahimâyet olunmasından hazer eyleyesiz.

[244]

Hüküm 569

Yevmü’l hamse

Fi 22 N sene Sülüs ve Elf

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Trablusgarb beglerbegisine hüküm ki bundan akdem İstanbula zâhire götürülmek hususu sana fermân olmuşken ol canibde zâhire gemisi bulunan yerlere âdemlerin götürüb bulunan zâhire gemilerin getürdüb İstanbula göndermeyub ihmal ve müsahele üzere olduğun mesmu‘-i hümayûnum olmuştur imdi bu bâbda mes‘ul olmuştundur buyurdum ki vardukda zâhire hususunda bu defa‘ dahi ihmal etmeyub fermân-ı celilü’l kadrım mucibince yarar âdemler gönderub her ne canibde zâhiresi gemileri bulunursa te‘hir ve tevkif etdirmeyub mu‘accelen sūdde-i sa‘adetime irsâl ve isâl eyleyesin İstanbulun zâhiresi havass-ı hümayûndandır‘avk ve te‘hir ve ihmal müsahele ziyade hazer eyleyesin.

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR .

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR .

[245]

Hüküm 570

Yevmü’l Hamse

Fi 19 Za sene Sülüs ve Elf

Emr virilmeyub harice geldikde ahz olunub gönderilmek yazılmışdır.

Ma'nisa ve Tire kâdîlarına hüküm ki Tavas kâdîsı mektûb gönderub nefsi Honaz sâkinlerinden olan Hacı İbrahim ve kârındaşı Hacı Hüseyin çavuş ve Ömer nam kimesneler kendu hallerinde olub medaris ve mesacid bina eyledüklerinden ğayri mezbûrlardan herkes rıza ve şükran üzere iken hâlâ Honaz kâdîsı olan Mehmed aher vilâyetden gelub tevattun etmekle mezbûrlardan bağ ve bağçe ve at ve katır ve bunların emsali nesneler taleb idubmezbûrlar dahi taleb eylediği nesnelerden kimin virub kimin dahi vormeyub ihmal ve müsahele eyledikleri ecilden mezbûrlara buğz 'adavet yüzünden haber ve agahları olmayub hususlarca nice husus isnad ve iftira idub buğz ve şikayetçiler düzüb ellerine kendu mühürlü ile ğaliz 'arzlar virub ve kendu hevasına tabi' ba'zı kuzzad ve nayiblerden müzevver'arzlar alub mücerred celb mal için sarhoş Hasan vesayir bunun emsali eşkıyânın ellerine virub Âsitâne'ye göndermekle kayd-u bend ile gelmeleri için emr alınmağla mezbûrlar ziyade zulm ve hayf olduğu kârîye ahalisi vesayir a'yan ve eşraf mahkemeye gelub haber virmişlerdir deyu 'arz etmeğin kayd-u bend ahvâli ref' olunub da'va-yı hak edenlerin ahvâlleri şer'le görölmek ricasına 'arz etmeğin mezbûrlar kayd-ı bendden ıtlak olunub ahvâlleri şer'le görölmek emrim olmuşdur buyurdum kivusul buldukda bu bâbda her biriniz bizzat kemal-i ikdâm ve ihtimam birle mukayed olub mezbûrları kayd-ı bendden ıtlak idub ta'yin-i madde idub da'va-yı hak eden husamasıyla bi'l müvâcehe beraber idub bir defa' şer'le görölüb fasl olmayan da'vaların hak ve 'adl üzere teftiş ve tefahhus idub göresiz 'arz olunduğu üzere mezbûrlar kendu hallerinde olub mücerred ol-vecihle 'arz ve ta'sil sebebi ile rencide olundukları vaki' ise tarafeyninahvâlin sicil idub sûret-i sicilleriyle südde-i sa'adetime vuku' üzere 'arz eyleyesiz amma hin-i teftiş tamam-ı hak üzere olub hiç bir canibe meyl ve mehaba etmeyub cadde-i hakdan 'udul ve iğrak eylemeyesiz.

[246]

Hüküm 571

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Kıbrıs beglerbegisine hüküm kisüdde-i sa'adetimemektûb gönderub İç-il sancağında vaki' Gelenderi nam mevzi' vilâyet-i Kâramanın iskelesi olub ve iskele-i mezbûre kurbunda olan Göksu nam ırmak şenlikden ba'id olmayub ekser evkafda

küffâr-ı haksar gemileri ol etrafda sulanub iskele-i mezbûreye gelen tüccar gemilerinin ekseri olub ayende ve revende ve tecavüz ve erden nice Müslümanları esir etmek ol canibde dayimalıç-il sipahi begleyu?gelmiş iken sene-i sâbıkada cümle sipahiler sefere gidub ol etraf muhafaza olmağla nice gemileri küffârlar atub tüccar ve zevareyi nihayezarar müterettib olmuştur şöyle ki bu sene muhafaza olmaya vilâyet-i KâramanMısır vesayir sevhilden gemi gelmeyub fuht-ı nemla olmak ve ahali-i memlekete külli zararımız müterettib olmak mukarrerdir Liva-i mezbûr sipahilerinden alçak tımarlulardan sene-i sâbıkada otuz kırk nefer alıkonulubhâlâ vech-i meşruh üzere olmağın kırk nefer salub ve Ermenek Nahiyesinde Korvadinam kârıye ve nahiyeden on bir bin akçe tımarı olan Hasan için kırk nefer sipahiye serdâr olmuş ricasına ‘arz etdüğün ecilden buyurdum ki vusul buldukda ‘arz etdiğün üzere mahal-i mezbûru hıfz-u hırsat için sene-i sâbıkada kalan otuz neferden on nefer ziyade olub livai mezbûr sipahiler ... almak tımarlularından kırk nefer kimesneyi ta‘yin ve zikr olunan kırk nefere mezbûr Hüseyini baş ve buğ nasb idub her birini isimleri rüsematları ve baş kârıyeleri ve tımarlarının yazuları ile defter idub getiresin ki her birine muttasıl ahkâm-ı şerife virile.

Hüküm 572

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Kıbrıs beğlerbisine hüküm ki südde-i sa‘adetimemektüb gönderub İç-il sancağında Gelenderi nam mahal vilâyet-i Kâramanın İskelesi olub ve kurbunda olan Göksu nam ırmak şenlikden ba‘id olmağın ba‘zı zamanda küffâr-ı haksar gemileri ol etrafda sulanub mezbûr iskeleye gelen tüccar gemilerine zarar idub ba‘zısı aylar idub ol canibde da‘ima İç-il sipahileri bekleyegelmiş iken sene-i sâbıkada sipahiler sefere gimekle gemiler ve tüccaraküffâr-ı haksar zarar idub şöyle ki bu sene mahal-i mezbûr muhafaza olunmaya gemiler gelmeğe mümkün olmaz ahali-i memlekete külli zarar ve müzayaka olmak mukarredir livai mezbûr sipahilerinden kırk nefer kalub ve ırmak nahiyesinde Koruvadi nam kârıye ve ğayriden on bir bin akçe tımarı olan Hüseyin için muhafazaya kalan sipahilere ve baş ve buğ ta‘yin olunmak ricasına ‘arz etdüğün ecilden mahal-i mezbûr mahub ve muhafazayamir olmağla livai mezbûr sipahilerinden iken bin akçe ve iki bin beş yüz ve üç bin akçe tımarlulardan altmış nefer muhafazaya alıkonulmak fermânım olmuştur buyurdum kivardukda ‘arz eyledüğü üzere mahal-i mezbûrı hıfz ve hırsat için emrim

mucebince liva-i mezbûr sipahilerinden ikişer bin ve ikişer bin beşyüz ve dahi bin akçe tımarlulardan altmış nefer sipahi ta'yin idub zikr olunan altmış nefer-i mezbûr Hüseyini baş ve buğ nasb idub leyl-i nehar mahal-i mezbûr muhafazasında olmak üzere her birinin isimleri ve baş kâryeleri ve tımarlarının yazı ile defter idub mühürleyub sütte-i sa'adetime gönderesin ki her birine konub ahkâm-ı şerif virile.

[247]

Hüküm 573

Yevmü'l Cum'a

Fi 20 Zilkade-i'l şerife sene sülüs ve elf

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Sis Kâdisına hüküm ki mektûb gönderub kaza-i mezbûra tabi' Afşar re'ayası meclis-i şer'e gelub bundan akdem liva-i mezbûr beği olan Osman beğin kethüdası Ali sülüs ve elf Receb'in ğurresinde liva-i mezbûru zabt idub sene-i mezbûrede zimmetlerine lâzım gelen resmi haneden dokuz bin ve adet-i ağnamdan otuz üç bin ve resm-i deştbaniden altı bin akçe ve bundan ğayri hilaf-ı şer' altmış aded keçemiz ve sekiz yüz kile arpa ve altmış batman sade revğan almışken haliya mîrliva olan Mustafa beğin müsellimi olan Memi gelub tekrar zikr olunan rüsum-ı hane ve adet-i ağnam ve resm-i deştbanî ellerine alub te'addi eyledi deyu şekvâ eylediklerinde fi'l vaki' zikr olunan rüsumı gelub mezbûr Ali alub ba'de sene-i mezbûre cemaziye'l ahirenin on altıncı günü müşârü'n-ileyh Mustafa beğetevcih olunmaĝla mezbûr Memi kethüda ... düşmüşdür deyu tekrar ehl-i zulm olmuşdur deyubildürmeĝin ecilden buyurdumki vardukda mukayyed olub mezbûr (boşluk) kethüdayı ihzar ve mezbûrlar ile meclis-i şer'den mürafaa' idub dahi bir defa' şer'le görölüb fasl olmuş deĝil ise hak üzere teftiş idub göresin mezbûr (boşluk) kethüda 'arz olunduĝı üzere mezbûrlardan tekrar alduĝu vaki' ise ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hakların hüküm idub bi kusur alıviresin şöyle ki mezbûr kethüda bunların müteveccih olan hakların virilmek 'inad ve muhalefet eder ise kayd-u bend ile sütte-i sa'adetime gönderesin ve gönderdüĝi kimesneler tenbih eylesin ki menazil ve merahilde 'amel etdirmeyesin.

[248]

Hüküm 574

Hattı h (eksik)

MehmedPaşa (eksik)

Sâbıka Basra beglerbegi olan Sinan dame ikbâlehûya hüküm ki Cevheri Ya'kub nam Yahudi rikab-ı hümayûnuma 'arzuhal sunub bundan akdem sana hayli cevahir virub ve ba'zı yerlerden zi-kıymet cevahir alıvirub ve ba'zı yerlerden ve evkafdan ve nice Müslümanlardan külli akçeler istikraz idub bu zemana gelince kendusi mu'amelesin virub deyne müsteğrak olub temessüğün mucebince hâlâ zimmetinde otuz sekiz yük akçe hakkı olub virmek ta'yin eyledüğün bildirub sizÂsitâne-i sa'adetime getürdülüb hakkı alıvirilmek bâbında hükmi hümayûnum rica etmeğin husus-ı mezbûre düstur-ı mükerrerem müşir-i mufahham ila vezirim Mehmed Paşa edemallahu te'ala iclalehu mübaşir olub seni Âsitâne-i sa'adetime getürdüb Yahudinin hakkın bi-kusur alıvirub muhalefet etdirmemek için hatt-ı hümayûn sa'adet makrunum sadr olmuştur buyurdum kivardukda emri celilü'l kadrım muktezasınca te'hir ve tevkif etmeyub deyu hükmi hümayûnum mucebince ve mumailayhin mektûbi muktezasınca varan çavuşu ve müşârü'n-ileyh âdemleriyle kalkub mu'accelen südde-i sa'adetime gelub mezbûr Yahudinin şer'le hakkın bi-kusur virub muhalefet eylemeyesiz şöyle ki emrime muhalif gelub mezbûr Yahudinin akçesin virmeğin te'alül ve bahane alıvirub veyahut vekil nasb ederim deyu cevabamutesaddiolasız ol bâbdan beyan edecek 'özü'n kat'a makbul-i hümayûnum olamayub muttasıl ve mu'akib olursun ana göre ber vech-i isti'cal hükmi şerîfim varduğu gibi kalkub çavuş ile ve mumailayh tarafından varanâdemler ile Âsitâne-i sa'adetime gelub mezbûr Yahudinin hakkın bi't-temam eda eyleyesin.

Hüküm 575

BU HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

Hüküm 576

BU HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

[249]

Hüküm 577

Yevmü'l Cum'a

Fi 20 zilkade-i şerîf sene sülûs ve elf

Şer'le hakkından geline deyu buyrulmuştur

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Kastamonu Beğine ve kâdîsına ve Göl kâdîlarına hüküm ki senki Göl kâdîsın sâbika olan Göl kâdîsı Muradile mektûb gönderub kaza-i mezbûrdan Ahmed ve Hasan ve diğer Ahmed ve Hüseyin ve 'Abdî ve Mustafa meclis-i şer'e gelub geru kaza-i mezbûrda Bulğurcular nam kâryeden Salih bin Mahmud nam kimesne hırsız şeriki ve yatağı olub her kande mesahil-i hırsuz var ise getürdüb besleyub ve mukaddemâ nefsi-i Kastamonu'nda dahi bir iki nefer hırsuzla bezazistan açub müslümanların külli malların sirka idub ele gelen hırsuzlar mezbûr Salih için şerikimizdir deyu i'tiraf idub ve mezbûr Salih dahi Nasrullah nam kimesneyi alet-i harble katli kastine yolda basduğı sicil olub şer'le görülmesiçün emr-i şerîfim virilub görüldükde cemm-i ğafir gelub mezbûr Salih için eşkıyâdandır hırsuzdur ve sirka olunan esbâb bunun elinden harç olunur ve elinden def' ve ref'i âdemdirdeyu ale'l tarikü'l şehâde haber virdüğinden 'arz eyledüğü ecilden mezbûr ele getirülüb ahvâlî şer'le teftiş olunmak emr idub buyurdum kivardukda mezbûr taht-ı kazanuzda her kande bulunur ise emrim üzere ele getirüb dahi ğaybeteder ise şer'le buldurması lâzım olan kefillerin buldurub getürdub da'va-yı hak idub ta'yin-i madde eyleyen mura'ların? Müvâcehesinde bir def'a şer'le görülüb fasl olmayan maddelerin hak üzere teftiş idub göresiz mezbûrun 'arz olunduğı üzere re'ayaya zulm ve te'addi eyledüğü bi-hasbü's-şer' sâbit ve zâhir olursa ba'de'l sübût ashâb-ı hukuka şer'le müteveccih olan hakların hükm idub şer'le bi kusur alıvirdikden sonra asla fesâdahimâyet etmeyub şer'le lâzım geldüğü üzere hakkından gelesiz 'arz-ı muhtac olanları habs idub sûret-i sicilleri südde-i sa'adetime 'arz eylesin amma hak üzere olub tezvîr ve telbisden ve 'arz ve ... ve ahz ve celb sebebiyle kendu halinde olanlara dahl olunmakdan ziyade hazer eylesiz.

[250]

Hüküm 578

Buyruldusu himmetin (eksik) sahibine virildi

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Bosna beglerbegisine Kamengrad ve Banaluka ve (boşluk) kâdîlarına hüküm ki Kamengrad kazasında Ma'den-i Ehil nam kasaba sâkinlerinden Angelina nam zımmiye mukaddemâ İslam'a gelub kaza-i mezbûre sâkinlerinden Mustafa bin 'Abdullah nam kimesneye rızasıyla nikâh olunub mezbûr hatunun validesi ve kârındaşı ve akrabası ba'zı eşkıyâ ile ağva ve kezb idub mezbûr Mustafa'yı katl itdirub ve kârındaşlarına altışar yüz ciraz? urdurub ve mezbûreyi küfre idhal idub ayin-i batlaları üzere Boğdan veled Petre nam küffâra tezevvüc etdirub ma'kul olan mezbûr Mustafanın kârındaşları İbrahim ve Hüseyin ve Süleyman emr-i şerîf ihraç idub mezbûreye su'al olundukda hüsn-i ihtiyarımla İslam'a gelub mezbûr Mustafayanikâhı olunub bir aydan mütecaviz tasarrufunda iken validem Meyliye ve kârındaşları Bilaj ve Rako ve Nikola ve Yaladinik Petre ve zevcim olan Boğdan ve Ca'fer bin Abdullah nam kimesneler ... bi't-tevsir mu'avenetiyle mezbûr zevcim Mustafa'yı katl ettirub ve kârındaşlarına altışar yüz ciraz? urdurub ve beni küfre idhal etdirub mezbûr küffâra tezevvüc eylediler deyu gûzar idub sicil ve hamiyet olunduğu istima' olunmağın ehl-i fesâd ele götürülüb şer'le haklarından gelinmek emr idub buyurdum ki vardukda bu fesâdı idenleri ihzar idub gaybet eder ise şe 'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getürdüb birde def'a fasl olmuş olunub on beş yıl mürûr etmiş değil ise hak üzere teftiş idub göresin 'arz olunduğu üzere fesâd ve şena'atleri bi-hasbü's-şer' üzerlerine sâbit ve zâhir olanlar muhtac-ı 'arz olanlardan ise habs idub 'arz eylesin değilse kayd-u bend ile südde-i sa'adetime gönderesin amma mukayyed olub kimesneye hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve te'addiden ve ehl-i fesâda ahz ve celb olunmağla himâyet olunmakdan ziyade hazer eylesiz.

[251]

Hüküm 579

Cizre Hâkimine hüküm ki hâlâ Bağdadtarafında düşman hareket-i bi-bereketleri olmak ihtimali olub anun gibi düşman tarafından bir hareket olub düstur-ı mükerrerem müşir-i mufahham Bağdad muhafazasında olub Bağdad serhadinde serdâr ta'yin olunan vezirim Ca'fer Paşa edemallahu te'ala iclalehu tarafından sana âdem varub taleb olunduğun bila-te'hir varub irişub hidmette olmak emr idub buyurdumki

vusul buldukda te‘hir ve terahi etmeyub yarar âdemlerinle ve sayir aşayir ve kabayilinle müretteb ve mükemmel düşman yerağı ile hazır ve Bağdad tarafına nazır olan anun gibi Bağdad tarafında ümeranın bir hareket ve hücumı olub müşârü’n-ileyh vezirim tarafından sana mektûb ve âdem varub taleb olunduğunda bilâ-te‘hir kalunub varub müşârü’n-ileyhe mülaki olub vech-i münasib gördüğü üzere i‘danın def‘i ve ref‘i bâbında bezl-i makdur ve sai‘ na-mahsur eyleyub geç varmağla ve ümera tarafında memâlik-i mahrusem zarar ve güzend irişmekden ziyade hazer eylesin.

Bir sûreti Hoşab Hâkimi ‘İzzeddin Şiyare

Bir sûreti Şahkulu Bilaloğullarına

Bir sûreti Mîre Beğ

Bir sûreti İmadiye Hâkimi Seyyid Hana

Bir sûreti Ömer Beğ

Bir sûreti Derviş Beğ

Bir sûreti Hazo Hâkimi Mehmed Beğ

Bir sûreti Ali Beğ

Bir sûreti Rüstem Beğ

Bir sûreti Süleyman Beğ

Bir sûreti Bane Hâkimi Süleyman Beğ

Bir sûreti Eburiş oğluna

Bir sûreti Mehta Beğ

[252]

Hüküm 580

Kapuci başı Veli Ağa’ya hüküm ki hâlâ işbu sene tarihinde kalmak vezir-i ‘azam ve serdâr-ı zafer şi‘arım olan düsturu’l mükerrerem Sinan Paşa ila aher ile Eflak ve Boğdan seferine me’mur olan beglerbegleri ve sancakbeğleri ve dergâh-ı mu‘allam müteferrikaları ve südde-i sa‘adetimeçavuşları ve divan-ı hümâyûn ve

defter-i hakâni ve maliye katibleri ve zu'ama ve erbâb-ı tımar ve kapım halkı ve yeniçeri ve topçı ve cebeci vesayir bir akçe dirliğe mutasarrıf olanlar mu'accelen düşman yerağıyla hazır ve müheyya olub müşârü'n-ileyh serdârım edemallahu te'ala iclalehu ile seferlere darb-ı let varub uğur-ı hümâyûnzafer-i makrunum hidmet ve yoldaşlıkda bulunmak lâzımve mühim olub ve seninistikamet ve ihtimamına i'timadı hümâyûnum olmağla anın gibileri bizzat arayub bulub mu'accelen sefere çıkârmak emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda sadr bulan fermân-ı celilü'l kadrım mucebince müşârü'n-ileyh serdârım ile sefere me'mur olan beglerbegleri ve sancak beğleri ve eğer dergah-ı mu'allam kapucıları ve bâb-ı sa'adetim çavuşları ve divan-ı 'âlişanım ve maliye ve defter-i hakâni ve zu'ama ve erbâb-ı tımar be bölük halkı ve yeniçeri ve topçı ve cebeci vesayir bir akçe dirlikle mutasarrıf olan kullarım şimdiye değin sefere çıkmayub evlerinde oturanlarla bir an ve bir sa'at durğunulmayubmaddemiraklarıyla mu'accelen çıkârub müşârü'n-ileyh serdârıma götüresin şöyle ki serdârım kalkub gittikten sonra esnaf-ı mezbûreden biri evinde kalub sefere çıkmış bulunmaya ihtimalinde virme-yub muhtac-ı 'arz olmaların hakkından gelub 'arz-ı muhtac olanları isim ve resimleriyle yazub 'arz eylesin ki dirlikler alınmağla konulmayub bir vecihle hakâret olunduğu sayirler muceb-i 'ibret olanve ref' ile ve Anadolu taraflarına zafer-i mekârim ve mukahhar-i aliye kapucularından gönderub sefere Me'mur olub henüz varmayanlara mu'accelen çıkârdub sefere gönderub varmayub te'allül ve 'inad edenlerin vech-i meşruh üzere haklarından geldirub emr-i hümâyûnumun icrası bâbında enva'-i mesai' mezbûrun zuhûra getürüb 'avk ve te'hirden ziyade hazer eylesin.

[253]

Hüküm 581

Ba-hatt-ı Hazret Efendi

Lori beglerbegisine hüküm ki hâlâ Simon canibinde südde-i sa'adetime âdemleri gelub Âsitâne-i sa'adet kemal-i mertebe ita'at ve inkiyad üzere olub her vecihle 'arz-ı 'ubudiyet eylediği ecilden müşârü'n-ileyh da'imamedarat üzerine olub Âsitâne-i sa'adetime dahi anla ita'at ve inkiyad üzere olmak için istimalet virmek emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzere mumaileyh Simon südde-i sa'adetimemütaleme ita'at ve inkiyad üzere olduğu ecilden mumaileyh da'ima

medarat eyleyub ve istimalet virmekden hali olmayub Âsitâne-i sa'adetime dahi ziyade ita'at ve inkiyad üzere olmağla terğib eyleyub dağdağaya ba'is olur hususlarda ictinab eyleyub dahi hıfz-u hırasat memleket ve zabd-ı meyanında ra'ıyyet bâbında dakika fevt etmeyub ve vaki' olan hususları ale'l tevali ve müte'akib vukui' üzere i'lamından hali olmayasın.

Hüküm 582

Ba-hatt-ı Pir Çelebi

Araç ve Sart kâdîlarına hüküm ki mukaddemâ Sart kâdîsı olan Mevlana Na'ib zide fazlehu Âsitâne-i sa'adetime kürekçi getürdüğün kaza-i mezbûrdan nice kimesneler mezbûrdan şekvâ eyleyub ahvâlinde kürek için sâbika Mekke-i Mükerreme kâdîsı Mevlana Muslihuddin te'hîr ta'yin olunub dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Süleyman çavuş mübâşeretıyla şer'-i şerîf mürafa'a oldukların Mahmud nam kimesnenin kızını ve ba'zı fukârânın hatunlarını fi'ili şeni' eyleyub ve dahi üzerine nice mevâd sâbit ve sicil olunmuş iken mezbûr çavuşum alunub elinden firar eyledüğü i'lam olunmağın mezbûrun hilâf-ı şer' fukârâdan alduğı hakları alıvirilmek emr idub buyurdum kivardukda mezbûrı ihzar idub da'va-yı hak idub ta'yin-i madde edenler ile mürafaa' eyleyub bir defa' şer'le fasl olmayub on beş yıl mürur etmeyen hususların hak üzere ta'yin idub göresin mezbûrun vech-i meşruh lâzımdır zulm ve te'addi vaki' ise ba'de'ssübût fukârânın hakların hükm idub bi-kusur alıvirdikden sonra mezbûrun üzerine ne ehl-i fesâd sâbit olduğı ve fukârânın ne vecihle hakların alıvirildüğü ve emr-i şerîfim ne vecihle yerine varduğı mufassal ve meşruh yazub bildiresin hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve te'addiden ve himâyet olmağdan ziyade hazer edesiz.

[254]

Hüküm 583

Ba-hatt-ı Hümâyûn

Kâraman beglerbegine ve Bayburd kâdîsına hüküm ki senki kâdîsın mektûb gönderub kaza-i mezbûrda Davud oğulları dimekle ma'ruf Halil ve Hüseyin ve Ali ve Elaldı ve Mustafa nam kimesneler şaki ve ehl-i fesâd olub kendu mevâdına tabi' Kalemi ve Süleyman ve Abdurrahman ve Bali nam kimesneleri ve dahi nice eşkıyâyı

yanlarına cem‘ idub ahali kurbunun cebren at ve deveve arpa ve buğday ve sayir emval ve erzakların ğaret ve hâsaret ve ehil ve ‘ıyallerine dahl idub mukaddemâ haklarından gelinmek için emr-i şerîf ile üzerlerine âdemler varub ba‘zılarının haklarından gelinub ve ba‘zıları dahi fîrar etmekle haklarından gelinmek hâlâfukârâyâ zulm ve te‘addiden hali olmayub fesâd ve şena‘atlerinin nihayeti yoktur mezbûrların te‘addisi sebebiyle nice re‘aya fîrar ve terk-i diyar etmişler deyu haklarından gelinmek için emr-i şerîf virilmek ricasına ‘arz etduğun ecilden buyurdum ki vusul buldukda mezbûrları bi-eyy-i tarikin-gân ele götürüb dahi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde eden hüsamaları ile beraber idub bir defa‘ şer‘le fasl olmayan hususların hak üzere teftiş idub‘arz olunduğu üzere fesâd ve şena‘at idub oldukları şer‘lesâbit olursa ashâb-ı hukukun şer‘le müteveccih olan hakların hükm idub bi-kusur alıverdikten sonra ehl-i fesâd şer‘le haklarından gelesin ki sayirler mucib-i ‘ibret vaki‘ olur amma hin-i teftişte tamam-ı hak üzere olub tezvir ve telbisde ve şuhud zorda ve ‘arz ve ta‘sil ile kendu halinde olanlara te‘addiolmakdan ve celb ve ahz olunmağla ehl-i fesâda himâyetten ziyade hazer idub hakk-ı sarihe ta‘bi olasız.

Hüküm 584

Ba hatt-ı Pir Efendi

Yeniçeri ağasına hüküm kiEdirne Bağçesinde mukaddemâ kifayet mikdarı bostancı olub haliya nısfı dahi olmayub müzayaka olduğu i‘lam olmağın evvelden Edirne bahçesinde ne miktar bostancı varsa tedarik olunub ol-mikdar yetiştirilmek emr idub buyurdum kiwardukda Edirne bağçesinde evvelden ne miktar bostancı varsa emrim üzere tedarik idub olmikdarı yetiştiresin avk ve te‘hirden ihtiyât eyleyesin.

[255]

Hüküm 585

Dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından Hızır çavuşa hüküm ki hâlâ ol caniblerde ehl-i fesâd ve eşkıyânın ele götürülmesinde ve ba‘zı mahuf yerlerin hıfz ve hırsatinde seninle hidmette ve yoldaşlıkda bulunanları defter idubsüdde-i sa‘adetime‘arz etmeğın emrim olmuşdur buyurdum kiwardukda seninle muhafaza hidmetinde bile olub ehl-i fesâd ve eşkıyânın ele götürülmesinde hidmetde ve

yoldaşlıkda bulunanları defter idub‘arz eyleyesin ki hidmette ve yoldaşlıklarına göre dirlik ve ihtiyadentımara emrileriyle ri‘ayet olunalar.

Hüküm 586

Niş ve Perakin ve Semendire ve Pagodine ve Palanka’da ve ol etrafda olan kâdîlara hüküm ki hâlâ taht-ı kazanızda tımar mutasarrıfı olan sipahileriden ve muhafazaya alıkonulanlar ve dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından ehl-i fesâd ve eşkıyâ ele getürmeğe ta‘yin olan Hızır Çavuş mu‘avenet ve müzaheret eylemelerin emr idub buyurdum ki vardukda müşârü’n-ileyh Hızır Çavuş tarafından mektub vaki‘ varub zikr olunan sipahiler mu‘avenet taleb eyledüğün te‘hir ettirmeyub paye-i dirlikleriyle muma-ileyhin yanına gönderesin bu bâbda muma-ileyhin şekr-i şikayetimüntemir ve muktesirdir ana göre takayyüd olub muma-ileyh mu‘avenetiyle dakika fevt eylemeyesin şöyle ki ihmal ve mesahil idub varub hidmetde bulunmaz ise haklarından gelesiz.

Hüküm 587

Çatalcakâdîsı Mevlana Musa’ya hüküm ki hâlâ dergâh-ı âli çavuşlarındanHızırçavuş mübâşeretiyle şer‘le haklarından gelinmeksen ehl-i vukuf olmağla Rum-ili’nde ba‘zı yerlerde zuhûr eden eşkıyâ ve ehl-i fesâdın teftişini sana emr idub buyurdum kidergâh-ı mu‘allam çavuşlarından mezbûr Hızır çavuş vardukda ehl-ifesâd ve eşkıyâyı teftiş idub şer‘le fesâd ve şena‘ati sübût ve zuhûr bulunanların haklarından gelesin amma hak üzere olub ‘arz ve ta‘yin ile kimesneye zulm olunmakdan ziyade hazer eyleyesin bu hidmetin mukabelesinde müterettin?temam olmayınca müzahibin ahz virilmeyub kâdîlıkların ibka olunmak emrim olmuştur ba‘de ahz ana göre mühür ve şa‘i olub ...olunduğun hidmette dakika fevt etmeyesin.

[256]

Hüküm 588

Samakov nazırı ‘Ataullah Çavuşa ve Filibe nazırı Hüseyin Çavuşa ve Sofya nazırı Hasan Çavuş’a hüküm ki Hâlâ ol caniblerde ba‘zı mevazı‘ın ehl-i fesâd ve eşkıyâdan hıfz ve hırsaset için dergah-ı mu‘allam çavuşlarından Sofyalı Hızır Çavuş ta‘yin olunub dahi mu‘avenet lâzım olmağla müşârü’n-ileyh tarafından sana haber varub mu‘avenete da‘vet eylediğin yarar ve müsellim ademlerinizle ve darb ve harbe

kadir il erleriyle varub hidmetde bulunmanız emr idub buyurdum kivarudukda bu bâbda sadr olan fermân-ı hümayûnum ile‘amelidubmüşârü’n-ileyh Hızır çavuşdan sende haber varub sizi her bir canibe da‘vet eder ise yarar ademlerinizle musallim ve mükemmel il eri ile ‘ale’t ta‘cil varub mumaileyh mülaki olub hüsn-ü ittifak ile eh-i fesâd ve eşkıyânın defi‘ ve ref‘inde ve ele götürülüb haklarından gelinmek mühr-i sa‘i olub ihmal ve merahilden ziyade hazer idubmezbûrun şek ve şekâveti mütemmir ve mü‘essir bulub emr-i hümayûnuma muğayir avk ve te‘hirden ziyade hazer edesiz.

Hüküm 589

Rum-ili’nde asakir-i İslam mürur eylediği yol üzerinde vaki‘ olan kâdîlara hüküm ki halen ol canibde ba‘zı mevazi‘ ehl-i fesâd ve eşkıyâdan hıfz ve hırsaset idub dahi götürülüb haklarından gelinmek için dergah-ı mu‘allam çavuşlarından Hızır çavuş ta‘yin olunub lâzım olunduğuzemanda mezbûr mua‘veneti için mîrliğe haneden birer martoloz ihraç olunub muma-ileyhe koşulmak emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda bizzat mukayyed olub taht-ı kazanızda dahi ve ehl-i fesâdzuhûridub ele götürülmesi için muma-ileyh Hızır çavuş sen adem ve mektub gönderub mu‘avenete adem taleb eylediğin her biriniz taht-ı kazalardan iken haneden yat ve yerağı eylemeğin birer martoloz ihraç edib mumaileyhim koşub mu‘aveneti ve zâhîret eyleyesin bu bâbda muma-ilehimin şekr ve şikayeti mütemmir ve mü‘essirdir ana göre mukayyed olub ihmal ve müsaheleden ziyade hazer eyleyesiz.

Hüküm 590

(boşluk) Zikr olunan kâdîlara hüküm ki hâlâ sefer-i hümayûnuma varmayub evinde olanların ma‘zul sipahiler olan emr olub dergah-ı mu‘allam çavuşlarından ol canibleri ehl-i fes‘adlardan hıfz ve hırsaset etmeğe ta‘yin olunan dergah-ı mu‘allam çavuşlarından Hızır çavuşun yanına varub mu‘avenet ve müzaheret etmeğin emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda bi’z-zat mukayyed olub anun gibi taht-ı kazanızda ehl-i fesâd ve eşkıyâzuhûridub muma-ileyh çavuşdan sen mektûb vaki‘ vardukda taht-ı kazanızda bulunan ma‘zul sipahileri dahi emr olub yat ve yeraklarıyla muma-ileyhin yanına gönderesin şöyle ki varmayub ihmal ve müsaheleden iyallerle beratları ve emrileri elinizden alınub sayir re‘aya hâkiminde olub ‘avarız ve sayir rüsumları alınmak mukârrerdir ana göre mukayyed olub ‘avk ve te‘hirden ziyade hazer eyleyesiz.

Hüküm 591

Ba-hatt-ı Mahmud Efendi

Hüküm buyruldu

Filibe ve Sofya ve Niş ve Gragovifca ve Pağodina ve Perakin ve Rosova ve Borakca ve İsferlik ve Alacahisar ve Ürgüb ve Şehirköy ve Breznik ve İznepol ve Şirişnik ve Radomîr ve Dubnice ve Samakov ve Radovifce ve Pazarcık ve İzladı ve Lofça ve İvraca ve Berkofça ve Kârpovidol kâdîlarına hüküm ki Taht-ı kazanızda sâkin zü'ama ve erbâb-ı tımar sefer-i hümayûnuma müteveccih olub ol etraf hali kalmağla ehl-i fesâd ve eşkıyâdan hıfz ve hırsat olunması mühimmatdan olmağın Şehr köyünden Niş kazasına gelince Şehir köyünde sâkin dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Mehmed çavuş Niş'den Kârağonifçeye gelince Niş'de sâkin Kurd Mustafa çavuş ve Kârağonifçe'den Semendire sancağında vaki' Havale kazasına gelince Gragovifcalı Mustafa çavuş muhafaza idub ve Sofya'da sâkin Hızır Çavuş Filibe'den Havale'ye gelince mukaddemâ hıfz ve hırsat idub zikr olunan çavuşların üzerine muma-ileyh Hızır Çavuş nazır olmak emrim olmuştur buyurdum ki vardukda bu bâbda her biriniz gereği gibi mukayyed olub taht-ı kazanızda zikr olunan çavuşların her birine ta'yin olunan mahalde müşârü'n-ileyh Hızır Çavuş ma'rifetiyle ehl-i fesâd ve eşkıyâdan hıfz ve hırsat etdirub asakir-i mansuremden vesayir ebna-i sebilden bir ferdin malına ve canına zarar ve güzend erişdirmekden muğayir hazer eyleyesiz anın gibi hâlâs ve ehl-i fesâdzuhûridub evler basub veyahut ebna-i sebinin yollarına inub ğaret-i emval ve katl-i nüfus eylediklerin hüsn-i tedbir ve tedarikle müşârü'n-ileyh Hızır çavuşmübâşeretiyle ele götürüb bir vecihle haklarından gelesinki sayir eşkıyâya mucib-i 'ibret ve sebeb-itashif olan ve taht-ı kazanızda vaki' olan re'aya ve berayayı dahi asker halkından sayirlerinde ve revendesinin zulm ve te'addiden sinayet idubmüft ve mecanen nesneleri alıvirmeyub her ne aluvrilirse narh-ı ruziüzere akçeleriyle bulunan yerlerden alıvirub hilâf-ı şer'-i şerîf kazaya zulm ve te'addi etdirub tecavüz ve te'addi edenleri isim ve resimleriyle 'arz eyleyesin müşârü'n-ileyh Hızır Çavuş bu bâbda şekr-u şikayeti cümleliz hakkında mütemmir ve mü'essirdir şöyle ki kâdîlıkların dahil fesâdzuhûridub ele götürülmesi lâzım geldikde cerahoril eri ve hisarlarda ihracında ... tekasürve ihmaliniz 'arz oluna

herbirinüz alet-i ğalle konulmayub hakkınızdan gelinmek mukârrerdir ana göre mukayyed olub ol makûle eşkıyı ele getürüb şer‘le haklarından gelinmek müşârü’n-ileyh çavuşum mu‘avenet ve müzaheret idub ihmal ve müsaheleden da‘vet ve te‘hirden ziyade ihtiraz üzere olası husus-ı mezbûr umur-ı mühimdendir ana göre mukayyed olub seyr-i kıyas eylemeyesiz sonradan bir vecihle beyan olunan öZRünüz makbul olmaz salim olub söyleyesiz.

[258]

Hüküm 592

Ba-hatt-ı Halil

Ze‘amet .. virilib kendusun yerine ta‘yin oluna deyu

Erzurum beglerbegine ve Bayburt kâdîsına hüküm ki Erzurum ve Trabzon sancaklarında ze‘ameti olub Bayburt’da sâkin olan Horos Mehmed Çavuş şaki ve ehl-i fesâd olub yirmi otuz levend ile yola ve bele inub katl-i nüfus ğaret-i emval idub muttasıl re‘aya ve beraya enva‘-i zulm ve te‘addi etmektenhali olmadın i‘lam olunmağla ze‘ameti alunub ve kendu mahalinde şer ‘le teftiş oluna deyu hatt-ı hümâyûn sa‘adet makrunumla fermân-ı ali şanım sadr olmağın mezbûr çavuş hâlâ dergah-ı mu‘allam çavuşlarından idub ve müvâcehelerinden (boşluk) nam çavuşkoşulub irsâl olunmuşdur buyurdum ki vardukda gereği gibi mukayyed olub mezbûr mübâşeretiyle ele getürüb fermân-ı celilü’l kadrîm üzere mahal hallerine getürüb ve ğaybet eder ise şer ‘le buldurması lâzımolan kefilleri buldurub getürdüb mezbûrdan da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde eyleyen husamasıyla mahal hallerinde murafa’a idub bir defa’ şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur etmeyen mevâddan mîr ‘iyalleri? Müvâcehesinden onat-ı vecihle hak üzere teftiş idub göresin mezbûr‘arz olunduğu üzere re‘ayaya zulm ve te‘addi vaki‘ ise ba‘de’l sübût zimmet-i hak sâbit ve zâhir olunmağın ashâbına hükm idub bi-kusur alıvirdikden sonra vaki‘ olan zulm ve te‘addi sûret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbûs südde-i sa‘adetime gönderesiz.

[259]

Hüküm 593

Mine’l Hamse

Fi sene sülüs ve elf

Han hazretlerine name-i hümâyûn yazıla ki: sâbıkMerhum ve mağfurun-leh bâbam Hüdavendigar ... vezir-i azam olan

Mezid-i 'inayet-i hüsrevanem ve müzeyyed refet-i mülûkanemizden Giruyehiç hiç müşârû'n-ileyhe ve takviz ve taklid ve asakir-i Nusret me'asirimize serdâr ta'yin olunub işbu şehr-i şevvali'l mükerrermin selhinde nefsi-i İstanbul'a gelub paye-i serir-i 'alaya malında ruy-i kalduktan sonra mah-ı zilkadenin dokuzuncu gününde mahruse-i mezbûreden çıkub ilgar ile isyan eden Eflak ve Boğdan üzerine teveccüh ve azimet eylemek iktiza eylemeğin nefsi-i İstanbul'da Ruscuk'a varınca on beş konak ta'yin olunmuşdur ile olsa asakir-i tatar seba-reftar ile cenab-ı vala-i cenabanızı beri yakaya geçürmek için sefayin-i nusret kâranemizden bundan akdem yirmi pare kâdîrğa irsâl olunmuşdı hâlâ dahi mukaddemâ Cezayir beglerbegisi olan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Şa'ban dame ikbâlehû ile yedi pare kâdîrğa gönderilmişdir ve Fazullahû'l mücahidin ale'l ka'idin derceten fûhuva-i şerîfimce nihad-ı necayet-i nijadınızdamerkuz olanceladet ve şehâdetmucebince bizzat kendünüz mi olur veyahut kârındaşınız olan halefû's-selatini'l-'izam şerefû'l tevakinû'l-kirâm Feth Giray Sultan dame 'ulüvvuhû mı olur asakir-i tatar seba refterdan bi-had ve bi-kıyas asker ile müretteb ve mükemmel düşman yerağıyla mekarr eyaletletinizden kalkub ale'l-ittisâl tayy-ı merahil ve kati' menazil kılınub zikr olunan kâdîrğalar ile beri yakaya geçub müşârû'n-ileyh serdâr vezir-i 'azamımıza mülaki olub dahi eray-ı sayibe ve efkâr-ı sakibenüz mucebince mula'iyet bi-dinin bi-ğayatullahmelikû'l mu'ayyen gereği gibi haklarından gelinmek bâbında fermân kuzad-ı banimiz sadır olmuşdur gerektir ki vusul buldukda kadimû'l zemandan eyy-i haze'l-an asitan-ı devlet-i aşıyan ve hanedan-ı sa'adet-i 'unvanımıza olan mevalat ve mesafatımız mucebince bu bâbda ğayret ve hamiiyet olunub bizzat kendünüz mi olur yoğsa müşârû'n-ileyh karındaşınız mı irsâl olunur ana göre tedarik olunub asakir-i tatar ad ve şikârdan her ne kadar mümkün ve müyesser ise müretteb ve mükemmel düşman yerağıyla tedarik olunub bu def'a vakı' olan sefer-i nusret ermez? sayir zamana kıyas olunmayub fermân-ı celilû'l-kadrimiz mucebince ber-vech-i isti'cal buyurub kâdîrğalar ile beru yakaya geçub müşârû'n-ileyh serdâr ve vezir-i azamımıza mübaşir olan ...mülaki olub dan deşa dirhem fi'l emr mucebince hüsn-i tedarik idub karz-ı el virub mahal-i iktiza ettiğine göre ittifakı tarafeyn ve ittihadı canibeyn ile a'dayı bi-dinin üzerlerine yürüyüb ba'und-ı Teala haklarından gelinmek babında enva-i mesa-i

cemile (eksik) getirüle ki boğazlarda vücuda gelen sa‘i ve içtihadınız indallah zayi olmadığından ma‘ada (eksik) ve uğur-ı hümâyûn (eksik) enva-i iltikaf-ı şahanemize mukaren ve hayır duamıza mazhar olmanız mukarrerdir ana göre (eksik) nusret-i makrunumuzda sa‘i tebliği ... deriğ oluna ki eyyam-ı hümâyûnum ‘ibret-i makrumunuzda çeşm-i fitnedir hevab olmağla re‘aya ve beraya asude-i hal ve müreffa’l- bi-mal? Olalar.

[260]

Hüküm 594

Ba-hatt-ı (eksik)

Amasya beğine ve Havza ve Kedagra kâdîlarına hüküm ki senki Havza kâdîsısın südde-i sa‘adetimemektûb ve a‘yan-ı vilâyetde muhzır gönderub kaza-i mezbûra tabi‘ kimi yolun kâryede ve erbâb-ı tıardan Mehmed nam kimesne şirret ve şekâvetten hali olmaduğundan ğayri kendu kâryesinde Seramerd Oğlan-i Toy nam kâryede iki kimesne fi‘il-i şen‘i etmişdir deyu beglerbegi tarafından yük gönderub kârye-i mezbûre serbest iken nice akçelerin aldurub ve yem ve yemeklerin yedirub ve fukârâları evlerinde nice esbâbları kaldırub külli zulm ve hayf idub ve müza‘ive şahidler cebren dava‘ ve şehâdet etdirdüğü meşhur iken cebren hevasına tabi‘ sicil dahi etdirub bu makûle zulm ve te‘addisinin nihayeti yokdur deyu tımarı alunub fukârâdan hilâf-ı şer‘-i şerîf alduğı akçeleri kendu ashâbına aluvirilmek ricasına ‘arz etdüğün paye-i serir i‘lama‘arz olundukda tımarı alunub şer‘le ahvâli görülsün deyu hatt-ı hümâyûn ile fermân-ı âli şanın sadr olmağın tımarı alunub ahire virilmiştir buyurdum ki vusul buldukda mezbûrun bi-eyyi tarik-i gân ele getirüb dahi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde eden hüsamaları ile beraber idub bir defa‘ şer‘le vasıl olmuş olmayub üzerinden on beş yıl mürur etmeyen hususların hak üzere dikkat ve ihtimamla teftiş idub göresin vech-i meşruh üzere etdüğü fesâd ve şena‘at şer‘le üzerine sâbit olursa ashâb-ı hukukun şer‘le müteveccih olan hakların hükm idub bi-kusur ashâbına alıvirdukden sonra mezbûrun hakkında şer‘lelâzım geleni icra eylesin amma hin-i teftişde tamam-ı hak üzere olub tezvir ve telbisde ve şuhud-ızorda hazer idub celb ve ahz olunmağla ehl-i fesâdhimâyet olunmakdan ‘arz ve ta‘assilden ziyade hazer edesiz.

Hüküm 595

Gence beglerbegine Ayaş kâdisına hüküm ki südde-i sa'adetimemektûb gönderub kaza-i mezbûra tabi' Yerköy nam kârye sâkinlerinden olan müderris Mevlana Ya'kub meclis-i şer'-i şerîfime gelub mukaddemâkârye-i mezbûrdan Mukâdim bin Şa'ban ve Hızır bin Seydi ve Ayi bin Hüseyin ve Hüseyin Bin Şeyhi nam kimesneler Mevlana-i mezbûrun Bünyamin nam kârındaşı 'alayına bıçağla urub katl eyledükleri sicil olunub südde-i sa'adetime i'lam olunmağla şer'le görölüb icra-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîf virilub mezkûrlar şer'-i şerîfe da'va olundukda ita'at-i şer' etmeyub ve mezbûrlardan merkum Ayı ahz olunub meclis-i şer'e götürölüb iken sâbika Ulu Haymana Emmini olan Mehmed'in oğlu Mustafa ve Çakeroğlu dimekle ma'ruf Mehmed ve Ömer bin Mahmud ve Osman bin Ramazan nam kimsneler alet-i harble Ayı-i ahz edenlerin yollarına inub külli fesâd ve şena'at idubmezbûrkatili ellerinden alub şer'-i şerîfe ita'atleri olmayub her vecihle tuğyan üzere oldukları i'lam eyledikleri ecildensenki Gence kadısının kaza-i mezbûra uğraduğukda kadı ve ... şer'le görölmek emridub buyurdum kivardukda bu bâbda onat-ı vecihle bizzat mukayyet olub mezkûrları hüsn-i tedbir ve tedarikle bi-eyyi vech-i gân ele getirüb ğaybet ederlerse şer'le buldurması lâzım olan küfelasına buldurub getürdüb dahi vech-i meşruh üzerine fesâd eyledikleri tahrı emva'-i te'hîr olur ise sûret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbûs südde-i sa'adetime gönderesin gönderdüğün kimesneler muhkem tenbih ve te'kid eylesin ki gaflet ile mezkûrları yolda firar ettirmekden beğayet hazer edeler.

[261]

Hüküm 596

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Nişancı Paşaya tabi' Mehmed Bege virilmiştir

Yazduvarı kâdisına hüküm kisen ki kâdisın mektûb gönderub kaza-i mezbûr ahalisi ve ulemâ ve sülehası umumen meclis-i şer'e gelub Kastamoni sancağı begi ve zü'ama ve erbâb-ı tımarı umumen sefer-i hümâyûndan olmağla Türk oğullarından ba'zı eşkıyâ biz ulufeye yazılduk deyu topcı ve cebeci ve sipahi namına ziyade atlu ile kârye be-kârye gezub re'ayanın müft ve meccanen yem ve yemeklerin ve sayır me'kulat kısmından ne bulunursa cebren aldıklarından ma'ada ehil ve 'iyalleri üzerilerine gidub fi'il-i şeni' idub fesâd ve şena'atlerinin nihayeti yokdur ahvâlimiz

görülmez ise cılay-ı vatanetmemiz mukârrerdir ahali-i kârye ihtiyar etduğı kimesne yiğitbaşı ta'yin olunub anun gibi ehl-i fesâdeşkıyâ zuhûr ederse şer'-i şerîf da'va-yı hak olunub ahvâlleri şer'le görünmek için emr-i şerîf virilmek ricasına 'arz eyledüğün ecilden ola geldüğü üzere fukârâyâ enfa' olan ile amel olunması emr idub buyurdum kivusul buldukda 'arz eyledükleri üzere kaza-i mezbûre halkı içlerinden ihtiyar itdükleri kimesneyi yiğitbaşı ta'yin etmek fukârâyâ enfa' ile ola geldüğü üzere fukârâyâ enfa' olan ile 'amel eyleyesin.

Hüküm 597

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Batum beğine ve Of kâdısına hüküm ki senki Of kâdısın mektûb gönderub taht-ı kazanda Pente nam kârye halkıtarafından Ali bin Abdulla meclis-i şer'e gelub kârye-i mezbûrsâkinlerinden Kurd bin Kâraca nam kimesne ehl-i fesâd ve kutta'i't-tarik olub defa'atle evler basub katl-i nüfus ve ğaret-i emval idub fesâd ve şena'atinin nihayeti yokdur ahvâli eğer görölmez ise nice kâreye halkı cıla-yı vatan etmek mukârrerdir deyub ahvâli a'yan-ı vilâyetden dahi su'al olunduktan sipah tayifesinden Mahmud ve Kemal Ramazan ve İsmâ'il ve Salih'den ve cemi'an baş ve diğer sipahdan vech-i meşruh üzerine haramzade değildi sicil olunub sûret-i sicilleri ile ahvâlin 'arz etmeğın şer'le hakkından gelinmek emr idub buyurdum kivusul buldukda mezbûrun şer'-i şerîfe da'vet idub ğaybet ederse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getürdüb da'va-yı hak idub ta'yin-i madde edenler ile beraber idub bir defa' şer'le görölüb fasıl olmayub on beş yıl mürur etmeyen hususların tamam-ı hak üzere teftiş idub göresin 'arz olunduğı üzere katl-i nüfus idub fesâd ve şena'at üzere olduğı bi-hasbi'l şer' sâbit ve zâhir olunursa ba'de's-sübût müteveccih olan husamaları ihtimaline alınuvirdükden sonra muhtac-ı 'arz oluna değiller ise muhtaç-ı 'arz olanlardan habs etdirmekle şer'le hakkından gelesinamma hin-i teftişte hak üzere olub tezvîr ve telbisden ve şuhud-ı zorda sadr idub'arz ve ta'sil ile kendu halinde olanları zulm ve te'addi olunub ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâdhimâyet olunmakdan beğayet hazer idub hakk-ı da'vaya tabi' olub dahi bi-hukuk 'udul ve ihraf eylemeyesiz.

[262]

Hüküm 598

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Dergâh-ı âli çavuşlarından olub Manisa'da mütevellî olan Ca'ferÇavuş'a hüküm ki hâlâ me'mur olduğun bina mühimmatından anda olan mukata'atdan akçe aldığın i'lam olunmağın bu bâbda mes'ul olmuşsubdır imdi mukata'atın usul-ı cedide ve atıkası bi'l cümle Âsitâne-i sa'adetime gelmek fermânım olmuştur buyurdum ki vardukda min-ba'd emr-i celilü'l-kadrime muhalif mukata'atından Me'mur olduğun bina masrafı için bir akçe almayasın şöyleki mukata'atdan akçe aldığın i'lam oluna bir vecihle 'özü'n makbul olmayub eşşed-i 'ikaba müstehak olursun bilmiş olasın.

Hüküm 599

Hüdavendigâr sancağı Beği Burusa kâdisına hüküm ki: senki sancak beğisin südde-i sa'adetimemektûb gönderub bundan akdem Mısır beglerbegisi olan Ahmed Paşa kethüdası müteveffa Süleyman kethüdanın zevcesi Mısırdan gelürken İnegöl kazasına tabi' Beşkavak nam menzile gelirken gece ile nükud ve cevahir ve sayır esbâbından külli

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

[263]

Hüküm 600

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Mora beğine Kâritena kâdîlarına hüküm ki Mora beği olan Mehmed dame 'izzuhu mektûb gönderub Kâritena nahiyesinde Aktoli Somiye ve 'Ulu'ak nam kâryeler halkı gelub tazallüm idub kaza-i mezbûre tabi' Magolite nam kâryede sâkin Süleyman ve kârındaşları Zülfikâr ve Memi ve Mustafa ve Han nam kimesneler alet-i harb ile kâryelerimizi basub ve avratlarımızı ve kızlarımızı cebren çekub tasarruf etdiklerinden ğayri emval ve erzak ve davarlarımızı ğaret idub ve kârye-i mezbûre zabitlerine dahi külli hakâretler idubmezbûrların günden güne fes'adları ziyade olmak üzeredir deyu haklarından gelinmek ricasına 'arz etmeğın paye-i serir i'lama 'arz olundukda haklarından gelesin deyu hatt-ı hümâyûnumla fermân-ı âli şanım sadır olmağın buyurdum kivusul buldukda mezbûrları ele getürüb dahi da'va-yı hak idub ta'yin-i madde eden hüsamasıyla beraber idub bir def'a şer'le fasl olmayan

hususların hak üzere teftiş idub göresin ‘arz olunduğu üzere fesâd ve şena‘atleri vaki‘ ise ashâb-ı hukukun şer‘le müteveccih olan haklarınhüküm idub alıvirdukden sonra ehl-i fesâddan bölük halkı ve yeniçeri olanları isim ve resimleri ile yazub ‘arz eylesin olmayanların şer‘le haklarından gelesiz ki sayir ehl-i fesâd muceb-i ‘ibretvaki‘ olur amma hin-i teftişde tamam-ı hak üzere olub ‘arz ve ta‘sil ile kendu hallerinde olanları te‘addiden ve celb ve ahz olunmağla ehl-i fesâdahimâyetden ziyade hazer idub hakk-ı sarihe tabi‘ olasın.

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

Hüküm 601

Tunus beglerbegine hüküm ki kılar-ı ‘amîremde sükkar ihtiyaç olub mahrusesi Mısır’dan gemiler ile gelmek üzere olan mîri sükkar mu‘accelen gelmesi mühimmattan olmağın her ne mahalde bulunursa sen varub getürmeğın emr idub buyurdum ki vardukda mu‘accelen sen varub Mısır’dan mîri sükkar ile gelen gemileri her ne mahalde bulunursa bir an eğlendirmeyub doğru İstanbul’a getürmek ihtimam idub bu zamanı sayir zamanla kıyas etmeyesin.

Hüküm 602

Ba-hatt-ı Hümâyûn

Mısır beglerbegine hüküm kisâbıka Şam beglerbegisi Murad dame ikbâlehû ile Şam kâdîsı ve Kudüs-i Şerîfkâdîsı ve Hazreti İbrahim Halil ‘aleyhissalatu-vesselam asitanesinde olan ‘ulemâ ve sulehâ muhzır gönderub sene-i sâbıkada ol diyar-ı mübarekede ekser gılay-ı fare yeyub mahsul olmamağla kırk günden ziyade semat-ı şerîf açılmayub müzayaka olmağla ma‘rife-i şer ‘le iki bin flori deny ile gılal alınub hâlâ zikr olunan deyn bu sene mahsulü ile ol alunursa ziyade müzayaka lâzım gelmekle semat-ı şerîf açılmamak lâzım gelur bu makûle müzayaka zamanlarında mahrusesi Mısır’da anbar-ı ‘amîreden kifayet mikdarı buğday virile gelmişdir deyu hâlâ olan müzayakayı def için Mısır’dan bin erdeb buğday ‘inayet olmak ricasına ‘arz eyledükleri ecilden Mısır anbarından bin erdeb buğday virilsun deyu hatt-ı hümâyûn sa‘adet-makrunumla fermân-ı âli şanım sadır olmağın buyurdum ki vusul buldukda hatt-ı hümâyûnum mucebince Mısırdan anbar-ı ‘amîreden zikr olunan

Âsitâne'ye bin erdeb buğday viresin ki fukârânın müzayakaları def^o olunub eyyam-ı
'adalet encamında asude hal olalar.

[264]

Hüküm 603

Hazreti Efendi

...

Saruhan Sancağı beğisine ve Ilıca kâdîsına hüküm ki Ilıca ahalisinde bâb-ı sa'adetime 'arzuhal sunub Siyami namında ma'zul kâdî ve mahalleri ve Murad nam kimesnelerden şekvâ olunub mezbûrlar umur-ı nasa kârışub da'imü'l evkat mahkemeye varub ahibbanın vekili ve emvatın vasisi olub nice batıl-ı da'valara vekil olmağla Müslümanları külli hak tekellümüne kadir olmayub şuhud-ı zorda sûret getürüb bulasılıb üzerine nice Müslümanın malı telef olub ve ehl-i 'örfe Müslümanları isnad-ı ma-lem-yekün ile'l ahz etdirdüb külli hallerinde olub Müslümanlardan 'aciz kaldıkları bildürdükleri ecilden buyurdum kivusul buldukda bu hususa anın gibi mukayyet olub fi'l-vaki' mezbûr kimesne evinol vecihle Müslümanları mukayyedi imdi var ise getürdüb mahzar Müslümanlarda tenbih ve tedbir eyleyub emr-i celilü'l kadrım mucebince mesalih-i nasa kârışmayub fukârâ ve zu'afaya celb ve ahz içün te'addi ve tecavüz etmemek üzere ahd idubmahzar Müslümanlarda umura kârışmamağa tenbih olundukların sicil eyleyesin ve eğer da'va-i hak eder ve ahz var ise haklarından şer'le sübûtbulur nesne olursa hükm idubashâbına aliveresin şöyle ki ba'de'ssübût ve't tescil ita'at-i ferman etmeyub giru umura ta'arruz ederler ise mecâl ve ruhsatvirmeyub keyfiyyet halleri ... üzere 'arz eyleyesin ki kimi sürgün olub ve kimi sefineye konula ve bi'l cümle eyyam-ı sa'adat encamında re'aya ve berayaya zulm ve te'addi olunduğuna kat'a rıza-i hümâyûnum yokdur ana göre mukayyed olasın.

Hüküm 604

Ba-hatt-ı Hazret Pir Efendi

Niğde beğine ve Niğde ve Kârahisar-ı Develi kâdîlarına hüküm ki Kârahisar-ı Develi kazasına tabi' Sebl nam kârye züematı ve erbâb-ı tımardan sipahi Cihangir ve imam Seyyid İbrâlî nam kimesneleri sūdde-i sa'adetime adem ve senden

Kârahisardan ...mektûb gönderub sâbıka erbâb-ı tımardan iken şaki olmağla tımarı kat' olunan Muharrem bin Mehmed nam kimesne için şirret şikayasülük idub ba'zı ehl-i fesâd ile bir olub fukârâ ve re'ayanın esbâbı ve emvalini aldurub fesâddan hali olmağla salbına emr-i şerîf dahi virilir olub ol mahalde firar idub nice zemandan sonra gelub evvelkinden ziyade zulm ve te'addiden hali değildir deyu i'lam etmeğın ol vilayetten 'alakası kat'i olub sürüle 'inad ederse kayd-u bend ile götürölmek emr idub buyurdum ki vardukda mezbûr Muharrem'i emrim üzere varın mezbûrdan ihraç idub sürdüresin şöyle ki ol vilâyetden 'alakasın kat'i eyleyub firar idub 'inad ve muhalefet ederse kayd-u bend ile Âsitâne-i sa'adetime gönderesin.

[265]

Hüküm 605

Ba hattı Mahmud Efendi ol asla emîr gönderilmiş değildir müzevver der-kise olub Âsitâne-i sa'adetime gönderile deyu buyrulmuştur

Kayseri kâdîsına ve beğine Kayseri'de Seyyid Derviş Mehmed ve tevabî'inin hakkında ba'zı kimesneler hilâf-ı vaki' nesne isnad idub Kıbrıs'a sürgün olmak için emr ihraç eyledik deyub lâkin ibraz eyledükleri emrin mahal olmayub müzevvirdir deyu i'lam olmağın ibraz eyledükleri emr ellerinden alunub der-kise idubsüdde-i sa'adetime gönderilmek emr idub buyurdum kivusul buldukda mezbûr vech-i meşruh üzere müzevver emr ibraz ederler ise ol emri ellerinden alub der-kise idub mühürleyub südde-i sa'adetime gönderesin.

Hüküm 606

Şer'le haramzadelere götürüle hakkından geline deyu mü'ekked hüküm buyrulmuştur

Şam-ı Kazan beğine hüküm ki ve Penek kâdîsı Mehmed mektûb gönderub Penek ve Penesgird sancağında mukaddemâümerâ ve kuzat sâkin olub hıfz olunmağla vilâyet-i mezbûrda emn-ü eman üzere olub re'ayası asude iken mîrliva hasları havass-ı hümâyûna ilhak olmağla Ekrad ve Türkmen tayifesi vesayir haramzadeler gelub tavattun idub kendu hallerinde olmayub dayıma ademler katl eyleyub ve müslümanların emval ve erzakın ğaret ve hâsaret eyledükleri ecilden fesâd ve şena'atlerine tahammülleri olmaduğundan re'aya ve beraya perakende olub

memâlik-i mahrusede nice kura ve mezari‘ harab-ı müşrif olub zu‘amadan Ahmed nam za‘im ile Mersilnam kâryede beş nefer zimmilerve Nuhasur nam kâryeden İbrahim nam sipahi katl olunub leyl-i nehar fesâddan hali değildir deyu ‘arzve i‘lam etmeğin ve sen dahi yarar ve ol vilâyetin ehl-i vukufi olub etraf ve civarında zuhûr eden ehl-i fesâd ve eşkıyânın haklarından gelmeğe kadirdir deyu i‘lam etmeğe bu makûlede zuhûr eden harami ve eşkıyâ ele götürülüb meclis-i şer‘ haklarından gelmek emr idub buyurdum ki vusul buldukda anun gibi ehl-i fesâd ve eşkıyâ zuhûridub da‘va-yı hak eyleyub ta‘yin-i madde etdiklerinde ele götürülüb ğaybet edenleri şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getürdüb bir def‘a şer‘le görölüb fasl olmayan da‘vaları tamam-ı hak üzere teftiş idub göresin‘arz olunduğu üzere ve fesâd ve şena‘at edenlerin bi-hasbü’ş şer‘ üzerlerine katl-i nefis etdikleri vesayir fes‘adları sâbit olanları muhtac-ı ‘arz edenlerden değil ise şer‘le haklarından lâzım geleni icra eyleyesin muhtac-ı ‘arz olanlardan ise muhkem habs idub ‘arz eyleyesin amma hak üzere olub ahz ve celb ve sebebi ile ehl-i fesâdahimâyet olunmakdan ve kendu hallerinde olanları hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addiden ziyade hazer eyleyesiz.

[266]

Hüküm 607

Ba-hatt-ı Pir Efendi

İstifa ve Baladine ve İzdin kâdîlarına hüküm kisâbıka vezir-i ‘azam olan iftiharü’l e‘ali vezir-i ‘azam Siyavuş Paşadamet-i mea‘liyenin Begli nam re‘is gemisi ve âdemleri taht-ı kazanuzdan buğday ve sayir zâhire tedarik için varduklarında hilâf-ı şer‘-i şerîf kenduye dahl etdirmeyub narh-ı ruzi üzere satanlardan alıvirub mu‘avenetiniz olmak emrim olmuştur buyurdum kivusul buldukda müşârü’n-ileyhin mezbûr re‘isler gemiler ve âdemleri ile varub taht-ı kazanuzdan buğdayı ve sayir zâhire almak istedikleri narh-ı ruzi üzere satanlardan alıvirub gemisine tahmil etdirmekde mu‘avenet edesiz amma zikr olunan zâhireyi İstanbul’a getürüb ahar yere alub gitmekden beğayedhazer edesiz.

Hüküm 608

Bu dahi

Kârahisar-ı Sahib kâdîsına hüküm ki taht-ı kazanda ba‘zı eşkıyâ yeniçeri ve acemi oğlanı namuna gezub Kâraağaç nam kârıyeyi basubziyade zulm ve te‘addi eyledükleri i‘lam olunmağın yeniçerilerim ağası olan iftiharü’l-ümerâî’l-ekabir Hasan dame ‘ulüvvuhû ol-makûle eşkıyâ zuhûr ederse şer‘le haklarından gelinmek için mektûb virmeğın yeniçeri ve ‘acemi oğlanı namına gezub re‘aya ve berayaya zulm ve te‘addi eyleyan eşkıyâyı ele götürüb haklarından gelinmek emr idub buyurdum ki vusul buldukda bizzat gereği gibi mukayyed olub yeniçeri ve ‘acemioğlanınamına gezenleri hüsn-i tedbir ve tedarikle ele götürüb dahi da‘va-yı hak edenlerle beraber idub bir def‘a şer‘le fasl olmayub üzerinden on beş yıl mürur etmeyen hususların hak üzere teftiş idub şer‘lesâbit ve zâhir olan hukuk ashâbına hükm idub bi-kusur alıvirdukden sonra şer‘lelâzım geleni icra idub eşkıyânın haklarından gelesin amma hin-i teftişde hakk-ı sarihe tabi‘ olub ‘arz ve ta‘sil ile kendu hallerinde olanlara zulm ve te‘addi ve ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan beğayet hazer eyleyesin.

NUMARASIZ HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

[267]

Batumbeglerbegine hüküm ki Erzurumbeglerbegisi Mustafa dame ikbâlehûâdem gönderub

(Numarasız hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 609

Batum beglerbegine hüküm ki Erzurum serhadinde vaki‘ olan küffâr-ı haksarın hareketi bi-bereketleri olmak ihtimali i‘lam olunmak zu‘ama ve erbâb-ı tımar ile çıkub Erzurum beglerbegisi Mustafa dame ikbâlehûnunun yanına varub vech-i münasib gördüğü üzere hidmetde ve yoldaşlıkta bulunmak emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda te‘hir ve terahi etmeyub liva-i mezbûr zu‘ama ve erbâb-ı tımarı ile çıkub müşarü’n-ileyh mülaki olub dahi vech-i münasib gördüğü üzere bir münasib mahaldedir direng eyleyesin el-‘iyazü’l billahi te‘ala ihmal ve müsaheleden sebab ile memâlik-i mahrusemden bir mahale zarar ve güzend irişmek ihtimali olmaya.

Kuluş kâdisına hüküm ki tahtı kazanda ba‘zı eşkıyânın re‘aya ve berayaya zulm ve te‘addi eyledükleri i‘lam olunmağın

(Numarasız hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 610

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Kuluş kâdisına hüküm ki: taht-ı kazanızda ba‘zı eşkıyâ yeniçeri ve ‘acemioğlanı namına gezub re‘aya ve berayaya külli zulm ve te‘addi eyledükleri i‘lam olunmağın ol-makûle eşkıyâyı ele götürüb haklarından gelinmek için iftiharü’l-ümerâi’l-ekabir yeniçerilerim ağası Hasan dame ‘ulüvvuhû dergah-ı mu‘allam yaya başlarından Derviş Subaşı zide kadrehuyi ta‘yin idubmektûb virmeğın mucebince hükm-i şerîf virilmek bâbında ‘inayet rica etmeğın imdi yeniçeri ve ‘acemioğlanı namına gezenleri mezbûr subaşı ele getürmek istediğın senin dahi mu‘avenetin olmak emim olmuşdur buyurdum kivusul buldukda bu hususa bizzat mukayyed olub yeniçeri ve ‘acemi oğlanı namına ba‘zı eşkıyâ zuhûr ederse hüsn-i tedbir ve tedarikle ele götürüb dahi bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur etmeyen da‘vaların hak üzere teftiş idub şer‘le üzerlerine sâbit ve zâhir olan hukuk-ı ashâbına bi-kusur alıvirdikten sonra mezbûr Derviş subaşı mübâşeretiyle şer‘lelâzım geleni icra idub eşkıyânın haklarından gelesin amma hin-i teftişde hakk-ı sarihe tabi‘ olub ahz ve celb sebebi ile kendu hallerinde olanlara zulm ve te‘addi olunub ehl-i fesâdhimâyet olunmakdan beğayed hazer edesin.

[268]

Hüküm 611

Dergah-ı mu‘allam yeniçerileri yayabaşından olub hâlâKaradenize gitmeğın fermân olunan yeniçeri kullarıma baş ve buğ olan Muharrem Subaşıya hüküm ki hâlâKaradeniz’e gitmek fermân olan yeniçeri kullarım ile bugün ta‘yin olunan gemilere girub mu‘accelen çıkub gitmek emrim olmağla ol bâbda yeniçerilerim ağası olan iftiharü’l-ümerâi’l-ekabir Hasan dame ‘ulüvvuhûya hükm-i hümâyûnum gönderilmişdir buyurdum ki vardukda te‘hir ve tevkif etmeyub Karadeniz’e gitmesi fermân olunan yeniçeri kullarım ile bugün gemilere girub mu‘accelen çıkub gidub mahall-i Me‘mura varub bi-‘inayetullahi te‘ala uğur-ı hümâyûnumda hidmetde

yoldaşlıkda bulunasın amma yeniçeri kullarım yollarda re‘aya ve berayaya ğayri zulm ve te‘addi etdüklerin kat‘a rıza-yı şerîfim yokdur gereği gibi hıfz eyleyub emrime muhalif kimesneye te‘addi etdirmeyesin sen mezbûrlara baş ve buğ olmağla rıza-yı hümâyûnuma muhalif kimesneye te‘addi etmeyub ve senin sözüne dahi muhalefet eylemezlersen dahi basiret üzere olub ber-vech-i isti‘cal mahal-i Me’mura irişmek ardınca olasın.

Hüküm 612

Mukaddemâ virilan hüküm mucebince yazılmışdır

Kârs Sancağı’nda vaki‘ olan kâdîlara hüküm ki müfettiş Mevlana şeyhi mektûb gönderub liva-i mezbûrun zu‘ama ve erbâb-ı tımarı sefere gidub vilâyet hali kalmağla liva-i mezbûrda Kuruçay ve Kırasedüğü ve Gir’inad nam derbendlerde haramiler ve ehl-i fesâd kesret üzere olub katl-i nüfus ve ğaret-i emval etmekden hali değildir deyu re‘aya ve beraya şekvâidub dergah-ı mu‘allam çavuşlarından Süleyman Çavuş ...yarar olub ma‘kul ehl-i fesâd ele getürüm liva-i mezbûrda muhafıza ta‘yin olunması rica eyledüklerin ‘arz etmeğin müşarü’n-ileyh işbu senede liva-i mezbûr muhafazasına ta‘yin olmuşdur buyurdum ki vardukda ehl-i fesâd ve ehilleri ele getürüb şer‘le haklarından gelinmek müşarü’n-ileyh çavuş anın gibi mu‘avenet idub re‘aya ve berayaya ehl-i fesâddan zarar ve güzend irişdirilmekten ziyade hazer eyleyesin.

[269]

Hüküm 613

Şa‘ban Paşa’ya hüküm ki kıvetü’l-ümerâi’l-kirâm (boşluk) beği Murad Beğ mektûb gönderub deryada küffâr gemilerine Karadeniz üzere olduğun ‘arz etmeğin kıdvetü’l-ümerâi’l-kirâm Baf sancağı beği Mustafa dame ‘izzuhu geru Akdeniz’e fermân olunmağla mukaddemâ gemisine tahmil olunan sefer esbâbı gemisinden ihraç olunub senin kâdîrğana tahmil olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda husus-ı mezbûr ‘avk ve te‘hir ve ihmal ve müsahele olunmayub mîr-i mumailayhin gemisinden olan sefer esbâbın ihraç ve kendu kâdîrgasına tahmil eylemeyub mühimmat-ı mezbûrdan bir nesne komayub tahliye etdiresin ihmal ve müsaheleden ziyade hazer eyleyesin.

Hüküm 614

Donanma-i hümâyûn gemilerinde serdâr olan Şa‘ban Paşaya hüküm ki Boğdan canibinde kıla‘ müteallik bundan akdem irsâl olunan bina esbabına henüz Varnada olub mahal-i Me’mur irsâl olunmadığı i‘lam olmağın buyurdum ki vardukda bu bâbda mukayyed olub zikr olunan esbâb eğer kâradan ve eğer Tuna üzerinden her nice mümkün ise mu‘accelen mahal-i me’mur göndermekde ihtimam eylesin.

Hüküm 615

Yeniçeri Ağasına hüküm ki Karadenize fermân olunan yeniçeri kullarım dergâh-ı mu‘allam yeniçerileri yayabaşından Muharrem subaşı baş ve buğ ta‘yin olunub bugün gemilere girub mu‘accelen irsan olunmak emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda bizzat mukayyed olub Karadeniz’e fermân olan yeniçeri kullarım heman bugün gemilere koyub ber-vech-i isti‘cal mahal-i Me’mura irsâl eylesin ve yeniçeri kullarım tenbih eylesin müşarü’n-ileyh Muharrem Subaşı kendülere baş ve buğ bilub sözüne muhalefet etmeyub re‘aya ve berayadan bir ferdi rencide ve emin etmeyesin.

[270]

Hüküm 616

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Gölbazar kâdisına hüküm ki taht-ı kazanda vaki‘ Cum‘a bazarı dimekle ma‘ruf bazar Cum‘a günü hariç kazadan ba‘zı kimesneler alet-i harble bazara gelub şurb-ı hamr idub bazara gelen Müslümanları rencide idub men‘ etmek isteyenleri darb ve let idubmezbûrların te‘addileri havfından Müslümanlar bazar ve Cuma‘ namazına gelub her vecihle müşteki ve münkahır oldukları i‘lam olunmağın buyurdum ki: hükm-i şerîfimle vardukda ‘arz olunduğı üzere ise mezbûrları muhkem tenbih eylesin ki min-ba‘d Cum‘a günü alat-ı harble gelub fukârâyâ hilâf-ı şer‘ zulm ve te‘addi etmeyub kendu hallerinde olalar şöyle ki ba‘de’s-sübût memnu‘ olmayub giru vech-i meşruh üzere Müslümanlara zulm ve te‘addi ederler ise zulm ve te‘addileri vuku‘ üzere yazub ‘arz eylesin ki haklarından geline amma bu bahane

ile kendu hallerinde olanları hilâf-ı şer‘e dahil ve te‘addi olunmakdan ziyade hazer eylesin.

Hüküm 617

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Bafa sancağı beğine hüküm ki Karadenizde sefer-i hümâyûn müte‘allik esbâbirsâli için ta‘yin olunan kâdırğalar ile senin dahi kaliten ta‘yin olmuş idubhâlâ (boşluk) beği Murad dame ‘izzuhu bu sene küffâr-ı haksar gemileri kesret üzere olub Akdeniz muhafazası lazımdır deyu ‘arz etmeğin sen kaliten ile Akdeniz’de cezire-i Kıbrıs etrafı muhafazasına ta‘yin olunmuşundur buyurdum kivardukdaasla te‘hir ve tevkif etmeyub kalitende olan sefer esbâbında ahar gemiler ile tahmil etmek için mukaddemâ Cezayir beglerbegisi olan Şa‘ban dame ikbâlehûya teslim etdikden sonra sen kalitende varub olageldüğü üzere cezire-i Kıbrıs ve etrafı hıfz ve hırsaset eylemeyub ihmal ve mesahil eymesin husus-ı mezbûr mühimmat-ı umurdandır bir vecihle mukayyed olasın korsan gemileri ve ğayrileri hücca-ı müslüme ve sayir yolcıya zarar ve güzend iriştirmek ihtimali olmaya ihmal etmeyub mu‘accelen çıkub varub emrim üzere me‘mur olduğun mahalleri hıfz ve hırsaset eyleyub küffâr-ı haksar tarafından ve ahz ve zulm öldürmeğin ahbarı ‘arz ve i‘lamdan hali olmayasın.

[271]

Hüküm 618

Ba-hatt-ı HamzaÇelebi

Sofya kâdisına hüküm ki sâbika Krağovifçe kâdisı olan Ahmedin fukârâyâ hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addisi olduğundan ma‘ada dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından İbrahim çavuş yüz yirmi bin akçem vardır deyu taleb idub rencide eyledüğü i‘lam olunmağın mezbûrkâdîÂsitâne-i sa‘adet gönderilub ahvâli divan-ı hümâyûnda görülmek emr idub buyurdum kivardukda emrim üzere mezbûr kâdîyı südde-i sa‘adetime gönderesin ki mezbûr çavuş ile olan da‘vası görölüb şer‘lelâzım geleni icra oluna.

Hüküm 619

Saruhan beğine ve Ilıca kâdisına hüküm ki Kuzattan Siyami ve Muhyiddin ve Murad nam kimesneler kendu hallerinde olmayub her gelen kâdîların yanlarına varub

ba‘zı da‘valarına kârısub Müslümanları hilâf-ı şer‘-i şerîf te‘addi eyleyub mallarından alub ve ehl-i ‘örfe Müslümanları ğammaz idub ziyade te‘addi eyledikleri i‘lam olunmağın buyurdum ki vardukda bu hususa mukayyed olub mezbûrların fi‘l-vaki‘ vech-i meşruh üzere Müslümanlara zulm ve te‘addisi varsa tenbih ve te‘kid eyleyesin ki min-ba‘d kendu hallerinde olub kimesnenin mesalihine kârışmayub hilâf-ı şer‘-i şerîf Müslümanları zulm ve te‘addi etmeyeler ve etdirmeyesin şöyle ki eslemeyub Müslümanları hilâf-ı şer‘-i şerîf rencide idub te‘addi ederler ise isim ve resimleriyle yazub ‘arz eyleyesin ki getürdülüb sayire mucib-i ‘ibret içün muhkem haklarından geline.

Hüküm 620

Ba-hatt-ı Hafız Efendi

Rodoscuk kâdîsına hüküm ki senki kâdîsın mektûb gönderub Rodoscuk iskelesinde olan tulunbacılar ve zâhirenin ve sayir tüccar tayifesi meclis-i şer‘e gelub iskele-i mezbûrda zâhire üzerinde bir müstakim ehl-i vukuf çavuş ta‘yin olunmak İstanbulzâhiresine vesayir rençber taifesine evla ve enfa‘dır dergâh-ı mu‘allam çavuşlarından olan Rodosçuk’lu Mustafa çavuş her vecihle müstakim ve ehl-i vukufdur deyu mezbûrların iltimasıyla ta‘yin olunmak ricasına ‘arz eyledüğün ecilden müşarü’n ileyh Mustafa Çavuş zikr olunan iskeleye gelen zâhire üzerine ta‘yin olunmak emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda müşarü’n-ileyh Mustafa Çavuş Rodoscuk iskelesine gelen zâhire üzerine ta‘yin olunub kimesneye hilâf-ı şer‘ ve emr-i hümayûn iş etdirmeyesin ve zâhire üzerine ta‘yin olunmuşumdur deyu ol mukabelede kimesnedenbir akçe ve bir habbealdırmayub rençber vesayir ehl-i tüccar tayifesine enfa‘ olan ile ‘amel eyleyesin.

[272]

Hüküm 621

Ba-hatt-ı hümayûn

Ma‘raş kâdîsına hüküm ki sen mektûb ve a‘yan-ı vilâyetsüdde-i sa‘adetime muhızır gönderub taht-ı kazanda Kemer nahiyesinde Keferdiz nam mahal-i derbend olub kamerü’l-nas olmağla mürur eden yolculara zarar irişmekden hali değildir şenlenub ma‘mur olması lâzımdır deyu etraftan âdem sürülün temekkün etdirmek

içün emr-i şerîf ricasına ‘arz eyledüğün ecilden âdem düşürün şenletmek içün hatt-ı hümayub sa‘adet-mekârımla fermân-ı âli şanımlı sadır olmuşdur buyurdum ki vardukda fermân-ı celilü’l-kadrim mucebince Haymana tayifesinden olan etraftan istimalet ile mahal-i mezbûra âdem getürüb temekkün etdirub şenlendiresin ki derbend-i mezbûrdan kimesneye zarar ve güzend irişmek ihtimali olmaya amma bir vecihle tedarik eyleyesin ki bu bahane ile kimesneye zulm ve te‘addi olunmayub ve celb ve ahz olunmakdan ziyade hazer eyleyesin.

Hüküm 622

Ba-hatt-ı Pir Çelebi

Kula kâdisına hüküm ki südde-i sa‘adetimemektûb gönderub nefsi-i Kula’da ve tevabi‘inden olan kurralarda nice ehl-i fesâd olub kaza-i mezbûrda bazara gelen rencber ta‘ifesinin hilâf-ı şer‘-i şerîfe meta‘aların olub ve Müslümanların bağından ve bağçasından olan kızlarına ve emred oğullarına fi‘il-i şeni‘ idub da‘vacıları mahkemeye gelub şikayet eyledikleri ihzarımümkün olmayub şer‘ şer‘-i şerîfime ita‘at etmezler varan muhzırı muhkem darb ve let ederler ol asıl ehl-i fesâd olduktan ele getirülüb husamaları ile murafa‘ olunmak içün emr-i şerîf virilmek ricasına ‘arz etmeğin ol asl kimesneler fesâd eylediklerinde sen ki kâdisın mahalle imamı ve mü‘ezzini ve ehl-i mahalle mu‘avenetiyle şer‘-i şerîfe ihzar olunmak emr idub buyurdum ki vardukda ‘arz olunduğu üzere fukârâya hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addi edenleri imam ve mü‘ezzin ve ehl-i mahalle mu‘avenetiyle meclis-i şer‘e ihzar eyleyub da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde edenler ile murafa‘a eyleyub bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur etmeyen hususları hak üzere teftiş idub göresin fesâd ve şena‘atleri ve zulm ve te‘addileri bi-hasbü’ş-şer‘ sâbit ve zâhir olanlar muhtac-ı ‘arz olanlardan ise muhkem habs idub ‘arz eyleyesin olmayanların haklarında şer‘-i şerîf lâzım geleni icra eyleyesin hak üzere olub celb ve ahz sebebi ile ehl-i fesâdhimâyet olmakdan ve kendu hallerinde olanlara şer‘-i şerîfime muhalif zulm ve te‘addiden ziyade hazer edesin.

[273]

Hüküm 623

Yevmü’l-İsneyn

Fi 27 Z sene Selase

Yenişehir ve Tırhâlâ ve Atina kâdîlarına hüküm ki Mora ve Mizistre ve İnebahtı ve Kârlı-ili sancaklarından yeniçeri oğlanı cem‘ etmek için südde-i sa‘adetime samsuncubaşı olan kıdvetü’l-emacid ve’l-ekârim (boşluk) zide mecdehu ta‘yin olunub mufassal hükm-i şerîfim virilub Yenişehir kazasına tabi‘ Fenar nahiyesi ve Tırhâlâ ve Atine kâdîlıklarında cem‘ etmek Rum-ili ağası olan Mahmud dame mecduhuya ümerâ ta‘yin olmuş idi haliya Fenar nahiyesi ve Tırhâlâ ve Atina kâdîlıklarından dahi yeniçeri için oğlan cem‘ etmek mezbûr samsuncubaşıya fermânım olmuştur buyurdumvardukda Yenişehir kazasına tabi‘ Fenar nahiyesinden ve Tırhâlâ ve Atina kazalarından emrim üzere virilan mufassal hükm-i şerîfim mucebince yeniçeri için oğlan mezbûr samsuncubaşıya cem‘ etdirub mezkûr Mahmud dahl ve ta‘arruz etdirmeyesin.

Hüküm 624

Ba-hatt-ı Hamza Çelebi

Sâbit olur ise hakkından geline deyu buyrulmuştur

Ergene (boşluk) kâdîlarına hüküm ki sen ki Ergene kâdîsın südde-i sa‘adetimemektûb gönderub kaza-i Ergene sâkinlerincen Hacı Mustafa oğlu Mehmedin dört yaşında sağır oğluna kaza-i mezbûreden Oruçoğlu Torbalı nam kimesne kasaba-imezbûrekarcında vaki‘ hâlâc-ı beksarına su almak bahanesi alub gidub cebren oğluna fi‘il-i şen‘i etdükden feryad ve fiğan etmekdekasaba-i mezbûreden ‘Ömer oğlu Veli bin Hüdai mezbûrun kârbanların etmegin mahal-i mezbûra varduğunda mezbûr Torbalı zıkr olunan oğlunun üzerinde bulub mezbûr firar idub oğlanı fi ...kaldırırdım deyu meclis-i şer‘den şehâdetidub kasaba-i mezbûrsâkinlerinden mezbûr şaki mü‘ezzin İshak’ın evine girub hatunun tasarruf etmek men‘-i kâd idub ve Mehmed ve Mustafa nam sipahilerin dahi evlerine girub ba‘zı esbâbların ve tavukların sirka idub ve kuzzat Ali dahi evime taş atub şekâvet üzeredir deyu cemm-i ğafir ve cemm‘-i kesir Müslümanlar dahi şaki-i mezbûr haramzade ve vacibü’l katildir deyu hakkından gelinmek rica etdiklerin ‘arz etdigün ecilden şer‘le görölub hakkından gelinmek emrim olmuştur buyurdum ki vusul buldukda mezbûr meclis-i şer‘e ihzar ve husamasıyla beraber idubta‘yin-i madde idub da‘va-yı hak edenler ile firar idub gaybet ederse şer‘le buldurması lâzım olan

kefillerine buldurdub gönderub bir def'a şer'le görölüb fasl olmayub on beş yıl mürur etmiş değilsebu bâbda dikkat ve ihtimam idub onat-ı vecihle hak üzere teftiş ve tefahhüs idub göresin şöyle ki 'arz olunduğu üzere fesâd-ı ve şena'ati vech-i meşruh üzere şer'lesâbit olursa ashâb-ı hukuka ba'de'ssübût hakların alıvirildikden sonra ehl-i fesâd sipahi ta'ifesinden ise muhkem habs idub 'arz eylesesin değil ise mahalinde bi-hasbü's-şer' lazım geleni icra eylesesiz amma hin-i teftişte hakk-ı sarihe tabi' olub tezvir ve telbisde ve şuhud-ı zordan hazer idub emr-i celilesiyle veyahut 'arz ve ta'sil hilâf-ıvaki' kazıyye 'arz olunmakdan hazeridub cadde-i hakdan nükul eylesesin.

[274]

Hüküm 625

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Kastamoni beğine ve kâdısına hüküm ki Kastamoni Kal'ası dizdarı Mehmed mektûb gönderub kal'a-i mezbûr mustahfızların Hüseyin terk-i kal'a olduğundan gayri hisar içinde evler açub fesâd olub cümle kal'a halkı birbirine kefil olduklarında mezbûr Hüseyin'e bir kimesne kefil olmayub ve re'ayalarından birini kızını cebren tasarruf etmekle gine olub hidmet-i lâzimesine gelmeyub bunun emsali fesat ve şena'atin nihayeti olmadığı ecilden mukaddemâ hakkında emr-i şerifvârid olub yine kana'at etmeyub her vecihle şaki ve ehl-i fesâddır deyu i'lam olmağın buyurdum ki vardukda bu bâbda bi'z-zat mukayyed olub mezkûr şer'-i şerîfe da'vet idub gaybet ederse kefillerin bulurub getürdüb da'va-yı hak edenler ile mürafa'idub üzerinden on beş yıl mürur etmeyen hususları hak üzere teftiş ve tefahhus idub göresin üzerine şer'le sübût ve zuhûr bulan hukuk ashâbına aluvirdikden sonra mezkûr habs idub üzerine sübût bulan mevâdın sûret-i sicillerin gayriile yazub südde-i sa'adetime 'arz eylesesizki sonra hakkında emrim bir vecihle sadır olub emrim mucebince ile 'amel eylesesiz bu bahane ile kendu hallerinde olanları dahl olunmakdan ve ihmal ve imhal ile ve ahz ahereye ruhsat ve tahmil olunmakdan beğayet hazer edesiz.

Hüküm 626

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Menteşe ve Kârahisar ve Kûtâhya sancaklarında olan kâdîlara hüküm ki sâbika Şeyhlü kâdîsı olub ‘Uşak mukata’sı müfettişi olan Mevlana Ahmed mektûb gönderub bundan akdem müteveffa Sarı kethüda ze‘ametleri düstur-ı mükerrem ile’l ahz vezirim İbrahim Paşa bi-‘ilmu’l te‘ala iclalehunun haslarına ilhak olunub subaşılarn ve re‘aya zimmetlerinde olan mahsulı cem‘ ve tahsîl etmek için dergah-ı mu‘allam çavuşlarından Ali Çavuş irsâl olundukda varub cümle mahsulı cem‘ ve tahsîl idub getürmek üzere iken bir gice nısfu’l-leylde çadırı yarulub cem‘ olunan akçeleri ve mezbûr Ali Çavuş’un cümle esbâb ve eskali sırka olundukda tefahhus olunub sâbika Antalya hisar kethüdalığından ma‘zul olan Ömersülüs ve elf Zi’l-kadenin altıncı günü Bukralı nam derbendden geçerken birkaç haramzadeye varub gelirim deyu haber virmekle mezbûrun çadırı dahi ol tarihde yarılmağın etraf ve cevanibde olan kasabaya âdemler getürüb tecessüs olmağla nefsi Lazkiye nam kasabada Hüseyin bin Nali nam çingeneyi gördüğün ol derbende gördüğüm kimesnelerin birebir budur deyu haber virmekle mezbûr ahz olunub mahkemeye varilub su‘al olundukda ikrar ve i’tiraf eylediği Ezine kasabası sâkinlerinden dahi Veli nam kimesne refikimiz olub ol dahi ahz olunub su‘al olundukda cümlesi esbâb ve nukud ve münkerimizdedirdeyuberu günden ziyade her bir akçe ve caziyin bir tavşan kürkle kırmızı karaca ve bir kırmızıturna kemha? ve bir şaldir ve bir zeryit küpe mezbur Hacı Veli teslim idub tabi esbâb ve akçesin tekmiline dahi müte‘arrid olub ve mezbûrlarhaylizemanında beru fesâd ve şena‘atden hali değildir haklarından gelinmek lâzımdır deyu a‘yan-ı vilâyetde seryadan eyledüklerini bildirmişsin imdi bu hususa dergah-ı mu‘allam çavuşlarından Mahmud çavuş mübaşir ta‘yin olunmuşdur ashâb-ı hukuka şer‘le gidubolan hakların alıvirdükden sonra mezbûran ehl-i fesâdı yatakları ile südde-i sa‘adetime gönderilmek emr idub buyurdum kivaridukda mezbûran ehl-i fes‘adı ele getürüb dahi emrim bu bâbda emrim üzere kimesne bu babda ... Sûret-i sicilleriyle yatağı olan kimesneler ile südde-i sa‘adetime gönderesin ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ve kendu hallerinde olanları hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addi beğayetihtiraz eylesin.

[275]

Hüküm 627

Beğine ve Yalvac kâdîsına hüküm ki Kâra Hamza nam şaki Müslümanların emred oğulların çekub ve bundan gayri enva‘-ifesâd üzeredir deyu mukaddemâ ‘arz

olundukda şer‘le görölüb hakkından gelinmek fermân olunmuşken bir tarikle hâlâs olub hâlâ ziyade fesâd üzere olub şikâ ve şirretten hali değildir deyu i‘lam olmağın her kande ise ele getürölüb kayd-u bend ile südde-i sa‘adetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda te‘hir etmeyub mezbûrKâra Hamza ve Ali ve Süleyman nam âdemlerin ele getürüb dahi bu hususları bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur etmeyen hususların husamaları müvâcehelerinde şer‘le teftiş ve tefahhus olub üzerlerine sübûtbulanhukuka ba‘de’l sübût zulm etmeyub ashâbın alıvirdikden sonra vaki‘ olan fes‘adlarının sûret-i siciller ile kayd-u bend ile südde-i sa‘adetime gönderesin.

Hüküm 628

Ba-hatt-ı Hamza Efendi

Sakız kâdîsına ve dizdarına hüküm ki Sakız Kal‘ası mustahfızları südde-i sa‘adetime âdem gönderub kal‘a-i mezbûrda ancak yüz elli nefer müstahfız ve yüz elli nefer ‘azeb olub feth-i hakaniden беру alınmış dörd nefer her senede ve her üç ayda sancak beği ile hidmette olub ve otuz neferi dahi yanda virilmesiyle kal‘a kapusunda bekleyub ve yirmi nefer dahi her güne emin hidmetinde olub ve kal‘a-i mezbûrenin içinde sâkin nice bin kefare olub kal‘a-i mezbûrun hıfz ve hırsasetinde ehemmi-i mühimmatdan iken hâlâ ba‘zı kapudanlar birer tarikle südde-i sa‘adetden emîr ve kapudan tarafından mektub alub ibraz etmeğın celb ve ahz için fukârâdan gâh yüz nefer ve gâh dahi ziyade taleb idub ziyade zulm ve te‘addi eyledüklerinden ma‘ada ‘ulufelerimiz dahi dokuz ayda bir tamam vormeyub halimiz diğer gündür mattekaddümden olageldiği üzere hidmetlerinde olub olagelene muhalif te‘addi ve tecavüz olunmamak bâbında ‘inayet rica eyledükleri ecilden imdi bu hususa Ca‘fer Çavuş mübaşir ta‘yin olunub bu bâbda olunageldüğü üzere ‘amel olunması emr idub buyurdum ki vardukda min ba‘d emr-i şerîfime muhalif kimesneleri te‘allül ‘inad etmeyesiz.

Hüküm 629

Ba-hatt-ı Pir Efendi

Akçakazanlılık kâdîsına hüküm kimektûb gönderub bi’l fi‘il Akçakazanlılık kazasında vaki‘ olan nüzûlun cem‘ine emr-i şerîf ile mübaşir olub cem‘ ve tahsîl

üzere iken nefs-i Akçakazanlık sâkinlerinden Kör ‘İsa demekle ma‘ruf nam kimesne ehl-i fesâd ve eşkıyâdan olub ve on beş nefer eşkıyâyı dahi yanına alub mahkemeyi basub ve nüzulün vezn olunacak terazisini ve kilesini paralayub ve muhızrları mahkemede darb ve let idub ve na‘ibi dahi darb eyledükleri ğayriler meyl idub üç bin akçesin alub ve sen dahi cümle emval ve erzakın ğaretler olub fukârâyı zulm ve te‘addisinin nihayeti yokdur mîrliva seferde olmağla havfı olmayub külli zulm ve te‘addisi olub eğer hakkından gelinmez ise mal-ı mîri bir külli ğadirler olub nüzulun cem‘ ve tahsîl olunması muhaldır deyu bildirmişsin imdi ol ehl-i fesâdı ele götürüb dahi kayd-u bend ile südde-i sa‘adetime gönderilmeğın emr idub buyurdum kivardukda bizzat mukayyed olubmezbûrı bi-eyy-i vech-i-gân ele götürüb dahi şer‘-i şerîfde ta‘yin-i madde eden husamaları müvâcehesinde bir def‘a şer‘le görülmeyub on beş yıl mürur etmeyen da‘vaların hak üzere teftiş idub müteveccih olan hukuku ba‘de’l sübût hükm idub bi-kusur ashâbına alıvirdükden sonra üzerlerine sâbit olan mevâdın sûret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbûs südde-i sa‘adetime gönderesin ‘arz ve ta‘sil ile kendü halinde olanlara zulm ve te‘addi olunmayub ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâdhimâyet olunmakdan beğayet ihraz eylesesin.

[276]

Hüküm 630

Ruha kâdîsına hüküm ki Ruha’da sâkin olan kuzat ve müderris ve hutabasıdergâh-ı mu‘allam çavuşları ve a‘yan-ı vilâyetsüdde-i sa‘adetime muhızır gönderub

(Bu Hüküm Tamamlanmamıştır.)

Hüküm 631

Beglerbegi muvafakatle defterdar ile bi’l-zat kalkub üzerlerine varulmasun ile bu kalub lazım olanları tekml oluna amma bu bahane ile celb ve ahz eylemeye deyu hüküm buyrulmuşdur.

Bosna beglerbegine ve Hazine defterdarına hüküm ki Ol canibde ‘umumen vaki‘ olan kıl’a’nın neferatı ve yat ve yerakları yoklanmak mühimmatdan olmağın buyurdum ki vardukda sen ki beglerbegisin senin muvafıkla Bosnada olan hazine-i ‘amîrem defterdarı bizzat kalkub mezbûr çavuşumla ma‘an kıl’anın üzerine varub neferatı yoklayub mevcut bulunanları defter idub ve seferi ve teveffükden vesayir lâzım olanları tekml idub dahi her kal’a neferatından ve sayir yat ve yerakdan ne

mikdar nesne olduğunu defter idub huzur-ı mezbûr çavuşumla Âsitâne-i sa'adetime gönderesiz ki hidmette ihmal olunanların gedikleri ahz virile amma bu bahane ile kimesneye zulm ve te'addiden ve ahz ve celb olmakdan hazer üzere olasız.

Hüküm 632

Diyarbakir beglerbegisine ve kâdısına ve defterdarına hüküm ki düstur-ı mükerrem müşir-i mufahham nizamü'l 'âlem vezirim Sinan Paşa edemallahu te'ala iclalehu südde-i sa'adetime tezkire gönderub sâbika müşarü'n-ileyhin 'abd-ı memluki ve kethüdası olub Amid'de fevt olan Faik'in bi-hasbüş'-şer' cem' muhallefâtı kenduya 'aid olub ve müteveffa-i mezbûrun Hasan Kâdîoğlu Mehmed nam kadıyada bir vech-i karz otuz dört bin beşyüz altmış akçe ve Mardin alaybeğisi Ya'kub çavuş zimmetindeyirmi beş bin akçe ve 'Attarlar Şeyhi Mehmedde otuz dokuz bin ve ümerâdan Bekir Beğ nam kimesnede ikişer bin altmış ğuruş ve Harbutlu Veli çavuşda yetmiş ğuruş ve Veli Beğ oğulları 'Osman ve 'Ömer zimmetlerinde bin yüz seksen akçesi ve Ağa Han nam kimesnede yüz yirmi dört kise arpası kalub ile'l-anvirdikleri ecilden şer'le tahsîl olunub külliyyen teslim olunmak bâbında emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda mezbûrdan kimesneleri ihzar ve ğaybet ederlerse 'ahdlerine ihzarı lâzım olan küfelasına buldurub müteveffa-i mezbûrun merkumlar zimmetinde kalan akçe ve arpasında şer'le tahsîl ve müşarü'n-ileyh edemallahu te'ala iclalehunun vekiline bi't-temam kabz ve teslim itdirub kimesne zimmetinde bir akçe ve ber vech-i baki kodurmayub emr-i celilü'l kadrime muğayir kimesne 'inad ve te'allül ve haricden kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyesiz.

4.2.Hükümlerin Özetleri

[121]

Hüküm 278

Liva-i Trabzon alaybeyisine gönderilen hükümde eşkiyanın hakkından gelinmesine dair verilen hüküm

Hüküm 279

Anadolu beylerbeyisine, Kütahya ve Afşar kadılarına gönderilen hükümde Vefa nam kadı ehl-i fesâd olup hakkından gelinmesine dair verilen hüküm

Hüküm 280

Mora beyine Balyabadra kadısına Balyabadra sakinlerinden Abdüllatif Çavuş ve İbrahim Ağa nam kimseler eşkıyâdan olup haklarından gelinmesine dair hüküm

[122]

Hüküm 281

Şirvan Beylerbeyi Davud Paşa'ya, Şirvan Hakimi olan Burhanoğlu Ebubekir Mirza'ya üç yüz bin akçe sancak tayin edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 282

Şeki beyzadelerinden Şahmir Bey'e, Şirvan Beylerbeyisi Davud kazaya defteri gönderip senin için Şeki haslarının senevi mahsulatın kırk yük ipek olduğunun kabul olmasına dair verilen hüküm

Hüküm 283

Demirkapı Beylerbeyi olan Ahmed Paşa'ya, beylerbeyilik verilmişken hasları bi-hasıldır diye varmayıp Şemahi'de olduğun ilam etmeğin mesul olmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 284

Vilayet-i Şirvan'da Yirmidörtlü Cemaati'nin Miri Aşireti Mirza Mehmed'e Şirvan'da kale bina olunmasına dair verilen hüküm

Hüküm 285

Şirvan Beylerbeyi Davud Paşa'ya, Şirvan'da kul kardeşleri yayabaşlarının ulufeleri Mısır ve Bağdad'da olduğu üzere günlük yirmişer akçe ve bölükbaşlarının yevmi on beş ve neferlerinin yevmi sekizer akçeden ziyade olmamasına dair verilen hüküm.

[123]

Hüküm 286

Sâbika Başdefterdar olan İbrahim'e, Halen Budun ve ol cevanibin muhafazası mühimmattan olduğudergâh-ı mu'allam müteferrikalarından ve çavuşlarının Budun'a muhafazasına gitmesinedair verilen hüküm.

Hüküm 287

Budun muhafazasında olan Vezir Mehmed Paşa'ya, Halen serdâr olan Sinan Paşa düşman üzerine gitmekte olduğu asker toplayıp muhafazada bulunulması ve taife-i Tatarın istihdam edilmesine dair verilen hüküm.

[124]

Hüküm 288

Rum beylerbeyine ve vilayet-i mezburede olan beylere ve kadılara ve çeribaşılara, Bu sene Rum vilayetinde umumen altı bin ve altı binden yukarızeamet ve timara sahibi olanlar sefere verilen rakamın altında olanların muhafazada kalacağına dair verilen hüküm.

Hüküm 289

Bosna beylerbeyine, Halen Vezir-i Azam Sinan Paşa işbu sene 1003 Şevvalinin yirmi dokuzuncu gününde serdâr tayin olunup süratle sefere varmak üzere olmağla sen beylerbeyiliğine ümera vs. hazır olunmasına dair verilen hüküm.

[125]

Hüküm 290

Kütahya ve Seydigazi kadılarına, Karahisar-ı Sahib sancağı beyinin kardeşi ve Mustafa nam kethüdası yetmiş seksen altı ile Seydigazi kazasına gelip zulm etmelerine dair verilen hüküm.

Hüküm 291

Teke beyine ve Elmalı kadısına, sûret-i sicil gönderip kaza-i mezbura tabi Moritena nam karye sakinlerinden Musa bin Abdi sol böğründen okla vurulmuş ve kimin yaptığıının tahkikatına dair verilen hüküm

Hüküm 292

Medine-i Münevvere kadısına,Medine-i Münevvere'de Şeyhü'l-Harem olan Ömer, mektub gönderip Medine-i Münevvere'de fukara buğdayı anbarına kapı açılmasına dair verilen hüküm.

[126]

Hüküm 293

Kastamonu beyine,Kastamonu müstahfızlarından Şaban'ın ölmesiyle Hasan'a mirliya arzıyla verilmiş Bekir nam kimse dahi önceden beylerbeyine varıp müzevvir arz almağla mezburun gediğini hile ile alıp geldikde bu hilenin şer'le hakkından gelinmesine dair hüküm

Hüküm 294

Taşözü kadısına,Taşözün'de olan yasakçılarınhalkıdaima rencide eylemekden geri durmadığı ve zikr olunan yeniçerilerin yasaklıktan atılmalarına dair verilen hüküm.

Hüküm 295

Yeniçerilerim çuhası cemine memur olan Ali Subaşı'ya, Selanik kalesi kapısına birer ikişer yeniçeri tayin olunup demir, kömür vs. yükünden ziyade akçe alınması ve bunun şehre zâhire gelir gelmez yapılmasına dair verilen hüküm.

[127]

Hüküm 296

Köstendil beyine, Kaza-i Petriç ayanı muhızır gönderip nefsi Petriç'ten Carullah'ın eşkiyâolup Ahmed nam çavuşu ve kardeşin yaralayıp ve Ahmed nam sipahiyi katl etmiş ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 297

İvraca kadısına, Yukarı Gonaniça nam karye zimmîlerinden Dimitri'nineşkiyâ olması ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm

[128]

Hüküm 298

Nova kalesi dizdarına ve azab ağalarına, Dukakin beyi mektub gönderip Dukakin asilerinin hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 299

Kırşehir ve Konur kadılarına, Kapıkulu namına yetmiş seksen neferden ziyade atlı eşkıyâ olup zulm ettiklerine ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 300

Bağdad'da olan Vezir Cafer Paşa'ya, Bağdad'da Akuliyye Camii mütevellisi ve cemaatinin arzına göre Müslümanların huzur-ı kalble eda-yı salat edemediklerinden ve caminin halıları vs. zarar gördüğü ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[129]

Hüküm 301

Bursa kadısına, Sedbaşı denilen mahalde vaki cami-i şerif yakınında nice kâfir sakin olup evlerin meyhane açıp eşkıyâ toplayıp zulm etmişler bunların haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 302

Üsküdar kadısına, Üsküdar ahalisinin çoğu meclis-i şera gelip Ayasofya-i Kebir vakfından Üsküdar'da vaki han-ı atik harab kaldığını söylediklerinden bu hanın bazı yerlerini satılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 303

Kurbeşözü ve Bayburd kadılarına, kaza-i mezbura tabi Cemaat-i Yemenli vs. meclis-i şera gelip bazı hırsız ve haramzadelerin zulm ettikleri söylemeleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[130]

Hüküm 304

Alvendoğlu Ali Paşa'ya, Haleb'de Hazineye dahil olacak yeni ve eski mallarınacilentahsîl olunmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 305

Kıbrıs beylerbeyine ve Lefkoşe kadısına, Lefkoşe kalesi azabları ve hisar erlerigemi hizmetine gide gelmeyip eskiden beri mal-ı miriye hizmet edegelmişler iken hala sancak beyleri olagelene ters gemi hizmeti teklif eylediklerine dair verilen hüküm.

Hüküm 306

Gemlik kadısına, Umurbey karye sakinlerinden Ali ve Piyale nam kimesneler şaki ve ehl-i fesâd olup her nerede ise ele getirilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 307

Florina kadısına, Taht-ı kazana tabi Pirinc nam karyede sakin Mustafa nam yeniçeri odasında maktul bulunup gereğinin yapılmasınadair verilen hüküm.

[131]

Hüküm 308

Dadya kadısına, Bedye halkı mahkemeye gelip karye-i mezburede sakin Fakioğlu Receb'in Müslümanları sürekli haksız yere şikayet etmesi ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 309

Kırşehir beyine ve kadısına ve Konur kadısına, adı geçen kazaları ulemâ ve sulaha vesair ahalisinden şer-i şerife gelip eşkıyâ hakkında şikayette bulunması ve gereğini yerine getirilmesine dair.

[132]

Hüküm 310

Şirvan olan Cafer Paşa'ya, Şirvan'da saadet'ime hazineler gelmemesine ve sebebinin sorulmasına ve hazinelerin başkente gönderilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 311

Kilercibaşıya, Hassa helvacıları ile kilercilerin vs saray hizmetlilerine muhallefatına Beytü'l-malcileri dahil etmeyip yarar ve müstakim kapıcılara zabt ettirmesine dair verilen hüküm.

[133]

Hüküm 312

Manastır ve Florina kadılarına, Sâbık Manastır Kadısı Ahmed geçen senenin nüzülinden un ve şair ve nakid halkdan cem ettiği nüzülün bir mikdarını Belgrad'da ambara teslim eyleyip hakk-ı fukaradan ne mikdar akçe lazım gelirse fukaraya alınıvermesine dair verilen hüküm.

Hüküm 313

İstanbul kadısına, Mahrusa-i mezburede Yahudi taifesi yaya kaldırımlarını bozup evlerine merdiven yaptıkları kapıyı açtıklarında gelen geçenin güçlkle geçmekdeve amaların düşmekte olduğu ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[134]

Hüküm 314

Tunus Beylerbeyisi Memi Paşa'ya vezirim İbrahim Paşa'nın rızası ve haberi yokken sekiz yük akçeye satıp akçeyi vermeyip zimmetinde kaldığına ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 315

Rum beylerbeyine Malatya kadısına Malatya'dan Ferruh nam kimesne kendi halinde olmayıp fukaranın haksız yere akçelerin alıp, zulm ve teaddi ettiği ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[135]

Hüküm 316

İstanbul kadısına Müteveffa Mehmed Ağa'nın mütevellisi İstanbul'a müteveffa Mehmed Ağa'nın iki bab vakf serhanesi olup bac talep edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 317

Bozok Beyi Hasan Bey'e ve Akdağ kadısına, Ağcahan nam karyede sakin Şah Hüseyin nam ümmnin oğlu Üveys nam kimesnenin eşkıyâ oluşu ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[136]

Hüküm 318

Adana kadısına, Adana'da sakin sâbık Kadı Seyyid Ahmed mahkeme mahzarlarından muhızır emini darb edip çoğu Müslümanın şهادeti ve kendi itirafı olması lazım gelenin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 319

Kiğı kadısına, Kiğı'da yeniçerilerin yasakçı olduğu ve halktan zorla para topladığı ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[137]

Hüküm 320

Van beylerbeyisine, Van kadısına, Van sakinlerinden Ases Hali ve Boloz ve Haçikoğlu Karabet ve Meşaledaroğlu Ahmed vesaire kendi hallerinde olmayıp halka zulm ettikleri ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 321

Sultaniye kalesi dizdarına Mukaddema Südde-i saadet'imde topcubaşı olan Mahmud mektub gönderip kale-i mezburede olan topçularakarışılmamasınadair verilen hüküm.

[138]

Hüküm 322

Sultaniye kalesi topcubaşısına, Kale-i mezkûrede vaki olan topcu taifesinindişarıya gönderilmesinin caiz olmadığına dair hüküm

Hüküm 323

Malatya beyine ve kadısına, Ağca nam nahiye sakinlerinden Pürnazar adındaki kişinin gammazcı olduğu kişiye gammaz edip para aldığı ve bunun hakkından gelinmesine dair verilen hüküm

Hüküm 324

Teke ve Hamid sancaklarında olan kadılara, Hamid ve Teke sancaklarında sancak beyleri vs. suhte taifesinden ve gayriden bazı eşkıyâ ve haramzade ortaya çıkıp eşkıyâlık yapması ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm

[139]

Hüküm 325

Karadeniz yalısında olan kadılara ve dizdarlara, Kastamonu, Boluvs. sancaklarında üç binden eksik timara mutasarrıf olan sipahiler seferden kalmağla her bin başına on beşer kile buğday verilmek ferman olmuş zikr olunan tereke yalılara getirilip gemilerle serdâra gönderilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 326

Çatalca kadısına, Lazaryoga nam karye sakinlerinden Sayla nam şaki nice eşkıyânın hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[140]

Hüküm 327

Bursa kadısına, Teke sancağı beyi iken Tata'da ölen Ahmed Bey'in Keyvan müşterisi dört bin sikke altın vs. ile gelip Bursa'da saklandığı bu kişinin bulunması ve yanında olan eşyaların gönderilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 328

Sâbika Reisü'l-Küttâb olan Yahya'ya, Sinan Paşa ile sefer-i hümayunda vaki olan kazaya rüusu beyaz olunup Astane-i saadet'ime teslim olunmasına dair verilen hüküm.

[141]

Hüküm 329

Kırkkilise sancağında vaki olan kadılara, sefer-i hümayun mühimmi için nüzül ve sürsat koyunu emr-i sâbıkım gereğince tedarik edilmesi veirsâl olunmasınadair verilen hüküm.

Bir sûreti Vize sancağında, Niğbolu, Köstendil, Alacahisar, Paşa sağkol, Paşa solkol, Vulçitrın, Üsküb, Selanik, Tırhala, Çirmen, Mora, İlbasan, Yanya, Delvine, Prizrin, İnebahtı, Agraboz ve Ohri.

Hüküm 330

Belgrad'a varınca yol üzerinde olan kadılara, sabık vezir-i azam Sinan Paşa'nın1003 Şevvalindeyeniden vezir-i azam ve serdâr olduğu bildirilmiş, erbabı tımarın ona destek olmasına dair verilen hüküm.

[142]

Hüküm 331

Cizre hâkimine, Halen ol canibler serhadlerinde düşman hareketinin olduğu ve aşiretiyleüzerine gidilmesine dair verilen hüküm.

Bir sûreti Zeynel Beyoğlu Zekeriya'ya ve Hoşab Hâkimiİzzeddin Şire ve diğerleri.

[143]

Hüküm 332

Ladik kadısına, muhızrlık eden Ahmed Müslümanları rencide edip akçelerini alıp ve aldırıp zulm etmesi ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 333

Balyabadra kadısına, İngiltere tacirlerinden konsolos olan Liçar ve Merendi meclis-i şera gelip kasaba-i Balyabadra'dan Abdüllatif Çavuş ve İbrahim Ağa nam kimesneler bazı yoldaşları ile bunun odalarına gelip bundan ve tacirlerinden ferziye çuka ve tavşan kürkü taleb edip mezbur Abdüllatife kürkün çıkarıp aşağıda olan yoldaşlarına atıp zulm ettikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[144]

Hüküm 334

Haslar kadısına, Beytülmalin karada ve eğer deryada vakf için zabt olunması maliye tarafından emr-i şerif verildiğin bildirmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 335

Revan beylerbeyine ve Revan defterdarına, Revan feth olunduktan sonra Fazlı, Kubad ve Mustafaadlı kişilerin yaptıkları hileden dolayıhabs olunması ve Kıbrıs'a sürülmelerinin emredilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 336

Galata Frenklerinden ve Rum milletinden isimleri yazılmış yirmi iki zimmi yamak tayin olunmuş iken elimizde emrimiz var diye gelip yamaklık eylemediklerini bildirmesi ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[145]

Hüküm 337

Şirvan'da olan Cafer Paşa'ya,Şirvan'da olan kıla neferatı na-mevcud olup bazıları ölmüş olup askerlerin hallerinin görülmesi lazım olmasına dair hüküm
(Bir sûretiGence'ye, Revan'a, Tebriz'e ve Tiflis'e)

Hüküm 338

Novabarde, Blastıç ve Yanova kadılarına, Kara Ali nam şaki Priştine sakinlerinden Timur bin Ali'nin gece ile evin basıp karısı Saliha'yı zorla alıpfesâd ve şenaati olmuş ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 339

Kırşehir kadısına hüküm ki, Kaza-i mezburda sakın yeniçerilerin zulm ettikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[146]

Hüküm 340

Darüssaade ağasına, Merhume Valide Sultanın Üsküdar'daki vakıf debbağhanesine İstanbul'da Çatladıkapi haricinde miri salhanede zebh olunan koyunun derileri ve Üsküdar'da ve isimleri yazılan mahallerde kesilen koyunların derileri Valide Sultan debbağhanelerine tayin olunup dışardan dahil olunmamasınadair verilen hüküm.

[147]

Hüküm 341

Ereğli kadısına, Kaza-i mezburda Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı reayası arz-ı hal sunup umumen Haremeyn-i Şerifeyn evkaf reayası serbest olup ellerinde serbestname emr-i şerif var iken dışardan bazı kimesneler dahil edip vakfa gadr ettiklerinden gayri daima reayayı rencide etmekle çoğu firar ve perakende oldukları ilam olunmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 342

İznikmid, Absafi ve Akyazı kadılarına, Bazı çingeneler kendi hallerinde iken çingene taifesinden ve yerli levendat ve kutta-ı tarik evlerini basıp zulm eylediklerini ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[148]

Hüküm 343

Karaağaç kadısına, Kızılhisar'da Hamza Beyler demekle maruf Abdülgani, vs. önceden Hacı Yunus nam kimesneyi döşeginde katl edip sonra İne Hoca nam kimesneyi karye kurbunda katl etmiş olup gelinmesine dair verilen hüküm

Hüküm 344

Serfiçe kadısına, Kaza-yı mezbur ehalisi tarafından arz-ı hal sunulup Yunak Kasab, Sofi Kuyumcu ve Sinan Balisâbika kadı olan Mahmud ile ve Ömer Çavuş'la

ittifak edip İstanbul Kasab Kesri için akçe toplayıp zulm etmişlerdir haklarından gelinmesine dair verilen hüküm

Hüküm 345

Hersek sancağı beyine, Taşlıca Kadısı Mevlana Mehmed mektub gönderip kaza-i mezbur 1003 şabanında kendisine tevcih olunup sâbık Kadı Veliyyüddin kazasında topladığı nüzül defteriyle kendisine teslim olunmasına dair verilen hüküm.

[149]

Hüküm 346

Sultanönü beyine ve Eskişehir kadısına, Ahiler karyesinden Ferhad bin Yahşi, Köylü nam kızını mezburun oğlu Şaban'a nikâhla verip nikahında iken mezkûr Ferhad ölmüş kardeşleri karye-i mezbureden Habil ve Veli nam kimesnelerin zorlamasıyla Mehmed oğlu Mehmed'i cebren evermek isteyip mezkûrun nikahındaki Köylü Hatun'u sana alıverelim diye zulümlerihakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 347

İznik, Kazıklı, İznikmid ve Gekbuze kadılarına, Mehmed Çavuş arz-ı hal gönderip İstanbulzâhiresi için gelen koyunlar kazanıza geldikde koyun zebh edildiğinden İstanbul'a gelmemesive gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[150]

Hüküm 348

İzmir ve Çeşme kadılarına hüküm ki, Sohta Hüseyin bazı yoldaşlarıyla yollara inip katl-i nüfus ve fukaraya zulm ve tecavüz ettikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 349

Karahisar beyine ve Pavlı kadısına, Aksu nahiyesinde naib olan Gök Seydioğlu Mehmed nam kimesnenin fukaraya külli zulm ettiği ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[151]

Hüküm 350

Mihaliç kadısına, Kalender kaza-i mezburdan Bostan ve Kumpatus ve diğer dört zimminin bağların ve bahçelerin ve bostanların vesair malların haksız yere alıp zulm ettikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 351

Kılarıcıbaşı Süleyman Ağa'ya, Kılar-ı Amire'de ceman yetmiş nefer olan müstahdemin kadrosunun artırılmaması dair verilen hüküm.

[152]

Hüküm 352

Tunus Beylerbeyi Memi Paşa'ya, İbrahim Paşa tarafından şöyle arz olundu ki Melik Gemisi Tunus'dan gelirken Susa nam şehre geldikde müşarun ileyhin vekili olan evinde mahbûs olan esirlerinden biri bin yedi yüz altuna ve bir neferi bin üç yüz altuna ehl olan esirlerini aldığı ilam olunmağın.

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 353

Trablusgarb ve Cezayir-i Garb ve Tunus beylerbeyilerine, Tersane-i Amire'm kaptanlarından Ahmed bazı husus için o yerlereirsâl olunmuşdur mezbur her hanginizin taht-ı hükümetine dahil olur ise memur olduğu hizmetin elinde olan temessükleri mucebince eda ettirip emin ve salim birbirinize ulaştırıp bir vechile sıkıntı çektirmemesine dair hüküm

(Bir sûreti zikrolunan beylerbeyilere Nahşa Beyi olan Ali için yazıla)

Hüküm 354

Nahşa sancağında olan kadılara, Halen Nahşa Beyi olan Ali bazı hizmete tayin olunduğundan liva-i mezburu tayin eylediği kaymakamı zabt etmesinin emr olmasına dair verilen hüküm.

[153]

Hüküm 355

Trablusgarb ve Cezayir-i Garb ve Tunus beylerbeyilerine, Nahşâ Sancağbeyi Ali dame izzuhu ve Tersane-i Amire'm Kapudanlarından Ahmed bazı husus için o yerlere gönderilmiştir taht-ı hükümetinize dahil olur ise yolda kendisine varmalarına ve esbab ve davalarına kimseyi dahl ettirmemesine dair verilen hüküm.

Hüküm 356

Üsküdar kadısına, Halen İstanbulzâhiresi için öte yakadan gelen koyunu kimseye sattırmayıp bir müstakim naib tayin edip gemilere koyup doğru İstanbul'a gönderilmesi gerektiğine dair verilen hüküm.

Hüküm 357

Hacıbegbaş kadısına Taht-ı kazandan Mucur nam karyede sakin yeniçerilerden Bekir vs. Hacı Begbaş-ı Veli dervişlerinden Hacı Said Rahmanlı'dan Korkud ve Üçağası nam karyeden Veli ve Ablak'tan Abdal nam kimselerin kimisinin akçesini ve atınını ve nikâhlı hatununu alıp ziyade zulm ettikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[154]

Hüküm 358

Karaman beylerbeyine ve Niğde ve Şucaeddin kadılarına, Cemaat-i Güney nam karyeden İlyas Fakih nam kimsenin bir res koyunu Kasım tarafından çalındığı ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 359

Niğde beyine ve Şucaeddin kadılarına Senki Şucaeddin kadısının sûret-i sicil gönderip Güney nam karye sakinlerinden Seydi Ahmed daima ahali-i karyeden nice kimseleri hakime ve kadılara gammaz edip şirretten hali olmadığı ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 360

(boşluk) kadısına, Dergah-ı mualla'm çavuşlarından Nasuh Çavuş kaza-i mezburda düşman tarafına buğday verip hatta bu senede dahi buğday verdiği ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[155]

Hüküm 361

Sâbika Kefe beylerbeyisine, senin her vechile yararlığına itimadım vardır bir an tehir etmeyerek adamların ve güzide yoldaşlarınla Azak'a varıp oranın muhafazaedilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 362

Agrıboz kadısına Dergah-ı mualla'm çavuşlarından Sunuh Çavuş düşmana tereke vermekten hali olmayıp hatta bu sene dahi vermiştir Müslümanların şehadet eyledikleri ilam olunması ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 363

Kıbrıs beylerbeyine ve defterdarına Sâbika Kıbrıs Beylerbeyi olan Hasan mektub gönderip Divan-ı Kıbrıs'ın gedikli çavuşlarından olup İçel sancağında timarları olan çavuşlar her sene ki beylerbeyiler sefere memur olmayalar bunlar dahi beylerbeyileri yanlarında mal-ı miri tahsîlinde istihdam olunup sefere gelmediler diye timarlarına dahl olunmamasına dair verilen hüküm.

[156]

Hüküm 364

Tatarpazarcığı kadısına, Mehmed nam yeniçeri kaza-i mezbura tabi Hoca Alili karyesinde katl olunduğu teftiş edilip gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 365

Rodos beyine, Kopioğlu Mariko nam zimmi tarafından Südde-i saadet'ime arz-ı hal sunulup mukaddema mezbur zimmi bazı ehl-i fesâd ile yoldaş olup niçin bu makule işe mübâşeret edersin dedikleri ecilden bir zimmiyi muhkem döğüp ...

(Buhüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 366

Rodos beyine, Martin nam zimminin kürek cezasından kurtulması için şikayette bulunması ve temyize gitmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 367

Kıbrıs beylerbeyisine, Vilayet-i Kıbrıs kılâı neferatının çoğu başka diyârda olduklarından kalelerin teftiş edilmesine ilâm olunmuşdur eyaletinde olan cemian kılâın neferatın gönderilen Mehmed Çavuş mübâşeretiyle yoklayıp böyle olanların dirliklerin hizmetlerine kaim yarar kimselere tevcih edilmesine dair verilen hüküm.

[157]

Hüküm 368

Rum beylerbeyisine, Vilayet-i mezbure erbab-ı timarından geçen sene sefere memur olmayanların bedel akçelerinden yirmi yükten ziyade akçe gelip Hazine'ye dahil olmayıp muaccelen ıyd-i şerife değin Hazine-i Amire'ne teslimi emr olmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 369

Antalya beyine ve kadısına, Şablîca nam karyede sakin Şabanoğlu Mehmed nam sipahi yirmiden ziyade eşkiya re fukaranın üzerlerine varıp garet ve nice zulmü olduğu ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[158]

Hüküm 370

Aydın sancağı beyine ve Güzelkisar kadısına, kaza-i mezburda vaki bazı derbend yerlerin eşkiya yollara inip fesâdları ziyade olduğun ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 371

Defter-i Hakani katiblerinden olup Sivas'ta bedel cemine memur olan Ahmed'e, Astane-i saadet'ime şimdiye değin gönderilen bedel akçesinden maada defterler mucebince ne mikdar akçe varsa ıyd-i şerife değin isali mühimmattan olmağla tayin olunan zamana değin Hızane-i Amire'ne isal eylemesine dair verilen hüküm.

[159]

Hüküm 372

Erzurum beylerbeyisine Yeniçerilerden Ahmed arz-ı hal sunup kardeşi Dergah-ı mualla'm kapıcılarından Mehmed Erzurum'a miri doğan hizmetiyle

vardıkda vilayet eşkıyâsından olan Zaim Mustafave Hasan başlarına topladıkları elli altmış nefer eşkıyâ ve alet-i harb ile mezbur kapıcının evin basıp adamlarını katl edip zulm ettiği ve haklarından gelinmesine dair hüküm

(Bir sûreti Trabzon beylerbeyine)

Hüküm 373

Gelibolu kadısına ve voyvodasına Haliyen vilayet-i Haleb, Maraş ve Sivas'ın bedel ve avarız akçelerin cem edenler tahsîl ettikleri akçelerin götürüp Gelibolu'dan geçipserdârım tarafına gitmekte oldukları duyulmuşturher hangisi olursa doğru Astane-i saadet'ime gönderilmesini emr edilmesi ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[160]

Hüküm 374

Tunus beylerbeyine Düstur-ı mükerrerem vezirim İbrahim Paşa'nın gemisi reisi olan (boşluk) gelirken Susa nam kasabaya geldikde müşarun-ileyhin esirlerinden olup mezkûr reisin babasının evinde mahbûs olan iki nefer yarar esirlerin bir neferi bin yedi yüz ve bir neferi bin iki yüz altuna ehil konulmuş idi zikr olunan esirlerin aldığı müşarun-ileyh tarafından ilam olunmağın esirlerin çavuşa teslim edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 375

Lapseki ve Gelibolu kadılarına Matbah-ı Amire'ye odun için tayin olunan Hassa-i Hümayun'um gemilerinden Mehmed nam reisin zabtında olan gemi fırtınaya yakalanıp Burgaz iskelesinde karaya düşerek hasar görmüş ve tamiri için verilen hüküm.

Hüküm 376

Silistre beyine ve kadısına Derviş nam Zaim reayasından eşkiyalık yapması ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[161]

Hüküm 377

Trablusşam beylerbeyine ve Trablus kadısına ve Humus kadılarına Humus kazasından olan Dergah-ı mualla'm çavuşlarından olan Murad ve kardeşi Süleyman Çavuş ve Abdünnafi eşkıyâdan olup halka zulm ettikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 378

İstanbul kadısına Bundan akdem Südde-i saadet'ime mektub gönderip Kostantiniyye Unkapanı hamallarının beygirlerine ulak dahil etmemek için emr-i şerif vârid olmuş iken hala yine dahil ve rencide olunmağla zâhireye külli sıkıntı gelmiş ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[162]

Hüküm 379

Bursa kadısına ve beyine ve Kite kadısına Kafir köyü sakinlerinden Mustafa ve biraderi Karaca nam kimseler eşkıya olup haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 380

Sâbıka Mekke-i Mükerreme Kadısı olup halen müfettiş olan Mevlana Abdurrauf'a, Sultan Süleyman Han Evkafları mütevellisi tarafından arz-ı hal sunulup imaretin kilerinde bişey kalmaması ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[163]

Hüküm 381

İstanbul kadısına İsimleri yazılı zimmiler meclis-i şer-i şerife gelip ticaret ettikleri vakf dükkanlar ile münasebeti olmayan yine zimmilerden diğer üç kimesnenin dükkanları altında uncu taifesinden Pervane, Hacı Cafer ve İlyas nam kimesnelerin dükkanı olmağla dükkanlarınızda içki satarsınız bize zararı vardır diye cümlemizin dükkanların kapatıp tasarrufumuza mani olmuşlardır diye haber verdiklerin ilam eylediği ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 382

Apokri kadısına, Panaya karyesi reayası ve kurbundaki manastır rahibleri umumen şer-i şerife gelip Zebandiye nam karyeye sâbika sipahi olan Durmuş'un zulm etmesi ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[164]

Hüküm 383

Vezaret ile Rumeli Beylerbeyi Hasan Paşa'ya ve Ordu kadısına, Yeniçerilerden Mustafa nam kulum Südde-i saadet'ime gelip (boşluk) nam karyede sakın Ali evin basıp mal ve erzakın garet ve ziyade zulm ettiğin ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 384

Sinan Ağa'ya Südde-i saadet'ime mektub gönderip mukaddema ehl-i fesâdın şerle haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 385

Kefe beylerbeyine ve kadısına ve nazırına Ol canibde olan Çerakise beyleri ve hisar erenleri ve azablar ve Kefe iskelesinden ve cizyesinden vazifeye mutasarrıf olanlar sâbika Kefe Beylerbeyi olan Hasan Paşa ile Azak muhafazasına memurolmuşlar iken her biri müşarun-ileyh mazuldür biz anınla muhafazaya varmayız dediklerine ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[165]

Hüküm 386

Sâbika Şirvan muhafazasında olan Vezir Cafer Paşa'ya, Sen hüsn-i tedbir vetedarike malik olup sınırlarda olan ihtilâli ıslah edip bais-i intizam olduğun ecilden Rumeli'nde ihtilâl üzere olan vilayet-i Boğdan muhafazasına acilen gelip Serdâr Ferhad Paşa'ya katılmasına dair hüküm.

Hüküm 387

Bağdad'da olan Vezir Cafer Paşa'ya Mektub gönderip Bağdad'a tabi ümera-yı Ekrad'dan Kubadın isyanına ve sancak tevcihi hakkında verilen hüküm.

Hüküm 388

Mihriban beylerbeyine Bağdad'da Derne Sancağibeyi olup isyan eden Kubad'ın hakkından gelinmesinin gerekli olduğu Bağdad'da bulunan vezirim Cafer Paşa tarafından arz olunmağla müşarun-ileyh vezirim tarafından sana adam ve mektub gönderildikde ertelemeyip varıp müşarun-ileyhe katılıp olup eşkiyanın ele getirilmesine dair verilen hüküm.

Bir sûretiŞehr-i Zol beylerbeyine

[166]

Hüküm 389

Akkirman'da muhafazada olan dört kıta kadırgalar reislerine hüküm ki, Halen sefer-i zafer-esere müteveccih Gazi Giray Han askeri Tatar ile muaccelen gitmeleri önemli olmakla muaccelen kadırgalarınız ile geçid ağzına varıp müşarun-ileyhi geçirtmekde yardım edip gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 390

Somay beyine ve Bender Kili ve Samakov kadılarına, Zıkr olunan kadılıkların ayan ve eşraf ve reayası Dergah-ı mualla'ma mahzar gönderip yeniçeri, acemi oğlanı, sipahi, cebeci ve topçu namında bazı eşkıyâ olup ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 391

Yörükân-ı Ankara kadısına, Yörükân-ı Ankara taifesi sana gelip sipahi, yeniçeri ve acemi oğlanı namında nice eşkıyâ ve levendat toplubir şekilde gelip gece evlerimizi basıp zulm ettikleri ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[167]

Hüküm 392

Ağrıboz beyi, Rodos Sancağibeyi Murad ve ve sâbık Silistre Beyi Murad mektublar gönderip emr-i şerif gereğince muhafazaya memur olmağla Atina'ya vardıklarında reayanın eşkıyâdan şikayet etmesi ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 393

Fenerli Karamürsel kaptanı olan Osman Reis'e, Akdeniz ve Karadeniz'de yürüten eğer ekabir gemileri vs. yalılardan aldıkları zâhireyi doğru İstanbul'a gelmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 394

Mendehorye ve Koma kadılarına, Koma kazası sakinlerinden Sündükoğlu Mehmed Mendehorye kazasından Pazarlı'nın evin basıp zulm ettiği ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[168]

Hüküm 395

Burdur, Yaviçe ve Kemer kadılarına, bazı kimesneler arz-ı hal sunup Yaviçe kazasına tabi Gençle nam karyeden Kara Cafer şaki ve ehl-i fesâd olup hayli mezalim yaptığı ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 396

Galata kadısına, Taht-ı kazana tabi Marmara nam adada bazı eşkıyâzuhûr etmekte ve bunların hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[169]

Hüküm 397

Bolu beyine ve Bolu müftüsüne ve Bolu kadısına, Sen ki müftüsün Gerede kadısı ile mektub gönderip bundan akdem İne beyi ve Halil isimleri yazılı arkadaşları eşkiyadan olup haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[170]

Hüküm 398

Karaman Beylerbeyi Ali Paşa'ya, Mukaddema emr-i şerif vârid olup eyalet-i Karaman'a tabi sancaklardan alçak halli yaşlı ve genç olanların hangisinin sefere hangisinin muhafazada kalacağına dair verilen hüküm.

Hüküm 399

Hınıs Sancağibeyi Mahmud Bey'e, Halen Hınıs sancağı sana inayet olunup lakin esbab ve davarları Rumeli'nde Vodine nam kasabada olan çiftliğinde olmakla bizzat varıp almak için izn-i hümayunum taleb eylediği ecilden zikr olunan çiftliğine

varıp lazım olan esbab ve davarların alıp sancağına varıp sancağını hıfz ve hirasette olunmasına dair verilen hüküm.

[171]

Hüküm 400

Pınarhisar kadısına, Ayşe Sultan Südde-i saadet'ime tezkire gönderip müşarun-ileyhanın babası Rüstem Paşa Evkafı'ndan taht-ı kazanda sakın olup ahar evkaf zabiti olan Sefer nam kimesne çavuş değil iken ben zulümler edildiği ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 401

Saruhan, Bozdoğan, Güzelhisar ve Sultanhisar kadılarına, kasaba-i Nazilli'den müderris namına olan Nimetullah vs. namına birer meyhane açıp edip açık bir şekildeiki satıphaklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[172]

Hüküm 402

Selanik kadısına, Dergah-ı mualla'm çavuşlarından Hamza Çavuş ve isimleri yazılı yoldaşları ile yeniçeri çuhalarına memur olan yayabaşığı dövüp ve yanında olan yeniçerileri yaralayıp fesâd eyledikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 403

Selanik kadısına ve Sidrekapsi nazırına, Sidrekapsi darbhanesinde kat olunan çil-i Osmani kadimden iç hazineye irsâl olunagelmeğin 1003 nevruzu ve ağustos irsâliyesi ıyd-i udhadan yirmi gün önce Astane-i saadet'ime vasıl olmak önemli olduğu ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 404

Rum beylerbeyine, Bu sene altı binden aşağı timarları olanlar ile sen vilayet-i mezbure muhafazasında olup altı bin ve altı binden ziyade timarı ve zeameti olanlar sefere ferman olunmasına dair verilen hüküm.

[173]

Hüküm 405

Karaman beylerbeyine ve Larende kadısına, mektub gönderip mukaddema müteveffa Muslihiddin Kadı hal-i hayatında cümle emlakini evladına vakf edip tevliyetini evladından İbrahim şart ve teslim-i müteveli eylemiş iken sonra evladından Abdülhay nam kadı hilaf-ı şart-ı vakıf mülkiyet üzere başkasına satıp teaddi etmesi ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 406

Sultanönü beyine ve kadısına ve Karacaşehir ve Eskişehir kadılarına, Karacaşehir sakinlerinden Nurullah oğlu Tekral?nam kimesneeşkıyâ olup hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[174]

Hüküm 407

Gemlik kadısına, Halen sipahi oğlanları zümresinden sekban yedinci bölümde Davud nam sipahi taht-ı kazanda Hassa kayıkları için kürek kat olunan korulara korucu tayin olunup irsâl olunmuşdur min-bad taht-ı kazanda hassa kayıklarını için kürek katolunan korulara mezbur korucu olup.

(Bu hüküm tamamlanmamıştır)

Hüküm 408

Hamid beyine ve Eğirdir kadısına hüküm ki, Dergah-ı mualla'm çavuşlarından Mehmed Çavuş'un ve adamlarının ve yanında sekban namına olanların zulm ve teaddi ettikleri ve haklarından gelinmesi hakkında verilen hüküm.

Hüküm 409

Karacabey kadısına, Taht-ı kazanda vezirim Halil Paşa hasları reayası arz-ı hal sunup beher sene miri atlar için ümera ile iki yüz elli müd arpa tevzi olunagelip her haneye bir müd düşmez iken hane başına bir buçuk müd arpa tevzi edip ziyadesin

kendüler ekl ve bel edip zulm ve teaddi eylediklerin bildirip olageldiği üzere tevzi olunması ve gereğinin yapılması hakkında verilen hüküm.

[175]

Hüküm 410

Aydos kadısına, Taht-ı kazanda ceddin Süleyman Han Evkafı'ndan mahalle-i Kaya ve Buzurk karye menzilcileri meclis-i şera beygir sıkıntısı çekmekte ve bu sıkıntının giderilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 411

Kite kadısına, dergah-ı mualla'm yeniçerilerinden Sinan Bedanya ve etrafında yeniçeri ve acemi oğlanı namına olan ehl-i fesâd vesair eşkıyânın haklarından gelinmesi hakkında verilen hüküm.

[176]

Hüküm 412

SelanikKâdisına, Dergah-ı mu'allam çavuşlarından

(Bu hüküm tamamlanmamıştır)

Hüküm 413

Müfettiş-i Tire kadısına, mukaddema emr-i şerifim vârid olup altın yüz yirmişere ve kuruş yetmişer üzere teamül olunup ziyade ile teamül men olunmakla ferman olunduğu üzere teamül olunması ve daha sonra değiştiğine dair verilen hüküm.

Hüküm 414

Konur kadısına, Mektub gönderip Çukurcak ahalisi şer-i şerife gelip bi'l-fiil kadıları olan Yahya'nın halka zulm ettiği ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[177]

Hüküm 415

Larende kadısına, Kaza-i mezbura tabi Orala nam karyede Eslah Hatun bir cami bina etmiş ve harab olmuş ve tamirine dair verilen hüküm.

Hüküm 416

Dukakin beyine, Akçahisar ve Leş kadılarına, Mustafa Paşa Evkafı karyelerinden hasıl olan terekenin kafirlere verilmesi ve bunun men olunmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 417

Ohri ve Istavra kadılarına, Istavra kazasında Pişar nam karyeden ve gayriden adları yazılı zimmiler eşkiyâdan olup zulm etmeleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[178]

Hüküm 418

Hayrabolu, Burgaz, Babaeski, Köprü, İncik ve Radoscuk kadılarına, Senki Hayrabolu kadısının mektub gönderip nefsi-i Hayrabolu'da her gece evler ve dükkanlar açılıp hırsızlık olduğu ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 419

Sâbık Hızane-i Amire'm defterdarı olup Delvine sancağında vaki olan bakaya tahsiline memur olan Piri'ye, Bali Çavuş arz-ı hal sunup şer-i şerife müracaat olunmadın bi-gayr-i hak Aydonat kalesinde habs ve teaddi olunduğu arz olunmakla asla bir an tehirolunmayıp Bali Çavuş vs. mukayyed ve mahbûs ve zimmetlerinde olan mal-ı mirinin defteri ile mezkûr çavuşumla Südde-i saadet'ime gönderilmesi hakkında verilen hüküm.

[179]

Hüküm 420

Karaman beylerbeyisine, Bundan akdem hükm-i hümayunum gönderilip beylerbeyiliğine tabi Konya vs.sancaklarında olan erbab-ı timarın üç bin akçeden aşağısı sefere varmayıp bedellerin vermek ferman olmuştur zikr olunan bedel akçesinin acilen İç Hazine'ye dahilolmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 421

Kastamonu beyine ve kadısına, Süleyman oğlu Yusuföldükden oldukdan sonra taht-ı kazanda sakın olan Mahmud nam kimse şaki ve ehl-i fesâd olup zulmünün nihayetinin olmadığı ve hakkından gelinmesi hakkında verilen hüküm.

[180]

Hüküm 422

Göhlisar ve Siroz kadılarına, Müteveffa Ali Çavuş'un kızını dedesi ve kardeşleri ve anası marifetiyle Sefer nam kimse olup Ali'ye nikâh ettirmişiken kaza-i mezbura tabi Huzzem karyesinden şirret ve şekavetle meşhur Ahmed ve Osman kızı bizim yeğenimizin nikahındadırdeyip zulm etmişler, hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 423

Gelibolu kadısına ve Sinan Ağa'ya, Halen ol canibde eşkıyâdan olup silahdar namına gezen Cafer nam şaki silahdar namıyla nice fesâd etmekte ve hakkından gelinmesi hakkında verilen hüküm.

[181]

Hüküm 424

Ereğli kadısına, Kaza-i mezbur ahalisinin çoğu meclis-i şer'e varıp vilayette nice eşkıyâzuhûr edip zulm ettikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 425

Teke beyine ve liva-i mezburda olan kadılara Antalya kadısı ile mektub gönderip liva-i mezburun zuhûr eden eşkıyânın hakkından gelinmesi hakkında verilen hüküm.

[182]

Hüküm 426

Şeyhlü, Uşak ve Sandıklı kadılarına, beylerbeyi vs. seferde olmağla ahaliye zulm ve teaddi olduğu teftiş edilip gereğinin yapılması hakkında verilen hüküm.

Hüküm 427

Sâbıka Südde-i saadet'imde şıkk-ı sani defterdarı olup halen Rumeli'nde bakaya tahsîlinde olan Piri dame ulüvvuhuya ve Vodine ve Kesriye kadısına, Mukaddema Vodine kadısı iken reayayazulmünün nihayeti olmadığı ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[183]

Hüküm 428

hüküm ki Mukaddema ahkâm-ı şerife gönderilip İstanbul'da zâhire babında ziyade muzayaka olduğundan kadılıklarınızdan tereke tahmil eden İstanbul'a gönderilmesi hakkında verilen hüküm.

(Bir sûreti Gümülcine, Siroz, Kavala, Yenice-i Karasu, Pravişte, Drama, Zihne; bir sûreti Radoscuk, İnceyaz, Beş, İpsala, Ferecik, Selanik, Mitova, Karaferye, Yenice-i Vardar, Yenişehir, Çatalca ve Ağrıboz kadılarına)

Hüküm 429

Kefe, Samsun ve Sinob caniblerinde olan kadılara, Sohum gemileri reislerinden Mustafa vs. nam reisler şöyle arz eylediler ki bunlar ticaret için Karadeniz caniblerine varıp gelmek istediklerinde bazı kimseler teaddi ederler bunlar hakkında gerekenin yapılmasına dair verilen hüküm.

[184]

Hüküm 430

Tatarpazarı kadısına, Taht-ı kazandan Mehmed nam yeniçeri Hoca Ali nam karyede katl olunup ziyade zulm ve teaddi olunduğu kim katletmişse hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 431

Balıkesir kadısına, Hacı Bektaş-ı Veli hulefasından Ramazan Dede dervişlerinden İbrahim Dede vegayriler kendi hallerinde gezerler iken kasaba-i mezbureden bazı kimseler üzerine gelip zulm etmiş olduğu ve haklarından gelinmesi için verilen hüküm.

[185]

Hüküm 432

Sığıla sancağı beyine, Mektub gönderib liva-i mezburda vaki olan kalelerin müstahfizları kalede sakin olmayıp ticaretle uğraşıp ve nicesi heva ve hevesinde olmasıve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 433

Saruhan sancakları beğine,zıkr olunan sancaklarda vaki' olan eşkiyâ ve haramzadelerin üzerlerine şer'le cürmü sadr olub küreğe koyulmak icab eylediği hakkında verilen hüküm.

Hüküm 434

Çatalcakâdîsına,mukaddemâ çatalca kâdîsında olan ve kaza-i mezbûr sâkinlerinden Mevkufcuoğlu demekle ma'ruf Mustafavs. şaki ve Mehmed Hocaoğlu Kallab Ahmed ve Murad Bali nam kimesnelerin südde-i sa'adetime gelmeleri lâzım olduğu ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 435

İstanbulkâdîsına, Hoca Ali nam kimesne Kefe canibinden ve Anadolu semtlerinden gelen yağa emin ta'yin olunması ve kimseye yağ satılmamasına dair verilen hüküm.

[186]

Hüküm 436

Novabırda Blasnica ve Yanova kadıları mektub gönderib Priştine sakinlerinden Ali oğlu Timur meclis-i şere gelip Yanova sakinlerinden Saliha bint-i Dede nam hatunu nikâh edip cem olmak üzere iken Kara Ali bin Bali mezbure hatunu idlal ile ahar diyara alıpgidip külli niza olup fasl ve husumet ve kat-ı niza için

mezkûr kadılara hitab edip Abdi Çavuş mübâşeretıyla irsâl edilmiştir vech-i meşruh üzere fesâd ve şenaat ettiği sâbit olursa hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[187]

Hüküm 437

Trablusşam beylerbeyine, Hama ve Karamusa kadılarına, Naumoğlu Mehmed, Selim, Yusuf, Habib ve Ahmed arz-ı hal sunup bi'l-fiil Cebele sancağı beyi olan Emir Yusuf Hacı Yusuf nam kethudası yetmiş seksen atlı ile zulm etmiş olup haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 438

Canik beyine ve kadısına Fenaris kadısı mektub gönderip kaza-i mezbura tabi Goraz karyesinde sohta namına olan Yusuf oğlu Abdurrahman nam şaki olup hakkından gelinmesi dair verilen hüküm.

Hüküm 439

Diyarbakır beylerbeyine ve kadısına hüküm ki: Diyarbakır sakinlerinden Hüseyin, Küçük Piri vs. nam kimseler daima subaşılar hizmet edip fukarayı gammaz edip zulm etmesi ve haklarından gelinmesi hakkında verilen hüküm

[188]

Hüküm 440

Yenişehir kâdisına dergah-ı mu'allam çavuşlarından Mustafa çavuşun taht-ı kazanda olan tımarın mahsülü eğer buğday ve arpadır İstanbul zâhiresiçün gemiyle tahmil ettirub götürmesi hakkında verilen hüküm.

Hüküm 441

İstanbul, Haslar, Galata ve Üsküdar kadılarına, Önceden Südde-i saadet'imde baş defterdar olan zâhire hususuna nazır tayin olunmuş koyun ve narh ve gemiler hususunu görüp narhdan eksik satanların ve kadimden olan dükkanlardan gayri dükkanlar ihdas edenleri ele getirip tedib olunması ve gereğinin yapılması hakkında verilen hüküm.

[189]

Hüküm 442

Sâbıkâ Bağdad Beylerbeyi olan Ali ve Haleb kadısı ve defterdarına, Cebel-i Seman mukataası mukataa-i mezbure mültezimi olan Hasan'ın ve mübaşirlerinin teftişlerine on bin altun vermek üzere üç yıla dek müşarun-ileyhin sancağına ilhak olmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 443

Bolu sancağı beyine ve kadısına Bolu sancağında sakin yeniçerilerden Ağzıeğri Mahmud Çavuş eşkıyâdan olup zulm etmekte ve hakkından gelinmesi hakkında verilen hüküm.

[190]

Hüküm 444

Kıbrıs beylerbeyisine Sâbık Kıbrıs Beylerbeyi Ali mektub gönderip İçel sancağına tabi Akçakale müstahfızları gelip nefsi Silifke sakinlerinden Hüseyin daima şirret ve şekavet üzeredir diye haber verdiklerini bildirip hakkından gelinmesi hususuna dair verilen hüküm

Hüküm 445

Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevvere kadılarına ve şeyhül-haremlerine, Haremeyn-i Şerifeyn fukarasına surre gönderilmesine dair verilen hüküm.

[191]

Hüküm 446

Sığla sancağı beyine ve Sığla sancağında vaki olan kadılara, liva-i mezbur kasabatında ehl-i fesâdtaifesi rast geldikleri Müslümanları ve zimmileri tutupsatıp mallarını almış olup haklarından gelinmesi için verilen hüküm.

Hüküm 447

İstanbul kadısına, Mahrusa-i İstanbul'da sakin Karamanlı zimmi kasablar vekillerini azl ile içlerinden başka birini vekil etmişler ise de Yeniçeri meydanı'na vesair kayınlara et vermeği sâbıkâ İstanbul Kadısı Mevlana Mehmed huzurunda

müteahhid olup hüccet-i şer'iyye verilmişti halen mezbur gelip zikr olunan hüccet mucebince amel edip rencide ettirilmemesini hususunda verilen hüküm.

[192]

Hüküm 448

Beyşehir kadısına ve beğine yazılan hükümle seyyid Müslim adlı kişinin suhte taifasına serdâr olup halka zulm ettiği bildirilmiş hakkından gelinmesi hakkında verilen hüküm

Hüküm 449

Kesriye, Görice, Bihlişte ve Hurpeşte kadılarına hüküm ki, Sen ki Görice kadısının Südde-i saadet'ime mektub gönderip ayan ve eşrafı ve fukara ve reayası meclis-i şera gelip taht-ı kazanızda kallablar zuhûr edip kar-ı kisb ile ahz ve kabz eylediğimiz akçenin ekserisi kem ve kalp olmağla bey ve şirada naks olduğundan tekalif-i örfiye için toplananakçeler hakkında verilen hüküm

[193]

Hüküm 450

Kıbrıs beylerbeyine, Mud ve Küre kadılarına, on yıldan ziyade her kim İçel sancağı beyi olursa Turgud, Bayburd, Konya, Larende, Tarsus ve gayri diyardan ve liva-i mezburdan bazı eşkıyâ mıklacı ve sekban toplayıp zulm ettikleri ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 451

Kıbrıs beylerbeyine ve İçel sancağında olan kadılara, İç sancağında olan eşkıyanın hakkından gelinmesi hakkında.

[194]

Hüküm 452

İnebahtı beyine Badracık ve Yaçağaç kadılarına, kasaba-i Badracık'da reis-i eşkıyâ olan İbrahim bin Şirmerd hakkında verilen hüküm.

Hüküm 453

Trablusşam beylerbeyine, mevacib için vafir ve müstevfa akçelerin Dürzi beylerinden toplanması hakkında verilen hüküm.

[195]

Hüküm 454

(boşluk) beglerbegine, ümera ve zuamâ ve erbab-ı timarın serdârın seferine katılmaları hususunda verilen hüküm.

Hüküm 455

Sivas beylerbeyine, Bozok beyine, Salmanlı ve Bozok kadılarına Selmanlı kazasından Hudai, Üveys ve isimleri yazılı kimesneler şaki ve ehl-i fesâd olup haklarından gelinmesine dair hüküm.

[196]

Hüküm 456

Bolavadin kadısına, Hatib Abdürrahim'in dem ve diyeti hususunda veresenin davasına mutabık şهادet edilmiş ve bazı kimselerin mübaşiriz diye yalan söylediklerine dair verilen hüküm.

Hüküm 457

Haleb beylerbeyine, geçen sene sefer-i hümayuna altı binden yukarı timarı olanlar memur olmuş iken bu sene üç binden aşağısı muhfaza hizmetinde kalması hakkında verilen hüküm.

[197]

Hüküm 458

Zülkadiriye beylerbeyine ve Maraş kadısına, Bozca nam kimsenin şaki olduğu ve hakkından gelinmesi hakkında verilen hüküm.

Hüküm 459

Çatalca kadısına, Mevkufçuoğlu Mustafa buğday ve arpa toplanmasında halka yaptığı zulm ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[198]

Hüküm 460

Kaptan Halil Paşa'ya, mirî kadırgaların yağlatılıp boyanması hakkında verilen hüküm.

Hüküm 461

Kastamonu beyine ve kadısına ve Kale-i Kastamonu dizdarına, kale-i mezbur mustahfızlarının çoğunun kaleyi terk etmelerine ve teftiş edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 462

Ispartakâdisına, mîri-miranın orducu talep etmesi ve yaptığı zulme dair verilen hüküm

[199]

Hüküm 463

Hamid ve Teke sancağı beğlerine zikr olunan sancaklarında vaki' olan kâdîlara Altın ve ğuruş yokluğunda çekilen sıkıntıya ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[200]

Hüküm 464

Anadolu ve Kâramanbeglerbegilerine ve vilâyet-i mezbûrkâdîlarınağureba-yı yemin zümresinden Himmet şaki halka zulm ettiği ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[201]

Hüküm 465

Halebkâdisına, Yahudi ve Nasara'nın Müslüman köle ve cariye kullanmasının men edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 466

Âsitâne-i mîr-i alem olan Mustafa Ağa dame mecduhuya, Boğdan Voyvodalığı verilen İstefan ol canibe gittikten sonra voyvodalık Beylerbeyilik

olmağla mezbur İstafan'ı ile serdârıma gönderip sen Astane-i saadet'imegelip hizmetinde olasın.

Hüküm 467

Kütâhya kâdîsına ve Kütâhya sancağında vaki‘ olan kâdîlara, Anadolubeglerbegisi olan Mehmedol canibinde olan kaim-mekamı Mahmud ref‘ olunub Abdusselam çavuş kaim-mekam ta‘yin olunmasına dair verilen hüküm.

[202]

Hüküm 468

Seferhisar ve Günyüzi ve Yapalukâdîlarına, Hisarpenikli nam karyeden Rüstem Kılıç nam kimsenin konuk olduğu Mehmed'in evinden kılıç çaldığı ve Mehmed'i cerh ettiği ve sonra tekrar evini basıp garet ettiği.

Hüküm 469

KâramanBeglerbegine ve Larendi ve Belviran kâdîlarına, Saray nam karye sakinlerinden Bayram ve Koca nam kimesneler eşkıyâ olup haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[203]

Hüküm 470

Budun caniblerinde muhafazada olan mezbûr Mehmed Paşa'ya, Mehmet Paşa'nın iyi hizmetleri karşılığında beglerbegi olmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 471

Yenişehirkâdîsına, İstanbul'da koyun emini Mehmed Çavuş dergah-ı mu'allama mühürlü tezkire gönderub Mahruse-i Asita

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 472

(boşluk) kâdîsına, Taht-ı kazanda isimleri yazılı zimmiler ehl-i fesâd olub haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 473

Gelibolukâdîsına, her nahiye Matbah-ı Amire mühimmatını verdikten sonra onlara zulm edilmemesine dair verilen hüküm.

[204]

Hüküm 474

Medine-i Münevverekâdîsına ve Şeyhü'l Harem'e, Hüccac'dan Medine'ye gelen bir kimse vefat ettikten sonra ashab-ı defter olunmasına ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 475

Medine-i Münevverekâdîsına ve Şeyhü'l Harem'e Buğday ambarına hak etmeyenlerin katip olması ve gereğinin yapılması hakkında verilen hüküm.

[205]

Hüküm 476

Bostancıbaşıya, Cezire-i Marmara'da ba'zı ehli fesâd gelub dağlarda yaşayıp haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 477

Galata kâdîsına, Zaim Hasan zevaiden meşrutum olan yevmi seksen akçeyi ver diye gah çavuş getirip gah kadiya davet edip rencide ettiği vakfin zevaid vermeğe müsaadesi olmadığına dair verilen hüküm

[206]

Hüküm 478

Yenicekâdîsına, bazı gemicilerin İstanbul'a zâhire getiren gemilere mani olması hakkında

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 479

Pınarhisarkâdîsına, Yani veled-i Yorgi ve yoldaşı Lado'nun eşkıyâ toplayıp Müslümanlara zulm etmesi ve haklarından gelinmesi hakkında verilen hüküm.

Hüküm 480

Ağrıboz beğine ve Atina dizdarına, kaledeki gediklerin hak edenlere verilmesine dair verilen hüküm.

[207]

Hüküm 481

Erzurum ve Batum beglerbegine ve Konas ve Bayburd kâdîlarına Dergah-ı mualla'm kapıcılarından Mehmed nam kimesneyi Maksud ve isimleri yazılı kimesneler evin basıp katl ettikleri ve haklarından gelinmesi hakkında verilen hüküm.

Hüküm 482

Yenicekâdîsına İstanbul zâhiresiçün ba'zı gemiler taht-ı kazanda zâhire aldıklarında mezkûrlarazâhire virmek bahanesiyle beş bin akçelerin alınması ve bunların hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[208]

Hüküm 483

Menteşe Beğine ve Peçin ve Bozüyükkâdîlarına, Müfettişoğlu Hasan'ın halktan haksız vergiler aldığı ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 484

Burusakâdîsına ve Burusa beğine ve Burusa'da Hassa harç emini olana, Bursa'da vaki olan Hasan simitci başıya teslim edilmesi vezirlere vesair ekabire has un lazım oldukda simitcibaşı marifetiyle verilip gayri yerde işlenmemesine dair hüküm.

[209]

Hüküm 485

Hamid sancağında vaki' olan kâdîlara, Mirlivanın seferde olmasıyla eşkiyanın zuhûr etmesi ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 486

Hamid sancağında vaki‘ olan kâdîlara, Dergah-ı mualla çavuşlarından Karayazıcı Ali Çavuş'un oğlu babam serdâr oldu diye yanına adam toplayıp re‘ayaya zulm etmesi ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[210]

Hüküm 487

Lahsabeglerbegine, bazı kul ağaları ve kul taifesi ittifak edip ve şer-i şerife tabi olmayıp fesâd üzere olduklarından ve sâbika vilayet-i mezbure beylerbeyisi Abdülbaki Bey'i katl ettikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 488

Kâramanbeglerbegine Ereğli ve Andeği ve Dolo kâdîlarına, Ereğli kâdîsı dergah-ı mu‘allama mektûb gönderub kaza-i mezbûr halkı meclis-i şer‘e gelub Seyyid Sefer nam kimesnenin

(Bu hüküm tamamlanamamıştır.)

Hüküm 489

Sâbika südde-i sa‘adetime defter emini olub haliyen celeb tahririne fermân olunan Ömer’e, celeb defterlerinin kasabları İstanbul kasabalarına tayin olunması koyun toplanmasına dair verilen hüküm.

[211]

Hüküm 490

Gerger beğine ve Sivaskâdîsına ve Divriği yolunda vaki‘ olan kâdîlara, Şah Ali’nin zulm ettiği ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 491

Mısırbeglerbegine ve kâdîsına ve defterdarına, Önceden Mısır’da şeker emini olan Mehmed bin Bereket ve kardeşi oğullarından Murad ve Mustafa'nın bedeli müteveffa Üveys Paşa ile defterdar Yahya tarafından tamamen verilen şeker bedelinden zimmetinde kalan şeker akçesinin tahsîl olunmasına dair verilen hüküm.

[212]

Hüküm 492

Gazi Giray Han'ı Özi suyundan geçirmeğe ta'yin olunan kâdîrgaların re'islerine, Ahmed Reis'in baş ve buğ tayin edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 493

Erzurum ve Batumbeglerbeglerine, Horos Mehmed'in yaptığı zulmden dolayı zeametinin alınmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 494

Baybud kâdisına,Batumbeglerbegisinin atları ve develerine bakmak için ma'den hizmetinden bulunan adamların kullanılması ve adamlara zulm edilmemesine dair verilen hüküm.

[213]

Hüküm 495

Kârinabadkâdisına,Piri'nin taht-ı kazanda ber-vech-i zeamet mutasarrıf olduğu karyelerinden Dipsizgöl derbendinde daima katl-i nüfus olduğu ve derbende birinin tayin olunmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 496

İstanbulkâdisına, İstanbul'da at hamalları şehre müteallık nice önemli işlerde hizmette bulunurlar iken ulaklar beygirlerin tutup zulm ettiklerinden bunların beygirlerin ulak tutturmaması hakkında verilen hüküm.

Hüküm 497

Bolu sancağında vaki' olan kâdîlara, Subaşılar üç ayda bir devr etmek lazım geleni devr etmediklerinden eşkıyâzuhûr etmiştir diye arz olunmağla liva subaşılarının olageldiği gibi devr ve hıfz ve hirasat etmelerine dair verilen hüküm.

[214]

Hüküm 498

Şambeglerbegine ve kâdisına Şam tarafından Mekke-i Mükerrerme'ye varub gelince yolda fevt olan hüccacın terekesinin zabtına bir Beytü'l Mal emini ve bir nazır ve bir katib ve iki yasakçı ve Mahfel-i Şerîfkâdısı ve katibi muhızrlar kethüdası ta'yin olunması

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 499

Celeb muharriri ÖmerEfendiye, kasabların adamlarının celeb tahriri yapmazlar ise kasaplık yapmayacağı ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 500

Medine-i Münevvere şeyhü'l haremine, Sultan Murad Han'ın ribatı zaviye-i sofiye olup içinde din ilimler tahsis olunması üzere bina olunmuşken ahirete intikal etmekle zamanında tayin olunmadığından hücreler haric adamlar elinde kalması ve gereğinin yapılması hakkında verilen hüküm.

[215]

Hüküm 501

Erzurum Beglerbegine, Tercan Kazasında sâkin olub dergah-ı mu'allam silahdarlarından olan Müstedam ehl-i fesâd olub hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 502

Erzurumbeglerbegine,Aksak Mustafa nam kimsenin ehl-i fesâd olması ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 503

Ankârakâdîsına, Dergah-ı mualla'm müteferrikalarından Mehmed'in halka zulm etmesi ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[216]

Hüküm 504

Ankârakâdîsına hüküm ki: dergah-ı mu'allam müteferrikalarından Mehmedin ba'zı tımar hususunda dergah-ı mu'allam çavuşlarından Hafız Hüseyin çavuş ile niza'î olub ve re'aya dahi mezbûrdan şekvâ etmeğin

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 505

Diyarbakırbeglerbegine ve Nusaybin ve Mardin kâdîlarına,Turaclu nam cemaat vilayet tahririnde çeltik hizmetine tayin olunup biçmeyenlerden alınan ırgadiyeden dolayı zulm ettikleri ve teftiş edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 506

Bolu beği Mehmed Beğ'e, Bolu beği Mehmed Beğ'in sancaklarını ehl-i fesattan korumasına dair verilen hüküm.

[217]

Hüküm 507

Rum beglerbegisine ve Çorum kâdîsına, Yörük Emini olan Erkulu çavuşun halka zul ettiği ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 508

Vilâyet-i Rum ve Anadolu'da olan kâdîlaraİstanbul'a koyun getiren Türkmen Ali'nin bindiği beygirin ulaklar tarafından alınmamasına dair verilen hüküm.

[218]

Hüküm 509

Rum beglerbegine,altı bin ve altı binden yukârı olan erbâb-ı tımarın sefere gitmesi bu sayının altında olanların muhafazada kalmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 510

Alasonyakâdîsına, her sene Alasonya'da kurulan pazara eşkıyânın gelip zulm etmesi ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[219]

Hüküm 511

Sakız beğine ve kâdîsına, ol canibde bazı kaliteler basulduğı ilam olmağın bu fesâdı edenlerin ele getirilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 512

İlbasan beğine ve kâdîsına, Dergah-ı mualla kapıcılarından Hacı Mehmed'in müşterası olan Hasanyolda zulme uğraması ve bunların haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 513

Aydın beğine ve Birgikâdîsına, Hamza nam kimsenin Dergah-ı muallam çavuşlarından Bektaş Çavuş'da otuz bin akçesi olduğu ve istedikde vermeyip teallül eylediği cihetle Divan-ı Hümayun'a ihzar olunmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 514

Kefebeglerbegisine, Ahmet Reis'in muhafazası için yüz yirmi adem gönderilmesine dair verilen hüküm.

[220]

Hüküm 515

Südde-i sa'adetden serdâr-ı zafer şi'arına varınca yol üzerinde olan kâdîlara, Müteferrikalar, çavuşlar, yeniçeri vs. bir an ve bir saat evlerinde oturmayıp serdâra katılmaları ihmal edip vaktiyle gitmeyenlere mecâlverilmeyip haklarından gelinmesi hakkında verilen hüküm.

Hüküm 516

Kefe kâdîsına, Nefs-i Azak'da Sultan Bayezid camiinin tamiri için lazım gelen marangozun Azak'da tedarîği hakkında verilen hüküm.

Hüküm 517

(Boşluk) beğine ve Vodinekâdîsına, Hüsrev Haraminin şaki olması ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[221]

Hüküm 518

Mısırbeglerbegine ve defterdarına, Mısır'dan muaccilen barut irsâl edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 519

Trablusşam defterdarına,Bağdad'dan Kıbrıs'a acilen barut irsâl edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 520

Zulkadiriyyebeglerbegine ve Samanu kâdisınaSeydi Yaroğlu Battal nam sipahi halka zulm ettiği ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[222]

Hüküm 521

Sakız beğine ve kâdisına ve azebler ağası İbrahim'e ve dizdarına, Olcaniblerde bazı gemi reisleri gemilerine tereke alıp düşmana giderlermiş tereke alıp giden reislerin hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 522

Samakovkâdîlarına, Kaza-i mezbur ahalisinden Ali ehl-i fesâd olub hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[223]

Hüküm 523

Gence beglerbegisineMirza Mehmed'in kızılbaş sığınması, isyan etmesi ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 524

Gencebeglerbegisine ve kâdisına,Halen Gence defterdarı Mehmed adam gönderip kendi tarafından gönderdiği müsellimi vardığı günden Hazine vs. defterleri kalede hıfz olunmak rice etmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 525

Gencebeglerbegisi ve Gence vilâyetinde olan kâdîlara, nahiyelerde ve kurada melik namında hizmet-i miri olmalarına rağmen reayadan bazılarının himâyet ve bazılarınınada zulm ettikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 526

BU HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR.

[224]

Hüküm 527

İstanbulkâdisına, odun satan edenler damgalı sahih kantar kullanmayıp Müslümanlara eksik kantar ile odun sattıklarına ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[225]

Hüküm 528

Rum beglerbeline ve Bozok beğine ve Samanlı ve Bozok kâdîlarına, Oğuzoğulları demekle maruf Hudaî vs. eşkıyâ olup zulm ettikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[226]

Hüküm 529

Bolu sancağı beğine ve Bolu kâdisına, yeniçeri çavuşluğundan ihrac olan çavuş olan İskender'in zulm ve teaddi etmesi ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 530

Keçiborlu kâdisına Kasaba-i mezbur kadimden müstakil kadılık olmayıp Gönen'de ahalisinin bennak verip raiyyet olup sefere gitmezken ordu ihracına memur çavuşlar ordu teklif edip zulm ve teaddi ettiklerinden men olunmalarına dair verilen hüküm.

[227]

Hüküm 531

Şerîf hazretlerine name-i hümayûn yazıla, bazerganlar meta almayıp gümüş kuruş alıp gidip ol caniblerde satmasına ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 532

Cidde beğine, Memalik-i Mahruse'nden meta alıp Yemen vesair diyar-ı Arab'a gidip satıp oralardan getirdikleri metayı Memalik-i Mahruse'de satmakda

ticaret ederlerken halen gümüş kuruş getirip satmakda oldukları ve gerekenin yapılmasına dair verilen hüküm.

[228]

Hüküm 533

Burusa kâdîsına ve Burusa'da Hassa harç eminine, seferden dolayı deve bulunmadığı ve un tedariki sağlanamadığından gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 534

Burusa kâdîsına, Kılar-ı Amire ve hassa fırınları için ol canibde un tahmil olunan develere haricden bir ferd dahl ettirilmemesine dair verilen hüküm.

[229]

Hüküm 535

Seydigazi ve Kârahisar-ı Sahib ve Akşehir müftisine ve Uşak müfettişine ve Kârahisar-ı Sashib ve Çay ve Bolvadin ve Barçınlu ve Nevahi-i Barçınlu kâdîlarına, nefis-i Bolvadin sakinlerinden Hatiboğlu Abdurrahim'in katili Dede ve isimleri yazılı kişileri hasımları ile beraber idub dahi ahvalleri dikkat ve özen ile lazım gelenin icra edilmesine dair verilen hüküm

[230]

Hüküm 536

Seferihisar ve Günyüzi ve Yapalu kâdîlarına, vezirim Lala Mehmed Paşa'nın taht-ı kazanızda vaki olan haslarında bazı eşkıyâzuhûr etmesi ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 537

Kâramürsel ve Samanlu ve İznik ve Göle ve Gemlik kâdîlarına ve Yalakabad kazasında Mevlana Mahmud'a, Arz-ı hal sunulup ol caniblerde ehl-i fesâd ve harami artması tüccarın yoluna inip zulm etmesi ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[231]

Hüküm 538

Kârahisar-ı Sahib begine ve kâdîsına, suhte taifesinin isyan edip zulm etmesi ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 539

BU HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR

[232]

Hüküm 540

Hüdavendigar ve Biga sancakları beğine ve kâdîlarına,Taht-ı hükümetinizde sayd olunan kaplan ve vaşak derileri

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

Hüküm 541

Anadolu beglerbegine ve Çal kâdîsına, Resul nam şaki ve Nebi ve Deruni nam kardeşlerinin reayaya zulm ettiği ve Rodos gemilerine küreğe gönderilmelerine dair verilen hüküm.

Hüküm 542

Koloz ve İnebahtı ve Eğriboz ve Mora kâdîlarına,Yeniçerilerden ve acemi oğlanlarından ticaret tarikiyle taht-ı kazanıza ve yeniçeri ve acemi oğlanı namına burma astar ve yağmurluk ile gezip fukarayı rencide edenlerin haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[233]

Hüküm 543

(boşluk) Beglerbegisine, dirlikleri alınıp kendisi siyâset olunmasınadair verilen hüküm

Hüküm 544

Diyarbakir beglerbegisine ve defterdarına, Vilayet-i mezbure harac demine memur Musli vs. fukaranın haracların kanun ve defter üzere almayıp zulm ettiklerine dair verilen hüküm.

[234]

Hüküm 545

Kârlılı sancağına ve kâdîsına, vezirim Sinan Paşa mukaddema kaptan iken Kârlılı'nde olan kaptanlık hasları voyvodası olan Mahmud'un zimmetinde kalan iki yüz dört bin akçe nakid ile buğday ve arpanın edasında bahane etmekle mezkûr nakid ve zâhire zimmetinde baki kalmış ise tahsîline dair verilen hüküm.

Hüküm 546

Kırşehir, Hacı Bektaş ve Süleymanlı ve Konur ve Keskin ve Yüzdepara ve Kârakeçilu kâdîlarına, Kırşehir sancağında mültezimlerin zulm yaptığı ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[235]

Hüküm 547

Kapudan Paşaya, Mısır'dan Sakız canibine bazı zâhire gemilerinin acilen İstanbul'a getirilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 548

Erzurum beglerbegine, Eğrek sakinlerinden Mehmed ol canibde çavuş namına geçinip Müslümanlara zulm ettiği ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 549

Hamid beğine ve liva-i mezbûrda vaki' olan kâdîlara, sancak beğlerinin seferde olmasını fırsat bilip yeniçeri namına eşkıyâlık yapanların hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[236]

Hüküm 550

Kilis kâdîsına, Hızır, Mehmed ve Kurd nam yeniçeriler Kilis kazasında yolda giderken katl ettikleri ve katillerin yakalanmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 551

Ayıntab ve Ruha ve Suruç kâdîlarına, Suruçta Kurd, Ruha'da Kara Halil'den para tahsîl edilmesine dair verilen hüküm.

[237]

Hüküm 552

Mısır beglerbegine ve defterdarına, Medine'den alınan on yedi kesenenin tekrar Medine'ye iade edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 553

Mısır beglerbegisi ve Defterdarına, Şeyhü'l haremÖmer Harem-i Şerifde mühimmat-ı fukarada ihtimam lazım olduğu salyanesi ve cerayesi terakkileriyle bu sene de tamamen gönderilmesine dair verilen hüküm.

[238]

Hüküm 554

Hersek beğine Rodina kâdîsına, Deli Hüsrev'in sipahi namına halka zulm ettiği ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 555

Bursa sancağı beğine, Eşkîyânın çok olması ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[239]

Hüküm 556

Ankâra beğine ve Murtezaabad kâdîsına, Yassıviranda Cenderoğlu Kalender'in zulm ettiği ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 557

İstanbul kâdîsına ve Mi'mar başıya, Yahudilerin kaldırımlar üzerini işgal etmesi, halkın bu durumdan muzdarip olması ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 558

Bâba kâdîsına,yirmi dokuz köy halkı ellerinde muafname varken Astane-i saadet'ten hizmetle varanlar muafnamelerine amel etmeyip miri yağ ve bal vesair nesneler teklif ettiklerine dair verilen hüküm.

[240]

Hüküm 559

İstanbul ve Ğalata ve Üsküdar kâdîlarına, Bulgurlu'dan gelen suyollarının tamir ve termimi lazım geldiğine dair verilen hüküm.

Hüküm 560

Budun beglerbegine ve Şehabettin ağaya, Tomanis beglerbegisi Yusuf'un hapisten bırakılmasına dair verilen hüküm.

[241]

Hüküm 561

Şam beglerbegisine, Hacılara yolda verilen suların korunmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 562

Mısır beglerbegine, Mescid-i Kuba yanında bina ettiğı ribatta olan evkaf-ı mezbureye yılda yirmi beş erdeb ve iki yüz sikke verilmesine dair hüküm.

Hüküm 563

Mekke-i Mükerreme kâdîsına,Seyyid Mehmed arz-ı hal gönderip sulehâ ve fukaranın cihet-i maaşları olmadığından elli erdeb buğday talep etmesi ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[242]

Hüküm 564

Şam beylerbeyine ve kadısına, Hacılardan birinin ölmesi ve birinin de sağ iken gömülmesi ve bunu yapanların hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 565

Burusa ve Keye kâdîlarına, Ol caniblerde ehl-i fesâdı ele getirmek ve sûret-isicilleriyle südde-i saadete getirmeğe serdâr tayin olunan yeniçeri Sinan'a yardım edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 566

Cemşid kethüdaya, Cemşit Kethüdanın asitaneye gelmesinin gerekli olduğuna dair verilen hüküm.

[243]

Hüküm 567

Anadolu beglerbegisine, Abdi Ortaköy nam karye ve gayriden mutasarrıf olduğu zeameti reayasından isimleri yazılı kimseler raiyyet defterine kayd olunmuşlar iken vermediklerini bildirmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 568

Zulkadiriye beglerbegine ve Ma'raş kâdîsına, Bozca'nın eşkıyâ olması ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[244]

Hüküm 569

Trablusgarb beglerbegisine, İstanbul'a gönderilecek zâhirenin acilen gönderilmesine dair verilen hüküm.

[245]

Hüküm 570

Manisa ve Tire kâdîlarına, Honaz'ın kararıyla tutuklanan kişilerine serbest bırakılmasına dair verilen hüküm.

[246]

Hüküm 571

Kıbrıs beglerbegisine, Küffârın gemilerle iskeleye yanaşıp Müslümanlara zulm ettiği ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 572

Kıbrıs beğlerbisine,Küffârın gemilerle iskeleye yanaşıp Müslümanlara zulm ettiği ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[247]

Hüküm 573

Sis Kâdîsına, Hane vergisi alınırken işlenen zulmün teftiş edilmesi ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[248]

Hüküm 574

Sâbika Basra beglerbegi olan Sinan dame ikbâlehû'ya, Cevheri Ya'kub nam Yahudibundan akdem sana hayli cevahir verip ve bazı yerlerden zi-kıymet cevahir alıverip ve bazı yerlerden ve evkafdan ve nice Müslümanlardan külli akçe istikraz ve Yahudinin hakkının verilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 575

BU HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR

Hüküm 576

BU HÜKÜM İPTAL EDİLMİŞTİR

[249]

Hüküm 577

Kastamonu Beğine ve kâdîsına ve Göl kâdîlarına,Salih bin Mahmud'un zulm ve te'addisinin hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[250]

Hüküm 578

Bosna beglerbegine Kamengrad ve Banaluka (boşluk) kâdîlarına, Maden-i Ahen nam kasabada sakin Angeliya nam zimmiye İslam'a gelip kasaba-i mezbure sakinlerinden Mustafa bin Abdullah nam kimesneye rızasıyla nikâholunup mezbure hatunun validesi ve kardeşleri ve akrabası Mustafa'yı katl ettirmesine ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[251]

Hüküm 579

Cizre Hâkimine,vezirim Cafer Paşa tarafından sana adam varıp talep olduğunda ertelemeyip gelip hizmette olunmasına dair verilen hüküm
Bir sûreti Hoşab Hâkimi 'İzzeddin Şir

[252]

Hüküm 580

Kapuci başı Veli Ağa'ya, zuamâ ve erbab-ı timar vs. serdâra varması hakkında verilen hüküm.

[253]

Hüküm 581

Lori beglerbegisine,Simon canibinden südde-i saadetime adamları gelip Astane-i saadet'ime kemal-i mertebe itaat ve inkiyad üzere olmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 582

Araç ve Sart kâdîlarına, Mukaddema Sart Kadısı olan Nebi Astane-i saadet'ime kürekçi getirdikde kaza-i mezburdan nice kimesneler mezburdan şekvâ eyleyip ahvâlini görmek için sâbık Mekke-i Mükerrreme Kadısı Muslihiddin kadı tayin olunup Süleyman Çavuş mübâşeretıyla mürafaa olduklarına dair verilen hüküm.

[254]

Hüküm 583

Kâraman beglerbegine ve Bayburd kâdîsına,Davud oğulları demekle maruf Halil vs. eşkıyâlık etmesi ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 584

Yeniçeri ağasına,Ortabahçesinde önceden kifayet mikdarı bostancı olup halen yarısı dahi olmamağla sıkıntı olduğu ilam olunmağın evvelden Edirne bahçesinde ne mikdar bostancı varsa tedarik olunmasına dair verilen hüküm.

[255]

Hüküm 585

Dergah-ı mu'allam çavuşlarından Hızır çavuşa, Halen ol caniblerinde ehl-i fesâd ve eşkıyânın ele getirilmesinde ve bazı mahuf yerlerin hıfz ve hirasetinde seninle hizmette ve yoldaşlıkda bulunanları defter edilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 586

Niş ve Perakin ve Semendire ve Pagodine ve Palanka'da ve ol etrafda olan kâdîlara, taht-ı kazanızda timar ve zeamete mutasarrıf olan muhafazaya alıkonulanların Dergah-ı mualla'm çavuşlarından ehl-i fesâd ve eşkıyâyı ele getirmeğe tayin olunan Hızır Çavuş'a yardım etmelerine dair verilen hüküm.

Hüküm 587

Çatalca kâdîsı Mevlana Musa'ya, eşkıyânın hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[256]

Hüküm 588

Samakov nazırı 'Ataullah Çavuşa ve Filibe nazırı Hüseyin Çavuşa ve Sofya nazırı Hasan Çavuş'a, eşkıyânın hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 589

Rum-ili'nde asakir-i İslam mürur eylediği yol üzerinde vaki' olan kâdîlara, Halen ol canibde bazı mevazı ehl-i fesâd ve eşkıyâdan hıfza tayin olunan Hızır Çavuş size adam gönderip muavenete adam taleb eylediğine dair verilen hüküm.

Hüküm 590

Zikr olunan kâdîlara, Hızır Çavuş ol canibleri ehl-i fesâddan hıfz ve hirasete tayin olunduğundan halen sefere varmayan mazulsipahilerle eli emirliler mezbur Hızır Çavuş yanına varıp muavenet etmelerine dair verilen hüküm.

[257]

Hüküm 591

Filibe ve Sofya ve Niş ve Gragovifca ve Pağodina ve Perakin ve Rosova ve Borakca ve İsferlik ve Alacahisar ve Ürgüb ve Şehirköy ve Breznik ve İznepol ve Şirişnik ve Radomîr ve Dubnice ve Samakov ve Radovifce ve Pazarcık ve İzladi ve Lofça ve İvraca ve Berkofça ve Kârpovidol kâdîlarına, erbab-ı tımarın seferde olmasından dolayı eşkıyânın zuhûr ettiği ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[258]

Hüküm 592

Erzurum beglerbegine ve Bayburt kâdîsına, Horos Mehmed Çavuşun şakiden olup hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[259]

Hüküm 593

Han hazretlerine name-i hümayun, Sinan Paşa'nın serdâr tayin olması ve düşman hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[260]

Hüküm 594

Amasya beğine ve Havza ve Kedagra kâdîlarına, erbab-ı tımaran Mehmed'in eşkıyâdan olması ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 595

Gence beglerbegine Ayaş kâdîsına, eşkıyâlık yapanların yakalanıp gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[261]

Hüküm 596

Yazduvarı kâdîsına, erbab-ı tımarın seferde olmasıyla Türkoğulların bazı eşkıyâların ortaya çıkması ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 597

Batum beğine ve Of kâdîsına, Nite karyesinden Kurd bin Karaca'nın ehl-i fesat olup hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[262]

Hüküm 598

Dergah-ı âli çavuşlarından olup Manisa'da mütevelli olan Ca'fer Çavuş'a, Halen memur olduğun bina mühimmatına anda olan mukataattan akçe aldığın ilam olunmağla bu babda mesul olmuşsundur emrime muhalif mukataattan memur olduğun bina masrafı için bir akçe alınmamasına dair verilen hüküm

Hüküm 599

Hüdavendigâr sancağı Beği Burusa kâdîsına, Mısır beglerbegisi olan Ahmed Paşa kethüda müteveffî Süleyman kethüdanın zevcesi Mısır'dan gelürken İnegöl kazasına tabi' Beşkavak nam menzile gelirken gece ile nükud ve cevahir ve sayir esbâbından külli

(Bu hüküm tamamlanmamıştır.)

[263]

Hüküm 600

Mora beğine Kârîtena kâdîlarına, Magolite nam karyede sakin Süleyman ve kardeşleri ehl-i fesâd olup haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 601

Tunus beglerbegine, Mısır'dan gelecek şekerin doğru İstanbul'a gönderilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 602

Mısır beglerbegine, Mısır anbarından Kudüs'e bin erdeb buğday verilmesine dair hüküm.

[264]

Hüküm 603

Saruhan Sancağı beğine ve Ilıca kâdısına, Siyami nam mazul kadı ve Muhyiddin ve Murad nam kimesnelerden Müslümanların mallarını aldıkları cihetle menleri kiminin sürgün ve kiminin sefineye konulması hakkında verilen hüküm.

Hüküm 604

Niğde beğine ve Niğde ve Kârahisar-ı Develi kâdılarına, Muharrem bin Mehmed'in ehl-i fesâd olması ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[265]

Hüküm 605

Kayseri kâdısına ve beğine, Kayseri'den Seyyid Derviş Mehmed ve tevabiinin hakkında bazı kimseler hilaf-ı vaki isnad edip sürgün olmak için ibraz ettikleri emir sahte olduğu cihetle emir ellerinden alınmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 606

Şam-ı Kazan beğine, Ekrad ve Türkmen taifesi vesair haramzadeler gelip yurt ettikleri ve kendi hallerinde olmayıp daima adam katl eyleyip haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[266]

Hüküm 607

İstifa ve Baladine ve İzdin kâdılarına, buğdayın İstanbul'a gönderilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 608

Kârahisar-ı Sahibkâdısına, eşkıyâ yeniçeri ve acemioğlanı namına gezip halka zulm ettiği ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[267]

Hüküm 609

Batum beglerbegine, Erzurum Beylerbeyi Mustafa'nın yanına gidilmesi için verilen hüküm.

Hüküm 610

Kuluş kâdîsına, bazılarının yeniçeri adına eşkıyâlık yapması ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[268]

Hüküm 611

Dergah-ı mu'allam yeniçerileri yayabaşından olub hâlâ Kâradeniz'e gitmeğin fermân olunan yeniçeri kullarıma baş ve buğ olan Muharrem Subaşı'ya, Karadeniz'e gitmeğe ferman olunan yeniçeri kullarım ile bugün tayin olunan gemilere girip gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 612

Kârs Sancağı'nda vaki' olan kâdîlara, erbab-ı tımarın seferde olmasıyla zuhûr eden eşkıyâların hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[269]

Hüküm 613

Şa'ban Paşa'ya, deryada düşman gemilerinin çok olduğu ilam etmekle Baf Sancağı Beyi Mustafageri Akdeniz'e ferman olunmağla gemisine yüklenen sefer esbabı gemisinden ihrac olunup senin kadirgana tahmil olunmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 614

Donanma-i hümayûn gemilerinde serdâr olan Şa'ban Paşa'ya, Boğdan canibinde kılaa müteallık bundan önceirsâl olunan bina esbabı henüz Varna'da olup mahall-i memura irsâl olunmadığına dair verilen hüküm.

Hüküm 615

Yeniçeri Ağa'sına, Karadeniz'e ferman olunan yeniçeri kullarıma yeniçeri yayabaşlarından Muharrem Subaşı baş ve buğ tayin olunup bugün gemilere girip muaccelen irsâl olunmasına dair verilen hüküm.

[270]

Hüküm 616

Gölbazar kâdisına, Cumapazarı demekle maruf pazara Cuma günü haric-i kazadan bazı kimesneler alet-i harble pazara gelip içki içip Müslümanları rencide ettikleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 617

Bafa sancağı beğine, Bafa sancağı beğinin kaliten ile Akdeniz'de cezire-i Kıbrıs etrafı muhafazasına tayin olunmasına dair verilen hüküm.

[271]

Hüküm 618

Sofya kâdisına, Sâbika Kragoviçe kadısı olan Ahmed'in fukaraya, zulm ve teaddisi olduğundan maada Dergah-ı muallam çavuşlarından İbrahim Çavuş'a yüz yirmi bin akçem vardır diye talep edip rencide eylediği ilam olunmağın mezbur kadının İstanbul'a gönderilerek ahvâli Divan-ı Hümâyûn'umda görülmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 619

Saruhan beğine ve Ilıca kâdisına, Kuzattan Siyami, Muhyiddin ve Murad Müslümanları şammaz ve teaddi edip haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 620

Rodoscuk kâdisına, Rodoscuk iskelesindeki zâhireci vesair tüccar taifesi meclis-i şera gelip iskele-i mezburede zâhire üzerine bir müstakim ehl-i vukuf çavuş tayin olunmasını ve Rodoscuklu Mustafa Çavuş'un tayin olduğuna dair verilen hüküm.

[272]

Hüküm 621

Ma'raş kâdisına, Keferdiz nam mahal derbend ve memerr-i nas olmağla mürur eden yolculara zarar erişmekden hali değildir şenlenip mamur olması lazımdır diye etraftan adam sürölüp temekkün ettirilmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 622

Kula kâdisına, Kula'da ve tevabiinden olan kurada nice ehl-i fesâd olduğı ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

[273]

Hüküm 623

Yenişehir ve Tırhâlâ ve Atina kâdîlarına,Rumeli ağası olan Mahmud'a emirle tayin olunmuş ve Fenar nahiyesi ve Tırhala ve Atina kadılıklarında dahi yeniçeri için oğlan cem etmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 624

Ergene (boşluk) kâdîlarına Orucoğlu Torbalı'nın zulm ve teaddisinin nihayetinin olmadığı ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[274]

Hüküm 625

Kastamoni beğine ve kâdisına, Kastamonu kalesi dizdarı Mehmed mektub gönderip kale-i mezbur müstahfızlarından Hüseyin terk-i kale olduğundan gayri hisar içinde evler açıp fesâd ettiklerine ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 626

Menteşe ve Kârahisar ve Kütâhya sancaklarında olan kâdîlara, vezirim Lala İbrahimPaşa'nın haslarına ilhak olunup subaşılarında ve halk zimmetlerinde olan mahsulün cem ve tahsîle gönderilen Dergah-ı muallam çavuşlarından Ali Çavuş cümle mahsulü toplamakta iken bir gece yarısı çadırı yarılp toplanan akçeçalınması ve gereğinin yapılmasına dair verilen hüküm.

[275]

Hüküm 627

(boşluk) Beğine ve Yalvac kâdisına, Kara Hamza'nın eşkıyâlığı ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 628

Sakız kâdisına ve dizdarına, kale mustahfızlarının ulufelerinin geç verildiğı iddası ve halka zulmetmeleri ve haklarından gelinmesine dair verilen hüküm.

Hüküm 629

Akçakazanlılık kâdîsına, Kör İsa ehl-i fesâd olması ve hakkından gelinmesine dair verilen hüküm.

[276]

Hüküm 630

Ruha kâdîsına, Ruha'da sâkin olan kuzat ve müderris ve hutabam dergah-ı mu'allam çavuşları ve a'yan-ı vilâyetsüdde-i sa'adetime muhızır gönderub

(Bu Hüküm Tamamlanmamıştır.)

Hüküm 631

Bosna beglerbegine ve Hazine defterdarına, Ol canibde vaki olan kılınneferatı ve yat ve yerakları yoklanmasına dair verilen hüküm.

Hüküm 632

Diyarbakir beglerbegisine ve kâdîsına ve defterdarına, Sinan Paşa südde-i saadete tezkire gönderipmüşarun-ileyhin kölesi olup Amid'de vefat eden Fayik'in cemi muhallefatı kendüye aid olup müteveffa-yı mezburun Hasan Kadıoğlu Mehmed vs. nam kimesnede alacağı olan akçelerini vermediklerinden şerle tahsili ile vekiline teslim olunmasına dair verilen hüküm.

Tablo 4.1- 73 Numaralı Mühimme Defteri'nin (121-276) Hükümlerinde Geçen Olaylar

EŞKİYALIK	278, 279, 280, 281, 290, 291, 296, 297, 298, 299, 303, 306, 308, 309, 315, 317, 319, 320, 323, 324, 236, 332, 333, 338, 339, 342, 346, 348, 349, 350, 357, 359, 365, 369, 370, 372, 376, 377, 379, 382, 383, 384, 390, 391, 392, 394, 395, 396, 397, 400, 402, 406, 411, 417, 418, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 429, 430, 431, 433, 436, 437, 438, 443, 446, 448, 450, 451, 452, 455, 458, 459, 464, 469, 472, 476, 479, 481, 485, 486, 487, 490, 495, 497, 501, 502, 507, 510, 511, 512, 517, 520, 522, 528, 529, 536, 537, 541, 542, 544, 546, 548, 554, 555, 556, 565, 568, 571, 578, 582, 583, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 594, 596, 597, 600, 603, 604, 606, 608, 610, 612, 616, 619, 622, 624, 625, 627, 629
SEFER LOJİSTİĞİ	288, 289, 325, 330, 331, 361, 363, 386, 404, 454, 506, 509, 515, 515, 518, 519, 543, 549, 579, 580, 593, 609, 611, 613, 614, 617
ZAHİRE VE ERZAK TEMİNİ	292, 295, 312, 329, 347, 356, 393, 440, 478, 482, 545, 563, 569, 601, 607
VAKIF İŞLERİ VE TAMİRLERİ	302, 316, 340, 341, 308, 405, 416, 445, 477, 562
CAMİ, MESCİD, SU YOLLARI VE YOLLARIN TAMİRİ	300, 301, 415, 516, 559, 570, 621
VERGİLER, ULUFE VE	285, 311, 328, 334, 335, 373, 385, 442,

BEYTÜ'L-MAL	453, 530, 553, 598
HAS TOPRAKLARI	282, 283, 409
HAZİNELER	304, 310, 368, 371, 403, 420, 552
ŞEHİR VE KALE MUHAFAZASI	286, 287, 389, 398, 457, 581, 628
KALE YAPIMI VE TAMİRİ	284, 561,
USULSÜZLÜK VE HİLE	293, 444, 456
HALKIN EMNİYETİ	294, 427, 503
GEMİ VE KADIRGA	305, 460
CİNAYET VE KAYIP TAHKİKATI	307, 319, 337, 343, 535, 550, 595
TAYİN İŞLERİ	351, 354, 407, 435, 467, 470, 475, 492, 500, 514, 572, 615, 620, 623
KASABLIK	344, 447, 462, 489, 490
DEFTER	345, 419, 524, 567
GAYRİMÜSLİMLERİN İÇTİMAİ MESELELERİ	313,336, 465, 557, 574
KALE HİZMETİ	321, 322, 367, 432, 480, 631
REAYANIN ŞİKÂyetLERİ	413, 414, 449, 483, 513, 573
MERKEZE GELMEK İÇİN VERİLEN EMİRLER	434, 466, 493, 547, 566

İSYAN	387, 388, 523, 538
HİZMET	353, 355, 461, 525, 558
HİRSİZLİK	358, 468, 577, 626
TEREKE	364, 428, 521, 551, 632
DÜŞMANA YARDIM EDİLMESİ	360, 362
ESİRLER	352, 374
DAVA TEMYİZİ	366, 618
HAMAL	378, 496
DÜKKAN, ÇİFTLİK, MEYHANE	381, 399, 401
GAMMAZLIK	439
ULAK	410
NARH	441
DARBHANE VE GÜMÜŞ	463, 531, 532
KOYUN	471, 508
ODUN	375, 473, 527,
HÜCCAC	474, 498, 564
UN VE ŞEKER	484, 533, 534, 491
MADEN	494
ÇELTİK	505

BOSTANCI TEDARİĞİ	584
KITLIK	602
SÜRGÜN	605

SONUÇ

Arşivler ait oldukları milletler için temel dayanaktır. Toplum ilimlerinin başlangıcı ve ilk elden kaynak olma özelliğine sahiptirler. Bundan dolayıdır ki, bir toplumla ilgili idari, iktisadi, dini, ilmi ve kültürel konularındaki araştırmalar, devletlerarası münasebetler, dönemin toplumsal ve sosyal düzenini göstermeleri

açısından çok önemli bir hazine niteliğindedirler. Osmanlı tarihi araştırmacıları için arşiv vesikalarının tamamı büyük bir öneme sahiptir. Arşiv vesikaları içinde, Osmanlı Devleti'nin idari, iktisadi ve içtimai yapısını ve müesseselerinin işleyişini ortaya çıkarmak bakımından, içerdiği bilgilerin güvenilirliği ve geniş muhtevası hasebiyle Mühimme Defterleri ilk sırada gelmektedir.

Osmanlı Devleti merkezi teşkilatında, bu günkü Bakanlar Kurulu vazifelerini icra eden makam Divan-ı Hümayûn'dur. Divan-ı Hümayûn'da devletin siyasi, idari, askeri ve mali işlerinin görüşülmesinin yanı sıra, her türlü dava ve şikâyetlerin çözüldüğü padişah adına hüküm veren üst düzey karar organıdır. Divan'da sadrolan kararların birer sûretlerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan defterlere Mühimme Defterleri adı verilmiştir.

Araştırmamıza konu olan 73 Numaralı Mühimme Defteri birinci elden kaynak olup yazıldığı devrin askeri, iktisadi, içtimai olaylarını iyi bir şekilde analiz etmemize yardımcı olmaktadır.

Tez çalışmasına konu olan 73 Numaralı Mühimme Defteri III. Murad (1574-1594) ve III. Mehmed (1595-1603) H. (1003-1004), M. (1594-1595) bir yıllık bir dönemini içermektedir. Bu dönemde Osmanlı Devleti doğal sınırlarına ulaşmış olup komşu devletler olan Avusturya ve İran ile uzun süren savaşlar yapmıştır. Bu savaşlar Osmanlı Devleti'nin ekonomisini bozmuştur. Ekonominin bozulması ve halktan alınan vergilerin arttırılması gibi sebepler toplumsal olaylara yol açmıştır. Eşkıyâlık faaliyetleri başlamış ve halk yerini yurdunu bırakarak büyük şehirlere göç etmeye çalışmıştır. Bu göç hareketleri tarım topraklarının boş kalmasına sebep olmuş ve tarım devleti olan Osmanlı Devleti'nin ekonomisine darbe vurmuştur. III. Murad ve III. Mehmed dönemine ait olan defter; bu döneminsiyasi, ekonomik ve sosyal olayları hakkında fikir sahibi olmayı sağlamasının yanında, XVI. yüzyılın son yıllarına dair önemli bilgiler vermektedir.

İncelediğimiz defterin hükümlerinin %40'ı eşkıyâlık olayları, %8'i sefer organizasyonu, %5'i zahire ve erzak tedarîği, %5'i atama işleri ile ilgili olup geri kalan %42'lik kısmı farklı konuları ihtiva etmektedir. Ayrıca bu hükümler dönemin içtimai olayları, devlet görevlileri ile halk arasındaki ilişkiler, merkez-taşra münasebetleri hakkında fikir sahibi olmamızı da sağlamaktadır.

KAYNAKLAR

“Fatih Sultan Mehmed”, *Atam Dedem Kanunu Kanunname-i Ali Osman*, (haz. Abdulkadir Özcan), Yitik Hazine Yayınları, İstanbul 2013.

“Peçevi İbrahim Efendi”, *Peçevi Tarihi*, Haz: Bekir Sıtkı Baykal, Kültür Bakanlığı Yay., c.II, Ankara 1992.

“Selanîki Mustafa Efendi”, *Tarih-i Selanik-i*, (Haz. Mehmet İpşirli), TTK Yay., c. II Ankara 1999.

AFYONCU, Erhan, *1000 Soruda Osmanlı İmparatorluğu*, c.2, Yeditepe Yay., İstanbul 2010.

AKDAĞ, Mustafa, “Celâlî Fetreti”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. 16. S. 1.2, Ankara 1958, s. 53-107.

AKDAĞ, Mustafa, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası “Celali İsyanları”*, Cem Yayınevi, İstanbul 1995.

AKSUN, Ziya Nur, *Osmanlı Tarihi*, c.1, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1994.

ALVAN, Türkan, “Devrinden Seyrine Sultan III. Murad’ın Kitâbü’l-Menâmât’taki Mektuplarına Dair Bazı Tespitler”, *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2014, S.3, s.27-60.

AYDIN, Bilgin, *Osmanlı Bürokrasisinde Divan-ı Hümayun Defter Formlarının Ortaya çıkışı ve Gelişimi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2003.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, İstanbul, 2000.

BİLGE, Mustafa L., “Fas”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.12, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1995, s.190-192.

CERAN, İsmail “ Sa’diler”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.35, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2008, s.407-410.

DAVİD, Geza, “Eğri”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.10, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s.489-491.

DAVİD, Geza, “XVI. Yüzyılda Osmanlı-Habsburg Mücadelesinin Bir Kaynağı Olarak Mühimme Defterleri”, *Tarih Dergisi*, S.53 (2011 / 1), İstanbul 2012, s.295-349.

EMECEN, Feridun “Haçova Meydan Savaşı” *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.14, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, s.546-547.

EMECEN, Feridun “III. Mehmed”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.28, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s.407-413.

EMECEN, M. Feridun, “Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet”, *Türkiye Araltırmaları Literatür Dergisi*, c.3, S. 5, 2005, s.107-139.

EMECEN, M. Feridun, Osmanlı İmparatorluğu’nun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi (1300-1600), İş Bankası Yay., İstanbul 2015.

FAROQHÎ, Suraiya , *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir?*, Çev. Zeynep Altıok, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2011.

GÖKBİLGİN, M.Tayyib, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, İstanbul Üni Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1979.

GÜNAY, Ramazan, “Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi”,*Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2013/1, S.17, s.9-29.

HALAÇOĞLU, Yusuf, *XIV ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, TTK yay., Ankara 1991.

HAMMER, J. Von, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.2, Kumsaati Yay., 2. Baskı, İstanbul 2011.

İLGÜREL, Mücteba “I. Ahmed”, *DİA*, c.2, İstanbul 1989, s.30-33

İNALCIK, Halil, Devlet-i Aliye; Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar, c.1, İş Bankası Yay., 56. Baskı, İstanbul 2016.

İNALCIK, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)* , (Çev. Ruşen Sezer), Yapıkredi Yayınları, 22. Baskı, İstanbul 2016.

İNALCIK, Halil, *Osmanlı’da Devlet, Hukuk, Adalet*, 2.Baskı, Adalet, Eren Yay., İstanbul 2000.

İNBAŞI, Mehmet, *Ukrayna’da Osmanlılar Kamanıçe seferi ve Organizasyonu(1672)*, Yeditepe Yay., İstanbul 2004.

İPŞİRLİ Mehmet “Beylikçi”, *DİA*, c.6, İstanbul 1992, s.78-79.

KILIÇ, Mustafa, “Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Mühimme Defterlerinin Yeri ve 107 Numaralı Mühimme Defteri”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. VII / 2, Sivas 2003, s.249-260.

KÜPELİ, Özer, *Osmanlı- Safevi Münasebetleri(1612-1639)*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2009.

KÜTÜKOĞLU, Bekir “III. Murad”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.31, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s.172-176.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat, “Mühimme Defteri”, *DİA*, C.31, İstanbul, 2006.

MUHAMMEDOĞLU, Aliyev Salih,“İran” *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.22, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.405-409.

MUMCU, Ahmet, “Dîvân-ı Hümayun”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.9, İstanbul 1994, s. 430-432.

MUMCU, Ahmet, *Divan-ı Hümayun*, Phoenix Yay.,4.Baskı,Ankara 2017.

MUMCU, Ahmet, *Osmanlı Devleti 'nde Siyaten Katl*, Phoenix Yay., 4. Baskı, Ankara 2017.

Nicole Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.3, Yeditepe Yay., İstanbul 2005.

ÖZBİLGİN, Erol, *Bütün Yönleriyle Osmanlı Adab-ı Osmaniyye*, İz Yay., İstanbul 2011.

ÖZEN, Şükrü, *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları –Tespitler- Problemler- Teklifler-*, (Ed. Ali Akyıldız), *İSAM*, Yayın no:391, İstanbul 2006, s.97-116.

ÖZKAN, Nevin, “Bir İtalyan Arşiv Belgesine Göre Şehzade Mehmet'in Sünnet Düşünü (1582)”, *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.4, 2003/1, s.89-110.

SOYER, Emel, *XVII. yy. Osmanlı Divan Bürokrasisi'ndeki Değişimlerin Bir Örneği Olarak Mühimme Defterleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007.

ŞİMŞİRGİL, Ahmet, *Kayı: Kudret ve Azamet Yılları*, c.5, Timaş Yay., 3.Baskı, İstanbul 2015.

TEMELKURAN Tevfik, “Divan-ı Hümayun Mühimme Kalemi”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, S.6, İstanbul 1975 s. 129–169.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, c.3 birinci kısım, TTK yay., 8. Baskı, Ankara 2011.

YAKUT, Esra, *Osmanlı Hukukunda Bir Suç Olarak Eşkîyâlık ve Cezalandırılması*, Kebikeç Dergisi, S.33, 2012, s.21-34.

ZİNKAIŞEN, Johann Wilhelm, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c.3, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2011.

İNDEKS

‘

‘Ataullah Çavuşa, 207, 283
‘Ayıntab, 185
‘İzzettin Şire, 64
‘Osman, 97, 231

A

Abdullatif, 37
Abdusselam Çavuş, 141
Abdülkerim, 78
Abdüllatif Çavuş, 65, 232, 241
Ablakdan Abdal, 78
Absoki, 70

Adana, 57, 238
 Afşar, 36, 60, 198, 232
 Ağca, 59, 239
 Ağıl, 42
 Ağriboz, 63, 118, 147, 267
 Ağriboz, 96
 Ağustos, 103, 163, 325
 Ahmed, 9, 12, 20, 38, 44, 45, 46, 53, 57, 58, 61, 64, 71, 76, 77, 79, 84, 91, 93, 99, 102, 103, 113, 114, 115, 121, 122, 132, 133, 134, 135, 136, 154, 164, 165, 172, 176, 186, 194, 195, 200, 214, 218, 228, 232, 234, 237, 238, 240, 241, 244, 245, 247, 248, 257, 259, 260, 269, 285, 288
 Ahmed Paşa, 38, 102, 186, 214, 232, 285
 Akçakazanlılık, 230, 290
 Akdağ, 21, 27, 56, 238
 Akdeniz, 17, 97, 221, 223, 252, 287, 288, 322, 324, 325
 Akkirmanda, 94
 Akveliyeye, 47
 Akyazı, 70, 242
 Alacahisar, 62, 208, 240, 284
 Alasonya, 163, 272
 Ali, 1, 7, 12, 19, 23, 44, 49, 50, 60, 64, 67, 71, 74, 76, 77, 81, 87, 91, 99, 100, 103, 110, 113, 119, 121, 125, 126, 133, 135, 142, 150, 152, 162, 169, 172, 194, 195, 198, 202, 205, 213, 226, 228, 229, 234, 236, 242, 244, 245, 250, 252, 257, 259, 260, 261, 268, 269, 271, 273, 289, 297, 299, 317, 318, 322
 Alvendoğlu, 49, 236
 Amasya, 14, 41, 211, 284
 Anadolu, 8, 36, 40, 57, 73, 121, 139, 141, 162, 180, 194, 203, 232, 259, 264, 265, 271, 276, 280, 319, 325
 Anço, 66
 Ankâra, 95, 159, 160, 188, 271, 279
 Anrol Bimali, 66
 Antalya, 82, 116, 138, 228, 247, 258, 322, 324, 325
 Antokos, 143
 Apokri, 90, 250
 Araç, 204, 282
 Arslan Ağa, 164
 ases Halil, 58
 Ayasofya, 12, 48, 235
 Aydın, 6, 12, 26, 83, 165, 247, 272, 316, 319
 Aydos, 107, 255
 Ayşe Sultan, 101, 253
 Azak, 31, 79, 92, 166, 250, 272

B

Bâba, 189, 279
 Bâbaeskisi, 111

Badracık, 131, 263
 Bafa, 223, 288
 Bağdad, 47, 64, 94, 125, 167, 202, 232, 235, 251, 261, 273
 Baladine, 218, 286
 Balıkesir, 119, 259
 Bali, 30, 71, 77, 112, 121, 124, 128, 135, 145, 194, 205, 243, 256, 259, 260
 Balyabadra, 37, 65, 232, 241
 Basra, 199, 281
 Batum, 99, 147, 154, 155, 213, 219, 267, 269, 285, 287
 Bayburd, 48, 130, 147, 154, 155, 205, 236, 262, 267, 283
 Bayram, 99, 128, 142, 265, 317
 Beghisar, 68
 Begkorti, 68
 Begşehri, 27, 129
 Beğine, 51, 79, 81, 95, 102, 131, 148, 200, 229, 267, 281, 290
 Bekir, 12, 43, 77, 231, 234, 245, 299, 322
 Belgrad, 18, 39, 54, 63, 237, 240
 Bender, 95, 251
 Beş, 118, 258
 Bihlişte, 129, 262
 Biretü'lmeyas, 83
 Birgi, 165, 272
 Blasic, 121
 Blastıç, 67, 242
 Boğdan, 18, 92, 107, 141, 201, 203, 210, 222, 250, 265, 288
 Bolavadin, 134, 263
 Boloz, 58, 238
 Bolu, 60, 99, 125, 156, 161, 173, 239, 252, 261, 270, 271, 274
 Bosna, 18, 30, 41, 201, 230, 233, 282, 290
 Bostan, 75, 244
 Bozarak, 133
 Bozdoğan, 102, 253
 Bozok, 56, 172, 238, 263, 274
 Bozüyük, 148, 267
 Budun, 23, 39, 40, 142, 161, 190, 233, 265, 279
 Burdur, 97, 252
 Burgos, 111
 Burusa, 48, 61, 88, 149, 175, 176, 188, 193, 214, 268, 275, 278, 280, 285

C

Ca'fer, 47, 52, 92, 97, 115, 135, 143, 195, 201, 202, 229, 285
 Ca'fer Çavuş, 214
 Ca'fer Paşa, 92, 202
 Can Anton, 143

Canik, 123, 133, 260
Carullah, 45, 234
Cebele Sancağı, 122
Cema'at-i Göni, 78
Cemşid, 194, 280
Cezayir-i garb, 76, 77
Cezire-i Marmara, 145, 266
Cidde, 175, 187, 275
Cizre, 63, 202, 240, 282

Ç

Çatalca, 61, 118, 121, 136, 206, 239, 258, 259, 264, 283
Çay, 176, 179, 275
Çelebi Virdan, 139
Çerakise, 92, 250
Çeşme, 74, 243
Çirmen, 63, 240
Çuyunan Tevlid, 66

D

Dadya, 51, 236
Dağıstan, 38
Danişmend, 102
Danki, 39
Davud, 23, 38, 39, 60, 106, 205, 232, 254, 283
Davud Paşa, 37, 181
Delvine, 63, 112, 240, 256
Demirkapı, 38
Derine, 94
Derviş, 64, 86, 123, 148, 186, 202, 217, 220, 286
Deyr, 64
Dırama, 118
Dimitri, 45, 66, 235
Dinek, 51
Dinir, 63
Divriği, 152, 269
Diyarbakır, 260, 271
Diyarbakır, 123, 160, 182, 231, 277, 290
Domanicoğlu, 42
Donet, 75
Dukakin, 46, 110, 235, 256
Durmuş, 90, 112, 128, 176, 250, 320
Dündar Hoca, 164
Dürzi, 132, 263

E

Eburişoğlu, 64
Edine, 23, 66
Efendi Yornini, 68

Eflak, 18, 19, 107, 203, 210
Eğirdir, 60, 106, 150, 254
Eğriboz, 80, 180, 276
Elmalu, 42
Emir Yusuf, 122
Ereğli, 69, 115, 152, 242, 257, 268
Ergene, 226, 289
Ermenek, 197
Ermiyan, 66
Erzurum, 15, 84, 147, 154, 159, 184, 209, 219, 248, 267, 269, 270, 277, 284, 287, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 324
Eskişehir, 72, 105, 243, 254
Eyub, 65
Ezine, 228

F

Fakihoğlu Receb, 51
Ferecik, 118, 258
Ferhad Paşa, 15, 16, 17, 19, 92, 157
Ferruh, 55, 238
Fezad, 66
Filibe, 81, 207, 208, 283, 284
Florina, 50, 53, 236, 237
Fuzuli, 65

G

Gazi Giray Han, 94, 154, 251, 269
Gekbuze, 73, 243
Gelibolu, 85, 86, 115, 143, 248, 257, 266
Gemlik, 50, 106, 178, 236, 254, 276
Gence, 25, 53, 67, 170, 212, 273, 274, 285
Gerger, 152, 269
Gotanca, 45
Gök Seydioğlu Mehmed, 74
Göl, 200, 281
Gölbazar, 222, 288
Göhlhisar, 113, 257
Görice, 129, 262
Gragovifca, 208, 284
Gümülcine, 118, 258
Günyüzi, 139, 141, 177, 265, 276
Gürcistan, 15, 17, 36
Güzelhisar, 26, 83, 102, 253

Ğ

Ğalata, 23, 31, 65, 66, 68, 98, 124, 145, 171, 190, 279
Ğaliti, 66

H

Habil, 72, 243
Hacı Cafer, 90, 249
Hacıbegbaş, 77, 245
Haçikoğlu Kârabed, 58
Haleb, 49, 85, 125, 126, 134, 138, 140, 236, 248, 261, 263, 265
Halebiye, 127
Halil Paşa, 107, 137, 255, 264
Hama, 122, 260
Hamid, 60, 71, 106, 113, 138, 149, 150, 185, 239, 254, 264, 268, 278
Hamuş, 59
Hamza, 24, 36, 42, 47, 48, 51, 56, 66, 67, 71, 74, 75, 82, 90, 91, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 119, 121, 123, 124, 125, 127, 128, 129, 133, 134, 144, 149, 152, 153, 161, 164, 165, 168, 174, 180, 182, 184, 194, 195, 197, 198, 200, 214, 222, 223, 226, 227, 229, 242, 253, 272, 290
Hanefi, 133, 322
Haremeyn-i şerifeyn, 69
Hasan, 13, 18, 20, 43, 52, 56, 65, 80, 81, 84, 91, 92, 99, 103, 125, 135, 146, 147, 148, 154, 164, 171, 172, 173, 180, 182, 188, 194, 195, 196, 197, 200, 207, 219, 220, 221, 231, 234, 238, 246, 248, 250, 261, 266, 267, 268, 283, 290, 316, 317
Haviyardı, 66
Hayrabolu, 111, 256
Hersek, 72, 187, 243, 278
Hınıs, 101, 253
Hırsosol, 66
Hızır, 65, 93, 111, 117, 134, 177, 185, 195, 206, 207, 208, 212, 278, 283, 284
Hoşab, 25, 64, 202, 240, 282
Humus, 87, 249
Hurpeşte, 129, 262
Hüdai, 133
Hüdavendigâr, 68, 127, 178, 179, 210, 214, 276, 285
Hüseyin, 56, 72, 85, 93, 103, 123, 126, 160, 164, 196, 198, 200, 201, 205, 207, 212, 227, 228, 238, 243, 260, 261, 271, 283, 289

I

Ilıca, 216, 224, 286, 288
Isparta, 138, 185, 264

İ

İbrahim, 9, 23, 25, 27, 37, 39, 51, 55, 65, 74, 76, 84, 85, 105, 119, 123, 129, 131, 139, 140, 168, 171, 182, 188, 196, 201, 215, 218, 223, 228, 232, 233, 237, 241, 244, 248, 254, 259, 263, 273, 288, 289, 314, 319, 323
İbrail, 61
İlbasan, 63, 164, 240, 272
İmadiye, 64, 202
İnceyaz, 118, 258
İnebahtı, 131, 180, 226, 240, 263, 276
İnecik, 111, 256
İnegöl, 214, 285
İngiltere, 17, 37, 65, 241
İpsala, 118, 258
İs'a Mevla Sarlef, 66
İskender, 99, 173, 274
İstanbul, I, 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 25, 27, 28, 29, 30, 41, 54, 56, 66, 73, 77, 88, 90, 93, 99, 118, 121, 124, 128, 143, 146, 148, 152, 156, 157, 162, 171, 173, 184, 189, 190, 210, 215, 219, 224, 237, 238, 242, 243, 245, 249, 252, 258, 259, 260, 261, 262, 266, 267, 268, 269, 274, 277, 279, 280, 286, 288, 297, 298, 299, 300, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 325, 326
İstavros, 68
İstifa, 218, 286
İstoyan, 66
İsyandaroglu Badir, 58
İvraca, 45, 208, 235, 284
İzmîr, 74
İznik, 73, 178, 243, 276
İznikmid, 70, 73, 242, 243

K

Kalender, 75, 148, 188, 244, 279
Kaleseri, 110
Kamaz, 110
Kamengrad, 201, 282
Kapudan Paşa, 35
Kara Ca'fer, 97
Kâraağaç, 71, 219
Kârabağ, 170
Kâraca, 88, 105, 213
Kâracaşehir, 105, 107
Kâradavşa Köyü, 68
Karadeniz, 60, 221, 222, 239, 252, 258, 287, 288
Kârahisar-ı Sahib, 42, 138, 176, 179, 219, 275, 276
Kârakaş, 75
Kârakeçilu, 183, 277

Kâralı oğlu Mehmed, 49
 Kâraman, 23, 78, 100, 105, 112, 139, 142, 152, 197,
 205, 264, 265, 268, 283
 Kâramürsel, 97, 178, 276
 Kârasu, 118
 Kârinabad, 155, 269
 Kariş-i özi, 48
 Kârlılı, 182, 277
 Kârs, 221, 287
 Kasım, 68, 78, 133, 135, 148, 164, 172, 195, 245
 Kasolo, 66
 Kastamoni, 137, 213, 227, 289
 Kastamonu, 43, 60, 113, 137, 161, 200, 234, 239,
 257, 264, 281, 289
 Kavaklı, 48
 Kavala, 118, 258
 Kaya, 66, 107, 255, 318
 Kayaca, 73
 Kazıklı, 73, 243
 Keçiborlu, 174, 274
 Kadir İspandiyar, 58
 Kefe, 15, 79, 92, 119, 121, 165, 166, 246, 250, 258,
 259, 272
 Kelekoğlu, 105
 Kemer, 97, 225, 252
 Keskin, 183, 277
 Kesrîve, 129
 Ketavar, 66
 Kıbrıs, 50, 80, 82, 126, 130, 131, 132, 167, 177,
 197, 217, 223, 236, 241, 246, 247, 261, 262,
 273, 281, 288
 Kığı, 57
 Kırkkilise, 29, 62, 240
 Kırşehir, 46, 51, 68, 112, 183, 236, 242, 277
 Kilercibaşıya, 23, 53, 237
 Kili, 95, 251
 Kilis, 185, 278
 Kite, 88, 108, 249, 255
 Koçi, 64
 Koloz, 180, 276
 Koma, 97, 252
 Konar, 51
 Konet, 66
 Konur, 46, 109, 183, 235, 236, 256, 277
 Korkud, 77, 245
 Korvadi, 197
 Kosta, 75
 Kovioglu Mariko, 81
 Köprü, 111, 256
 Köstendil, 45, 62, 234, 240
 Kula, 225, 289
 Kuluş, 220, 287
 Kumpatos, 75
 Kurri Haşimle, 68

Kütâhya, 36, 42, 138, 141, 194, 228, 265, 289

L

Lâdik, 64
 Lahsa, 151, 268
 Lapseki, 86, 248
 Larende, 105, 110, 130, 142, 254, 256, 262, 265
 Lazaryoga, 61, 239
 Lefkoşa, 50
 Lori, 204, 282

M

Mahmud, 39, 40, 45, 58, 64, 72, 73, 81, 87, 99, 101,
 105, 113, 114, 117, 125, 132, 134, 136, 141,
 161, 173, 176, 182, 185, 188, 194, 200, 204,
 208, 212, 213, 217, 226, 228, 239, 243, 253,
 257, 261, 265, 276, 277, 281, 289
 Malatya, 55, 59, 238, 239
 Malkâraya, 62
 Manastır, 53, 237
 Mar'aş, 135
 Marko, 66
 Maslahak, 68
 Medine-i Münevvere, 43, 126, 144, 157, 158, 186,
 191, 192, 234, 261, 266, 270
 Mehmed, I, II, VII, VIII, 1, 2, 12, 14, 15, 18, 19, 20,
 22, 23, 25, 40, 42, 43, 45, 56, 68, 72, 73, 81, 82,
 84, 86, 97, 106, 115, 119, 121, 135, 137, 139,
 141, 142, 143, 145, 147, 149, 150, 152, 153,
 154, 159, 161, 167, 170, 177, 178, 183, 184,
 185, 195, 196, 199, 202, 208, 209, 211, 212,
 214, 217, 218, 226, 227, 231, 232, 233, 238,
 243, 244, 246, 247, 248, 252, 254, 259, 260,
 265, 266, 267, 269, 271, 272, 273, 274, 276,
 277, 278, 280, 284, 286, 289, 290, 295, 297, 298
 Mekke-i Mükerrime, 89, 126, 157, 192, 204, 249,
 270, 280, 282
 Melno, 66
 Memi Paşa, 76, 237, 244
 Mendehorye, 97, 252
 Menteşe, 71, 83, 148, 228, 267, 289
 Mevlana Abdurrauf, 89, 249
 Mevlana Lütfullah, 119
 Mevlana Mehmed, 41, 60, 72, 102, 128, 176, 243,
 262
 Mısır, 5, 31, 39, 43, 138, 153, 167, 186, 191, 197,
 214, 215, 232, 269, 273, 277, 278, 279, 285, 286
 Mihail Karakaş, 66
 Mihalede, 66
 Mihaliç, 75, 244
 Mihasil, 66

Mihriban, 94, 251
Minol Kapakara, 66
Mira Bege, 64
Miri Celebi, 103
Mirza Muhammed, 39, 170
Mitova, 118, 258
Mora, 37, 63, 180, 214, 226, 232, 240, 276, 285
Moretne, 42
Mucurdan Seyh Cünde, 78
Muhammed, 1, I, II, 13, 100, 122, 142, 188, 192,
194, 318, 327
Muharrem, 119, 133, 134, 217, 220, 222, 286, 287,
288, 315
Muhtar, 64
Murad, I, II, VII, VIII, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 22,
25, 87, 96, 114, 121, 134, 135, 148, 153, 158,
194, 200, 215, 216, 221, 223, 224, 249, 251,
259, 269, 270, 286, 288, 295, 297, 299, 325
Murtezaabad, 188, 279
Musa, 42, 142, 182, 188, 206, 234, 283, 317, 321
Musa bin Abdi, 42, 234
Mustafa, 2, 4, 13, 14, 15, 21, 27, 30, 42, 50, 52, 53,
60, 66, 67, 84, 88, 91, 98, 103, 105, 110, 119,
121, 123, 124, 125, 134, 136, 140, 141, 148,
152, 153, 158, 159, 165, 172, 177, 188, 198,
200, 201, 205, 208, 212, 214, 219, 221, 224,
226, 233, 236, 241, 249, 250, 256, 258, 259,
260, 264, 265, 269, 270, 282, 287, 289, 297,
299, 316, 318, 322
Müdde, 39

N

Nahşa, 76, 77, 244, 245
Nasara, 140, 265
Nasuh Çavuş, 79, 80, 246
Nero, 66
Niğbolu, 62, 240
Niğde, 78, 79, 99, 112, 217, 245, 286
Nihavend, 93
Nikola, 45, 66, 90, 201
Niş, 206, 208, 283, 284
Nova, 46, 235
Novabarde, 67, 242
Novaberda, 121

O

Ohri, 63, 110, 164, 240, 256
Osman Paşa, 15, 37

Ö

Ömer, 43, 60, 64, 72, 94, 145, 152, 157, 186, 191,
192, 196, 202, 212, 226, 228, 231, 234, 243,
268, 270, 316, 323

P

Pagodine, 206, 283
Palanka, 206, 283
Papaarslan, 128
Papadanış, 128
Papafevk, 128
Pastiya, 66
Pavlo, 60
Perakin, 206, 208, 283, 284
Pervane, 90, 182, 249
Petrid, 45
Pınarhisar, 101, 146, 253, 267
Piri, 52, 117, 123, 155, 256, 258, 260, 269
Piyale, 16, 50, 236
Pravişde, 118
Prizrine, 63

R

Receb, 51, 133, 172, 198, 236
Revan, 20, 66, 67, 241
Rodina, 187, 278
Rodos, 81, 96, 132, 180, 246, 247, 251, 276
Rodoscuk, 111, 118, 224, 288
Ruha, 185, 230, 278, 290
Rum Beglerbegi, 40
Rum-ili, 41, 80, 85, 91, 92, 206, 207, 226, 284
Rumiye, 127
Rüstem, 64, 84, 101, 141, 202, 253, 265

S

Sakız, 164, 168, 184, 229, 272, 273, 277, 290
Saliha, 67, 121, 242, 260
Salmanlu, 133
Samakov, 95, 169, 207, 208, 251, 273, 283, 284
Samanlu, 172, 178, 276
Samano Terzi, 66
Samay, 64
Samsun, 119, 258, 317, 324
Sanduklu, 116
Sart, 18, 204, 282
Saruhan, 19, 102, 120, 216, 224, 253, 259, 286, 288
Seferhisar, 141, 265
Seferihisar, 177, 276
Sekvar, 41

Selanik, 44, 63, 103, 108, 118, 234, 240, 253, 255, 258
Selmas, 64
Semay, 95, 251
Semendire, 206, 208, 283
Sera, 66
Serfiçe, 71, 243
Seydigazi, 42, 176, 233, 275
Seyfeddin, 64
Sığla, 120, 127, 259, 262
Silistre, 63, 86, 96, 248, 251
Sinan, 14, 15, 17, 18, 19, 30, 40, 41, 62, 71, 91, 108, 115, 182, 183, 193, 199, 203, 231, 233, 240, 243, 250, 255, 257, 277, 280, 281, 284, 290
Sinan Çavuş, 50
Sinan Paşa, 14, 15, 17, 18, 19, 30, 40, 41, 62, 63, 182, 203, 231, 233, 240, 277, 284, 290
Sinob, 119, 258
Siroz, 113, 118, 257, 258
Sis, 198, 281
Sivas, 4, 133, 152, 247, 248, 263, 269, 299
Siyavuş Paşa, 18, 36, 218
Sofi kuyumcu, 71
Sultan Süleyman Han, 191
Sultaniyye, 58, 59
Sultanönü, 72, 105, 243, 254
Suruç, 185, 278
Süleyman, 10, 19, 43, 64, 68, 75, 87, 89, 107, 111, 113, 114, 164, 171, 184, 185, 201, 202, 204, 205, 214, 221, 229, 244, 249, 255, 257, 282, 285, 298, 316, 319, 323
Süleyman Çavuş, 43, 87

Ş

Şa‘ban Paşa, 221, 287, 288
Şaban, 43, 49, 51, 52, 53, 234, 243
Şahkulu Bilaloğullarına, 64
Şahmîr, 38
Şam, 126, 138, 157, 158, 191, 192, 215, 218, 270, 279, 280, 286
Şamiye, 127
Şamlıca, 82
Şecaeddin, 78, 79
Şehr-i Zol, 94
Şeki, 38, 232
Şeyhlü, 116, 179, 228, 258
Şeyhü’l Harem, 144, 192, 266
Şirvan, 15, 17, 23, 37, 38, 39, 52, 92, 232, 237, 241, 250

T

Tartahir, 48
Taşlıca, 72, 243
Taşözü, 44, 234
Tatar Pazarı, 119
Tatarbazarı, 81
Tebriz, 15, 17, 20, 67, 241
Teke, 42, 60, 61, 71, 74, 114, 116, 138, 145, 234, 239, 240, 258, 264
Temeşvar, 42
Tercan, 159, 270
Tırhâlâ, 63, 226, 289
Timur, 67, 121, 242, 260
Timur bin Ali, 67, 242
Tire, 108, 196, 255, 281
Trablus, 87, 249
Trablusgarb, 13, 30, 76, 77, 195, 244, 245, 280
Trablusşam, 87, 122, 132, 138, 167, 249, 260, 263, 273
Trabzon, 36, 85, 173, 209, 231, 248
Tunus, 13, 55, 76, 77, 85, 215, 237, 244, 245, 248, 286

U

Uşak, 116, 176, 228, 258, 275

Ü

Üçağası, 77, 245
Üsküb, 62, 240
Üsküdar, 30, 31, 48, 68, 77, 124, 171, 190, 235, 242, 245, 261, 279
Üveys, 56, 133, 153, 172, 238, 263, 269

V

Van, 58, 238, 320, 321, 324
Vardar, 118, 258
Veli Ağa, 203, 282
Veli bin Hüdai, 226
Veliyüddin, 72
Vize, 62, 240
Vodine, 117, 166, 253, 258, 273
Vulçitrın, 62, 240

Y

yahudi, 54
Yahudi, 140, 199, 237, 265
Yahya, 62, 109, 153, 240, 256, 269, 323

Yali, 66
Yalvac, 229, 290
Yamha, 75
Yani, 66, 90, 146, 267
Yanova, 67, 121, 242, 260
Yanus oğlu Emrodiş, 58
Yanya, 63, 240
Yapalu, 139, 141, 177, 265, 276
Yaviçe, 97, 252
Yazduvarı, 213, 285
Yemanlu, 48
Yenice, 118, 146, 148, 258, 267
Yenişehir, 30, 118, 124, 143, 226, 258, 260, 266,
289
Yirmidörtlü Aşireti, 170
Yoli, 66

Yorgi Berğos, 66
Yorgi Loka, 66
Yörükân-ı Ankâra, 95
Yunak kasab, 71
Yusuf, 2, 77, 98, 99, 113, 122, 135, 154, 168, 190,
257, 260, 279, 298, 323
Yüzdepara, 183, 277

Z

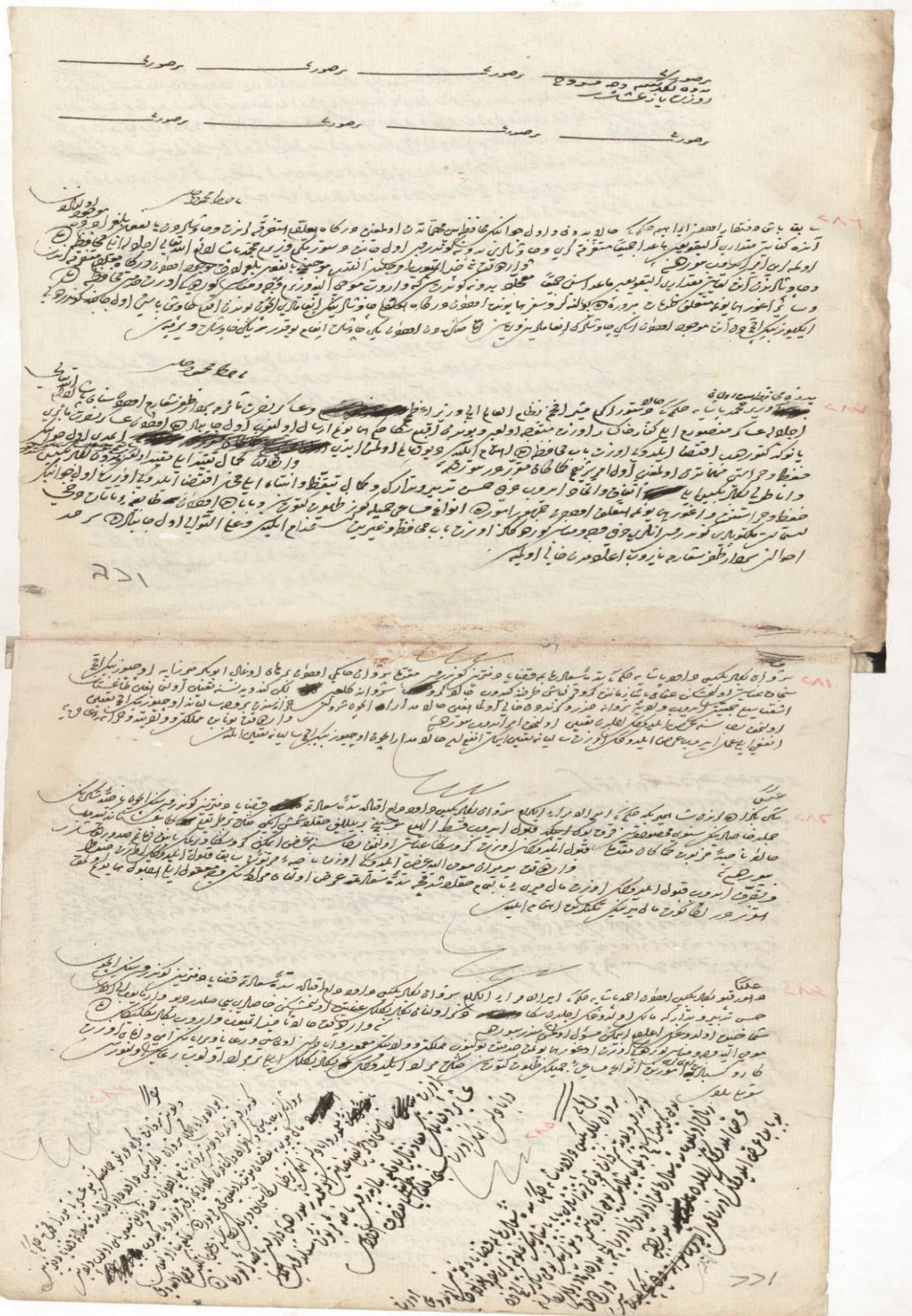
Zaim Mustafa, 36, 248
Zebandiye, 90, 250
Zeman, 72
Zihne, 118, 258
Zulkadiriyye, 135, 168, 273

EKLER

EK 1. METNİN TIPKIBASIMINDAN ÖRNEKLER

A.DVNS.MHM.P.073

میر دوست و دلاور صفویان یک حکم ولایت بنیوانه و دلاور قلعہ کوئی لای ناموجود لوگوں جو ان کوئی
نیز ان کوئی کورنگ و دیو و علی و اوغلی میر تیمور و دیو و علی و اوغلی میر تیمور و دیو و علی و اوغلی
و در حق ولایت بنیوانه و دلاور قلعہ کوئی لای ناموجود لوگوں جو ان کوئی
زبور جاجع حاضر تیار برین بقیوں موجود و اندرین ناموجود و اندرین وقت دور کوئی
حالا قائم بنام خود فرزند میر تیمور و دیو و علی و اوغلی میر تیمور و دیو و علی و اوغلی
دولت موجود باز قلعہ و بیوانه ای لغو و غیره و قلعہ بند خردلیک

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible][illegible][illegible]

EK 2. YAYINLANMIŞ, TEZ OLARAK HAZIRLANMIŞ VEYA HAZIRLANMAKTA OLAN MÜHİMME DEFTERLERİ

Topkapı Sarayı Arşivi H.951-952 Tarihli ve E-12321 Numaralı Mühimme Defteri, haz. Halil Sahillioğlu, İstanbul 2002.

Abid Yaşaroğlu, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi koğuşlar 888 Numaralı Mühimme Defteri (1a-260a. tahlil ve transkripsiyon), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.

3 Numaralı Mühimme Defteri 966-968/1558-1560, I-II, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1993.

5 Numaralı Mühimme Defteri 973/1565-156, I-II, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1994.

6 Numaralı Mühimme Defteri 972/1564-1565, I-III, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1995.

7 Numaralı Mühimme Defteri 975-976/1567-1569, I-IV, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1997.

Orhan Paşazâde, *9 Numaralı Mühimme Defteri (977-978/1569, Özet ve Transkripsiyon)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.

Zülfiye Kaygusuz, *10 Numaralı Mühimme Defterinin Tahlil ve Transkripsiyonu (s. 1-178)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.

İbrahim Etem Çakır, *10 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (s. 179-356)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.

12 Numaralı Mühimme Defteri 978-979/1570-1572, I-III, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1994.

Gökhan KARATAŞ, *14 Numaralı Mühimme Defteri (s. 1-140) Transkripsiyon, Özet ve Değerlendirme*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.

İlkay ŞENER, *16 numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyon ve değerlendirilmesi (1-119)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015

Kazım Kürşat Yücel, *18 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.

Muharrem Bostancı, *19 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.

Sıtkı Çelik, *21 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

Aziz Altı, *22 numaralı Mühimme Defteri'nin (h.981/ m.1573) transkripsiyon ve değerlendirilmesi (s. 215-351)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

Rahman Şahin, *22 numaralı Mühimme Defterinin (H.981/ M.1573) transkripsiyon ve değerlendirilmesi (s. 1-107)*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2014

Teslime Yüksel, *22 numaralı Mühimme Defterinin (H.981/ M.1573) transkripsiyon ve değerlendirilmesi (s. 108-214)*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2014

23 Numaralı Mühimme Defteri Fırat Üniversitesinde çalışılmaktadır.

Hatice Çağlıkeçecigil, *24 numaralı Mühimme Defteri'nin (H. 981-982/M. 1573-1574 1-80 s.) transkripsiyonu ve değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2014

26 Numaralı Mühimme Defteri Nevşehir Hacı Bayramı Veli Üniversitesinde çalışılmaktadır.

Ömer Döşemetaş, *27 numaralı Mühimme Defteri'nin özet, transkripsiyon ve değerlendirmesi (1-140)*, Yüksek Lisans Tezi ,Atatürk Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü Erzurum 2014

Yasemin Aydın, *27 Numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (sayfa 280-408)*, Yüksek Lisans Tezi ,Atatürk Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü Erzurum 2014

Gülay Kahveci, *29 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998

Telhan Aslan, *30 Numaralı Mühimme Defteri [s.248-370] (Transkripsiyon, belge özetleri ve dizin)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2016

31 numaralı mühimme defteri Fırat Üniversitesi'nde Çalışılmaktadır.

Şuayib İzgi, *986 (1578) Tarihli 32 Numaralı Mühimme Defteri: [s. 201-400] Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006

Yunus Eren, *34 numaralı ve H. 986/1578 tarihli Mühimme Defteri [s. 1-164] İnceleme-Metin*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2011

Süleyman Nacak, *34 numaralı mühimme defteri (h.986/m.1578) transkripti ve değerlendirmesi (s.164-326 arası)*,Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2011

Hasan Karaman, *38 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

Mustafa Özata, *38 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

Erhan Akçelik, *39 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, (s. 1-118), Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

Murat Yazıcı, *39 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, (s. 119-240), Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

Mühimme 43- (Erciyes Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak çalışılıyor).

44 Numaralı Mühimme Defteri, haz. Mehmet Ali Ünal, İzmir 1995.

48 Numaralı Mühimme Defteri, Erciyes Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

Hasan Yıldız, *49 numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996.

Meltem Karababa, *50 Numaralı Mühimme Defteri (991-993/1583-1585), Değerlendirme-Transkripsiyon (s. 1-80)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

Halime Çukuryurt, *50 Numaralı Mühimme Defteri (993/1585, Değerlendirme-Transkripsiyon, s. 84-166)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2005.

Sultanın Emir Defteri (51 Nolu Mühimme), haz. Hikmet Ülker, İstanbul 2003.

Fatime Yazıcı, *54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (1-154)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010.

Özgür Sevilmiş, *54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (153-220)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012.

Bayram Karabıyık, *54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012.

Musa Günay, *55 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1996.

Oğuzhan Yüce, *59 Numaralı Mühimme Defterinin Özetli Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2007.

Recep Burhan Ertaş, *60 Numaralı Mühimme Defteri (s. 105-208)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

Cevat Yıldız, *60 Numaralı Mühimme Defteri (s. 209-314, hüküm 492-942, tarih 993-994/1585-1586)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

M. Ali Atıcı, *61 Numaralı Mühimme Defteri (994-995/1586-1587), metin-tahlil (s. 1-100, hüküm 1-243)* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

Serdâr Kar, *63 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.

Reyhan Aytaç, *66 numaralı (H.997/998-M.1589/1590) Mühimme Defteri (İnceleme-Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi ,Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2014.

Mustafa Karaca, *68 Numaralı Mühimme Defteri (tasnif-transkripsiyon)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000.

Fatih Çiçek, *69 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*, (s. 169-336), Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2011.

Muhammed Samet Kaya, *69 Nolu mühimme defterinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

Zafer Şahin, *72 Numaralı Mühimme Defteri, H. 2002-1003, vr.231-473, inceleme-metin*, Yüksek Lisans Tezi ,Marmara Üniversitesi , Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2015.

Özdemir YILMAZ, *72 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, (s. 1-159), Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

İbrahim CANPOLAT, *72 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, (s. 160-320), Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

Abdullah Tanrıvermiş, *72 Numaralı Mühimme Defteri; H. 1002-1003, vr. 1-230, inceleme-metin*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2014.

Yunus Kırayit, *73. Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, (s.1-120), Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bitlis 2017.

Cihat Taşkesenlioğlu, *74 numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (1-117)*, Yüksek Lisans Tezi ,Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012.

Aydın Acar, *74 Numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi: 121-241*, Yüksek Lisans Tezi ,Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015

Selçuk Demir, *75 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*, (s. 1-170), Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008.

Adem Keleş, *75 numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (s. 172-331)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2011.

Mühimme 76 (Süleyman Demirel Üniversitesinde çalışılıyor).

Ayşe Erol, *78 numaralı Mühimme Defteri'nde(H.1018/m.1609-1610) yer alan Anadolu Eyaleti'ne ait hükümlerin tasnif ve tahlili*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2016.

82 Numaralı Mühimme Defteri 1026-1027/1617-1128, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 2001.

83 Numaralı Mühimme Defteri 1036-1037/1626-1628, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 2001.

Neşat Süt, 83 Numaralı Mühimme Defteri (M. 1627-1628 / H. 1036-1037), Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000.

Durmuş Kandıra, 84 Numaralı Mühimme Defteri (tahlil-metin), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.

85 Numaralı Mühimme Defteri 1040-1042/1630-11632, I-II, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 2002.

Murat Alanoğlu, 86 Numaralı Mühimme Defterinin Özetli Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010.

Hülya Yüksel, 86 Numaralı Mühimme Defteri (Transkripsiyon, özet ve değerlendirme), Gazi Üniversitesi SBE, Ankara 2010.

Murat Ateş, 88 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi, 1637-1638 (H. 1046-1048), Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.

Fatma Kaytaz, 88 Numaralı Mühimme Defteri (Transkripsiyon-Özet), Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.

Eren Bahri Gök, 89 Numaralı Mühimme Defteri, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2003.

90 Numaralı Mühimme Defteri, haz. Nezihi Aykut vd., İstanbul 1993.

91 numaralı mühimme defteri (H.1056 / M.1646-1647): Özet - çeviri yazı - tıpkıbasım. - İstanbul: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 2015. - 518 s.

Selçuk Osmanoglu, *92 Numaralı Mühimme Defteri (Özet ve Transkripsiyon)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

Murat Yıldız, *92 Numaralı ve 1657-1658 Tarihli Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2004.

Azize Gelir Çelebi, *93 Numaralı Mühimme Defteri (1069-1071/1658-1660), Tahlil, Transkripsiyonu ve Özet*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008.

Müjge Karaca, *94 Numaralı Mühimme Defterinin Özeti, Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008.

Ercan Alan, *95 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil, Transkripsiyonu ve Özeti)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2008.

Yunus Mercimek, *96 numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (s. 1-99)*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2013.

Musa Alper Yayvan, *96 numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (H. 1089-1090/M. 1678-1679)*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2014

Ulviyenur Pakize Eskin, *97 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil, Transkripsiyon, Özet)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009.

Abdulahit Çelik, *97 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu (hicri 1090–1092/miladi 1679–1681)*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.

98 numaralı defter Atatürk Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

Mehmet Ali Tan, *99 numaralı mühimme defteri transkripsiyonu ve değerlendirmesi (91-180)*, Yüksek Lisans Tezi, Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bitlis 2015.

Reşat Çelik, *99 numaralı mühimme defteri transkripsiyonu ve değerlendirmesi(1-90)*, Yüksek Lisans Tezi, Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bitlis 2015.

Muzaffer Fehmi Şakar, *1101-1102 (1690-1691)Tarihli 100 Numaralı Mühimme Defteri Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*,Yüksek Lisans Tezi, MarmaraÜniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.

Tuba Meryem Yıldız Karacan, *101 no'lu Mühimme Defteri'nin transkripsiyonu ve değerlendirmesi*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2010.

102 numaralı defter Atatürk Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

103 numaralı Mühimme Defteri, Ersin Kırca ve İlhan Gök tarafından yayına hazırlanıyor.

104 numaralı defter Atatürk Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

Bekir Gökbunar, *105 numaralı Mühimme Defteri (özet-transkripsiyon)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.

Mustafa Kılıç, *107 numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, MarmaraÜniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 1996.

Necati Gültepe, *H.1106-1107 Tarihli Mühimme Defterine Göre Devlet Kararları*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbulÜniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1992.

Muhammet Hanefi Demirsoy, *109 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ege ÜniversitesiSosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2001.

110 numaralı Mühimme Defteri- (MarmaraÜniversitesi'nde hazırlanıyor) (1108-tarihli)

Yusuf İhsan Genç, Mühimme Defteri, Başbakanlık Osmanlı Arşivi 113 Numaralı ve H. 1113-115/M. 1701-1703 Tarihli, Uzmanlık Tezi, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul 1987.

Ayşegül Özer, *113 Numaralı Mühimme Defterinin* (H. 1112-1115/M. 1701-1703) *Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2003.

Mühimme 122- (Süleyman Demirel Üniversitesinde İhsan Ergin tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanıyor).

İbrahim Şimşek, *123 Numaralı Mühimme Defteri (1127/1715) inceleme - çeviriyazı – dizin*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2015.

Ömer Bıyık, *124 Numaralı Mühimme Defteri (H. 1128-1130)*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2001.

Leyla Toraman, *128 Numaralı ve 1717-1718 Tarihli Mühimme Defteri (Değerlendirme-Transkripsiyon-Dizin)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2005.

İlker Külbilge, *141 Numaralı Mühimme Defteri (H. 1128)*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2002.

Mühimme 143 (İstanbul Üniversitesinde yüksek lisans tezi olarak hazırlanıyor).

Mühimme 146 (Süleyman Demirel Üniversitesinde çalışılıyor).

Yahya, *149 numaralı Mühimme Defteri (1155-1156/1742-1743) inceleme-çeviriyazı-dizin*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011.

Ersin Kırca, Başbakanlık Osmanlı Arşivi 168 Numaralı Mühimme Defteri (1183-1185-1769-1771), Transkripsiyon, Değerlendirme (s. 1-200), Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.

İlhan Gök, Başbakanlık Osmanlı Arşivi 168 Numaralı Mühimme Defteri (1183-1185-1769-1771), Transkripsiyon, Değerlendirme (s. 200-376), Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.

Tuğba Kara, 170 No'lu Mühimme Defteri (H 1185-1188'M. 1771-1774)'nin Transkribi ve Değerlendirmesi (Değerlendirme-Transkripsiyon-Dizin), Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2007.

Kadir Özbay, *177 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Tahlili*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.

178 Numaralı Mühimme Defteri (19 Mayıs Üniversitesi'nde çalışılıyor).

Kadir Güney, 190 numaralı Mühimme Defteri'nin özetli transkripsiyonu ve değerlendirilmesi: H. 1203-1204, M. 1789-1790; sayfa 1-97, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2012.

Erbuğ Erçelebi, *190 numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi*, s. 98-198, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2012.

Hatice Çetin Durgun, *197 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2009.

Vedat Turgut, *208 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi 1798-1800 (1213-1215)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 2006.

Nurullah Nehir, *219 numaralı Mühimme Defterinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (1-60 sayfalar)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015

Fatih Akarsu, *213 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi 1801-1802 (1215-1217)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 2006.

Hatice ifti, 248 numaralı Mühimme Defteri'nin özetli transkripsiyonu ve değeriendirilmesi (s. 145-297), Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2016

Osman Karataş, 3 Numaralı ve Rebiülevvel-Cemâziyelevvel 984 (Haziran-Ağustos 1576) Tarihli Mühimme Zeyli) (s. 176-351), Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2010.

Murat Torun, III Numaralı (H. 983-984/M. 1575-1576) Tarihli Mühimme Zeyli Defteri'nin transkripsiyon ve değeriendirilmesi: S. 1-175, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2014.

Harun Bingöl, Mühimme Zeyli Kataloğı'ndaki 5 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değeriendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2002. (999-1591 tarihli).

Osman Okumuş, Hicrî 1000(1591/1592) Tarihli 6 Numaralı Mühimme Zeyli Defteri), Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2012.

Mehmet Şahin, Kuyucu Murad Paşa'nın Celali Mühimmesi (8 numaralı Mühimme zeyli), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2002. (1016-1607 tarihli).

Dilek Şahin, XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Anadolu'da Celali Hareketleri (8 Numaralı Mühimme Zeyli'ne Göre), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2003. (1016-1607 tarihli).

Ayşe Kavak, 12 Numaralı Mühimme Zeyli, H. 1117 / m. 1705, inceleme-metin, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2014

Zeynep Kurt, 13 Numaralı ve 1727-1730 Tarihli Mühimme Zeyli Defteri (Değeriendirme-Transkripsiyon-Dizin), Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2005.

Yeliz Karataş, 18 numaralı mühimme zeyli defteri (h.1013-1015/m.1604-1607) (vr.1-130)(inceleme-metin-indeks)Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2017.

Derya Elvan, 18 numaralı Mühimme zeyli defteri (h.1013-1015/m.1604-1607) (vr.131-260)(inceleme-metin-indeks),Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2017.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Ad Soyad : Muhammed UĞURLU

Uyruğu : T.C

Doğum Yeri ve Yılı : 11/01/1992

E-posta : ugurlumuhammed@hotmail.com

	Kurum / Program	Mezuniyet Yılı
Eğitim Derecesi		
Doktora		-
Yüksek Lisans		2018
Lisans	2016	
Lise		2011

Yabancı Dili

İngilizce